

PROGRAMMABEGROTING 2022-2025

INHOUDSOPGAVE

1. Bestuurlijke hoofdlijnen.....	5
2. Financiële hoofdlijnen	11
3. Leeswijzer	18
4. Programma's	21
4.1 Veiligheid.....	22
4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat.....	27
4.3 Economie	31
4.4 Onderwijs.....	35
4.5 Sport, cultuur en recreatie	40
4.6 Sociaal domein	45
4.7 Volksgezondheid en milieu.....	55
4.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	59
4.9 Bestuur en ondersteuning	65
4.10 Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen	68
5. Paragrafen.....	78
5.1 Lokale heffingen	79
5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	92
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	98
5.4 Financiering	104
5.5 Bedrijfsvoering	108
5.6 Verbonden partijen.....	117
5.7 Grondbeleid	138
6. Financiële begroting	141
6.1 Financiële uitgangspunten	142
6.2 Overzicht van baten en lasten per programma.....	144
6.3 Overzicht van baten en lasten per taakveld.....	145
6.4 Overzicht incidentele baten en lasten.....	147
6.5 Geprognostiseerde balans	154
6.6 Overzicht EMU-saldo.....	155
6.7 Investerings	155
6.8 Reserves en voorzieningen	164
7. Vaststellingsbesluit.....	170
8. Bijlagen.....	171
8.1 Begrippenlijst	172
8.2 Afkorting	176

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

1. BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Nieuw perspectief in een onzekere tijd

Na een jaar van onzekerheden en beperkingen komt de samenleving gelukkig weer op gang. Het overgrote deel van de economie draait met groeicijfers, en sociale activiteiten, zoals sporten en horecabezoek, zijn weer mogelijk. Dat biedt na lange tijd nieuw perspectief, een weg naar herstel uit de coronacrisis.

Er bestaat nog wel onzekerheid over het verdere verloop van de crisis en de meerjarige impact daarvan. Die dynamiek levert vraagstukken op met betrekking tot de sociaal-maatschappelijke en economische effecten waar we als gemeente in de komende periode voor komen te staan.

Corona heeft een onvoorstelbaar grote impact. Vele Westlanders, ondernemers en organisaties werden geraakt. Door persoonlijk verlies van naasten, ziekte, verlies van werk en inkomen, omzetverlies, faillissement en beperkingen in het maatschappelijke leven. Wat begon als een gezondheids crisis werd een sociale en economische crisis die geen precedent kende. Verder werken aan het herstel daarvan blijft ook in 2022 van belang.

Tegelijkertijd hebben we net als andere gemeenten zorgen over de financiën. Met name omdat er steeds meer taken zonder budget aan gemeenten worden overgedragen. Dat het zo niet langer kan, is op allerlei manieren en in diverse rapporten onderbouwd en wordt door vele partijen onderschreven. De VNG trok in de afgelopen periode nadrukkelijk aan de bel bij het Rijk omdat de financiële positie van gemeenten onhoudbaar is geworden. Zeker is dat we niet nog meer rijkstaken kunnen overnemen zonder dat daarvoor ook voldoende middelen ter beschikking worden gesteld: geen knaken, geen taken. We moeten afwachten hoe een nieuw kabinet hiermee om gaat en welke andere plannen dat nieuwe kabinet zal gaan presenteren. Op de grote dossiers zoals het herstel van de economie, de jeugdzorg, de enorme opgaven in de woningbouw, klimaat en de energietransitie zijn meerjarige, structurele afspraken nodig.

Tegen deze achtergronden hebben we de keuzes in deze begroting gemaakt. Keuzes met betrekking tot het sociaal domein, woningbouw, de ontwikkeling van het Floragebied, bereikbaarheid en energietransitie. Daarmee geven we onze koers aan voor 2022. Een koers waarin we ons rekenschap geven van de huidige onzekerheden en in het bewustzijn dat het kan zijn dat wijzigingen noodzakelijk zijn als de omstandigheden wijzigen. Tegelijk zijn wij van mening dat de koers ook ruimte en flexibiliteit geeft voor nadere invulling en aanpassing onderweg.

Met onze inhoudelijke koers vervolgen we ons WestlandProgramma 2018-2022 'Samen werken aan een nieuwe balans' en onze vorige programmabegroting. Uitgangspunt daarbij was én is om de unieke eigenschappen, de eigenheid van Westland en de welvaart te behouden en het welzijn van onze inwoners te versterken.

In combinatie met de onzekerheden die de coronacrisis voor de toekomst meebracht, stonden wij voor de stevige uitdaging een deugdelijk financieel meerjarenperspectief (FMP) te presenteren. Het is ons gelukt om voor 2022 een sluitende begroting te presenteren en daarbij ook nog eens extra te investeren én het voorzieningenniveau op peil te houden. Dit in tegenstelling tot veel andere gemeenten en ondanks het feit dat ook onze financiën behoorlijk onder druk staan.

We hanteerden bij het opstellen van de Begroting 2022 de volgende uitgangspunten:

1. De Begroting 2022 moet structureel en reëel in evenwicht zijn - kortom: een sluitende Begroting 2022;
2. Wij benutten 2022 om focus aan te brengen en de zaken die we in gang hebben gezet waar mogelijk te realiseren, Daarnaast zetten we onze bestaande investeringsaanpak in het kader van crisis en herstel voort;

We kiezen ervoor om alleen exogene, onontkoombare ontwikkelingen in het FMP te verwerken. Nieuwe planvorming projecteren we in zijn algemeenheid richting de volgende collegeperiode - 2023 en verder. Voor de verdere aanpak van het herstel na de coronacrisis benutten we in 2022 de beschikbare

middelen uit het Coronafonds, en ook de compensatie die naar verwachting van het Rijk zal worden ontvangen.

Investerend de crisis uit in 2022

In 2022 brengen we waar nodig focus aan en realiseren we waar mogelijk de zaken die we al in gang hebben gezet. We gaan door met investeren en met onze aanpak in het kader van verder herstel na de coronacrisis.

Naast het verder werken aan projecten waarmee we al begonnen zijn, benutten we 2022 om in een aantal bestaande dossiers vervolgstappen te zetten en investeringen mogelijk te maken. Zo gaan we onder meer aan de slag met de uitbreiding van Sportpark De Lier. Door de Stichting Berkenflat zijn we benaderd met een plan voor transformatie van "De Brug" in 's-Gravenzande tot een nieuwe/tweede Berkenflat. Bij een eerste beoordeling lijkt het dat het gebouw in gemeentelijk eigendom aan de Van der Kest Wittensstraat onderdeel zou moeten zijn van deze ontwikkeling. Dit betekent dat er voor de huidige huurders/gebruikers, de WOS en kinderdagverblijf Okidoki een nieuwe plek zou moeten worden gevonden. Ook hier is onze inzet om tot een concreet en uitvoerbaar plan te komen.

In december 2020 stelde de raad een (nood)krediet beschikbaar om De Noviteit in Monster de eerste zes maanden van 2021 te behoeden voor sluiting. Dit vooruitlopend op de ontwikkeling van de definitieve plannen voor een Huis van de Buurt - gecombineerd met de bibliotheek en Vitis Welzijn - in De Noviteit. Om de ontwikkeling van de plannen te bespoedigen stellen we voor om in de Begroting 2022 middelen te reserveren voor de daadwerkelijke ontwikkeling.

Aandachtspunten voor 2022

In de Begroting 2022 vragen een aantal punten om specifieke aandacht.

Ontwikkelperspectief Floragebied

De gemeenteraad heeft op 7 juli 2021 ingestemd met het verder uitwerken van het ontwikkel-perspectief Floragebied tot een ontwikkelplan/masterplan. Ook besloot de raad tot het laten doorontwikkelen van het concept van de Greenport Horti Campus. Uitbreiding van de campus én extra woningbouw kunnen een stimulans betekenen voor de realisatie van hoogwaardig openbaar vervoer met de omliggende steden en de regio. Om het raadsbesluit te kunnen uitvoeren wordt nu een incidenteel bedrag van € 850.000 in de begroting 2022 ten laste van het resultaat 2022 verwerkt.

Bekostiging school Yunus Emre

Aangezien niet uit te sluiten is dat wij in 2022 als gemeente Westland aan de wettelijke verplichting zullen moeten voldoen om de Islamitische school Yunus Emre te bekostigen, hebben wij in de begroting de bijdrage van de gemeente verwerkt voor de realisatie van deze school. In de begroting 2022 worden de volgende bedragen opgenomen, te weten: € 0,45 mln. (gebouw € 0,3 mln. en leermiddelen € 0,15 mln.). De kosten zijn in deze begroting voor € 0,15 mln. gefinancierd vanuit het investeringsfonds en voor het overige (€ 0,3 mln.) ten laste van het begrotingssaldo.

Sociaal domein

Bij de 1e Actualisatie 2021 bleek dat de kosten in het sociaal domein verder zijn gestegen ten opzichte van 2020. Dit komt onder meer door een nieuw contract voor hulpmiddelen waarbij de tarieven fors stegen, en door een verdere stijging van het gebruik van Wmo voorzieningen. De toenemende vraag naar jeugdhulp en Wmo en de verwachte stijging van kosten voor doelgroepenvervoer vormen een structureel budgettair risico. De toegenomen vraag naar hulp vanuit de Wmo wordt onder andere veroorzaakt door maatschappelijke ontwikkelingen (langer thuis blijven wonen, vergrijzing), de doorgevoerde wetwijziging (abonnementstarief) en uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Verder moet worden vastgesteld dat de besparingsmaatregelen – mede vanwege corona – nog geen daling van de jeugdzorglasten laten zien.

Voor de Begroting 2022 wordt uitgegaan van een uitgavenstijging van 6,4 mln. (€ 2,7 mln. Wmo en € 3,7 mln. jeugdzorg). De stijging van de uitgaven wordt gedekt door extra rijksmiddelen die de gemeente in

2022 ontvangt. Er hoeven dan ook geen besparingen in andere programma's gevonden te worden. Rijk en VNG zijn in het voorjaar 2021 tot afspraken gekomen over incidentele middelen jeugdzorg voor 2021 en 2022. Voor 2022 gaat dit voor Westland netto om € 6,4 mln. De extra middelen zijn vrij besteedbaar. Een deel van de extra kosten betreft Wmo en om deze reden worden extra jeugdzorg middelen ingezet ter dekking van Wmo uitgaven.

De stijging van de uitgaven heeft tot gevolg dat het saldo van programma 6 sociaal domein boven het oorspronkelijk op € 72 mln. vastgestelde uitgavenplafond uitkomt. Op dit moment zijn de onzekerheden te groot om een realistisch nieuw plafond af te spreken waarbinnen de uitgaven van het programma gedaan kunnen worden. Met de komst van een nieuw kabinet is de verwachting dat er wijzigingen komen in wetgeving rondom Wmo en jeugdzorg. Om toch vast te houden aan het principe van het uitgavenplafond wordt voorgesteld het plafond tijdelijk buiten werking te stellen. Er blijft immers druk bestaan op het nemen van maatregelen om de kosten in bedwang te houden. Bij de 1ste Actualisatie in 2022 kan een nieuw realistisch plafond afgesproken worden. De plannen van een nieuw kabinet zijn dan hopelijk bekend en ook is er dan meer zicht op de gevolgen van corona voor de jeugdzorglasten.

Wonen

Het realiseren van voldoende - betaalbare - woningbouw binnen de gemeente Westland is ook in 2022 een belangrijk aandachtspunt. Wij gaan door met het verder uitwerken en realiseren van de doelen zoals vastgelegd in de Woonvisie Westland 2020-2030 en het Uitvoeringsprogramma Wonen. Gelet op de marktomstandigheden bestaat het risico dat de planning en programmering van plannen bijgesteld moeten worden, met mogelijke consequenties voor onze grondexploitaties.

Mobiliteit

Het verbeteren van de auto-, logistieke-, OV- en fietsnetwerken is ook in 2022 een belangrijk punt. In de gebiedsuitwerking Greenport 3.0 worden samen met het Rijk, de provincie Zuid-Holland, de MRDH en de gemeente Den Haag de voor de komende decennia benodigde mobiliteitsmaatregelen concreet uitgewerkt. Dit gebeurt in samenhang met het verder uitwerken van het ontwikkelperspectief Floragebied, de HOV-verkenning en de gebiedsontwikkelingen. In 2022 wordt begonnen met de realisatie van de kortetermijnmaatregelen, de werkgeversaanpak, het vergroten van de capaciteit van afrit 6 van de A20 en maatregelen ter verbetering van de doorstroming van het openbaar vervoer. Ook wordt met de voorbereiding van de realisatie van het in Westland gelegen gedeelte van het metropolitane fietspad Naaldwijk-Rotterdam gestart. De verkenningen van de tracés van de metropolitane snelfietspaden Naaldwijk-Den Haag en Naaldwijk-Delft worden afgerond. In het kader van de verkeersveiligheid worden een aantal prioritaire knelpunten aangepast en meerdere gedragscampagnes gehouden. Ook stellen we de beleidsplannen fiets en doelgroepen-/maatwerkvervoer op.

Energietransitie

Vanuit het Klimaatakkoord wordt er een belangrijke taak neergelegd bij gemeenten. Met name de verplichting om verkenningswijken te benoemen voor het aardgasloos-maken van woningen vraagt een grote inzet van gemeenten. Binnen de VNG is een akkoord gegeven op het Klimaatakkoord, onder de voorwaarden van compensatie uit het Rijk. Hoewel er in het afgelopen jaar onderzoek is gedaan naar de benodigde extra inzet van provincies, gemeenten en waterschappen, is er nog geen toezegging gedaan over compensatie. In deze begroting is er daarom geen rekening gehouden met extra inzet voor de wijken, maar borduren we voort op de eerdere aandachtspunten zoals het voorlichten en stimuleren van bewoners en bedrijven en het pakken van kansen vanuit de markt. Het doorontwikkelen van het warmtenet maakt hier een belangrijk onderdeel van uit.

Omgevingswet

Wij gaan verder met de voorbereidingen op de komst van de nieuwe Omgevingswet, die nu naar verwachting op 1 juli 2022 in werking treedt. Deze latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee voor alle bevoegd gezagen. De totale structurele meerkosten zijn nu nog niet concreet aan te geven. Daar waar uiteindelijk geen of niet genoeg rijkscompensatie voor komt, leidt dit tot een nadelig financieel effect voor gemeenten. De 100.000+ gemeenten waaronder gemeente

Westland, zullen dit financiële vraagstuk daarom stevig onder de aandacht blijven brengen bij het Rijk. Ook andere dossiers zoals de decentralisaties sociaal domein en de energietransitie komen aan de orde. Om toch goed gesteld te staan om uitvoering te geven aan de invoering van de Omgevingswet in Westland is in 2022 € 500.000 en in 2023 € 500.000 incidenteel beschikbaar gesteld. Hiervoor vindt inzet plaats op de transformatie naar het definitieve omgevingsplan - inclusief beleid milieu en groen, advisering op participatie en het continueren van de Initiatieven Tafel Westland.

Veiligheid: reddingsbrigades

In het voorjaar van 2021 hebben de reddingsbrigades van Monster en 's-Gravenzande een beroep gedaan op de overlegbepaling in de lopende dienstverleningsovereenkomst (DVO). De vergoeding die de brigades nu ontvangen van of via de gemeente is gebaseerd op het prijspeil 2010. Zij moeten binnen de te ontvangen vergoeding zelf reserveringen plaatsen om hun voertuigen, boten en materialen tijdig te kunnen vervangen. Met het prijspeil uit 2010 komen de brigades niet meer uit en zo hollen zij hun eigen begroting uit. Om verbetering in deze situatie te brengen verhogen wij de financiële bijdrage met ingang van 1 januari 2022 van € 245.000 naar € 375.000. Dit bedrag wordt voortaan jaarlijks geïndexeerd.

Minimale stijging woonlasten

Wij slaagden erin om voor 2022 een sluitende begroting te presenteren. Daarbij houden we rekening met een inflatiecorrectie voor de OZB. De overige woonlasten blijven per saldo gelijk. Het beleid om de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kostendekkend te laten zijn blijft, maar we zien - ondanks dat we dat nog niet realiseren - nu geen reden om deze per saldo te verhogen. We gaan niet over tot een verdere verhoging van de lijkbezorgingsrechten. Het tekort op de dekking uit lijkbezorgingsrechten wordt vanuit de algemene middelen aangevuld.

Bedrijfsvoering: Programma Modernisering (Financiële) Sturing en Beheersing

Eind 2020/begin 2021 maakten wij een analyse over de toekomstbestendigheid van de huidige (financiële) sturing en beheersing binnen de gemeente Westland. Deze analyse maakte inzichtelijk dat er sprake is van een onbalans tussen de wijze waarop Westland nu omgaat met financiën aan de ene kant en de vereisten die worden gesteld aan een toekomstbestendige sturing en beheersing aan de andere kant. Het college heeft daarom opdracht gegeven tot een ontwikkelprogramma gericht op de modernisering van de wijze waarop Westland omgaat met haar financiën.

Doorontwikkeling risicomanagement

Het beleidskader risicomanagement is in 2016 door de raad vastgesteld. Tot op heden is nog geen invulling gegeven aan de in het beleidskader beschreven systematische aanpak/inventarisatie van de strategische risico's. De Rekenkamercommissie (RKC) maakte hierover in haar rapport opmerkingen en deed aanvullende aanbevelingen. Om hiervoor een traject te kunnen starten, moeten voor de uitvoering van dit project en structurele borging van de uitkomsten middelen beschikbaar komen.. Voor de implementatie van de (overige) aanbevelingen van de RKC en de eventuele amendementen zal een separaat plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan van aanpak zal, waar mogelijk, aansluiten op al lopende ontwikkelingen - zie ook de bestuurlijke reactie op het RKC-onderzoek. Ook betrekken wij de raad bij de totstandkoming van dit plan van aanpak. Het bureau dat het RKC-onderzoek heeft verricht (Twynstra Gudde), heeft aangegeven ondersteuning te kunnen bieden bij de implementatie van de aanbevelingen. Op dit moment wordt een aanbesteding voorbereid.

Hybride werken

Bij de onderhandelingen over een nieuwe gemeentelijke CAO wordt gesproken over een vergoeding voor het hybride werken - de zogenaamde "thuiswerkvergoeding". De werkgevers deden een voorstel van een bedrag per dag van € 2,00, gelijk aan het bedrag dat het Nibud hanteert. Op basis van een verwachting dat 50% van de werktijd thuis zal worden verricht, bedragen de kosten voor de gemeente Westland afgerond € 300.000 per jaar. In het geval dat deze regeling via de CAO tussen partijen wordt overeengekomen, worden de financiële effecten daarvan naar verwachting via de Algemene uitkering gedekt. Wanneer het niet lukt om over deze regeling in de CAO overeenstemming te bereiken, dan kan

het college besluiten hiervoor een eigen decentrale regeling op te tuigen. In deze begroting wordt voorgesteld de structurele kosten daarvan alvast te reserveren.

Tot slot

In de raadsinformatiebrief 'Effecten coronacrisis op de gemeentelijke organisatie' van 18 februari 2021 gaven wij al aan dat we er als gemeente niet aan ontkomen in de komende periode te temporiseren en prioriteren en ambities - enigszins - bij te stellen. Zelfs als beleidsontwikkelingen en projecten worden getemporiseerd, wordt het ook in 2022 voor de organisatie een fikse uitdaging om alle lopende zaken plus de reguliere dienstverlening aan de coronacrisis verbonden werk voor elkaar te krijgen. De huidige krapte op de arbeidsmarkt maakt deze situatie alleen maar nijpender. Dit staat los van de financiële gevolgen en het gebrek aan structurele dekking. Rust creëren door nu vooral in te zetten op afmaken wat al loopt, komt de slagkracht ten goede. Ook dit is een uitgangspunt geweest bij het opstellen van de begroting voor 2022.

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

2. FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen geven we de aandachtspunten vanuit de begrotingscirculaire van de provincie en het verloop van het Financieel Meerjarenperspectief weer van de startpositie -de in november 2020 vastgestelde begroting 2021-2024-, via de mutaties in de Voorjaarsnota 2021 tot het uiteindelijke meerjarenperspectief voor de begroting 2022-2025.

Begrotingscirculaire Provincie

De Provincie Zuid-Holland heeft dit jaar geen begrotingscirculaire uitgebracht. De reden hiervoor is dat de kaders en specifieke onderwerpen ten opzichte van vorig jaar grotendeels ongewijzigd zijn. Via een mail heeft de provincie onderstaande aandachtspunten en kaders meegegeven.

Herijking gemeentefonds

De besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling wordt overgelaten aan het volgende kabinet en daardoor is de voorgestelde invoeringsdatum verschoven naar 1 januari 2023.

De voorgestelde herijking leidt zonder meer tot herverdeeleffecten en daarmee tot gemeenten die voordeel en gemeenten die nadeel ondervinden. Voor sommige gemeenten zijn die voorlopige effecten fors. Het voorstel is om voor de herverdeeleffecten het gebruikelijke ingroeipad van € 15 per inwoner per jaar te hanteren, voor zowel voor- als nadeelgemeenten. Tevens wordt een evaluatie na vier jaar ingebouwd. In afwachting van de actualisatie, de verschillende adviezen daarover en het uiteindelijke besluit van het nieuwe kabinet vindt de provincie het op dit moment zeer voorbarig om te gaan anticiperen op deze herverdelingseffecten, zeker op de voordelen. Het geldende kader is dat wel vooruitgelopen kan worden op eventuele nadelen (voorzichtigheidsprincipe) maar niet op eventuele voordelen.

Sociaal domein

Voor de beoordeling van de begroting 2022 van het sociaal domein blijven vooralsnog de richtlijnen van vorig jaar (begroting 2021) van kracht en deze zijn:

- Voor de jaren 2023 tot en met 2025 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen per jaar.
- Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel bedrag worden opgenomen.
- Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en Wmo mede gericht op beheersing van de kosten.

Als toezichthouder beoordeelt de provincie of de ramingen en de taakstellingen in de begroting en meerjarenraming voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's gemeenten lopen. Daarbij verwacht de provincie dat de taakstelling gebaseerd is op concrete maatregelen die voorzien zijn van een goede onderbouwing. Uit deze onderbouwing moet dan blijken waarom de maatregel concreet en haalbaar is. Bij de beoordeling van taakstellingen betreft de provincie ten minste de realisatie van de laatste jaarrekeningen, de verwachte realisatie voor het jaar 2021 en de verslagen van de accountant.

Onlangs is bekend geworden dat er een extra bijdrage van € 613 miljoen beschikbaar wordt gesteld in 2021. Dit is een incidentele baat en kan niet net als de € 300 miljoen structureel worden doorgetrokken in de meerjarenraming.

Bepalen van structureel en reëel evenwicht

Net als voorgaande jaren, moeten we de vereiste overzichten - overzicht van incidentele baten en lasten én overzicht van structurele mutaties in de reserves - gebruiken voor het bepalen en presenteren van het structureel begrotingssaldo. Zie hiervoor verder in hoofdstuk 6, de Financiële begroting.

De provincie gaat specifiek toetsen hoe het 'overzicht van incidentele baten en lasten maar ook het 'overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves' zich verhouden tot de Notitie structurele incidentele baten en lasten. We hebben hiervan kennis genomen en hebben voor de begroting hiernaar gehandeld.

Financieel Meerjarenperspectief – van startpositie tot en met stand Voorjaarsnota

In de programmabegroting 2022-2025 zijn de plannen voor volgend jaar uitgewerkt, zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2021. De financiële startpositie is gebaseerd op de in november 2020 door u vastgestelde begroting 2021-2024, aangevuld met opgaven die onvermijdelijk zijn vanwege landelijke en lokale ontwikkelingen. De vastgestelde begroting 2021-2024 kent batige saldi in de jaarschijven 2022 en 2023 en sluit in de jaarschijf 2024 op € 0. Zoals gebruikelijk wordt het financieel meerjarenperspectief voor de jaren 2022-2025 geactualiseerd om op deze wijze de budgettaire ruimte voor de begroting 2022-2025 te kunnen bepalen. Belangrijke onderdelen daarin zijn de structurele doorwerking van de ProRap 2020, de actualisatie van de raming voor het Gemeentefonds en de zogenaamde exogeen onontkoombare ontwikkelingen.

Dit leidt tot het volgende financieel meerjarenperspectief, dat is gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2021.

	Omschrijving	Bedragen x € 1 mln.	N/ V	2022	2023	2024	2025
	Saldo meerjarenbegroting 2022-2025		V	0,500	1,000	0,000	0,000
	Amendementen			0,000	0,000	0,000	0,000
	Huidig saldo			0,500	1,000	0,000	0,000
1	Actualisering Meerjarenbegroting:						
	OZB areaal 2025		V				0,200
	Structureel effect ProRap 2020		N	0,241	0,241	0,241	0,241
	Areaaluitbreiding		N	0,145	0,145	0,145	0,145
2	Structurele effecten jaarrekening 2020			0	0	0	0
3	Dividend en garanties:						
	Dividend Evides		N	0,200	0,200	0,140	-0,080
	Garantstelling HVC		N	0,007	0,007	0,007	0,007
4	Ontwikkelingen gemeentefonds						
	Verwerking circulaires		V		-0,164	-0,175	0,390
	Herverdeling gemeentefonds		V		0,750	1,500	2,250
5	Reserves en kapitaallasten investeringen:						
	Kapitaallasten		V	1,553	0,529		
6	Exogeen onontkoombaar		N	1,416	1,416	1,558	1,558
	Structureel saldo FMP		V	0,044	0,106	-0,766	0,969
7	Bestuurlijke ambities Voorjaarsnota		V	0,403	0,174	0,038	0,069
	Saldo meerjarenbegroting 2022-2025 stand Voorjaarsnota		V	0,447	0,280	-0,728	1,038

1. Actualiseren Meerjarenbegroting

Het actualiseren van de meerjarenbegroting betreft het verwerken van de structurele effecten uit de ProRap 2020, het verwerken van de jaarlijkse areaaluitbreiding (uitbreiding openbaar gebied, aantallen woningen e.d. en het toevoegen van de areaaluitbreiding OZB voor de nieuwe jaarschijf 2025.

2. Structurele effecten Jaarrekening 2020

Uit de Jaarrekening 2020 volgen geen structurele effecten voor het meerjarenperspectief.

3. Dividend en garanties

Er worden aanpassingen verwacht van het dividend bij Juva en Evides. Bij Evides komt dit door een maximaal te hanteren vermogenskostenvoet, bij Juva is de dividenduitkering op het huidige niveau gegarandeerd tot en met 2022 en bestaat de kans dat deze daarna lager uit zal vallen. Hiermee is nu nog geen rekening gehouden in het budgettaire beeld. De verwachte provisie voor garantstellingen bij HVC wordt licht verhoogd in verband met hogere uitstaande garanties.

4. Ontwikkelingen gemeentefonds

De verwerking van de september- en decembercirculaire 2020 leveren nadelen op voor 2023 en 2024 en een redelijk voordeel voor 2025. De meicirculaire was nog niet gepubliceerd toen de Voorjaarsnota werd opgesteld en die is daarin niet meegenomen. De verwachte structurele effecten van de herverdeling van het gemeentefonds zijn voor 50% meegenomen in de ramingen.

5. Reserves en kapitaallasten

De actualisatie van de reserves bij de jaarrekening leidt tot aangepaste bestedingsplannen en een wijziging van de reservepositie. Dit leidt tot een rente-effect, omdat de reserves een financieringsfunctie kennen (bespaarde rente). Er treden rentevoordelen op als gevolg van de vertraging in de uitvoering van de investeringen dat vergroot wordt door de lage rentestand. Dit effect heeft voor 2022 en 2023 een positief effect op het begrotingssaldo. Voor de jaren na 2023 vertaalt het rentevoordeel zich in een (gedeeltelijke) invulling van de stelpost sturen op kapitaallasten.

6. Exogeen onontkoombare posten

Dit betreft mutaties die, vanuit wettelijke verplichtingen, externe omstandigheden, open-einde regelingen et cetera, niet of in zeer beperkte mate op korte termijn beïnvloedbaar zijn. In totaal hebben wij hiervoor een nadeel van € 1,4 tot € 1,5 mln. opgenomen in de begroting met meerjarenramingen. De structurele posten tellen mee in het meerjarenperspectief. De incidentele posten worden incidenteel vanuit de reserves gedekt. Alle exogeen onontkoombare posten staan in onderstaande tabel weergegeven en zijn toegelicht in hoofdstuk 4 en verder van de Voorjaarsnota en 1^e Actualisatie 2021.

Pr.nr.	Exogeen onontkoombaar	Bedragen x € 1 mln.	V/ N	2022	2023	2024	2025
	<i>Structurele onderwerpen</i>						
4	Grondaankoop Waalcampus		N	0,053	0,053	0,053	0,053
4	Grondaankoop Wateringen N		N	0,013	0,013	0,013	0,013
4	Voorbelasten grond Molensloot		N	0,007	0,007	0,007	0,007
4	Fundering school Molensloot		N	0,002	0,002	0,002	0,002
1	Externe veiligheid ODH		N	0,010	0,010	0,010	0,010
10	Grafische werkstations		N	0,020	0,020	0,020	0,020
9	KCC/burgerzaken		N	0,195	0,195	0,195	0,195
Div	Wettelijke taken *		N	0,610	0,610	0,752	0,752
Div	Aanbestedingen		N	0,506	0,506	0,506	0,506
	Subtotaal structureel		N	1,416	1,416	1,558	1,558
	<i>Incidentele onderwerpen</i>						
8	Omgevingswet		N	0,500	0,500		
10	Ontvlechting LV personeel		N	0,650	1,300	1,300	
10	Voorziening dub. Debiteuren		N	0,100			
Div	Extra inzet Dienstverlening vanwege corona		N	0,780			
6	Senior consulent jongeren		N	0,111			
6	Inhaalslag Wmo		N	0,355			
	Subtotaal incidenteel		N	2,496	1,800	1,300	0,000
	Totaal exogeen onontkoombaar		N	3,912	3,216	2,858	1,558
	Waarvan incidenteel gedekt door reserve		V	2,496	1,800	1,300	0,000
	Totaal exogeen onontkoombaar structureel		N	1,416	1,416	1,558	1,558

*De wettelijke taken betreffen:

- ICT/gegevens Security;

- Wet Openbare Overheid;
- Digitaal archief/e-depot;
- Burgerzaken;
- Verkiezingen.

7. Bestuurlijke ambities Voorjaarsnota

Wij willen niet alleen gaan voor een financieel sluitende begroting maar ook blijven investeren in Westland. Deze zaken zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 en verder van de 1e Actualisatie en Voorjaarsnota 2021 en worden in onderstaande tabel samengevat.

Pr.nr.	Voorjaarsnota	Bedragen x € 1 mln.	2022	2023	2024	2025
1	Vergoeding aan politie tbv flexibel cameratoezicht	N	0,020	0,020	0,020	0,020
2	Reconstructie kruispunt Poeldijkseweg/Lozerlaan/Erasmusweg	N		0,071	0,071	0,070
2	Bijdrage kruispunt Coldenhovelaan/Hondenbot	N			0,024	0,024
4	Schoolmaatschappelijk werk	N	0,060	0,060	0,060	0,060
4	Verschuivingen en gewenste aanpassingen IHP	N			0,207	0,207
4	2 gymzalen ISW Sweelincklaan	N		0,027	0,027	0,027
5	Sportpark De Lier (rente van aankoop)	N	0,024	0,024	0,024	0,024
6	Nazorg ex-gedetineerden	N	0,050			
7	Afzien van stijging lijkbegrotingsrechten	N	0,100	0,200	0,300	0,300
9	Accountantskosten	N	0,100	0,100	0,100	0,100
9	Legesopbrengsten burgerzaken	V	0,010	-0,071	0,124	0,154
10	Invoeren inflatiecorrectie OZB	V	0,472	0,472	0,472	0,472
10	Gewijzigde systematiek raming belastingopbrengsten agv areaaluitbreiding	V	0,275	0,275	0,275	0,275
	Voorjaarsnota	V	0,293	0,641	0,315	0,286

Financieel meerjarenperspectief - mutaties na Voorjaarsnota

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen

Na het opstellen van het FMP in de Voorjaarsnota 2021 hebben wij nog enkele nieuwe beleidsvoornemens geformuleerd en zijn daarnaast een paar ontwikkelingen gebleken waarvan het noodzakelijk is, dat deze ook financieel worden ingepast in de begroting 2022 en meerjarenkader 2023 – 2025. Uit onderstaand overzicht blijken de financiële effecten van deze inpassing. De toelichting op betreffende beleidsvoornemens en ontwikkelingen treft u onder de volgende tabel.

	Mutaties na Voorjaarsnota	Bedragen x € 1 mln.	N/V	2022	2023	2024	2025
Pr.nr.	Saldo meerjarenbegroting 2022-2025 stand VJN			0,447	0,280	-0,728	1,038
10	Meicirculaire 2021	V		2,011	1,187	0,363	-0,423
Div	Effect investeringsplafond	V		0,275	0,270	0,000	0,000
Pr.nr.	Nieuwe voorstellen						
8	1. Ontwikkelperspectief Floragebied	N		0,850			
4	2. Islamitische school Yunus Emre	N		0,450			
	<i>Dekking reserve</i>	V		0,150			
10	3. Progr. Modernisering sturing & beh.						
	<i>Incidentele kosten</i>	N		0,250	0,150	0,000	0,000
	<i>Structurele kosten</i>	N		0,100	0,200	0,300	0,300
10	4. Doorontwikkeling risicomanagement						
	<i>Incidentele kosten</i>	N		0,150	0,000	0,000	0,000
	<i>Structurele kosten</i>	N		0,075	0,100	0,150	0,150

1	5. Verhoging budget Reddingsbrigade	N	0,130	0,130	0,130	0,130
	<i>Dekking uit stelpost inflatie</i>	V	0,130	0,130	0,130	0,130
10	6. Hybride werken (o.a. thuiswerkverg.)	N	0,300	0,300	0,300	0,300
	Nieuw saldo meerjarenbegroting 2022-2025	V	0,708	0,987	-1,115	-0,135
10	7. Verrekening jaarsaldi met de algemene reserve	N	0,708	0,987	-1,115	-0,135

1. Ontwikkelperspectief Floragebied

Op 7 juli jl. heeft uw raad ingestemd met het verder uitwerken van het ontwikkelperspectief Floragebied tot een ontwikkelplan/masterplan. Ook besloot u raad tot het laten door ontwikkelen van het concept van de Greenport Horti Campus (Voorstel 56103). Daarbij besloot u tevens:

- De financiële consequenties van de verdere uitwerking in 2021 te dekken uit het restant van het reeds beschikbaar gestelde budget voor de verkenning;
- De financiële consequenties van de verdere uitwerking in 2022 te betrekken bij het opstellen van de begroting 2022.

Ter uitvoering van dit laatste besluit hebben wij nu een incidenteel bedrag van € 850.000 in de begroting 2022 ten laste van het resultaat 2022 verwerkt.

2. Yunus Emre / Islamitische school **(tekst opnieuw bezien na overleg min. OCW op 23-9)**

Bij de behandeling van de begroting 2021 heeft uw raad een amendement aangenomen dat tot gevolg had dat de bijdrage van de gemeente aan de realisatie van de Islamitische school Yunus Emre uit de begroting moest worden gehaald. Inmiddels is duidelijk dat wij er niet aan ontkomen om deze kosten opnieuw, maar nu in de begroting 2022 op te nemen. Dit is het gevolg van de uitkomsten uit juridische procedures (waaronder een ministeriële aanwijzing) in dit dossier.

3. Programma Modernisering (Financiële) Sturing en Beheersing

Eind 2020/ begin 2021 is een analyse gemaakt van de toekomst-bestendigheid van de huidige (financiële) sturing en beheersing binnen de gemeente Westland. Deze analyse heeft inzichtelijk gemaakt dat sprake is van een onbalans tussen de wijze waarop Westland nu omgaat met financiën aan de ene kant, en de vereisten die worden gesteld aan toekomstbestendige sturing en beheersing aan de andere kant.

Het college heeft daarom opdracht gegeven tot een ontwikkelprogramma, gericht op de modernisering van de wijze waarop Westland omgaat met financiën. De uitvoering van het programma zal in de jaren 2022/2023 zijn beslag krijgen.

4. Doorontwikkeling risicomanagement

Het beleidskader risicomanagement is in 2016 door uw raad vastgesteld. Tot op heden is nog geen invulling gegeven aan de in het beleidskader beschreven systematische aanpak/inventarisatie van de strategische risico's. Ook de Rekenkamercommissie (RKC) heeft hierover in haar rapport opmerkingen gemaakt en aanvullende aanbevelingen gedaan. Voor de implementatie van de (overige) aanbevelingen van de RKC en de eventuele amendementen zal een separaat plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan van aanpak zal, daar waar mogelijk, aansluiten op reeds lopende ontwikkelingen.

Om hiervoor een ontwikkeltraject te kunnen starten, zullen voor uitvoering en structurele borging van de uitkomsten van dit project, middelen beschikbaar moeten komen.

5. Reddingsbrigade

Met een begroting gebaseerd op het prijspeil uit 2010, komen de brigades nu niet meer uit en hollen ze de eigen begroting uit. Om verbetering in deze situatie te brengen is financieel het volgende nodig: De brigades ontvangen van de gemeente op grond van de lopende DVO tot en met het jaar 2021, tezamen een jaarlijks bedrag van € 245.000. Met ingang van 1 januari 2022 moet dit bedrag worden verhoogd naar € 375.000. Dit bedrag zal voortaan jaarlijks moeten worden geïndexeerd. Dit alles betekent een structurele verhoging van € 130.000 per jaar en daarna een jaarlijkse indexering. Dekking van deze € 130.000 komt uit de stelpost indexering.

6. Hybride werken

Tijdens de onderhandelingen voor een nieuwe CAO wordt tussen partijen gesproken over een vergoeding voor het hybride werken (de zgn. "thuiswerkvergoeding"). De verwachting is dat een vergoeding per dag met ingang van 2022 in de CAO komt en dat wordt afgesproken om over 2021 een bedrag ineens uit te keren. Hoewel de CAO voor een bepaalde periode wordt afgesloten, is er geen einddatum aan de thuiswerkvergoeding meegegeven.

De werkgevers hebben een voorstel gedaan van een bedrag per dag van € 2 gelijk aan het bedrag dat het Nibud hanteert. Hoeveel dagen medewerkers zullen gaan thuiswerken, kan op dit moment alleen op basis van aannames worden gedaan. De verwachting is dat medewerkers de helft van hun werktijd vanuit huis zullen gaan werken. Op basis van een gemaakte berekening komen de kosten op jaarbasis uit op een bedrag van (afgerond) € 0,3 mln.

In het geval deze regeling via de CAO tussen partijen wordt overeengekomen, dan zullen de financiële effecten daarvan naar verwachting via de Algemene uitkering worden gedekt. Ongeacht de uitkomsten van het CAO overleg over deze regeling, wenst het college voor de kosten van deze regeling een (structureel) bedrag te reserveren.

7. Verrekening jaarsaldi met de Algemene reserve

Evenals dat bij de begroting 2021 werd gedaan, worden bij dit punt de positieve (2022 en 2023) en negatieve (2024 en 2025) begrotingssaldi verrekend met de Algemene reserve.

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

3. LEESWIJZER

Algemeen

De Gemeentewet schrijft voor dat iedere gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. In artikel 2 van de financiële verordening gemeente Westland 2021 is vastgelegd dat de raad bij aanvang van iedere raadsperiode een programma-indeling voor de komende raadsperiode vaststelt.

In de raadsvergadering van 16 april 2019 heeft uw raad eerder daartoe het volgende besluit genomen:

- 1) De programma-indeling voor de resterende raadsperiode 2020-2022 vast te stellen die gebaseerd is op de taakvelden¹ conform BBV.
- 2) De onderverdeling van de programma's te baseren op de 3 W-vragen volgens het BBV.
- 3) Alleen de volgens het BBV verplichte paragrafen in de programmabegroting op te nemen.
- 4) De programma-indicatoren te handhaven zoals opgenomen in de huidige programmabegroting en op langere termijn in een gezamenlijk traject tussen raad en college een doelenboom met programma-relevante indicatoren te ontwikkelen.

Opzet begroting

De begroting 2022-2025 is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Hoofdstukken 1 en 2 - Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

Dit onderdeel bevat een samenvatting van de belangrijkste punten uit de begroting. We actualiseren de prognose ten aanzien van het financieel meerjarenbeeld en schetsen op hoofdlijnen hoe - in meerjarig perspectief - onze financiële huishouding eruitziet.

Hoofdstuk 4 - Programmaplan

Het programmaplan is samengesteld uit de volgende 10 programma's:

- Programma 1 – Veiligheid
- Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat
- Programma 3 – Economie
- Programma 4 – Onderwijs
- Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie
- Programma 6 – Sociaal domein
- Programma 7 – Volksgezondheid en milieu
- Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
- Programma 9 – Bestuur en ondersteuning
- Programma 10 – Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen

Wat wil Westland bereiken?

- Geeft inzicht in de belangrijkste doelen en maatschappelijke effect(en);
- Bevat een overzicht van de wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren. Dit is een uniforme basisset van indicatoren die periodiek landelijk beschikbaar zijn.

Wat gaat Westland daarvoor doen?

- Geeft een beschrijving van de activiteiten en prestaties die nodig zijn om onze doelstellingen te bereiken in het begrotingsjaar;
- Indien mogelijk zijn er ook bijbehorende prestatie-indicatoren geformuleerd;
- Geeft inzicht in de betrokken verbonden partijen.

Wat gaat het Westland kosten?

- Bevat een overzicht van de lasten en baten.

¹ De programma-indeling is gebaseerd op taakvelden volgens het Iv3-informatievoorschrift 2020 gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.

In de programma's hebben wij naast de drie W-vragen ook de meest relevante externe ontwikkelingen, risico's en kade stellende beleidsnota's opgenomen. Daarnaast wordt in de drie W-vragen de informatie meegenomen van de verbonden partijen over de te realiseren activiteiten, prestaties en bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen.

Hoofdstuk 5 - Paragrafen

Alle paragrafen zijn wettelijk verplicht. Het BBV schrijft de volgende paragrafen voor:

- a) Lokale heffingen
- b) Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- c) Onderhoud kapitaalgoederen
- d) Financiering
- e) Bedrijfsvoering
- f) Verbonden partijen
- g) Grondbeleid.

De paragrafen geven een 'dwarsdoorsnede' van de begroting gezien vanuit een bepaald perspectief. Veel van de paragrafen zijn hierdoor een belangrijke aanvulling op de informatie over de begroting. De paragrafen vormen de kaders die de raad voor het college stelt voor het beheer en de uitvoering voor het beleid (en de begroting). De raad heeft hiermee de instrumenten in handen om:

1. De beleidslijnen van de diverse onderdelen van de financiële functie vast te stellen;
2. De hoofdlijnen van de uitvoering te controleren.

Hoofdstuk 6 - Financiële begroting

In dit deel van de begroting vindt u de financiële uitgangspunten en de meerjarige overzichten van baten en lasten, waarbij er tevens aandacht is voor de incidentele baten en lasten. Ook de geprognosticeerde balans in meerjarenperspectief, het EMU-saldo, de investeringsplanning en een overzicht van de reserves en voorzieningen worden gepresenteerd. De meeste overzichten in dit onderdeel zijn wettelijk voorgeschreven.

Hoofdstuk 7 - Vaststellingsbesluit

Hoofdstuk 8 - Bijlagen

In hoofdstuk 8 worden de veelvoorkomende begrippen en de afkortingen opgesomd en toegelicht.

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

4. PROGRAMMA'S

4.1 Veiligheid

Inleiding

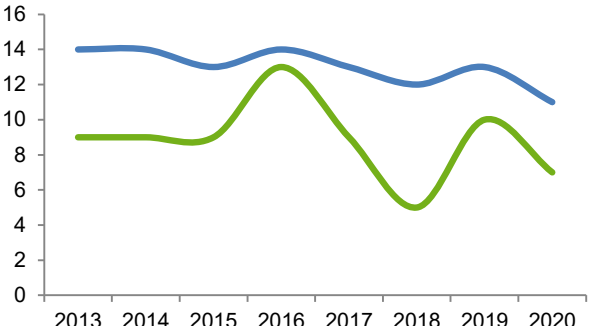
Gemeente Westland wil een veilige gemeente zijn en blijven, waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. Om dit te bereiken houden we vast aan de ingezette koers zoals beschreven in ons Westlands veiligheidsbeleidsplan 2019-2022. Een veilige gemeente creëren we alleen mét alle Westlanders. Zij kunnen bijdragen aan (meer) veiligheid voor zichzelf en de omgeving.

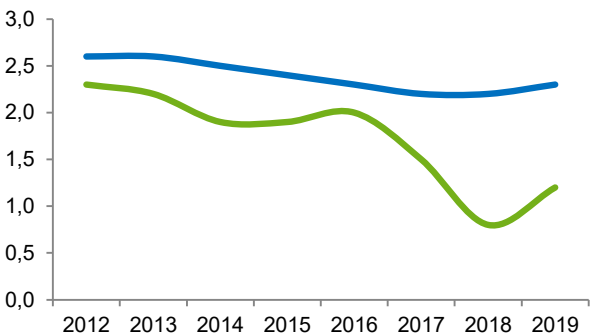
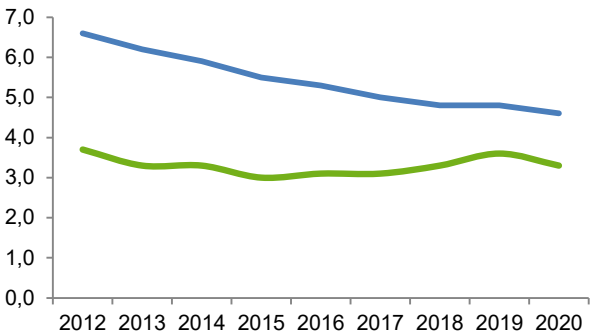
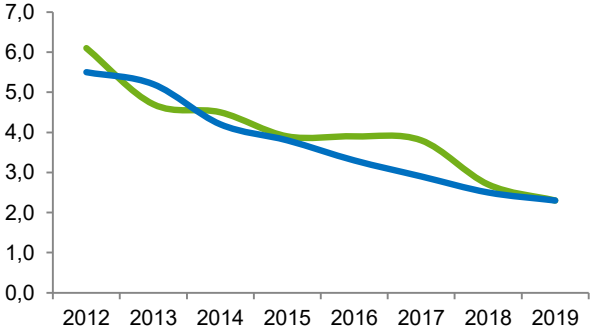
Een aantal veiligheidsthema's zijn in het veiligheidsbeleidsplan 2019-2022 geprioriteerd. Dit laatste jaar van het huidige plan blijven we onverminderd inzetten op deze geprioriteerde onderwerpen, zoals hier onder benoemd. In 2022 zal een nieuw veiligheidsbeleidsplan met bijbehorende prioriteiten worden vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

1. Op peil houden van het positieve veiligheidsbeeld van onze gemeente;
2. Een grotere rol van inwoners en ondernemers op het gebied van veiligheid;
3. Het verder versterken van bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid en minder speelruimte voor ondermijnende criminaliteit;
4. Een aanvaardbaar niveau van veiligheid rond personen en gezinnen;
5. Afname van woninginbraken en andere high impact -delicten;
6. Minder overlast en problemen rondom leefbaarheid;
7. Een goed en veilig uitgaansklimaat;
8. Veiligheid op en rond het strand;
9. Vermindering ongewenst gedrag van problematische jeugd en jeugdgroepen.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Verwijzingen Halt	7	Bureau Halt
Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland Nederland
	2013	9 14
	2014	9 14
	2015	9 13
	2016	13 14
	2017	9 13
	2018	5 12
	2019	10 13
	2020	7 11

Verplichte BBV-indicatoren		Resultaat	Bron	
Winkeldiefstallen		1,2	CBS Diefstallen	
Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.				
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland	
	2012	2,3	2,6	
	2013	2,2	2,6	
	2014	1,9	2,5	
	2015	1,9	2,4	
	2016	2,0	2,3	
	2017	1,5	2,2	
	2018	0,8	2,2	
	2019	1,2	2,3	
Geweldsmisdrijven				
		3,3	CBS Criminaliteit	
Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).				
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland	
	2012	3,7	6,6	
	2013	3,3	6,2	
	2014	3,3	5,9	
	2015	3,0	5,5	
	2016	3,1	5,3	
	2017	3,1	5,0	
	2018	3,3	4,8	
	2019	3,6	4,8	
	2020	3,3	4,6	
Diefstallen uit woning				
		2,3	CBS Diefstallen	
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.				
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland	
	2012	6,1	5,5	
	2013	4,7	5,2	
	2014	4,5	4,2	
	2015	3,9	3,8	
	2016	3,9	3,3	
	2017	3,8	2,9	
	2018	2,7	2,5	
	2019	2,3	2,3	

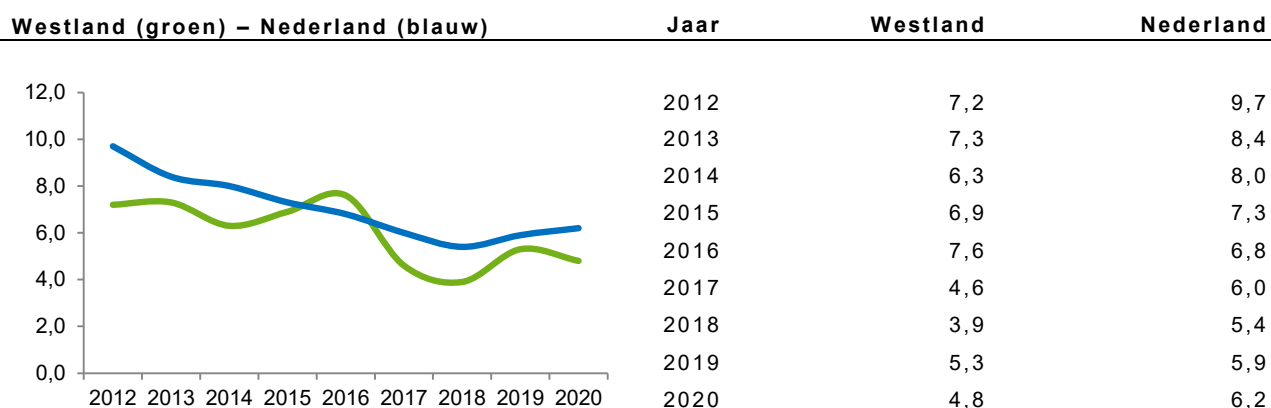
Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
----------------------------	-----------	------

Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (in de openbare ruimte)

4,8

CBS Criminaliteit

Het aantal per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Facultatieve indicatoren

Effectindicator	0-meting	Actueel cijfer	2019	2020	2021	2022	Bron
Het rapportcijfer dat de Westlandse burger toekent aan de veiligheid		7,7 (2019)	7.7		*	7,5 (beoogd op basis van Wvb)	Integrale Veiligheidsmonitor (2-jaarlijks) Dit cijfer wordt achteraf gemeten en gecommuniceerd.

Effectindicator	Westland	70.000+ gemeenten
Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt	10,7% (2019)	18,5%
Mate van overlast van buurtbewoners (fysieke verloedering, sociaal en verkeer)	34,2% (2019)	49,2%

*Het rapportcijfer dat de Westlandse burger toekent aan de veiligheid (2021) is bij het opstellen van de begroting nog niet bekend.

Wat gaan we daarvoor doen?

Algemeen

- Coördineren van de samenwerking in en tussen ketens, partijen bij elkaar brengen en bevorderen en bewaken van de gezamenlijke (veiligheid)aanpak;
- Vergroten van het risicobewustzijn bij inwoners en ondernemers en stimuleren van risicogericht handelen (als voorbeeld brandveiligheid, zwemveiligheid, gevaren van ondermijnende criminaliteit, vuurwerk, digitale criminaliteit);
- Waarborgen van informatieveiligheid en privacybescherming binnen het domein van veiligheid.

Aanpak Ondernijning

De aanpak ondernijning bestaat uit vier focuspunten;

1. Aanpak drugcriminaliteit, met focus op jonge aanwas,
2. Mensenhandel,
3. Malafide bedrijvigheid en,
4. Versterking van integriteit en veilige publieke taak.

Op deze punten zetten we extra in op:

- Het bestuurlijk instrumentarium op orde houden (o.a. apv, bibob- en, damoclesbeleid), versterken van onze informatiepositie en vergroten van de bewustwording op het gebied van ondernijning;
- Verder implementeren helingaanpak;
- Onverminderde aandacht voor de bewustwording ten behoeve van ambtelijke en bestuurlijke integriteit & veilige publieke taak;
- Vormgeven van een sluitende aanpak gericht op jongeren in kwetsbare posities die dreigen in de ondernijnende criminaliteit te belanden;
- Deelname aan het programma Kwetsbare sierteelt (publiek-private samenwerking).

Zorg en veiligheid

- Onverminderde inzet op een optimaal functionerende zorg- en veiligheidsketen en regie voeren bij complexe zaken, in nauwe samenwerking en afstemming met het sociaal domein;
- Blijvend inzetten op het verminderen en beheersbaar houden van overlast in samenwerking met de partners van de leefbaarheidskringen (politie, woningbouw, sociaal makelaar, jongerenwerk, buurtpreventie boa's);
- Monitoren cijfers woninginbraak en waar nodig inzetten door preventieve en repressieve maatregelen;
- Aanhoudende aandacht voor preventie en deskundigheidsbevordering in het kader van polarisatie en radicalisering;
- Samen met het thema ondernijning, vorm geven van een sluitende aanpak gericht op jongeren in kwetsbare posities in nauwe samenwerking met het sociaal domein en diverse instanties.

Fysieke veiligheid

- Verder uitvoering geven aan de implementatie van de nieuwe alcoholwet alsmede het handhavingsbeleid horeca Westland 2021;
- Uitvoering geven aan de vastgestelde evenementennota Westland 2020 ten behoeve van het veilig verloop van evenementen;
- Voortzetten van publiek-private samenwerkingsverbanden ten behoeve van veilige winkelgebieden en veilige bedrijventerreinen (Keurmerk Veilig Ondernemen);
- Continueren inzet particuliere beveiligingsdiensten;
- Realiseren van een vaste strandpost op het strand voor de Monsterse Reddingsbrigade;
- Aangaan van een geactualiseerde toekomstbestendige dienstverleningsovereenkomst met strandveiligheidsprotocol met de twee Westlandse reddingsbrigades ten behoeve van optimale strandveiligheid;
- Werken aan gedragsbeïnvloeding, infrastructurele maatregelen en toezicht en handhaving ten behoeve van de verkeersveiligheid;
- Inzetten op preventie en bestrijding van brand, ongevallen, rampen en crises. Dit wordt uitgevoerd door de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH).

Externe ontwikkelingen/ risico's

- Alcoholwet;
- Ontwikkelingen als gevolg van het coronavirus kunnen nog steeds gevolgen blijven hebben voor de prioritering binnen het veiligheidsdomein;
- De diverse beleidsplannen, zoals het Westlands veiligheidsbeleid, regionaal beleidsplan politie en het beleidsplan veiligheidsregio Haaglanden zullen, in samenhang, in 2022 herzien worden.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

- Westlands veiligheidsbeleid 2019-2022;
- Regionaal beleidsplan politie, eenheid Den Haag;
- Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Haaglanden 2019-2022.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 1	Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.986	7.225	7.209	7.199	7.197	7.193
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.080	4.159	3.748	3.754	3.754	3.753
Totaal lasten programma	11.066	11.384	10.957	10.953	10.951	10.946
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	484	498	488	488	488	488
1.2 Openbare orde en veiligheid	399	117	117	117	117	117
Totaal baten programma	883	615	605	605	605	605
Saldo van baten en lasten	-10.183	-10.769	-10.352	-10.348	-10.346	-10.341
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	296	480	8	8	8	8
Totaal reservemutaties	296	480	8	8	8	8
Saldo programma 1	-9.887	-10.289	-10.344	-10.340	-10.338	-10.333

Toelichting mutaties na FMP-1^e Actualisatie

- Voor indexering en herziening van de dienstverleningsovereenkomst met de reddingsbrigade 's Gravensande en Monster is structureel een bedrag van € 130.000 extra opgenomen.
- Vanaf 2022 is er structureel een vergoeding van € 20.000 aan de politie voor flexibel cameratoezicht opgenomen.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

Zie toelichting mutaties na FMP-1^e Actualisatie.

4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Inleiding

De gemeente heeft een zorgplicht om de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte in stand te houden. Op het gebied van mobiliteit wordt gewerkt aan het verbeteren van de auto-, logistieke-, OV- en fietsnetwerken. Met Rijk, PZH, MRDH en gemeente Den Haag gebeurt dit onder meer in de gebiedsuitwerking Greenport 3.0. Hierin worden de benodigde mobiliteits-maatregelen voor de komende decennia in beeld gebracht in samenhang met de doorontwikkeling van de Greenport, Greenport Horti Campus, verstedelijking en haven van Rotterdam. Hierbij krijgt de maatschappelijke en economische ontwikkeling van Westland de ruimte die het nodig heeft. Deze gebiedsverkenning leidt tot een mix van maatregelen die samen met de regionale partners op termijn gerealiseerd gaan worden. Daarnaast wordt samengewerkt met ketenpartners aan het verbeteren van het wegnennet, het openbaar vervoer en de verkeersveiligheid. Dit wordt gedaan door het beter benutten van bestaande en (nieuwe) moderne technologieën. Ook wordt samen met de ketenpartners gezorgd voor aanleg en adequaat onderhoud van waterwegen.

Wat willen we bereiken?

- Doelmatig beheer van de infrastructuur door in stand houden van de openbare ruimte op een vastgesteld kwaliteitsniveau, waarbij onderhoudsprogramma's en ruimtelijke opgaven verbonden zijn;
- Een goede en robuuste bereikbaarheid en snelle doorstroming van verkeer en vervoer in samenwerking met Rijk en regio;
- Voldoende parkeer gelegenheid binnen de kaders van de vastgestelde parkeernormen;
- Een verkeersveiliger Westland;
- Optimale bereikbaarheid van Greenport Horti Campus;
- Meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. De auto is in 2030 in alle centra van de kernen te gast;
- Reductie van de uitstoot (o.a. CO₂ en stikstof) van het wegverkeer;
- Een klimaatbestendig (vaar)wegennet. Het kan bijvoorbeeld betekenen dat we bij onderhoud de keuze gaan maken een weg hoger aan te leggen dan de huidige hoogte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voortzetten van gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's voor onderhoud en beheer van het wegnennet en de wateren;
- Versterken van de gemeentelijke infrastructuur en nemen hiertoe gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma ter hand. Het aanvragen van financiële bijdragen voor (infrastructurele) projecten, het opstellen van beleid en het afstemmen van (regionale) werkzaamheden werken gebeurt samen met de metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland, Rijkswaterstaat en omliggende gemeenten;
- Realiseren van het uitvoeringsprogramma Duurzaam Bereikbaar Westland jaarschijf 2022:
 - Nader verkennen van mogelijkheden voor hoogwaardig openbaar vervoer (lightrail) tussen Den Haag Zuidwest, Naaldwijk en Maassluis;
 - Uitvoeren van verkeersonderzoeken voor gebiedsontwikkelingen, waaronder voor de Westlandse Zoom en Greenport Horti Campus met effect voor de verkeersinfrastructuur en het fiets- en openbaar vervoernetwerk;
 - Verbeteren bereikbaarheid en doorstroming Openbaar Vervoer kern Wateringen;
 - Voorbereiden van de realisatie van het metropolitaan fietspad Naaldwijk-Rotterdam;
 - Verkennen metropolitane fietspaden Naaldwijk-Den Haag en Naaldwijk-Delft;
 - Afronden Fietsbeleidsplan en fietspadenplan;
 - Deelnemen aan verkennende studie haalbaarheid Cargoloo;
 - Afronden en invoeren Mobiliteitsfonds;
 - Evalueren Biesieklette Naaldwijk;
 - Realiseren van maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid jaarschijf 2022, waaronder gedragscampagnes en aanpak van verkeersonveilige wegvakken;
 - Verkennen en realiseren maatregelen versnellen Openbaar Vervoer Korte Termijn Aanpak;

- Uitwerken van integrale inframeetregelen voor het bestuurlijk overleg MIRT 2021 in het kader van de Integrale Gebiedsuitwerking Greenport 3.0 samen met Rijk en regio;
- Starten met de werkgeversaanpak voor drie bedrijventerreinen samen met de regio;
- Beter benutten en optimaliseren van de capaciteit van de bestaande infrastructuur door het steeds meer inzetten van nieuwe technologische mogelijkheden in het verkeer en op de weg en het uitvoeren van pilotprojecten (Connected Transport en intelligente verkeersregelininstallaties) op dit gebied;
- Afronden verkenning reconstructie kruispunt Lozerlaan/Erasmusweg, Poeldijkseweg/Erasmusweg;
- Afronden verkenning A20 afrit 6 en realisatie korte Termijn aanpak;
- Opstellen beleidsplan doelgroepen- en maatwerkvervoer;
- Pilot met maatwerkvervoer;
- Het milieuvriendelijk onderhouden van oevers en waterwegen;
- Het werken aan de uitbreiding van het aantal natuurlijke oevers in sloten, plassen en watergangen;
- Het bevorderen van integreren van watergangen als onderdeel van recreatieve routes, zoals de Poelzone;
- Het ontwikkelen van klimaateisen en bijstellen van het programma van standaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Externe ontwikkelingen / risico's

- Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) 2015 -2021 (Kamerstuk 32 670, nr.146) bood ruimte om vergunningen voor (bouw)projecten in de buurt van een Natura2000-gebied toch te verlenen. Zelfs als dat betekende dat er extra stikstof in de natuur terechtkwam. Dit programma mag niet meer worden gebruikt voor toestemmingen van nieuwe ontwikkelingen. Dit heeft direct betrekking op waterveiligheid, infrastructuur, woningbouw en klimaat. Dit kan gevolgen hebben voor ondernemers, maar ook voor ambities van gemeenten, provincies en Rijksoverheid. Dit kan ertoe leiden dat ontwikkelingen stagneren of zelfs stilvallen. Hierbij worden de landelijke ontwikkelingen gevolgd;
- Wijzigingen en actualisatie in landelijk beleid en regelgeving kunnen leiden tot een stijging van kosten;
- Ontwikkelingen als de energietransitie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid zijn zeer actueel en hebben veel impact op beleid en uitvoering. Dit vormt een serieuze uitdaging en vraagt een regionale aanpak en maatwerk. Ook dit kan leiden tot een gewijzigde budgetbehoefte;
- Om de bereikbaarheid en de doorstroming zoveel mogelijk te borgen worden opgaven gebundeld. Omgevingsmanagement, dat wil zeggen afstemming met direct betrokken omwonenden, bedrijven en instellingen, is inherent aan deze manier van werken. Dit vraagt zorgvuldigheid en tijd en levert mogelijk een vertraging van de realisatie op.

Verbonden partijen

Er is voor gekozen om de verbonden partijen uitsluitend in het beleidsprogramma dat daaraan gewijd is te noemen. In dit beleidsprogramma zijn geen verbonden partijen opgenomen. Een verbonden partij kan wel een bijdrage leveren aan dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

- Structuurvisie Westland 2013-2025/Concept omgevingsvisie Westland;
- WestlandProgramma 2018-2022/Voorjaarsnota 2021;
- Mobiliteitsvisie 2040;
- Uitvoeringsprogramma Duurzaam Bereikbaar Westland 2020-2023;
- Beleidsplan verkeersveiligheid Westland en het uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid 2020-2023;
- Beleidsregel parkeernormering 2018;
- Gebiedsgericht plan 2019-2022;
- CO2 reductieplan;
- Visie Openbaar Vervoer Plus (en bijlage) 2014;
- Klimaatvisie (2021);
- Water-klimaatplan Westland (2019-2023);
- Omgevingsvisie 2.0;

- Centrumplannen.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 2	Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld	2020	2021	2022	2023	2024	2025
2.1 Verkeer en vervoer	16.540	18.524	18.106	18.213	20.579	19.038
2.2 Parkeren	527	724	803	778	725	723
2.4 Economische havens en Waterwegen	1.460	1.413	1.484	1.720	1.777	1.856
Totaal lasten programma	18.527	20.661	20.393	20.711	23.081	21.617
2.1 Verkeer en vervoer	3.593	1.144	1.125	1.002	1.002	1.002
2.2 Parkeren	251	373	373	373	373	373
2.4 Economische havens en Waterwegen	7	3	3	3	3	3
Totaal baten programma	3.851	1.520	1.501	1.378	1.378	1.378
Saldo van baten en lasten	-14.676	-19.141	-18.892	-19.333	-21.703	-20.239
Stortingen reserves	2.009	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	466	2.254	1.808	668	2.460	310
Totaal reservemutaties	-1.543	2.254	1.808	668	2.460	310
Saldo programma 2	-16.219	-16.887	-17.084	-18.665	-19.243	-19.929

Toelichting mutaties na FMP-1^e Actualisatie

- In 2022 zal kruispunt Poeldijkseweg/Lozerlaan/Erasmusweg gereconstrueerd worden. Dit is een investering van € 1.500.000 waarvan de jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2023 circa € 71.000 bedragen.
- In 2023 zal een bijdrage betaald worden voor de reconstructie van het kruispunt Coldenhove-laan/Hondenbot. Het gaat hier om een investering van € 500.000 waarvan de jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2024 circa € 24.000 bedragen.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

- Het verschil zit vooral in hogere uitgaven in 2021 voor regionale verkeersprojecten. Deze extra lasten worden gedekt uit de reserve Verkeersprojecten
- Verder zit er in 2021 extra budget als gevolg van overgehevelde budgetten vanuit 2020 voor project gladde plateaus en voor de bijdrage integrale visie A\$ Veilingroute, gedekt door de Algemene reserve.
- De rest van de verschillen komt door verloop kapitaallasten.

4.3 Economie

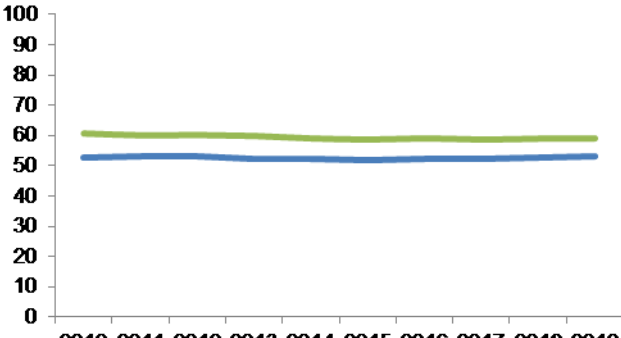
Inleiding

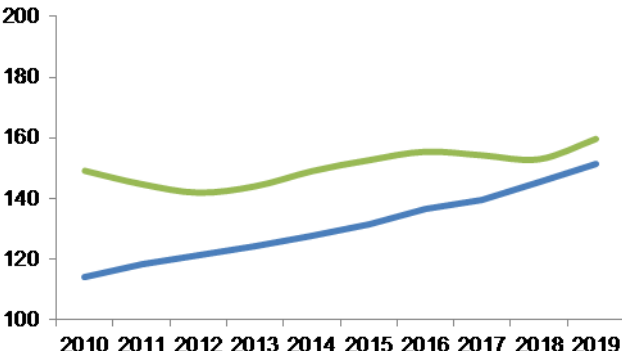
De Westlandse economie is in de coronacrisis aardig robuust gebleken. Daar zijn we trots op. Bedrijven die de schouders eronder hebben gezet, lijken goed uit de crisis te komen. Toch kan schijn bedriegen. Kleinere bedrijven in de winkerkernen of bijvoorbeeld toeleveranciers aan specifieke doelgroepen hebben het zwaar gehad. Coronasteun heeft een helpende hand geboden, maar om ondernemers weer helemaal op eigen benen te laten staan, willen we ons beleid zo vormgeven dat het de economie ruimte geeft om te herstellen en te bloeien. Dat begint bij beleid dat de verdien capaciteit van onze ondernemers vergroot en werkt voor voldoende banen op alle niveaus. Hier en in de regio. Dat is een uitdaging voor nu en de toekomst. Daarom investeren we nu in de verkenning van het Floragebied. Ons tuinbouwcluster is het kloppend hart van de Nederlandse, en daarmee internationale, Greenport. De plek waar innovaties in de tuinbouw van de grond komen of juist hun testbed vinden. De campusontwikkeling staat hierbij centraal. Maar willen we dat het hier goed ondernemen en werken is, moeten we een optimaal vestigingsklimaat nastreven. Dat betekent een goed ontsloten gemeente zijn en dus investeren in de infrastructuur en OV. Er is samenwerking nodig met het onderwijs en lobby is belangrijker dan ooit. Westland willen we levendig en gastvrij houden in de kernen en de bedrijventerreinen en het productie-areaal juist robuust. Voor zo'n economie en vestigingsklimaat is ruimte randvoorwaardelijk. Dat staat soms op gespannen voet met groen, water en wonen. We geven de herstructurering dan ook zo vorm dat er een balans ontstaat. Die balans is een succesfactor voor onze Greenport en het bijbehorend cluster aan innovatie en bedrijvigheid. Daar gaan we graag mee de boer op. Na de coronapandemie positioneren we ons cluster ook weer internationaal. De voortgang van ons beleid gaan we, waar mogelijk, monitoren met kritische prestatie indicatoren (KPI's).

Wat willen we bereiken?

- Voldoende (fysieke) ruimte voor een toekomstbestendig glastuinbouwcluster;
- Een levendige en gastvrije economie met groene, vitale winkerkernen;
- Een optimaal vestigingsklimaat voor een Westland waar het goed ondernemen en werken is;
- Een innovatieve kenniseconomie, met name rond het Floragebied, als kloppend hart van de Greenport

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Func tiemenging	59,1%	CBS BAG / LISA
De func tiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland Nederland
	2010	60,7% 52,9%
	2011	60,1% 53,1%
	2012	60,2% 53,0%
	2013	59,9% 52,5%
	2014	59,1% 52,1%
	2015	58,7% 52,0%
	2016	59,1% 52,2%
	2017	58,7% 52,5%
	2018	59,0% 52,8%
	2019	59,1% 53,2%

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron	
Vestigingen van bedrijven	159,7	LISA	
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.			
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2010	149,2	114,1
	2011	144,8	118,4
	2012	142,0	121,3
	2013	144,1	124,5
	2014	149,1	127,7
	2015	152,7	131,4
	2016	155,5	136,5
	2017	154,3	139,7
	2018	153,0	145,5
	2019	159,7	151,6

Wat gaan we daarvoor doen?

- Doorontwikkelen van de campus en het gebied rondom Royal Flora Holland en het World Horti Center (GHC-/Floragebied);
- Uitvoeren van de Westland Agenda III;
- Moderniseren en herstructureren van het glastuinbouwcluster door verkenningen naar het HOT, uitvoeren van de VORM-regeling en het compensatie-instrument in te zetten;
- Faciliteren van de aansluiting tussen onderwijs & arbeidsmarkt met een verkenning naar een nieuw platform;
- Voldoende (fysieke) ruimte voor het glastuinbouwcluster;
- Versterken relaties met de bedrijven in Westland;
- Het regionaal en (inter)nationaal uitdragen van onze gemeente en het glastuinbouwcluster;
- Aantrekken van bedrijven, talent en organisaties ter versterking van de glastuinbouw;
- Opstellen van horecabeleid op basis van de Horecavisie 2030;
- Opstellen van gebiedsvisies voor de tuinbouwpolders;
- Opstellen van een Omgevingsplan glastuinbouwgebied;
- Monitoren, verbeteren en uitdragen van het vestigingsklimaat van Westland;
- Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Toerisme met een focus op verblijfsrecreatie;
- Maatregelen aan de kust en op het strand doorvoeren conform de Kustmemo;
- Uitvoering geven aan de raadsuitspraak over jaarrond strandpaviljoens;
- Opstellen van een visie voor de bedrijventerreinen in Westland;
- Uitvoering geven aan de Detailhandelsvisie in samenwerking met BIZ'en en MKB Westland;
- Opzetten van een Transformatiefonds om de goede functies in de kernen te krijgen;
- Actieve bijdragen aan programma's van de GPWH, omtrent promotie van gezondheid en geluk van de glastuinbouw, innovatiepact 2.0, Biobased en de Human Capital Agenda;
- Uitvoeren van de internationaliseringsstrategie;
- Deelname en zichtbaarheid van de Westlandse tuinbouw op internationale en nationale events van belang, zoals de World Expo en Floriade;
- Versterken van de lobbypositie in Europese, landelijke en regionale gremia. Daarnaast de positie versterken in relatie tot de landelijke en Europese politieke agenda en subsidies;
- Het professionaliseren van ons gemeentelijke account- en relatiemanagement;
- Uitvoeren van de zakelijke positioneringsstrategie;
- Oprichten bijzondere leerstoel Internationalisatie van ondernemende ecosystemen.

Bovenstaande doen we in samenwerking met onze partners en betekent dat we:

- Met partners lobby voeren voor onder andere de gebiedsontwikkeling Flora en de HOV-lijn;
- De relaties met bedrijven in de tuinbouwketen en brancheorganisaties op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau versterken;
- Het ondersteunen van bedrijven met kennis en ons netwerk bij het verduurzamen van het glastuinbouwcluster en de werklocaties;
- Met coöperaties bestaande uit bewoners en ondernemers de polders ontwikkelen;
- De activiteiten van (de centramanager) MKB Westland continueren;
- Met andere gemeenten binnen de regio Haaglanden invulling geven aan de MKB Deal Provinciaal Innovatie Platform;
- Het account- en relatiemanagement professionaliseren, door de relaties en contacten met bedrijven in Westland verder te intensiveren en deze partners te betrekken bij kansen;
- Met partners zoals Greenport West-Holland, Tomatoworld, WHC, de WUR en InnovationQuarter verder werken aan het innoveren, verduurzamen en aanpakken van knelpunten in de glastuinbouw vinnen de regio;
- Samen met het Rijk, provincie, de regio en het bedrijfsleven de regionale, nationale en internationale betekenis van Westland benutten en versterken. We stimuleren, samen met onze partners (inter)nationale bedrijven, startups en kennisinstellingen om zich in Westland te vestigen en te blijven en dragen er samen met partners actief aan bij dat bedrijven hier op hun plek zijn.

Externe ontwikkelingen / risico's

Als gemeente moeten we oog houden voor de naweeën van de coronacrisis en bekijken waar we een rol kunnen spelen in het herstel. Het sluiten van de grenzen als gevolg van de coronacrisis had consequenties voor de internationale relaties. Reizen en internationale activiteiten waren lange tijd onmogelijk. De mate waarin dit in 2022 mogelijk is, hangt af van de ontwikkelingen rondom de coronacrisis.

De uitdagingen met betrekking tot de energietransitie, circulaire economie en bereikbaarheid zijn nog altijd actueel. De regionale aanpak (met landelijke afstemming) met maatwerk kan nog altijd leiden tot een gewijzigde budgetbehoefte.

Voor sommige lokale ontwikkelingen zijn andere overheden en instanties nodig. Denk aan de lobby voor het Groeifonds, maar ook ogenschijnlijk kleinschaliger zaken als jaarrondbeleid voor strandpaviljoens. Succes op deze fronten is mede afhankelijk van de inzet van derden.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partijen leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH);
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter B.V.;
- World Horti Center Onroerend Goed B.V.

Kaderstellende beleidsnota's

- Structuurvisie Westland 2013-2025 (tot vaststelling Omgevingsvisie);
- Economische Opgave Westland 2019-2022;
- Uitvoeringsprogramma Economie 2020-2021;
- Omgevingsvisie 2.0;
- Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid MRDH;
- Werkboek Westland;
- Handhavingsstrategie strijdig gebruik in het duurzaam glastuinbouwgebied;
- Handhavingsstrategie thema glastuinbouw 2020;
- Beleidsregel strijdig gebruik duurzame glastuinbouw gronden Westland 2017;
- Beleidsregel strijdig gebruik agrarische dienstwoning Westland 2017;
- Subsidieregeling Vorm Westland (1^e en 2^e herziening);
- Bestemmingsplannen (bedrijventerreinen en glastuinbouwgebied);

- Bedrijventerreinenvisie 2013-2020;
- Beleidsvisie Beleef Westland;
- Woonvisie Westland 2020-2030;
- Nadere Regels Terrassen 2018;
- Detailhandelsvisie Westland 2021-2026.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 3	Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld	2020	2021	2022	2023	2024	2025
3.1 Economische ontwikkeling	2.106	3.111	3.413	1.373	1.277	1.277
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	638	956	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en Bedrijfsregelingen	807	579	571	571	571	571
3.4 Economische promotie	563	596	799	799	799	799
Totaal lasten programma	4.114	5.242	4.783	2.743	2.647	2.647
3.1 Economische ontwikkeling	637	246	81	126	81	81
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	538	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en Bedrijfsregelingen	646	567	567	567	567	567
3.4 Economische promotie	343	320	385	385	385	385
Totaal baten programma	2.164	1.133	1.033	1.078	1.033	1.033
Saldo van baten en lasten	-1.950	-4.109	-3.750	-1.665	-1.614	-1.614
Stortingen reserves	0	48	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	309	560	1.210	50	0	0
Totaal reservemutaties	309	512	1.210	50	0	0
Saldo programma 3	-1.641	-3.597	-2.540	-1.615	-1.614	-1.614

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

Niet van toepassing.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

- De lasten op taakveld 3.1 zijn in 2021 en 2022 hoger door de incidentele uitgaven in het kader van de economische opgaven Westland Agenda
- De lasten bij taakveld 3.2 in 2021 hebben betrekking op het revolverend fonds voor het tegengaan van leegstand winkelhallen.

4.4 Onderwijs

Inleiding

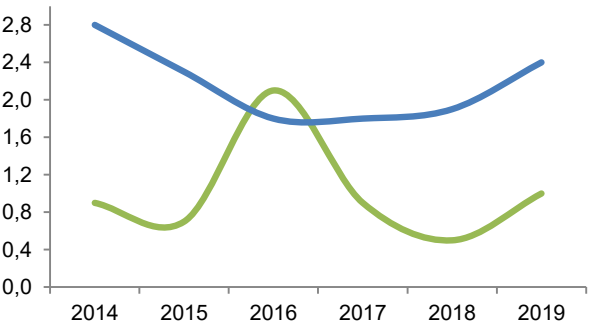
Binnen het onderwijs staan een optimale ontwikkeling en ononderbroken leerlijn van onze jongeren centraal. Om de maatschappelijke uitdagingen waarvoor wij staan een antwoord te bieden is een goede aansluiting tussen kinderopvang, onderwijs, leerplicht/voortijdig schoolverlaters, arbeidsmarkt en jeugdhulp cruciaal. Dit vraagt om samenwerking in de keten, met respect voor ieders rol en taak. Ook een passend onderwijshuisvestingsaanbod, met voorzieningen waarbij kennis en expertise-uitwisseling natuurlijk ontstaan, draagt bij aan een kwalitatief sterke keten rondom de ontwikkeling van onze Westlandse kinderen.

Het onderwijs en Westlandse bedrijfsleven krijgen samen met onderzoeksinstituten in het “Floragebied” een fysieke Greenport HortiCampus om leren en werkpraktijk op elkaar te laten aansluiten. Tot slot is het ook voor volwassenen van belang dat er een keten met passende ondersteuning is, om bijvoorbeeld laaggeletterdheid aan te pakken.

Wat willen we bereiken?

- Een Westlandse visie op de ontwikkeling van Westlandse kinderen met heldere actielijnen om maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden;
- Een goede verbinding tussen onderwijszorg en jeugdhulp;
- Een brede en optimale ontwikkeling van Westlandse jongeren;
- Minder laaggeletterden in Westland;
- Een duurzame aanpak voor achterstanden in het onderwijs en de voorschoolse periode;
- Een goede verbinding tussen het onderwijs, de arbeidsmarkt en het Westlandse bedrijfsleven;
- Toekomstbestendige schoolaccommodaties (medewerking verlenen aan de ontwikkeling van brede scholen, integrale kind centra, samenwerk- en ontmoetingsscholen, tienercolleges) voor het primair en voortgezet onderwijs met een goede spreiding over Westland.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Absoluut verzuim	1,0	DUO/Ingrado
Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodaanduiding ‘2018’ staat voor schooljaar ‘2017/2018’. De eenheid is per 1.000 leerplichtigen.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland Nederland
	2014	0,9 2,8
	2015	0,7 2,3
	2016	2,1 1,8
	2017	0,9 1,8
	2018	0,5 1,9
	2019	1,0 2,4

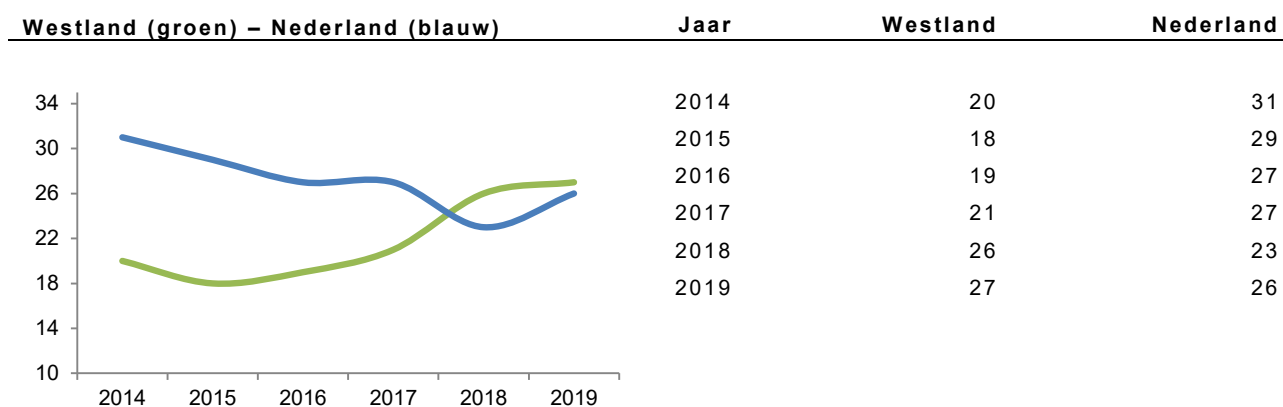
Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
----------------------------	-----------	------

Relatief verzuim

27

DUO/Ingrado

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'. De eenheid is per 1.000 leerplichtigen.

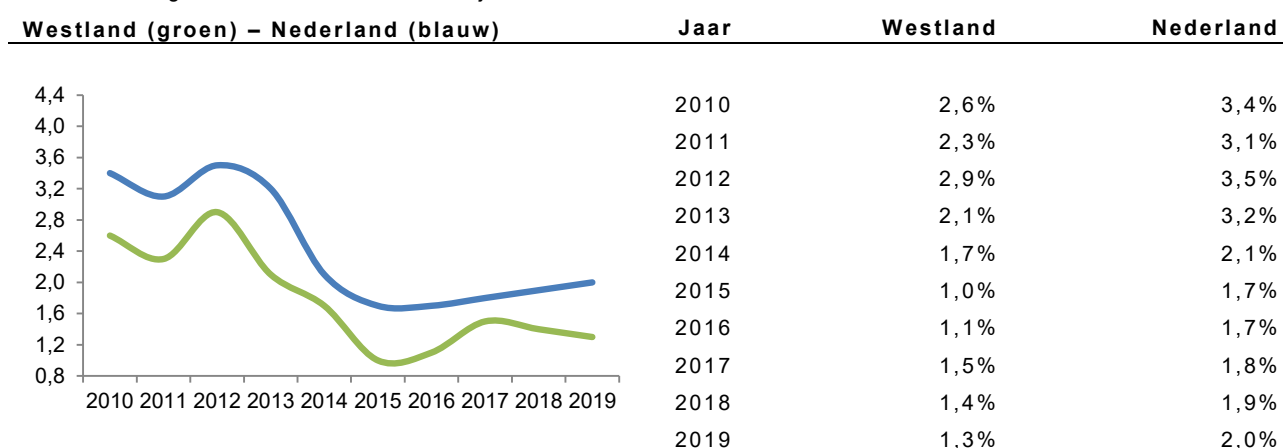

Vroegtijdige schoolverlaters (voortgezet onderwijs + mbo)

1,3%

DUO/Ingrado

Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van onze toezichttaak op het openbaar onderwijs;
- Opstellen van en uitvoering geven aan de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en opstellen van het jaarplan 2022, 2023, 2024, 2025 en 2026 samen met onze samenwerkingspartners;
- Inzetten van de incidenteel beschikbare NPO gelden om in samenhang met de reguliere achterstandsaanpak een duurzaam onderwijsachterstandenbeleid op te zetten, waarin de verbinding in de keten centraal staat;
- Medewerking verlenen aan de ontwikkeling van brede scholen, integrale kindcentra, tienercolleges (scholen waarbij de grens tussen het PO en VO wordt vervaagd) en samenwerk- en ontmoetingscholen (scholen waarbij verschillende denominaties² in één schoolgebouw worden gehuisvest);
- Afronden van de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs en de verordening onderwijshuisvesting samen met de Westlandse schoolbesturen;
- Uitvoeren van de wettelijke zorgplicht op het gebied van onderwijshuisvesting samen met onze onderwijspartners. We sturen op het optimaal gebruik van de beschikbare capaciteit door duidelijke afspraken met schoolbesturen over aannamebeleid per dorp;

² Levensbeschouwelijke visies waarmee scholen zich binnen het onderwijs onderscheiden.

- Aankopen van benodigde gronden en bouwheer faciliteren in de realisatie van nieuw te bouwen IKC's in de wijken Molensloot en het Waalpark en vervangen van twee gymzalen aan de Sweelincklaan. Bouwheer faciliteren in de voorbereidingen van het tienercollege in Poeldijk, ontmoetingsschool in Wateringen Noord en de Dalton in Naaldwijk;
- Het college verhoogt vanaf 2024 de jaarlijkse kapitaallasten om te kunnen voldoen aan de toekomstige vraag naar nieuwe vormen van onderwijshuisvesting waaronder het tienercollege en een eventueel vakcollege in de uitwerking van het flora/campusgebied;
- Om uitvoering te geven aan de aanvraag voor de vestiging van een islamitische school stelt het college in 2022 middelen beschikbaar;
- Uitvoeren van de Leerplichtwet en onder regie van centrumgemeente Den Haag uitvoeren van de aanpak voortijdig schoolverlaten om schooluitval te voorkomen;
- Stimuleren en faciliteren van het gebruik van gesubsidieerde peuteropvang voor kinderen met een doelgroep-indicatie;
- Versterken van het techniekonderwijs in Westland en in de regio samen met de regiogemeenten, het regionale bedrijfsleven en het voortgezet onderwijs;
- Versterken van de aansluiting van het onderwijs op de glastuinbouw. Voor dit speerpunt van de Lokaal Educatieve Agenda stelt het college € 1 miljoen beschikbaar gedurende vier jaar;
- Uitvoeren van de regeling Leerlingenvervoer;
- Voeren van regie op de bestrijding van onderwijsachterstanden in de voorschoolse periode;
- Stimuleren en faciliteren van de samenwerking tussen primair en voortgezet onderwijs, kinderopvang, Westland Cultuurweb, Bibliotheek Westland en Westland Natuur- en Techniekweb (WNTweb). Hiermee stimuleren we de brede ontwikkeling van Westlandse jongeren;
- Faciliteren van de Taalhuisaanpak voor volwasseneneducatie en de bestrijding van laaggeletterdheid samen met onze partners in Taalnetwerk Westland;
- Faciliteren van schoolmaatschappelijk werk binnen het primair en voortgezet onderwijs om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te borgen en waar nodig te verbeteren;
- Faciliteren van internationale schakelklassen in het primair onderwijs.
- Samen met bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen het campusconcept op de Greenport Hort-campus vormgeven, waaronder het vakcollege.

Externe ontwikkelingen / risico's

- In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) stelt het rijk incidentele middelen ter beschikking om achterstanden in het onderwijs aan te pakken;
- De rijksvergoeding onderwijshuisvesting voor gemeenten en schoolbesturen is niet toereikend door strengere bouweisen en stijgende bouwkosten;
- De Coronapandemie kan leiden tot kosten- en prijsstijgingen en vertragingen in de toelevering van materialen. Materialen worden veel duurder door schaarste, prijzen van inleenkrachten gaan omhoog door meer vraag en projecten vertragen door minder snelle toelevering van materialen;
- Gemeenten worden op termijn ook verantwoordelijk voor renovatie van schoolgebouwen. Dit moet nog verankerd worden in de wetgeving. Het is nog onduidelijk hoe dit traject verloopt;
- De verwachte groei van het aantal kinderen in Westland zorgt voor een toenemende ruimtebehoefte in de kinderopvang, het primair en het voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen bij grootschalige woningbouwprojecten in uitleggebieden³ is moeilijk te voorspellen. Dat maakt het extra ingewikkeld;
- Door meer zorgkinderen in de kinderopvang zullen de ondersteuningskosten voor deze doelgroep toenemen;
- Door een noodzakelijke nieuwe aanbesteding van het leerlingenvervoer bestaat het risico van kostenstijging;
- Doordat in verband met corona mensen hun baan zijn verloren, ontstaat mogelijk een kostenverschuiving van de kinderopvangtoeslag naar de gesubsidieerde peuteropvang;
- In de huisvestingaanvraagprocedure zoals deze is vastgesteld in de verordening bepaalt het aantal leerlingen dat een school op 1 oktober in het jaar van de aanvraag bij DUO heeft geregistreerd of een school recht heeft op een uitbreiding van capaciteit. De data uit de huisvestingaanvraagproce-

³ Gebieden waar grootschalige woningbouwprojecten zijn gepland.

re komt niet overeen met de data van het proces in de P&C cyclus (Voorjaarsnota, Begroting). Dit maakt het lastig om op tijd te bepalen of een aangevraagde voorziening onder de zorgplicht van de gemeente valt.

Verbonden partijen

Er is voor gekozen om in het beleidsprogramma de verbonden partijen te noemen waarmee de meeste beleidsmatige raakvlakken zijn. In dit beleidsprogramma zijn geen verbonden partijen opgenomen. Een verbonden partij kan wel een bijdrage leveren aan dit programma.

Kaderstellende beleidsnota's

- Sociaal Beleidskader Kernachtig Sociaal 2016;
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westland 2015;
- Verordening Leerlingenvervoer gemeente Westland 2018;
- Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2022-2026⁴;
- Westlands sportakkoord 2020-2022;
- Regiovisie jeugdhulp haaglanden 2021-2026.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Programma 4	Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld	2020	2021	2022	2023	2024	2025
4.2 Onderwijshuisvesting	8.981	9.426	8.930	8.813	9.571	9.318
4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingenzaken	4.071	5.649	3.673	3.673	3.673	3.672
Totaal lasten programma	13.052	15.075	12.603	12.486	13.244	12.990
4.2 Onderwijshuisvesting	1.303	1.014	1.014	1.014	1.014	1.014
4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingenzaken	1.269	2.175	380	380	380	380
Totaal baten programma	2.572	3.189	1.394	1.394	1.394	1.394
Saldo van baten en lasten	-10.480	-11.886	-11.209	-11.092	-11.850	-11.596
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	505	766	183	77	77	77
Totaal reservemutaties	505	766	183	77	77	77
Saldo programma 4	-9.975	-11.120	-11.026	-11.015	-11.773	-11.519

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) heeft actualisatie en indexering. De extra kapitaallasten van circa € 207.000 zijn vanaf 2024 opgenomen.
- Het investeringsbudget voor vernieuwing van de gymzalen van ISW Sweelincklaan van € 1,2 mln. is met € 0,8 mln. verhoogd. Vernieuwing kan door renovatie of door nieuwbouw op dezelfde locatie. Voordat de definitieve investeringsbeslissing wordt genomen, zal het college een nadere analyse van nut en noodzaak uitvoeren. Vanaf 2023 is een bedrag van € 27.000 aan extra kapitaallasten opgenomen.
- De schoolmaatschappelijk werker (SMW) van Schoolformaat legt de verbinding tussen de scholen en het sociaal kernteam (SKT). Hierdoor wordt veel sneller geschakeld tussen onderwijs en jeugdzorg, waardoor problemen bij leerlingen sneller opgelost worden. Wij zetten deze voorziening structureel door. De kosten ad € 60.000 zijn vanaf 2022 opgenomen in de ramingen.

⁴ De planning is vaststelling van de Lokaal Educatieve Agenda in december 2021.

- Aangezien niet uit te sluiten is dat wij in 2022 als gemeente westland aan de wettelijke verplichting zullen moeten voldoen om de islamitische school te bekostigen, hebben wij in de begroting de bijdrage van de gemeente verwerkt voor de realisatie van deze school. In de begroting 2022 worden dezelfde bedragen opgenomen zoals deze aanvankelijk als raming in de begroting 2021 waren opgenomen, te weten: € 0,45 mln. (gebouw € 0,3 mln. en leermiddelen € 0,15 mln.). De kosten zijn in deze begroting opnieuw voor € 0,15 mln. gefinancierd vanuit het investeringsfonds en voor het overige (€ 0,3 mln.) ten laste van het begrotingssaldo.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

Niet van toepassing.

4.5 Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

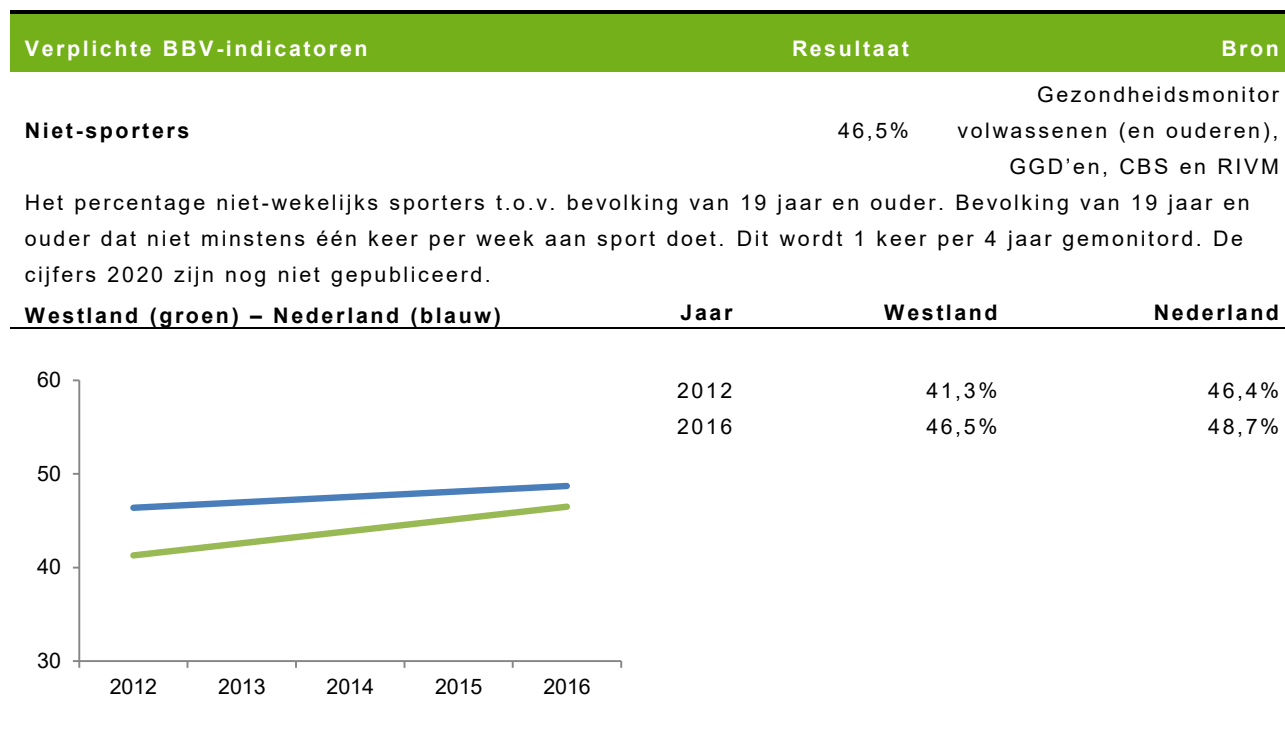
Sport, cultuur(historie) en natuur dragen bij aan een fijn leefklimaat in Westland. Er zijn unieke recreatiemogelijkheden en er is ruimte voor rust en ontspanning. Op korte afstand van de omliggende stedelijke gebieden bevinden zich binnen onze gemeentegrenzen verschillende landschappen en ecologische zones. Dit geeft mooie routes voor fietsers, ruiters, vaarrecreanten en skaters. Daarnaast heeft Westland ook een kilometerslang familiestrand met alle gewenste voorzieningen. In Westland willen meer oog hebben voor de landschappelijke waarde van ons erfgoed en kunstobjecten. We hebben de ambitie om zoveel mogelijk Westlanders in aanraking te laten komen met cultuur en cultuurhistorische kwaliteiten. Het verenigingsleven bloeit. Inwoners en bedrijven zijn zeer betrokken bij de verenigingen. Hierbij past een gemeentelijke overheid die initiatieven en activiteiten van verenigingen en hun leden de ruimte geeft. We faciliteren de basisvoorzieningen voor sport en zijn ondersteunend in situaties die daar om vragen.

Wat willen we bereiken?

- Het optimaliseren van de belevingswaarde van de kust;
- Het versterken van bestaande groenstructuren om ecologische kwaliteiten en recreatie te bevorderen;
- Kwalitatief beter groen in de leefomgeving aanbrengen;
- Een gezonde ecologie in de Westlandse wateren;
- Sterke verweving van cultuur en cultuurhistorische kwaliteiten in de Westlandse samenleving;
- Een krachtig (sport)verenigingsleven behouden en ondersteunen met duurzaam gemeentelijk (sport)accommodatiebeheer.

Prestatie-indicatoren

Voor programma 5 is één prestatie-indicator verplicht en beschikbaar. Deze indicator geeft zicht op het aantal inwoners dat niet minstens 1 keer per week aan sport doet. Een verdere stijging van dit percentage is niet wenselijk, maar past binnen een landelijke tendens. Aangezien de monitoring hiervoor maar één keer per 4 jaar plaatsvindt is onderstaand percentage gelijk aan dat van vorig jaar. Volgend jaar worden nieuwe monitoringscijfers verwacht.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Continuering van de subsidie voor de Westlandse Omroepstichting (WOS) in 2022 in de overbruggingsfase naar een plek in het landelijkbestel per 1 januari 2023. Daarna is er slechts sprake van de wettelijke bijdrage aan de WOS op basis van het aantal aansluitingen in het Westland;
- Er is mogelijk sprake van een verhuizing van de WOS naar een tijdelijke locatie als gevolg van een gebiedsontwikkeling;
- Kwalitatieve inzet van groen en waterberging in de leefomgeving bij de uitwerking van centrumplannen;
- Verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie van de Erasmusvaart en onderzoeken van verbetering van mogelijkheden voor recreatievaart;
- Zoveel mogelijk faciliteren van de vaarrecreatie bij uitvoering van projecten, zonder nadelige gevolgen voor de natuurlijke waarden;
- Versterken van de groen/blauwe hoofdstructuur en de verbindingen ernaar toe;
- Verbinden van de groenstructuur in de wijken met gebieden buiten de kern;
- Koppelen van de fietsverbindingen en vaarroutes aan de groenstructuren;
- Verbeteren van de recreatieve verbindingen en aanbrengen van voorzieningen;
- Verder uitwerken van het netwerk van schone en gezonde wateren in Westland;
- Realiseren van ecologische zones in samenwerking met partners;
- Verder implementeren van de programma's voor de gesubsidieerde culturele instellingen Museum Westland, Westlandtheater De Naald, Bibliotheek en Cultuurweb;
- Inzet op uitvoeren van de Cultuurkoers, ondanks beperkt beschikbare middelen, met accent op actieve inzet van de culturele organisaties;
- Stimuleren van cultuureducatie op school, door kinderen en jongeren in aanraking te laten komen met kunst, cultuur en erfgoed;
- Inzetten van cultuur voor maatschappelijke activering en preventie;
- Nieuwbouwmogelijkheden voor Westlandtheater De Naald onderzoeken;
- Meer zichtbaarheid creëren van cultuurhistorisch erfgoed, dat zo bepalend is voor de Westlandse identiteit;
- Het beleid op cultureel erfgoed en monumenten actualiseren in het kader van de invoering van de omgevingswet;
- Aanleggen van kleine bospercelen o.a. op restkavels en onder hoogspanningslijnen;
- Stimuleren van de sportdeelname van kwetsbare groepen zoals ouderen en gehandicapten;
- Mensen stimuleren om meer te bewegen door uitvoering te laten geven aan het Westlands Sportakkoord.
- Waar mogelijk steun geven aan sportverenigingen en scouting bij investeringen in sportfaciliteiten met de 25%-subsidieregeling en garantiestellingen voor sportverenigingen in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport;
- Het vergroten van de bespelingscapaciteit op sportpark De Zweth (De Lier).
- Moderniseren van openluchtzwembad De Waterman (Wateringen) en zwembad De Hoge Bomen;
- Versterken van de kwaliteit en toekomstbestendigheid van sportparken en zwembaden door het blijven investeren in modernisering en renovatie daar waar nodig. Eveneens doorlopend vernieuwen/vervangen en onderhouden van (kunst)grasvelden in onze sportparken;
- Er worden 4 velden vervangen: VV Velo (veld 4), VV Verburch (veld 1), VV Quintus (veld 1), FC 's-Gravenzande (veld 2);
- (Sport)Verenigingen worden financieel ondersteund door de mogelijkheid om een belangrijk deel van OZB aanslagen middels subsidies terug te krijgen;
- Voor mogelijke impulsen of het handhaven van bestaande (incidentele) bijdragen aan incidenteel gefinancierde voorzieningen en cultuur heeft het college € 1,2 miljoen gereserveerd voor de jaren 2021 en 2022;
- Onderzoeken en/of realiseren van Huizen van de Buurt in Poeldijk en Honselersdijk;
- Een alternatief onderzoeken voor het realiseren van een Huis van de Buurt in de Noviteit;
- Naar aanleiding van de motie "Uitbreiden en vernieuwen sportpark 'De Zweth' heeft het college de raad toegezegd om investerings- en exploitatiescenario's uit te werken.

Externe ontwikkelingen / risico's

- Het coronavirus geeft nog altijd uitdagingen op diverse vlakken. Cultuurvoorzieningen staan onder druk door een terugloop aan activiteiten en bezoekers en sportverenigingen worden beperkt in hun sport- of exploitatiemogelijkheden;
- Er is mogelijk sprake van een verhuizing van de WOS naar een tijdelijke locatie als gevolg van een gebiedsontwikkeling.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partij levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG).

Kaderstellende beleidsnota's

- Sociaal beleidskader Kernachtig Sociaal 2016;
- Kadernota sportbeleid 2008-2020;
- Deelnota's sportbeleid 2010-2020;
- Gebiedsgericht plan 2019-2022;
- Groenvisie 2021;
- Westland Cultuurkoers 2030;
- Structuurvisie Westland 2025;
- Waterklimaatplan 2019;
- Vaarrecreatie in Westland 2012.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 5		Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld		2020	2021	2022	2023	2024	2025
5.1	Sportbeleid en activering	175	533	451	451	451	451
5.2	Sportaccommodaties	5.699	8.367	6.400	6.715	6.799	6.749
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.920	3.829	3.267	2.801	2.918	2.905
5.4	Musea	874	1.157	1.060	767	766	766
5.5	Cultureel erfgoed	398	433	335	335	335	334
5.6	Media	2.355	2.670	2.577	2.307	2.306	2.305
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.519	9.066	8.982	9.172	9.315	9.438
Totaal lasten programma		20.940	26.055	23.072	22.548	22.890	22.948
5.1	Sportbeleid en activering	75	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	1.241	1.193	1.193	1.193	1.193	1.193
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	233	212	212	212	212	212
5.4	Musea	2	3	3	3	3	3
5.5	Cultureel erfgoed	5	1	1	1	1	1
5.6	Media	67	67	75	82	82	82
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	227	112	131	161	225	225
Totaal baten programma		1.850	1.588	1.615	1.652	1.716	1.716
Saldo van baten en lasten		-19.090	-24.467	-21.457	-20.896	-21.174	-21.232
Stortingen reserves		284	409	285	285	285	285
Onttrekkingen reserves		492	3.046	801	543	543	543
Totaal reservemutaties		208	2.637	516	258	258	258
Saldo programma 5		-18.882	-21.830	-20.941	-20.638	-20.916	-20.974

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Voor de aankoop van grond voor Sportpark De Lier is een investering geraamd van € 1.700.000. De jaarlijkse rentelasten van € 24.000 zijn opgenomen in bovenstaande ramingen.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

- Van 2020 naar 2021 zijn diverse budgetten voor een totaalbedrag van circa € 1.169.000 overgeheveld. Deze overhevelingen zijn gedekt vanuit de algemene reserve. Hierdoor zijn er zowel hogere lasten als hogere onttrekkingen reserves in 2021;
- In de 1e actualisatie 2021 is incidenteel een last van € 400.000 voor het vernieuwen van de ketels van zwembad Hoge bomen opgevoerd, gedekt door reserve zwembaden;
- Ook is er in 2021 groot onderhoud zwembaden geraamd, gedekt uit reserve zwembaden;
- Als gevolg van een aangenomen amendement op de begroting 2021 voor een noodfonds buitensportaccommodaties zijn de lasten in 2021 incidenteel € 200.000 hoger;
- In 2021 zijn kosten voor planvorming Hoge Bomen, basisschool Hoogeland, De Naald, Huis van de Buurt Poeldijk opgenomen. In totaal gaat het om € 500.000 waarvan € 250.000 via de jaarrekening is overgeheveld uit 2020 en gedekt wordt uit de algemene reserve;

- Tot slot zijn er in de 1e actualisatie 2021 coronakosten opgevoerd, gedekt door de reserve steunfonds corona
- Het verloop in de jaren 2022-2023 komt voornamelijk door verloop kapitaallasten vanwege investeringen in MIP; zwembad Hoge Bomen, vervanging kunstgrasvelden en dergelijke.

4.6 Sociaal domein

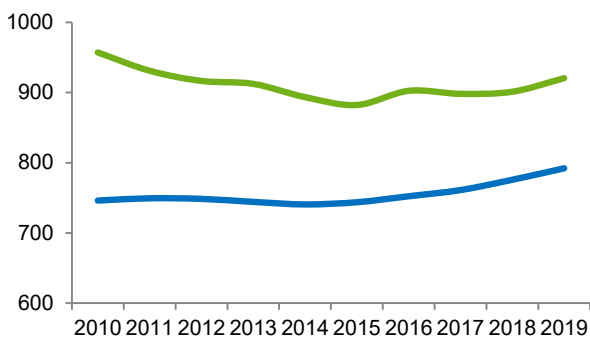
Inleiding

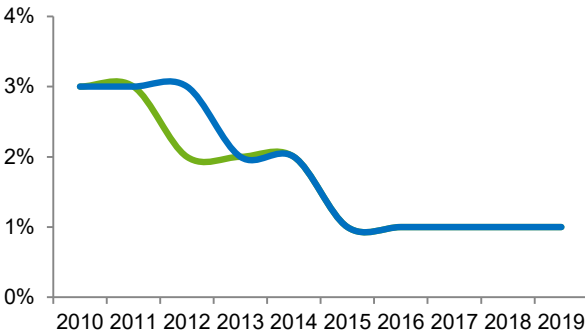
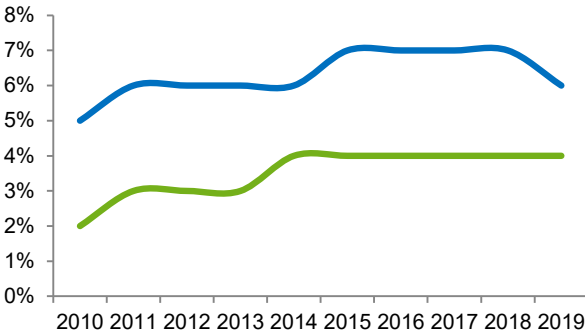
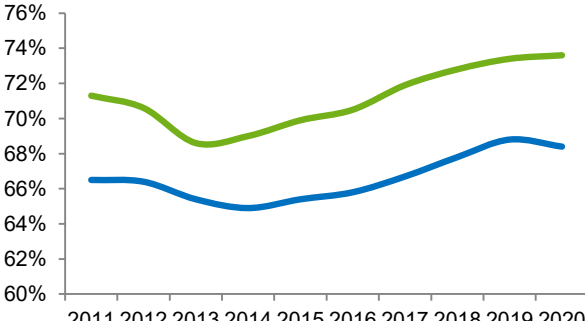
Iedereen mee laten doen aan de Westlandse samenleving, dat is het doel binnen het sociaal domein. Dat betekent mensen in staat stellen zelf regie te voeren en hen te ondersteunen waar nodig. Dreigende kansengelijkheid gaan we tegen. De landelijke transitie van de afgelopen jaren zijn vertaald naar praktijk. We bevinden ons nu in de fase van transformatie. Zowel lokaal, regionaal als op rijksniveau is het sociaal domein nog volop in beweging. We zien hierbij de uitgaven binnen het sociaal domein nog steeds oplopen. De komende jaren richten we ons op de gewenste en noodzakelijke veranderingen, zoals beschreven in het sociaal beleidskader 'Kernachtig Sociaal'. We blijven zoeken naar balans tussen: doen wat nodig is voor de meest kwetsbaren, en een halt toeroepen aan de stijgende tekorten. Want we willen goede zorg blijven bieden aan de jongeren en ouderen van nu, en die van de toekomst.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan meedoen aan de Westlandse samenleving, waar nodig met ondersteuning;
- Mensen in de Westlandse samenleving steunen elkaar en zetten zich in voor hun omgeving;
- De Westlandse jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en veilig opgroeien;
- Een transformatie van het sociaal domein en de kosten beheersbaar houden.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron	
Banen	920,4	CBS/LISA	
Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreft zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.			
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2010	957,0	746,2
	2011	931,0	749,4
	2012	916,5	748,6
	2013	912,3	744,3
	2014	893,4	740,7
	2015	882,2	743,8
	2016	902,4	752,3
	2017	898,1	761,1
	2018	901,1	775,8
	2019	920,4	792,1

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron	
Jongeren met een delict voor de rechter	1%	CBS Jeugd	
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.			
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2010	3%	3%
	2011	3%	3%
	2012	2%	3%
	2013	2%	2%
	2014	2%	2%
	2015	1%	1%
	2016	1%	1%
	2017	1%	1%
	2018	1%	1%
	2019	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	4%	CBS Jeugd	
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.			
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2010	2%	5%
	2011	3%	6%
	2012	3%	6%
	2013	3%	6%
	2014	4%	6%
	2015	4%	7%
	2016	4%	7%
	2017	4%	7%
	2018	4%	7%
	2019	4%	6%
Netto arbeidsparticipatie	73,6%	CBS Arbeidsdeelname	
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.			
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2011	71,3%	66,5%
	2012	70,6%	66,4%
	2013	68,6%	65,4%
	2014	69,%	64,9%
	2015	70%	65,4%
	2016	70,5%	65,8%
	2017	71,9%	66,7%
	2018	72,8%	67,8%
	2019	73,4%	68,8%
	2020	73,6%	68,4%

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Werkloze jongeren Het percentage personen van 16 t/m 22 jaar dat als werkzoekende staat ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.	1%	CBS Jeugd
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland
	2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019	1% 0% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1%
		Nederland
		1% 1% 1% 1% 1% 2% 2% 2% 2% 2%
Personen met een bijstandsuitkering	229,4	CBS – Participatiewet
Het aantal personen per 10.000 inwoners met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland
	2015 2016 2017 2018 2019 2020	182,7 197,0 201,4 192,6 191,7 229,4
		Nederland
		398,7 412,8 418,6 401,1 381,7 459,7
Lopende re-integratievoorzieningen	59,5	CBS - Participatiewet
Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland
	2015 2016 2017 2018 2019 2020	77,9 88,1 109,8 92,2 58,0 59,5
		Nederland
		311,9 255,5 271,3 305,2 207,0 202,0

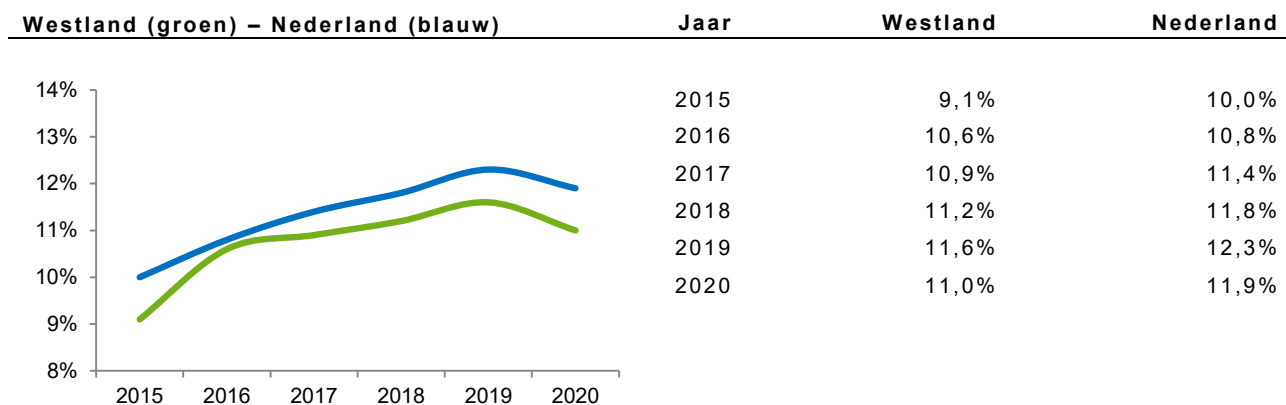
Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
----------------------------	-----------	------

Jongeren met jeugdhulp

11,0%

CBS Jeugd

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

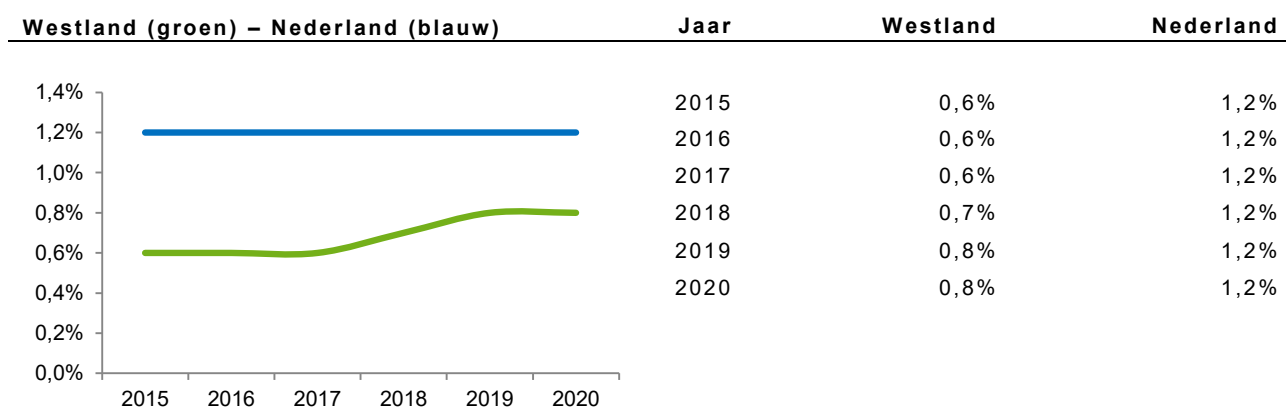

Jongeren met jeugdbescherming

0,8%

CBS Jeugd

Het percentage jongeren tot 18 jaar waarbij de rechter op enig moment in de verslagperiode een maatregel dwingend heeft opgelegd. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
----------------------------	-----------	------

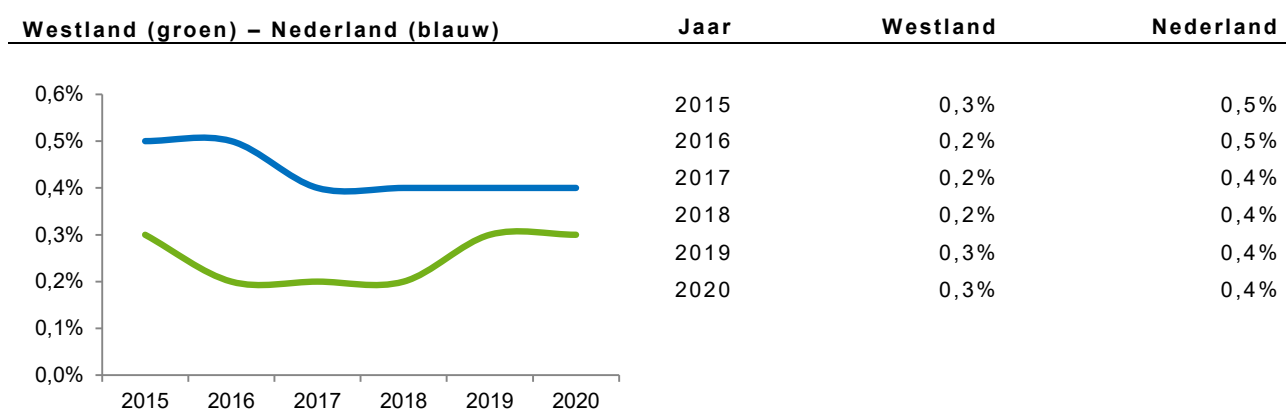
Jongeren met jeugdreclassering

0,3%

CBS Jeugd

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle van jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding (bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking) geeft, dan kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. De kinderrechter en/of de officier van Justitie kunnen jeugdreclassering opleggen. Dat kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden gestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

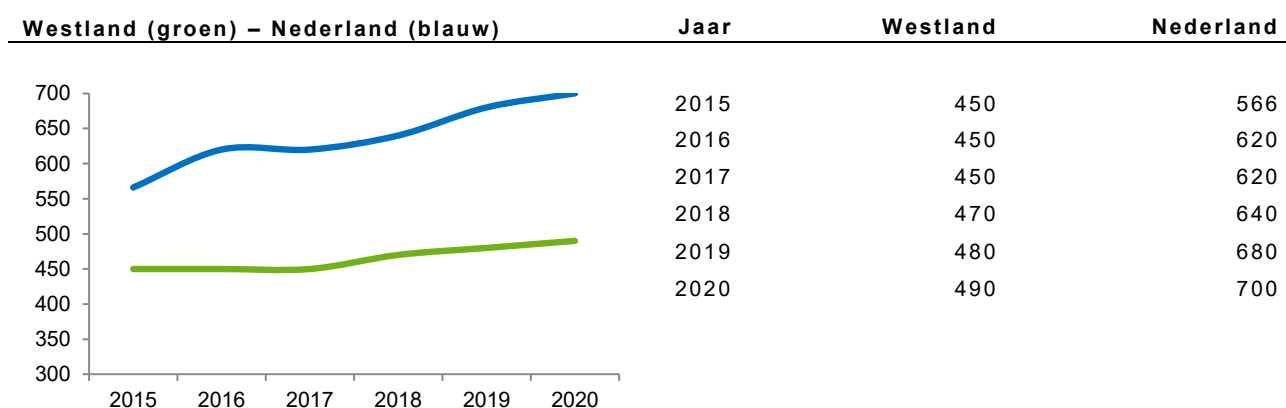

Clënten met een maatwerkarrangement Wmo

490

CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van de Participatiewet, zoals het begeleiden van mensen naar arbeid, inkomensregelingen, minimaregelingen en schuldhulpverlening. Ook voeren we de taken uit van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), waaronder het verstrekken van hulpmiddelen, hulp bij het huishouden, dagbesteding en individuele begeleiding. Daarnaast voeren we de Wet sociale werkvoorziening, de Wet Taaleis, de nieuwe wetgeving op gebied van inburgering, de Jeugdwet, kinderbeschermingsmaatregelen en handhaving kinderopvang uit;
- Uitvoeren van de transformatie-opdracht met daarbij de speerpunten:
 - Verbeteren van de grip en sturingsmogelijkheden;
 - Uitvoeren van de maatregelen die moeten leiden tot een houdbaar en effectief systeem waarbij balans tussen goede zorg en kostenbeheersing centraal staan;
 - Cliënt centraal stellen en daarbij integraal werken met en tussen de ketenpartners;
 - Zo nodig inzetten van de landelijk beproefde doorbraakmethode voor de aanpak van multi-problematiek.
- Sturen op de kwaliteit en effectiviteit van de geboden jeugdhulp via de inzet van lokaal contractmanagement, de doorontwikkeling van de regionale inkoopstrategie en regionale overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders;
- Uitvoering geven aan de regiovisie jeugdzorg die in H10-verband tot stand is gekomen. Deze visie bevat de koers voor de transformatie van de jeugdhulp, de kostenbesparing, de verbinding met aanpalende velden in het sociaal domein, de samenwerking met de jeugdhulpaanbieders, de bovenregionale samenwerking, de samenwerking tussen de gemeenten en de governance;
- Nadere analyse van de (belemmeringen) van de doelgroep binnen het sociaal domein als basis voor de (her)inzet van middelen en prestaties voor de komende jaren voor de uitvoering van de Participatiewet;
- Uitvoeren van de samenwerkingsafspraken met zorgverzekeraar DSW, waarbij we streven naar samenhangende, efficiënte ondersteuning en zorg voor onze inwoners;
- Uitvoeren van het plan 'Eén tegen eenzaamheid' 2019-2028 waarbij we in 2022 blijven inzetten op deskundigheidsbevordering, verbeteren van het aanbod en het uitbreiden en versterken van het netwerk rondom eenzaamheid. Dit doen we samen met onze partners in het netwerk "Een Tegen Eenzaamheid Westland". In overleg met partners wordt een brede publiekscampagne ontwikkeld en uitgevoerd. Het accent komt in de beginfase te liggen bij jongeren;
- Uitvoeren van de maatregelen die zijn opgenomen in het Visiedocument Wonen, Welzijn en Zorg. Het nemen van maatregelen als gevolg van de dubbele vergrijzing en de opdracht van het Rijk om langer zelfstandig thuis wonen van inwoners te faciliteren is onontkoombaar. Daarom maken we in samenwerking met woningcorporaties huurwoningen toegankelijk, bieden we particuliere huizenbezitters met de zogenaamde Blijverslening de kans om woningaanpassingen te doen en passen we kwaliteitsinstrument Woonkeur toe om bij nieuwbouwprojecten te sturen op toegankelijkheid;
- Uitvoeren van de 'Er op af'- aanpak als we schulden signaleren (vroegsignalering);
- Verbeteren van de financiële zelfredzaamheid van inwoners door de inzet van "Moedige Dialoog Westland". Hierin werken we samen met onze partners en organisaties uit heel Westland;
- Betrekken van werkgevers om bij te dragen aan een inclusieve arbeidsmarkt. Dit doen we onder de noemer van 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen Westland' (MVO-Westland); Voor het realiseren van Beschut Werk en Baanafsprak maken we resultaatgerichte afspraken;
- Uitvoeren van de sluitende aanpak voor schoolverlaters van het praktijk- en voortgezet speciaal onderwijs. Dit doen we samen met scholen en Patijnenburg. We gebruiken hiervoor de monitor voor jongeren in kwetsbare posities, die bij uitval van werk of onderwijs direct weer in beeld komen;
- Uitvoeren van de taken die horen bij de nieuwe Wet inburgering en waar mogelijk voortzetten van inspanningen voor de 'ondertussengroep'⁵;
- Continueren van de voorbereiding op de overdracht van de taken vanuit de centrumgemeente voor Beschermd Wonen (doordecentralisatie⁶ en transformatie) en Beschermd Thuis. De doordecentralisatie start formeel per 1 januari 2022;

⁵ De groep inburgeraars die buiten de werking van de nieuwe Wet inburgering valt.

- Starten met een nieuwe inkoop Wmo diensten per 1-1-2023;
- Verbeteren van de sociale acceptatie en sociale veiligheid van de LHBTI-doelgroep.
- Uitvoeren van het Meerjarenplan 'Regenboogstad Westland 2019-2022' (het verzorgen van gastlessen, adviezen, training en voorlichting aan onderwijs en zorg- en welzijnsorganisaties en gerichte communicatie);
- Ondersteunen van de gedupeerden van de toeslagenaffaire;
- Begeleiding van inwoners die langdurig bijstand ontvangen zodat zij mee doen aan activiteiten.

Externe ontwikkelingen / risico's

- Aanpassing van onderstaande wetgeving vormt een risico. Het is namelijk nog onduidelijk of er voldoende (rijks)budget is voor de voorbereiding, invoering en uitvoering:
 - Nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022. Voldoende middelen voor voorbereiding en invoering, voor uitvoering is dat nog niet bekend;
 - Invoering nieuwe Wet woonplaatsbeginsel (Jeugdwet) leidt tot vermindering van het jeugdhulp-budget, waarbij het nog onduidelijk is of deze wijziging kostendekkend zal zijn.
 - Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Deze ondersteuning valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en zogeheten woonplaatsbeginsel. Daarmee wordt geregeld dat gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn, omdat ze daarvoor ook de middelen ontvangen. De precieze bedragen zijn echter nog niet bekend;
 - In 2021 is er door de VNG arbitrage ingezet om het Rijk te dwingen om meer middelen ter beschikking te stellen aan gemeenten om de jeugdhulp te kunnen betalen. Voor 2022 is er eenmalig een bedrag toegekend waardoor er voor 2022 geen tekort meer wordt voorzien. Het is onduidelijk of gemeenten in de jaren daarna op extra financiële middelen mogen rekenen en om welke bedragen het dan zou gaan.
- De toenemende vraag naar jeugdhulp en Wmo en de verwachte stijging van kosten voor doelgroepenvervoer vormen een structureel budgettair risico. De toegenomen vraag naar hulp vanuit de Wmo wordt onder andere veroorzaakt door maatschappelijke ontwikkelingen (langer thuis blijven wonen, vergrijzing), de doorgevoerde wetswijziging (abonnementstarief) en uitspraken van de Centrale Raad van Beroep;
- Dubbele vergrijzing waardoor het aantal 65+ -huishoudens de komende jaren verdubbelt. Dit heeft tot gevolg dat de vraag naar toegankelijke woningen sterk zal stijgen. Het aantal zorg- en ondersteuningsvragen stijgt hierdoor ook;
- Deze factoren kunnen de effecten van de door ons ingezette kostenbeteugeling mogelijk beïnvloeden;
- Door het coronavirus hebben we te maken met ondersteuningsbehoeften die zijn uitgesteld of door de crisis zijn ontstaan. Uitgestelde vraag kan leiden tot meer complexe problematiek en daardoor behoefte aan zwaardere zorg op langere termijn. Tegelijkertijd zien we het coronavirus ondersteuningsbehoeften (tijdelijk) afnemen. Bewoners relativeren de problematiek of deze is afgenomen door het wegvallen van externe druk (zoals druk en verplichtingen vanuit school- werk- en of privé- omgeving). Het is nog niet bekend wat het effect hiervan zal zijn.

⁶ Een stapsgewijze overdracht van taken op gebied van Beschermd Wonen vanuit de centrumgemeente naar individuele gemeenten (start 2022 en afronding in 2031).

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partijen leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Patijnenburg B.V.;
- Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen Regionaal Inkoopbureau H10);
- Sociaal Kernteam B.V. (SKT).

Kaderstellende beleidsnota's

- Sociaal beleidskader 'Kernachtig Sociaal';
 - Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2021-2024;
 - Algemene subsidieverordening Westland 2016;
 - Inkoopstrategie Jeugdhulp Regio Haaglanden 2020-2024;
 - Plan van aanpak Eén tegen eenzaamheid Westland 2019;
 - H4 Inkoopvisie ondersteuning Wmo 2019;
 - Meerjarenplan Regenboogstad Westland 2019-2022;
 - Verordeningen volgend uit de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet Schuldhulpverlening;
 - Regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022.
 - Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021 - 2026
 - Regiovisie Transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis en van Maatschappelijke opvang naar Maatschappelijk Wonen 2022-2026
- Regionaal programma RMC regio Haaglanden 2021-2024.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 6		Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld		2020	2021	2022	2023	2024	2025
6.1	Samenkracht en Burgerparticipatie	7.197	8.887	8.336	8.177	8.162	8.146
6.2	Wijkteams	9.870	13.022	12.439	12.188	12.188	12.188
6.3	Inkomensregelingen	35.641	26.487	25.481	25.210	26.612	26.612
6.4	Begeleide participatie	7.190	7.721	7.242	7.120	6.841	6.769
6.5	Arbeidsparticipatie	2.244	2.365	2.191	2.247	2.298	2.357
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	4.032	4.061	4.457	3.966	3.966	3.966
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	16.616	17.530	18.625	18.356	18.356	18.334
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	24.699	23.483	20.853	18.254	18.028	17.640
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	330	558	558	508	508	508
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.896	2.964	2.894	2.894	2.894	2.894
Totaal lasten programma		110.715	107.078	103.076	98.920	99.853	99.414
6.1	Samenkracht en Burgerparticipatie	307	280	307	329	329	329
6.2	Wijkteams	93	93	93	93	93	93
6.3	Inkomensregelingen	31.734	20.827	20.827	20.827	20.827	20.827
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	1	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	48	115	115	115	115	115
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	534	228	228	228	228	228
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	72	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	126	0	0	0	0	0
Totaal baten programma		32.915	21.543	21.570	21.592	21.592	21.592
Saldo van baten en lasten		-77.800	-85.535	-81.506	-77.328	-78.261	-77.822
Stortingen reserves		2.305	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves		10.100	12.540	1.332	52	51	28
Totaal reservemutaties		7.795	12.540	1.332	52	51	28
Saldo programma 6		-70.005	-72.995	-80.174	-77.276	-78.210	-77.794

Toelichting mutaties na FMP-1^e Actualisatie

- Voor nazorg ex-gedetineerden is in 2022 incidenteel een bedrag van € 50.000 opgenomen.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

Bij de eerste actualisatie 2021 bleek dat de kosten in het sociaal domein verder zijn gestegen ten op zichte van 2020. Dit komt onder meer door een nieuw contract voor hulpmiddelen waarbij de tarieven voor hulpmiddelen fors zijn gestegen, verdere stijging van gebruik van Wmo voorzieningen door abonnementstarief en vergrijzing. Verder moet worden vastgesteld dat de besparingsmaatregelen – mede als gevolg van het niet volledig tot uitvoering kunnen brengen hiervan vanwege Corona – nog geen daling van de jeugdzorglasten laten zien. Voor de begroting 2022 wordt uitgegaan van een uitgaven stijging van 6,4 mln. (€ 2,7 mln. Wmo en € 3,7 mln. jeugdzorg). Het nadeel op de Wmo is een extrapolatie van het tekort in 2021. Verwacht wordt dat de stijging van het gebruik als gevolg van abonnementstarief en vergrijzing verder zal doorzetten. De extra jeugdzorglasten zijn het gevolg van stijging van het jeugdzorggebruik, deels door uitgestelde zorg vanwege Corona en anderzijds vanwege het later realiseren

van de besparingsmogelijkheden.

Voor de jeugdzorg wordt een stijging van de lasten van € 6,8 mln. voorzien. In de begroting wordt echter maar € 3,7 mln. bijgeplust. Het verschil van € 3,1 mln. betreft een taakstelling op de jeugdzorguitgaven. Deze taakstelling past ruim binnen de vastgestelde besparingsmogelijkheden binnen de jeugdzorg van € 4,9 mln. Het betreft hier de businesscases, Beter Samenspel en het jeugdzorg contract.

Bijstand

In de begroting 2021 was voor de jaarschijven 2022 en 2023 € 1,5 mln. dekking uit de algemene reserve opgenomen. Gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de bijstand – zoals aangegeven in de 1e Actualisatie - gaan we ervan uit dat het voordeel op de bijstand zich ook in 2022 en 2023 zal voordoen. Daarmee kan de dekking uit de algemene reserve komen te vervallen. Dit is zichtbaar in taakveld 6.3. De uitgaven liggen in 2022 en 2023 lager dan in de omliggende jaarschijven.

Toelichting jaarschijven 2023 en verder

De extra lasten voor Wmo dienstverlening (taakveld 6.71) en voor Wmo hulpmiddelen (taakveld 6.6) in 2022 worden ook in de jaren daarna begroot. Gezien de demografische ontwikkelingen als gevolg van vergrijzing is een stijging van de Wmo lasten te verwachten. Gekozen is echter om in de meerjarenbegroting de lasten niet verder te verhogen. Dit vanwege de grote onzekerheid van rondom het rijksbeleid. Aanpassingen van het abonnementstarief kunnen grote gevolgen hebben voor de Wmo uitgaven. Voor de jeugdzorg (taakveld 6.72 en 6.82) wordt het verwachte tekort van € 6,8 mln. doorgetrokken. De taakstelling op het jeugdzorgbudget loopt op naar € 6,3 mln. in 2025. Met uw raad zijn besparingsmogelijkheden op de jeugdzorg gedeeld die oplopen tot € 6,9 mln. De taakstelling van € 6,3 mln. past hiermee binnen de besparingsmogelijkheden. De jeugdzorgontwikkelingen zijn echter zeer afhankelijk van besluitvorming van het nieuwe kabinet. De meerjarenbegroting kan er hierdoor fors anders uitkomen te zien.

Dekking

Rijk en VNG zijn in het voorjaar 2021 tot afspraken gekomen over incidentele middelen jeugdzorg voor 2021 en 2022. Voor 2022 gaat dit voor Westland netto om € 6,4 mln. Rijk, VNG en IPO hebben voor de jaarschijven 2023 tot en met 2025 afgesproken dat gemeenten van de meerjarenraming de bedragen onder de Hervormingsagenda van de Commissie van Wijzen als stelpost mogen opnemen in de begroting. Vanuit behoedzaamheid geldt hiervoor een maximum van 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling zouden krijgen. Voor Westland komt dit voor 2023 neer op € 3,8 mln., dit loopt af naar € 3,2 mln. in 2025. De extra middelen zijn vrij besteedbaar. Een deel van de extra kosten betreft Wmo, hierdoor worden extra jeugdzorg middelen ingezet ter dekking van Wmo uitgaven.

Uitgavenplafond

De stijging van de uitgaven heeft tot gevolg dat het saldo van programma 6 sociaal domein boven het uitgavenplafond uitkomt oorspronkelijk vastgesteld op € 72 mln. Op dit moment zijn de onzekerheden te hoog om een realistisch nieuw plafond af te spreken waarbinnen de uitgaven van programma 6 gedaan kunnen worden. Met de komst van het nieuwe kabinet is de verwachting dat er wijzigingen zullen komen in wetgeving rondom Wmo en jeugdzorg. Om toch vast te houden aan het principe van het uitgavenplafond (er blijft druk op het nemen van maatregelen om de kosten in bedwang te houden) wordt voorgesteld het plafond tijdelijk buiten werking te stellen en bij 1ste actualisatie in 2022 een nieuw realistisch plafond af te spreken. De kabinetsplannen zullen dan bekend zijn en tevens is er dan meer zicht op de gevolgen van Corona op de jeugdzorglasten.

4.7 Volksgezondheid en milieu

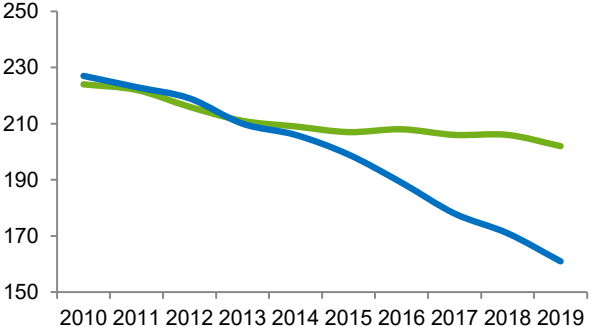
Inleiding

Westland op een verantwoorde manier doorgeven aan volgende generaties, dat is het streven. We nemen maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid. We handhaven een goede en gezonde leefomgeving. We beschermen de natuur en het milieu. We zorgen voor een goede opvang en verwerking van afval- en hemelwater en bestrijden verontreiniging van het oppervlaktewater. We doen aan afvalscheiding en verminderen de hoeveelheid restafval. We zorgen voor representatieve en goed verzorgde begraafplaatsen. De komende jaren staan thema's als klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie centraal. De klimaatverandering stelt ons in dit kader voor een grote opgave. Als we in Westland prettig willen blijven wonen, werken en recreëren moet er veel gebeuren.

Wat willen we bereiken?

- Meer aandacht voor een gezonde leefstijl:
 - Minder overgewicht en meer beweging bij burgers;
 - Minder alcoholmisbruik en drugsgebruik bij jongeren;
 - Rookvrije generatie;
- Meer groen (per huishouden) en robuuster, kwalitatief beter groen in Westland;
- Zorgvuldige afweging in de belangen voor een gezond leefmilieu versus een gezonde economie;
- Een balans in de bodem-, lucht- en geluidskwaliteit met een goed Westlands leefklimaat;
- Een klimaat-adaptief Westland met een circulaire afvalwaterketen in 2040;
- Bijdragen aan het terugdringen van CO₂-uitstoot;
- Verminderen van de hoeveelheid restafval per inwoner naar 170 kg in 2022;
- Bijdragen aan een circulaire economie in Westland in 2050;
- Voldoende begraafcapaciteit en een passende inrichting van de begraafplaatsen.

Prestatie-indicatoren

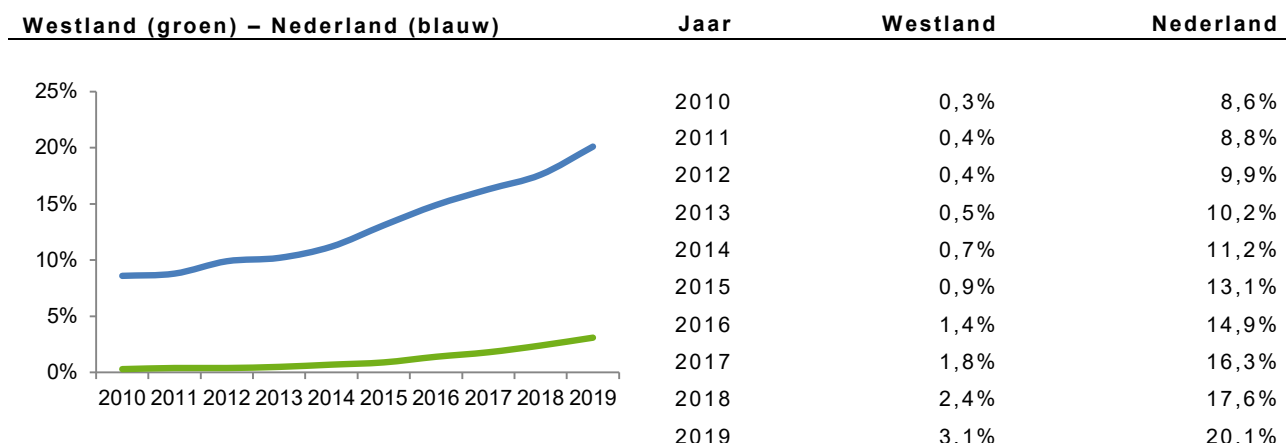
Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	202 kg	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
Kg per inwoner, niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.		
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland Nederland
	2010	224 227
	2011	222 223
	2012	216 219
	2013	211 210
	2014	209 206
	2015	207 199
	2016	208 189
	2017	206 178
	2018	206 171
	2019	202 161

Hernieuwbare elektriciteit

3,1%

Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat

Hernieuwbare energie is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die het leefmilieu niet schaadt.

Facultatieve indicatoren

Effectindicator	Leeftijd	2016	Bron
Waardering algehele persoonlijke Gezondheid	12-18 jaar	96%	GGD Haaglanden
	19-64 jaar	83%	Gezondheidsmonitor
	65 jaar en ouder	67%	

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten meer in op preventie samen met onze partners. In 2022 geven we uitvoering aan het lokaal preventieakkoord bestaande onder andere uit:
 - het bevorderen van een gezonde leefstijl;
 - het inzetten op een rookvrije generatie;
 - het tegengaan van overgewicht bij kinderen en volwassenen;
- Voorlichting op scholen over genotsmiddelen geven we samen met Brijder, specialist in verslavingszorg;
- Na vaststelling van de groenvisie volgt een financiële afweging voor de beleidsuitwerking. We volgen de routekaart uit de groenvisie voor het borgen van vergroening en benutten van kansen voor meer groen. Deze groenopgave doen we door participatie met particulieren en bedrijven;
- We ontwikkelen een visie op de Westlandse bodem en ondergrond;
- In het kader van de Europese Richtlijn Omgevingslawaaï stellen we geluidsbelastingkaarten en een actieplan op;
- We treffen luchtkwaliteitsmaatregelen uit het plan Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), welke in 2022 eindigt en overgaat in de Omgevingswet (onderdeel Besluit kwaliteit leefomgeving);
- We geven uitvoering aan de gemeentelijke waterkwaliteitstaken door:
 - het afkoppelen van hemelwaterafvoer van de vuilwaterriolering;
 - het handhaven op indirecte lozingen;
 - het uitvoeren van de wettelijke baggertaak;
- We dragen bij aan de reductie-doelstellingen uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering en zoeken koppelkansen. Hiervoor participeren we in het programma GGA Stikstof Hollandse Duinen van de provincie Zuid-Holland;
- Met onze regiopartners verkennen we de mogelijkheden en benutten we kansen voor het op peil houden van de zoetwatervoorraad;
- We nemen deel aan de kwalitatieve en kwantitatieve watersysteemanalyses en de daaruit volgende gebiedsprocessen;
- In samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland realiseren we (piek)waterbergingen;

- We dragen bij aan de klimaatdoelen met het realiseren van ons uitvoeringsplan uit de Westlandse Energie Opgave;
- Voor de kansen om Westlandse huizen en bedrijven duurzaam te verwarmen werken we de Warmtevisie Westland uit;
- We werken aan energiebesparing en duurzame energie in Westland met de uitvoering van Westland Woont Duurzaam in het kader van de energievisie;
- We voeren de maatregelen uit het nieuwe afvalbeleid in op het gebied van afvalscheiding. Met campagnes creëren we bewustwording bij burgers;
- We ontwikkelen een toekomstbestendige gemeentewerf met een milieustraat met optimale scheiding van afvalstromen;
- We optimaliseren de capaciteit van de begraafplaatsen door te ruimen;
- We breiden de mogelijkheden voor urnengraven (muren en zuilen) en strooivelden uit.

Externe ontwikkelingen / risico's

- Het coronavirus leert ons dat een uitbraak van een infectieziekte reëel is en grote impact heeft op de volksgezondheid en de kwaliteit van leven. Het beheersbaar houden van dit risico is een blijvende opgave;
- Thema's als klimaatverandering en energietransitie zijn zeer actueel. De inhoudelijke en beleidsmatige ontwikkelingen die hier het gevolg van zijn vormen een uitdaging én kans. Dit vraagt om een regionale aanpak (met landelijke afstemming) en maatwerk. Dit laatste maakt dat Westland niet autonoom in staat is te acteren en is afhankelijkheid van externe ontwikkelingen;
- Voor de energietransitie zijn noodzakelijke randvoorwaarden als wet- en regelgeving en financiering niet op orde, waardoor gestelde doelen en acties niet kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast wordt geconstateerd dat er landelijk een gebrek is aan personeel dat nodig is voor de uitvoering van vele taken;
- De stikstof- en PFAS-problematiek zijn een landelijk probleem met regionale/lokale uitwerking, waardoor het risico bestaat dat hierdoor bepaalde projecten en mobiliteit in gevaar komen;
- Er is een verhoogde kans dat gemeente Westland een grotere bijdrage moeten leveren in aanvullende activiteiten omdat de waterkwaliteit in het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland nog niet voldoet aan de eisen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW);
- Als gevolg van kostenontwikkelingen op het gebied van personeel en brandstof, is de verwachting dat dit een prijsopdrijvend effect heeft bij het afsluiten van nieuwe afvalcontracten.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partijen leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Haaglanden en Veilig thuis Haaglanden;
- Gemeenschappelijk Bezit Evides B.V.;
- N.V. HVC;
- N.V. Juva (via dochtermaatschappijen Capturam B.V. en Westland Infra Netbeheer B.V.);
- Hoogheemraadschap van Delfland;
- Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).

Kaderstellende beleidsnota's

- Sociaal beleidskader Kernachtig Sociaal 2016;
- Gebiedsgericht plan 2019-2022;
- Waterklimaatplan Westland 2019-2022;
- Klimaatrobuust Westland 2040;
- Groenvisie Westland 2021;
- Westlandse Energie Opgave (WEO) 2019;
- Warmtevisie Westland 2021-2026;
- Actieplan geluid gemeente Westland 2018-2023;
- Beheerkader afvalwater, hemelwater en grondwater 2018-2022;
- Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart 2020;

- Afvalbeleidsplan Westland (beheerkader afvalstoffen 2019-2022).

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 7		Werkelijk	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Taakveld		2020	2021	2022	2023	2024	2025
7.1	Volksgezondheid	1.334	1.486	1.565	1.545	1.544	1.544
7.2	Riolering	11.560	12.664	12.614	12.489	12.547	12.546
7.3	Afval	11.184	12.568	12.921	12.999	13.059	13.059
7.4	Milieubeheer	5.302	5.150	5.376	5.383	5.183	5.183
7.5	Begraafplaatsen en Crematoria	1.911	1.798	1.830	1.865	1.891	1.899
Totaal lasten programma		31.291	33.666	34.306	34.281	34.224	34.231
7.1	Volksgezondheid	63	74	74	74	74	74
7.2	Riolering	13.704	14.792	14.867	14.792	14.866	14.866
7.3	Afval	12.257	15.569	15.909	15.977	16.037	16.037
7.4	Milieubeheer	50	215	215	15	15	15
7.5	Begraafplaatsen en Crematoria	1.193	1.451	1.494	1.534	1.570	1.606
Totaal baten programma		27.267	32.101	32.559	32.392	32.562	32.598
Saldo van baten en lasten		-4.024	-1.565	-1.747	-1.889	-1.662	-1.633
Stortingen reserves		120	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves		608	191	340	340	140	140
Totaal reservemutaties		488	191	340	340	140	140
Saldo programma 7		-3.536	-1.374	-1.407	-1.549	-1.522	-1.493

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Conform Voorjaarsnota 2021 wordt de voorgenomen structurele stijging van de lijkbezorgingsrechten voor 2022 en verder niet uitgevoerd. Het tekort op de dekking uit lijkbezorgingsrechten wordt vanuit de algemene middelen aangevuld.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021
Niet van toepassing.

4.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

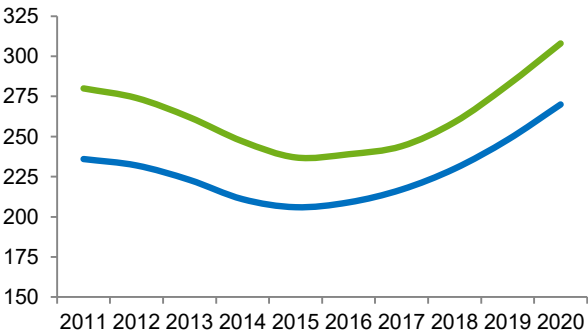
Inleiding

Het uitgangspunt van de Omgevingsvisie is het karakter van Westland behouden en versterken. De verschillende functies zoals wonen, werken en recreëren hebben ruimte nodig, maar de ruimte in het Westland is schaars. Ook de druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog. Daarmee is het behouden en versterken van het Westlandse karakter een uitdaging. Ondanks deze omstandigheden zitten we niet stil en spelen in op de ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de kansrijke gebiedsontwikkeling van het Floragebied. Daar komen veel aspecten samen. Het ontwikkelperspectief is vastgesteld en dit wordt nu verder uitgewerkt. We blijven zoeken naar een balans tussen wonen, economie, groen en voorzieningen. Het uitgangspunt is facilitair grondbeleid, maar indien nodig voeren we een actieve grondpolitiek met gemeentelijke grondexploitaties om onze doelen te bereiken. We investeren in de leefbaarheid, verbeteren van de fysieke leefomgeving en in het welbevinden van onze inwoners. Voor wonen ligt onze focus op realisatie met als uitgangspunten als het versterken en ontwikkelen van de leefbaarheid en een passend woningaanbod voor alle doelgroepen.

Wat willen we bereiken?

- Op 1 juli 2022 voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet;
- Een evenwichtige inrichting van de ruimte en ondergrond in het bedrijfje Westland;
- Een passend woningaanbod in zowel de huur- als koopsector dat aansluit bij de behoefte van nu en in de toekomst;
- Een optimale verdeling over de doelgroepen van onze schaarse sociale huurwoningen;
- Goede en voldoende huisvestingsoplossingen voor arbeidsmigranten;
- Behouden van het karakter van Westland.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren		Resultaat		Bron
Gemiddelde WOZ waarde		308	CBS – Statistiek W.O.Z.	
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen				
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland	
	2011	280	236	
	2012	274	232	
	2013	262	223	
	2014	247	211	
	2015	237	206	
	2016	239	209	
	2017	244	217	
	2018	259	230	
	2019	282	248	
	2020	308	270	

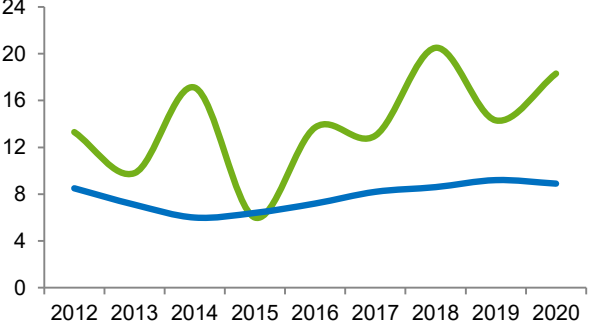
Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
----------------------------	-----------	------

Nieuw gebouwde woningen

18,3

BAG/ABF

Het aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

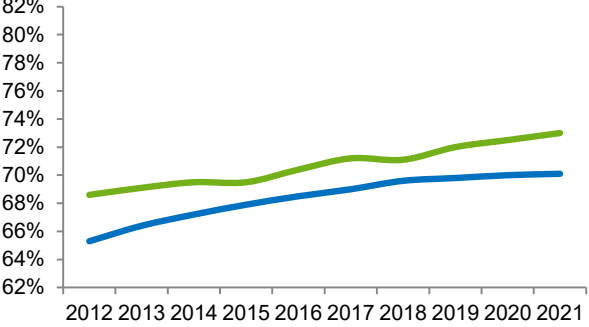
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2012	13,3	8,5
	2013	9,8	7,1
	2014	17,1	6,0
	2015	6,0	6,4
	2016	13,7	7,2
	2017	13,0	8,2
	2018	20,5	8,6
	2019	14,3	9,2
	2020	18,3	8,9

Demografische druk

73,0%

CBS – Bevolkingsstatistiek

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

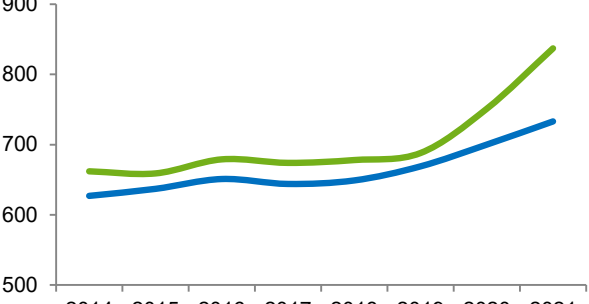
Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2012	68,6%	65,3%
	2013	69,1%	66,4%
	2014	69,5%	67,2%
	2015	69,5%	67,9%
	2016	70,4%	68,5%
	2017	71,2%	69,0%
	2018	71,1%	69,6%
	2019	72,0%	69,8%
	2020	72,5%	70,0%
	2021	73,0%	70,1%

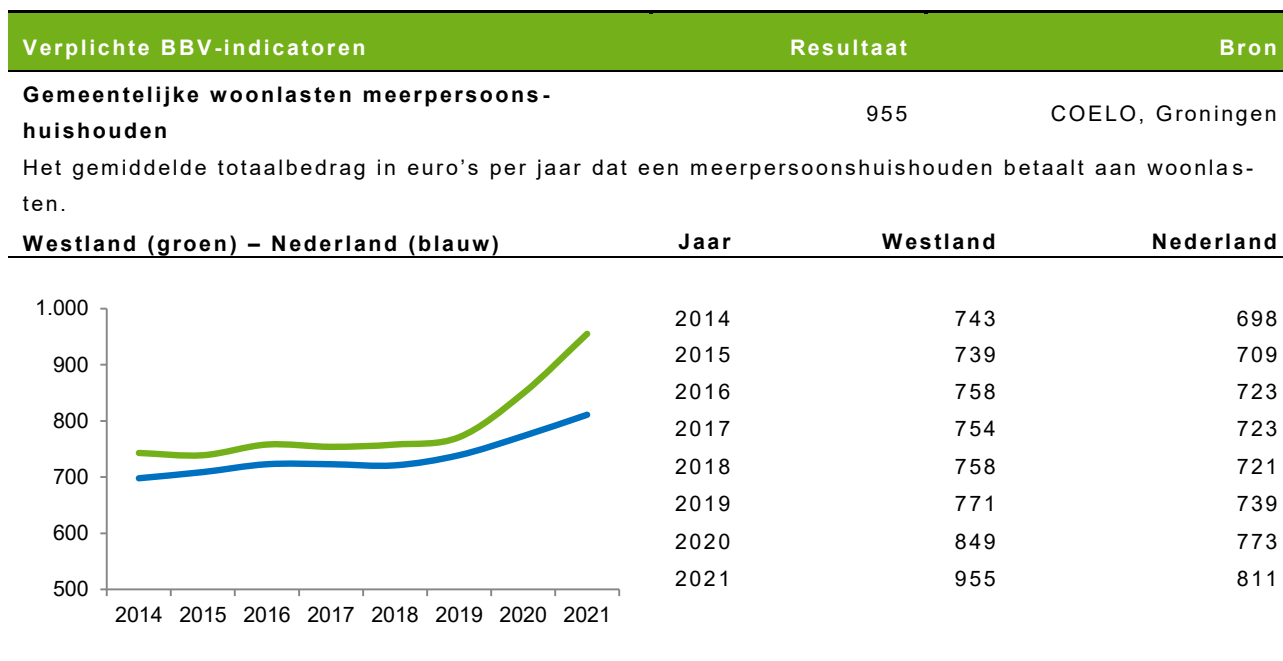
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

837

COELO, Groningen

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Westland (groen) – Nederland (blauw)	Jaar	Westland	Nederland
	2014	662	627
	2015	659	637
	2016	679	651
	2017	674	644
	2018	678	649
	2019	688	669
	2020	751	700
	2021	837	733

Wat gaan we daarvoor doen?

- Per 1 juli 2022 werken met omgevingswet-proof werkprocessen, zoals de Initiatieventafel Westland en het Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- Het verder ontwikkelen van het werken volgens het gedachtengoed van de omgevingswet: ja mits, in plaats van nee tenzij;
- Werken conform de omgevingsvisie en het evalueren en waar nodig aanscherpen van deze visie eind 2022;
- Nader uitwerken van onderwerpen uit de omgevingsvisie middels programma's en de raad daarin meenemen. Programma's zijn een instrument uit de omgevingswet;
- Van 2022 t/m 2029 stapsgewijs (gebiedsgericht en themagericht) werken aan de transitie van het tijdelijk omgevingsplan naar het definitief omgevingsplan. Dit enerzijds vanuit het perspectief van juridische kaderstelling (integreren regels), anderzijds vanuit het perspectief van het maken van vragenbomen voor digitale dienstverlening;
- Het monitoren en verantwoorden van omgevingswaarden die ontstaan vanuit de nieuwe instrumenten van de omgevingswet;
- Werken conform de Participatieverordening en het participatiebeleid bij nieuwe beleidstrajecten, gebiedsontwikkeling en beheer openbare ruimte;
- Ontwikkelen van een handelingsperspectief voor de gemeente op het Westlandse bodembeheer (naar aanleiding van de Bodemvisie en de Bodembeheernota) gericht op de ondergrondse infra, grondwater en bodemkwaliteit;
- Het in overleg met de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) inrichten van de uitvoering van de bodembeheertaken anticiperend op en conform de omgevingswet;
- Aanscherpen van het Programma voor Standaardinrichting Openbare Ruimte op duurzaamheidsnormen zoals klimaatadaptief en groen-inclusief bouwen;
- Op basis van de warmtevisie Westland en de compensatie vanuit het Rijk, wordt een nieuwe wijk-aanpak uitgerold, waarbij ingestoken wordt op isoleren en besparen;
- Ondersteunen van initiatiefnemers met faciliterend grondbeleid, wanneer dit past binnen ons ruimtelijk beleid;
- Sturen op basis van voorwaarden die we meegeven in omgevingsvergunningen;
- Het afsluiten van anterieure overeenkomsten waarin de ruimtelijke kaders zijn vastgelegd en verdere vervolgstappen om te komen tot een vastgesteld bestemmingsplan/delen van het omgevingsplan waarmee een bouwtitel wordt verkregen voor onder andere Wateringen Noord, uitbreiding Heenweg en de Driesprong in Kwintsheul;

- Uitvoeren van projecten die voortkomen uit de centrumvisies die in de afgelopen periode zijn vastgesteld, waarin ook de opgave voor het vergroenen van de dorpscentra is opgenomen zoals Wateringen, Poeldijk, Monster en Honselersdijk;
- Opstellen van een ontwikkelvisie Verdilaan Naaldwijk;
- Inzet om tot een concreet en uitvoerbaar plan te komen voor de transformatie van De Brug in 's-Gravenzande tot een 2^e Berkenflat;
- Inzet in te komen tot een visie voor de (her)ontwikkeling van de Naaldhorst in Naaldwijk. Vanwege de urgente vraag naar verpleeghuizen, is vooruitlopend op deze visie gestart met de ontwikkeling van een verpleeghuis bestaande uit ca. 140 verpleeghuisbedden;
- Het verder uitwerken van het ontwikkelperspectief Floragebied naar een Masterplan met aandacht voor de kansen die het biedt voor het aanleggen van hoogwaardige openbaar vervoersverbindingen (zoals een lightrailverbinding), een business driven campus, woningbouw voor doelgroepen en het versterken van de bestaande groenstructuren;
- Uitwerken en realiseren van de doelen zoals vastgelegd in de Woonvisie Westland 2020 - 2030 en het Uitvoeringsprogramma Wonen. Daarin komt onder andere aan de orde;
 - Streven naar jaarlijkse circa 180 nieuw te bouwen sociale huurwoningen samen met onze partners;
 - Onderzoeken wat passend wonen is voor de autonome lokale toekomstige woningbehoefte, waarop het nieuwbouwprogramma zoveel als mogelijk aansluit;
 - Bevorderen van nieuwe woonvormen die experimenteren met onderwerpen als flexibiliteit, innovatie, tijdelijkheid, gezamenlijkheid, hergebruik en verplaatsbaarheid, voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van flexwoningen en tiny houses;
 - Samen met de woningcorporaties onderzoek doen naar mogelijkheden om doorstroming te bevorderen;
 - In overleg met corporaties streven naar een evenredige verdeling en spreiding van de huisvesting van statushouders over de dorpskernen en buurten;
 - Goede en voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten realiseren;
 - Uitvoeren van huisvesting arbeidsmigranten op de tuinderspercelen;
 - Borgen van de betaalbaarheid, beschikbaarheid en spreiding van de sociale huur-/koopvoorraad in samenspraak met regio Haaglanden en de woningcorporaties, conform de Nieuwe Regionale Woningmarktafspraken;
 - Opstellen en toepassen van een doelgroepenverordening met nadere regels over hoe we omgaan met schaarste in de koop- en midden huursector in Westland;
 - We zetten verschillende instrumenten in om te sturen op betaalbare woningen, zoals prestatieafspraken met corporaties, doelgroepenverordening, zelfbewoningsplicht en anti-speculatiebeding;
 - Aanwijzen en inrichten van woonzorgzones conform het Programma Wonen, Welzijn en Zorg, in samenwerking met zorginstellingen en corporaties;
 - Levensloopgeschikt maken van de bestaande woningcorporatievoorraad in samenwerking met de corporaties.

Externe ontwikkelingen / risico's

- Er is een blijvende druk op de Westlandse woningmarkt voor specifieke doelgroepen: spoedzoekers, urgentiegevallen, arbeidsmigranten en statushouders;
- De kansen voor starters op de koopwoningmarkt worden kleiner, vanwege de door de lage rente sterk stijgende huizenprijzen;
- Door stijgende bouwkosten zijn nieuwbouwprojecten financieel lastiger rond te rekenen voor initiatiefnemers om op een positief saldo uit te komen, waardoor de kwaliteit op aspecten als groen en aantal woningen onder druk komt te staan.
- Vanuit verschillende projecten, zoals de Gebiedsgerichte aanpak Stikstof Hollandse duinen, wordt aan de doelstellingen gewerkt om de stikstofuitstoot te verminderen.
- De gemeente wordt bevoegd gezag voor een aantal bodemtaken naar aanleiding van de komst van de Omgevingswet. Ook de bodemdossiers worden overgedragen. Aangezien het team bodemmedewerkers van de omgevingsdienst die deze taken voor de gemeente gaat uitvoeren dezelfde is als die deze taken nu voor de provincie uitvoert, heeft dit dus (behalve financiële) praktisch geen gevolgen. Er is echter nog geen duidelijkheid over de hoogte van de financiële compensatie door het Rijk voor de gemeente die nu bevoegd gezag wordt en die dus ook de nieuwe bodembesluiten moet gaan nemen/ondertekenen;
- De VNG en het Rijk zijn met elkaar in gesprek over de compensatie voor de kosten die de gemeente moet maken inzake Wijkuitvoeringsplannen (het Rijksbeleid om voorbereidingen te treffen voor het van aardgas halen van wijken). Westland heeft de motie gesteund hier geen invulling aan te geven zolang er geen compensatie is. Overigens is ook met financiële compensatie de beoogde capaciteit nog niet geborgd.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partijen leveren een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom B.V./C.V.;
- Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland B.V./C.V.

Kaderstellende beleidsnota's

- Huisvestingsverordening Westland 2019;
- Woonvisie Westland 2020-2030;
- Uitvoeringsprogramma Wonen 2021-2022;
- Notitie Vernieuwende Woonvormen;
- Gebiedsgericht Plan 2019-2022;
- Nota grondprijzen 2020;
- Nota Kostenverhaal 2015; de gemeente werkt aan een actualisatie.
- Nota Grondbeleid Westland 2013;
- Omgevingsvisie Westland 2030 (doorkijk 2040);
- Strategie voor Klimaatadaptatie;
- Warmtetransitie Westland 2021;
- Participatiebeleid 2021;
- Participatieverordening 2021;
- Raadsbesluit aanwijzing participatie;
- Raadsbesluit uitgebreide procedure (voorheen verklaring van geen bedenkingen);
- VTH beleid (2021).

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 8 Taakveld	Werkelijk 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
8.1 Ruimtelijke ordening	5.877	7.977	5.328	4.476	4.248	4.222
8.2 Grondexploitatie (niet- bedrij- venterreinen)	35.452	28.548	55.918	70.324	39.739	37.265
8.3 Wonen en bouwen	6.133	11.234	4.606	4.516	4.516	4.506
Totaal lasten programma	47.462	47.759	65.852	79.316	48.503	45.993
8.1 Ruimtelijke ordening	3.187	2.345	1.606	517	435	1.370
8.2 Grondexploitatie (niet- bedrij- venterreinen)	34.514	21.385	55.039	69.690	36.387	36.387
8.3 Wonen en bouwen	5.930	5.376	4.922	4.922	4.922	4.922
Totaal baten programma	43.631	29.106	61.567	75.129	41.744	42.679
Saldo van baten en lasten	-3.831	-18.653	-4.285	-4.187	-6.759	-3.314
Stortingen reserves	2.193	2.260	1.127	907	200	885
Onttrekkingen reserves	2.881	13.685	782	865	3.221	471
Totaal reservemutaties	688	11.425	-345	-42	3.021	-414
Saldo programma 8	-3.143	-7.228	-4.630	-4.229	-3.738	-3.728

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Voor het verder uitwerken van het ontwikkelperspectief Floragebied tot een ontwikkelplan/masterplan en het laten door ontwikkelen van het concept van de Greenport Horti Campus is een incidenteel bedrag van € 850.000 in de begroting 2022 verwerkt.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

- In 2021 zit incidenteel € 5,7 mln. voor centrumplannen.
- De rest van de verschillen tussen 2021 en 2022 komen door de bouwgrondexploitatie; de lasten en baten fluctueren jaarlijks, maar worden voor hetzelfde bedrag geactiveerd (gesloten circuit).

4.9 Bestuur en ondersteuning

Inleiding

Onze ambitie is om open en toegankelijk te besturen. Dat doen we door transparant, betrouwbaar en geloofwaardig te zijn. De gemeente is er voor haar inwoners, bedrijven en instellingen. De meerderheid van de inwoners heeft voornamelijk contact met de gemeente bij het aanvragen van een paspoort, een rijbewijs of bij het stemmen bij verkiezingen. Daarnaast maken inwoners, verenigingen en instellingen gebruik van gemeentelijk vastgoed. Voor onderwerpen die belangrijk zijn voor inwoners en ondernemers maken we ruimte voor gesprekken en participatie. We vinden het belangrijk om naar hen te luisteren en open te staan voor suggesties. Datzelfde geldt voor onze stakeholders en partners in de regio.

Wat willen we bereiken?

- Continueren van een tijdige en volledige informatievoorziening van de gemeenteraad;
- Stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving in de publieke ruimte;
- Participatie van inwoners en partners bij plannen en projecten;
- Heldere communicatie over het handelen en de besluiten van college en raad;
- Grip op samenwerkingsverbanden houden en sturen op kwaliteit en kostenbeheersing;
- Goede dienstverlening aan burgers en bedrijven;
- Een kwalitatief goede registratie van (niet) ingezetenen in de Basisregistratie Personen (BRP);
- Een transparant en correct verloop van de verkiezingen;
- Beheer van het gemeentelijk vastgoed en grond wordt met onderhoudsniveau passend bij het gebruik gerealiseerd.

Facultatieve indicatoren

Effectindicator	0-meting	Actueel cijfer	2020	2021	2022	2023	Bron
Bieden van maatwerk inschrijfavonden voor arbeidsmigranten wonend in Westland	2.000	4.240	4.185	4.122	4.000	4.000	Basis- registratie Personen (BRP)

Wat gaan we daarvoor doen?

- Volledige implementatie onderliggende techniek (applicatie) en werkwijze (proces) bij het werken met alternatieven in besluitvorming;
- Het gekozen alternatief evenals de overige alternatieven zijn gelegitimeerd in het besluitvormingsdocument;
- Inzetten van participatie waarbij we zelf projecten initiëren volgens de ambitie van ons participatiebeleid en participatie verordening;
- Meedenken met initiatieven vanuit de samenleving in de publieke ruimte door middel van de initiatieven tafel. Inzetten op een prettig toegankelijke website waar initiatiefnemers eenvoudig en duidelijk kunnen lezen hoe het proces van een initiatief voorstel verloopt;
- Het bedrijven- en omgevingscontactcentrum (BOCC) zorg ervoor dat zij andere initiatieven door verwijzen naar de juiste stakeholders;
- Overdragen van verantwoordelijkheden aan groepen in de samenleving die denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan ('Westland daagt uit'/'Right to Challenge'). We denken mee met private initiatieven in de openbare ruimte en binnen het sociaal domein;
- Het bezoeken van de dorpen naar aanleiding van actuele ontwikkelingen en het houden van een wet-houders spreekuur;
- Actualisatie van het beleidskader governance verbonden partijen, met een leidraad voor organisaties die geen verbonden partij zijn maar wel in belangrijke mate een bijdrage leveren aan de taken en beleidsdoelstellingen van de gemeente;
- Uitvoeren van jaarschijf 2022 van de periodieke evaluatie van de verbonden partijen volgens het vastgestelde evaluatiekader;

- Ondersteuning ambitie van de WOS richting verdere professionalisering naar een plek in het landelijk omroepbestel per 1 januari 2023;
- Aanbieden van producten en diensten op een uniforme wijze;
- Het digitaal verlengen van een rijbewijs is vanaf 2022 mogelijk, maar persoonlijk contact in de dienstverlening blijft ook mogelijk. Een aanvraag doen voor een product of dienst kan binnen vijf werkdagen;
- In samenwerking met de uitzendbranche organiseren van inschrijfavonden Basisregistratie Personen (BRP), voor arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij Westlandse ondernemers;
- Verhogen van de identiteitscontrole, door inzet van een gelaatscanner;
- Uitvoeren van multidisciplinaire adrescontroles door toezichthouders BRP;
- Intensivering controle op leegstaande woningen;
- Organiseren van de verkiezing van de leden van de gemeenteraad;
- Aankopen van vastgoed met, en afstoten van overtollig vastgoed dat geen, strategisch of maatschappelijk nut meer heeft;
- Actualiseren van contracten en (zakelijke) rechten ten aanzien van gemeentelijk vastgoed waarbij het streven is dat het kostendekkend is;
- Actualiseren gemeentelijk vastgoedbeleid;
- Nemen van noodzakelijke maatregelen als de veiligheid (aansprakelijkheid) in het geding is.

Externe ontwikkelingen / risico's

- De nieuwe Omgevingswet legt meer focus op het indienen van initiatieven wat tot een toename kan leiden;
- De complexiteit van de organisatie van de gemeenteraadsverkiezing in maart 2022 hangt mede af van eventuele corona gerelateerde maatregelen;
- De hoeveelheid af te geven Burgerservicenummers (Registratie niet ingezetenen, RNI) en registraties in de BRP is sterk afhankelijk van de coronamaatregelen en de economische situatie in de tuinbouwsector;
- Zowel de markteconomische omstandigheden als de (her)ontwikkelbehoeften beïnvloeden in sterke mate het afstoten of strategisch aankopen van vastgoed.

Verbonden partijen

Er is voor gekozen om de verbonden partijen in de programma's te noemen waar de meeste beleidsmatige raakvlakken mee zijn. In dit programma zijn geen verbonden partijen opgenomen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Beleidsnota verbonden partijen;
- Uitgangspuntennota vastgoedbeleid 2009;
- Gebiedsgericht plan 2019-2022;
- Beleidskader participatie en participatie verordening.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 9 Taakveld	Werkelijk 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
0.1 Bestuur	4.786	4.757	4.842	4.842	4.842	4.842
0.2 Burgerzaken	5.656	5.404	5.373	5.020	5.646	5.681
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	4.381	3.550	2.324	2.112	2.115	2.103
Totaal lasten programma	14.823	13.711	12.539	11.974	12.603	12.626
0.1 Bestuur	7	7	7	7	7	7
0.2 Burgerzaken	1.672	1.562	1.528	1.374	2.187	2.252
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3.100	2.075	1.116	1.003	1.003	1.003
Totaal baten programma	4.779	3.644	2.651	2.384	3.197	3.262
Saldo van baten en lasten	-10.044	-10.067	-9.888	-9.590	-9.406	-9.364
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	190	960	214	14	14	14
Totaal reservemutaties	190	960	214	14	14	14
Saldo programma 9	-9.854	-9.107	-9.674	-9.576	-9.392	-9.350

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Voor de uitvoering van wettelijke taken is
 - voor Burgerzaken conform Voorjaarsnota een extra bedrag opgenomen van circa € 195.000;
 - voor de adresregistratie BRP (adressen dienen fysiek bezocht te worden is voor 2024 en 2025 conform Voorjaarsnota een bedrag opgenomen van € 142.000.
 - conform Voorjaarsnota vanaf 2022 € 257.640 extra budget voor de verkiezingen opgenomen.
- Voor de hogere accountantskosten is structureel (vanaf 2021) een hoger budget van € 100.000 opgenomen.
- Conform Voorjaarsnota zijn de legesinkomsten Burgerzaken per jaar wisselend bijgesteld.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

Zie mutaties na FMP-1e Actualisatie.

4.10 Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen

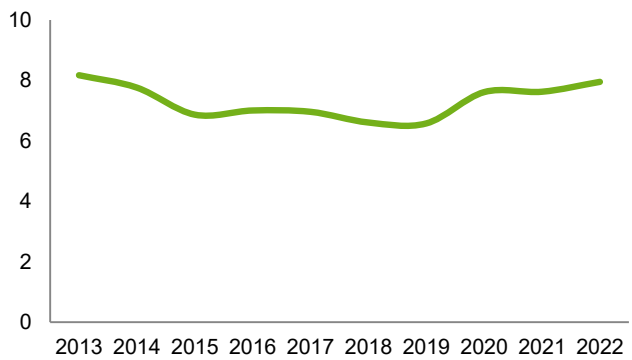
Inleiding

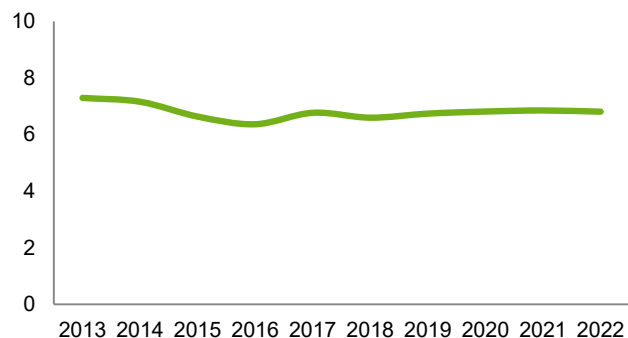
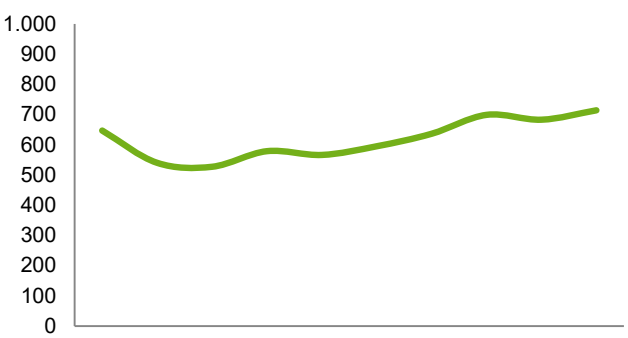
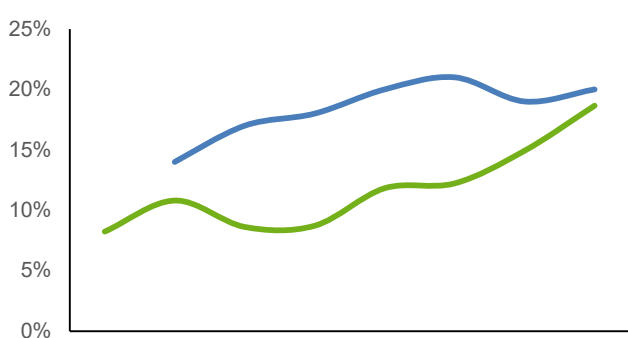
We streven naar een evenwichtige financiële positie, die ons in staat stelt om onze ambities te realiseren. Dat betekent dat de structurele uitgaven in evenwicht blijven met de structurele inkomsten en dat we voldoende weerstandsvermogen hebben om tegenvallers op te vangen. Maar 'we sparen niet voor het sparen'. De beschikbare middelen zetten we zo goed mogelijk in voor de Westlandse samenleving. We gaan verder met de in de vorige begroting ingezette koerswijziging om de Westlandse samenleving economisch en sociaal maatschappelijk sterker uit de crisis te laten komen. Uiteraard blijven we oog houden voor de schuldpositie en spannen we ons in om die niet te laten oplopen zodat de meerjarenbegroting op orde blijft.

Wat willen we bereiken?

- Een financieel duurzaam beleid en solide gemeentefinanciën;
- Een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Voldoende weerstandsvermogen;
- Een leesbare en begrijpelijke begroting;
- Toepassen van het profijtbeginsel (degene die profiteert van een voorziening betaalt);
- Tarieven (voor leges, lijkbezorgingsrechten en standplaatsvergoedingen) in Westland houden gelijke tred met tarieven van gemeenten vergelijkbaar in grootte.

Prestatie-indicatoren

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Formatie	7,95	Gegevens gemeente Westland
Formatie (Fte) per 1.000 inwoners.		
Westland (groen)	Jaar	Westland
	2013	8,17
	2014	7,76
	2015	6,86
	2016	7,00
	2017	6,96
	2018	6,61
	2019	6,57
	2020	7,61
	2021	7,62
	2022	7,95

Verplichte BBV-indicatoren		Resultaat	Bron
Bezetting		6,81	Gegevens gemeente Westland
Bezetting (Fte) per 1.000 inwoners.			
Westland (groen)	Jaar	Westland	
	2013	7,29	
	2014	7,16	
	2015	6,63	
	2016	6,36	
	2017	6,77	
	2018	6,60	
	2019	6,74	
	2020	6,81	
	2021	6,85	
	2022	6,81	
	Apparaatskosten		
		€ 714	Eigen gegevens
De totale apparaatskosten gedeeld door het aantal inwoners.			
Westland (groen)	Jaar	Westland	
	2013	€ 647	
	2014	€ 540	
	2015	€ 527	
	2016	€ 579	
	2017	€ 566	
	2018	€ 595	
	2019	€ 636	
	2020	€ 699	
	2021	€ 683	
	2022	€ 714	
	Externe inhuur		18,7%
Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.			
Westland (groen)	Jaar	Westland	100.000+ gemeenten
	2013	8,2%	
	2014	10,8%	14%
	2015	8,6%	17%
	2016	8,7%	18%
	2017	11,8%	20%
	2018	12,2%	21%
	2019	14,9%	19%
2020	18,7%	20%	

Verplichte BBV-indicatoren	Resultaat	Bron
Overhead	10,72%	Eigen gegevens
De kosten van overhead gedeeld door de totale lasten.		
Westland (groen)	Jaar	Westland
	2013	8,90%
	2014	7,90%
	2015	7,71%
	2016	7,86%
	2017	10,29%
	2018	10,53%
	2019	10,07%
	2020	10,61%
	2021	10,82%
	2022	10,72%

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij benutten 2022 om focus aan te brengen en om zoveel mogelijk van de zaken die we in gang hebben gezet te realiseren. Daarnaast zetten we onze bestaande investeringsaanpak in het kader van crisis en herstel met kracht voort;
- Sturen op een weerstandsratio tussen 1,0 en 1,4 (de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit) overeenkomstig art. 2.2.8. van de (nieuwe) Beleidsnota Reserves en voorzieningen 2021. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserve, de post onvoorzien en een geoormerkt deel van de reserve Versterking financiële soliditeit;
- Verder afbouwen van de grondpositie, afhankelijk van de economische omstandigheden en de hiermee samenhangende grondafname;
- Afstoten van vrijkomend maatschappelijk vastgoed wanneer blijkt dat er geen maatschappelijke herbestemming noodzakelijk is en/of er geen strategische overwegingen van kracht zijn;
- Vervolgen van het traject van de doorontwikkeling van de begroting
 - Streven naar digitaliseren van de begroting;
 - Ontwikkelen van een doelenboom met programma-relevante indicatoren;
- Per saldo zullen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing niet stijgen;
- Aanpassen van de tarieven voor afvalstoffenheffing om de kosten voor inzamelen en verwerken van afval te dekken;
- Aanpassen van de tarieven voor rioolheffing om de kosten voor de rioolinfrastructuur te dekken;
- Invoeren van een reclamebelasting met ingang van 2023 (uitstel van één jaar). Dekking van dit uitstel komt uit de Algemene reserve;
- Uitgaan van inflatiecorrectie voor de tariefstijging van de leges;
- Toepassen inflatiecorrectie OZB in 2022;
- Om nadrukkelijker grip te krijgen op de investeringsplanning en op de effecten daarvan op de begroting wordt met ingang van de begroting 2022 met betrekking tot de investeringen uitgegaan van een richtinggevend investeringsvolume van circa € 45 mln. per jaar;
- Door modernisering van de financiële sturing moeten “financiële incidenten” zoveel mogelijk worden voorkomen;
- Invulling geven aan de in het beleidskader risicomanagement beschreven systematische aanpak/inventarisatie van de strategische risico's.

Externe ontwikkelingen / risico's

- In mei 2020 heeft de staatssecretaris het pakket 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aangeboden aan de Tweede Kamer. Het pakket bestaat uit tien rapporten met 169 voorstellen over de volle breedte van het Nederlands belastingstelsel. Het bouwstenentraject is een ambtelijk traject zonder politieke sturing met als doel om uitgewerkte beleidsopties op te leveren. Alle voorbereidingen moeten ertoe leiden dat deze bouwstenen politiek gewogen kunnen worden bij de formatie van een volgend kabinet.
Voor de gemeente Westland zijn toekomstige wijzigingen in de hoogte van de tarieven btw en vennootschapsbelasting mogelijk van belang. Het is nog onbekend of de wijzigingen van de tarieven al van toepassing zijn in 2022;
- Herijking van het gemeentefonds. Op 3 februari 2021 is het voorlopige verdeelmodel door de fondsbeheerders voor advies aangeboden aan de Raad voor het Openbaar bestuur (ROB). Op basis van dit voorlopige verdeelmodel verwacht gemeente Westland een hogere algemene uitkering van € 1,5 miljoen in 2023. Dit voordeel loopt in de jaren erna trapsgewijs op tot € 5,5 miljoen in 2026. De ROB heeft op 26 maart 2021 in een tussenbericht aan de fondsbeheerders om meer toelichting op de keuzes en effecten gevraagd en enkele kritische kanttekeningen geplaatst bij de uitlegbaarheid van de uitkomsten. Momenteel wordt het verdeelmodel aangepast. Besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling – voorzien per 1 januari 2023 - is aan het nieuwe kabinet. Na definitieve besluitvorming vindt zo spoedig mogelijk de verwerking in de circulaire van het gemeentefonds plaats. De herverdeeleeffecten zullen op dat moment definitief worden bepaald. In de meerjarenramingen is vanaf 2023 de helft van de geschatte hogere inkomsten opgenomen. Naar verwachting zal de provincie hier een opmerking over maken. Op het structureel evenwicht van deze begroting heeft dit echter geen effect.

Verbonden partijen

Onder andere onderstaande partij levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten;
- N.V. Juva;
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides.

Kaderstellende beleidsnota's

- Beleidsregels garanties 2020;
- Nota reserves en voorzieningen 2021;
- Nota activabeleid 2017;
- Treasurystatuut (2021);
- Financiële verordening 2021;
- De volgende belastingverordeningen⁷:
- Verordening onroerendezaakbelastingen 2022;
- Verordening Forensenbelasting 2022;
- Verordening Afvalstoffenheffing 2022;
- Verordening Rioolheffing 2022;
- Verordening Marktgelden 2022;
- Legesverordening 2022.

⁷ De planning is vaststelling van deze verordeningen in de raadsvergadering van 7 december 2021.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 10 Taakveld	Werkelijk 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
0.4 Overhead	36.072	44.200	42.243	41.603	41.504	40.209
0.5 Treasury	-1.728	-1.662	-2.218	-2.434	-2.522	-2.609
0.61 OZB woningen	824	903	880	880	880	880
0.62 OZB niet-woningen	447	421	410	410	410	410
0.64 Belastingen overig	388	436	429	429	429	429
0.7 Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	728	3.727	7.205	5.816	5.226	4.759
0.9 Vennootschapsbelasting	-59	602	627	627	627	627
Totaal lasten programma	36.672	48.627	49.576	47.331	46.554	44.705
0.4 Overhead	2.587	2.400	1.418	768	768	768
0.5 Treasury	17.387	17.417	16.463	16.368	16.409	16.524
0.61 OZB woningen	14.237	14.533	14.900	15.050	15.200	15.350
0.62 OZB niet-woningen	17.255	17.192	17.497	17.547	17.597	17.647
0.64 Belastingen overig	84	142	142	892	892	892
0.7 Algemene uitkering	143.152	150.798	147.925	145.411	144.832	145.315
0.8 Overige baten en lasten	86	0	7.325	6.242	5.917	5.529
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal baten programma	194.788	202.482	205.670	202.278	201.615	202.025
Saldo van baten en lasten	158.116	153.855	156.094	154.947	155.061	157.320
Stortingen reserves	17.072	14.225	7.130	4.126	2.847	2.836
Onttrekkingen reserves	16.526	16.605	8.856	4.082	4.532	2.250
Totaal reservemutaties	-546	2.380	1.726	-44	1.685	-586
Saldo programma 10	157.570	156.235	157.820	154.903	156.746	156.734

Toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie

- Voor de aanschaf van grafische werkstations is vanaf 2022 een extra bedrag van € 20.000 opgenomen.
- Het invoeren van inflatiecorrectie OZB is conform Voorjaarsnota verwerkt in deze begroting. Dit levert vanaf 2022 € 472.000 extra OZB-inkomsten op.
- Voor de uitvoering van wettelijke taken is conform Voorjaarsnota
 - voor Informatiebeveiliging voor 2022 en verder een extra bedrag van € 164.000 in deze begroting opgenomen. Voor 2021 is via de 1^e Actualisatie 2021 een bedrag van € 100.00 beschikbaar gesteld.
 - voor de Wet Open Overheid en de Archiefwet voor 2022 en verder een bedrag van € 188.000 opgenomen. Voor 2021 is er via de 1^e Actualisatie een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld.
- Voor het Programma Modernisering (Financiële) Sturing en Beheersing zijn in deze begroting incidenteel voor 2022 en 2023 bedragen opgenomen van € 250.000 en € 150.000. Structureel is voor dit programma in 2022 een bedrag van € 100.000 opgenomen dat oploopt naar een structureel bedrag van € 300.000 voor 2024 en verder. Zie voor meer toelichting het hoofdstuk financiële hoofdlijnen.
- Voor het doorontwikkeling risicomanagement is in deze begroting incidenteel voor 2022 een bedrag van € 150.000 opgenomen. Structureel is hiervoor in 2022 een bedrag van € 75.000 opgenomen dat oploopt naar een structureel bedrag van € 150.000 voor 2024 en verder. Zie voor meer toelichting het hoofdstuk financiële hoofdlijnen.

- Voor hybride werken (o.a. de thuiswerkvergoeding) is vanaf 2022 structureel een bedrag opgenomen van € 300.000.

Toelichting verschillen > € 100.000 in het saldo tussen 2022 en 2021

Zie toelichting mutaties na FMP-1e Actualisatie en de toelichting in het volgende onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen".

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten die vrij besteedbaar zijn, omdat ze geen specifiek bestedingsdoel hebben. De belangrijkste onderdelen hiervan zijn:

- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Lokale belastingen (onroerende zaakbelasting, toeristen- en forensenbelasting);
- Rente en dividend van geldleningen en deelnemingen.

In de onderstaande tabel zijn de ramingen opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen.

(bedragen x € 1.000)				
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Raming 2022	Meerjarenraming		
		2023	2024	2025
<i>Geldleningen en deelnemingen</i>				
Dividend nutsbedrijven	11.882	11.882	11.942	12.162
Beleggingen/deelnemingen	375	375	375	375
Renteresultaat	571	767	834	899
Subtotaal geldleningen en deelnemingen	12.828	13.024	13.151	13.436
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	147.925	145.411	144.832	145.315
<i>Onroerende zaakbelastingen</i>				
OZB eigenaren niet-woning	10.715	10.765	10.815	10.865
OZB eigenaren woning	14.900	15.050	15.200	15.350
OZB gebruikers niet-woning	6.781	6.781	6.781	6.781
Subtotaal onroerende zaakbelastingen	32.396	32.596	32.796	32.996
<i>Overige belastingen</i>				
Toeristenbelasting	270	270	270	270
Forensenbelasting	115	115	115	115
Reclamebelasting		750	750	750
Subtotaal overige belastingen	385	1.135	1.135	1.135
Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.231	-1.078	-1.288	-1.516
Totaal algemene dekkingsmiddelen	191.303	191.088	190.626	191.366

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Via het gemeentefonds krijgen gemeenten geld van de Rijksoverheid. Het gemeentefonds biedt dekking voor een deel van de uitgaven in de programma's van de begroting. De Rijksoverheid informeert de gemeenten over de omvang en verdeling van het gemeentefonds. Dit doet zij via circulaire's in mei, september en december. De inhoud van de meicirculaire 2021 voor Westland is verwerkt in de meerjarenbegroting. Hierdoor is de laatst bekende stand van het gemeentefonds in de begroting opgenomen.

Accresontwikkeling gemeentefonds

De omvang van de algemene uitkering beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. Het gemeentefonds krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres.

In 2022 komt de volumecomponent van het accres hoger uit dan in de vorige circulaire werd verwacht. Vanaf 2023 stijgt de volumecomponent van de rijksuitgaven minder hard, met name door de verwachte lage rentestanden. In de vorige meicirculaire was nog uitgegaan van een forse groei van het accres in 2025, dat wordt in deze meicirculaire 2021 nu verwacht in 2026.

Het Centraal Planbureau verwacht dat de lonen minder hard zullen stijgen, hetgeen doorwerkt in het accres (neerwaartse bijstelling). Hiertegenover staat dat de gemeentelijke stelpost voor loonontwikkeling - conform onze begrotingsuitgangspunten - ook neerwaarts wordt bijgesteld (de loonontwikkeling in 2021/2022 wordt nu ingeschat op 3,5%, was 4,9%).

Plafond Btw-compensatiefonds

Voor een nog te ontvangen afrekening op de onderschrijding van het Btw-compensatiefonds (BCF) is in de begroting 2022-2025 een stelpost opgenomen. Deze stelpost is gebaseerd, conform het standpunt van de provincie Zuid-Holland, op de laatste afrekening van het BCF (c.q. 2019) en bedraagt € 949.000.

Taakmutaties

In de meicirculaire 2021 zijn enkele taakmutaties opgenomen. Bij taakmutaties gaat het om bijstellingen in de algemene uitkering, die gekoppeld zijn aan specifieke activiteiten. Deze activiteiten zijn zonder effect op het saldo van uitgaven en inkomsten (budgettair neutraal) verwerkt in de begroting.

(bedragen x € 1 mln.)

Overzicht taakmutaties meicirculaire 2021	Raming	Meerjarenraming			
	2022	2023	2024	2025	
Sociaal domein/Jeugd voogdij 18+	-1,175	-1,175	-1,175	-1,175	
Wsw	0,129	0,125	0,128	0,056	
Versterking anti-discriminatie	0,045	0,045	0,045	0,045	
Woo	0,193	0,215	0,237	0,237	
Overige taakmutaties	0,164	0,134	0,122	0,166	
Totaal taakmutaties meicirculaire 2021	-0,644	-0,656	-0,643	-0,671	

Een min-bedrag is een uitname uit het gemeentefonds.

Herijking gemeentefonds

Vanaf 2023 hebben we extra inkomsten als gevolg van de herijking gemeentefonds opgenomen in de begroting. Zie ook de toelichting bij de externe ontwikkelingen eerder in dit programma.

Overige algemene dekkingsmiddelen

In dit onderdeel worden ramingen opgenomen, die in eerste instantie niet over de programma's te verdeelen zijn. De concernstelposten maken deel uit van de overige algemene dekkingsmiddelen. De stelposten worden verdeeld naar de programma's nadat een besluit is genomen over concrete bestedings- of bezuinigingsvoorstellen. In de onderstaande tabel zijn de overige algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

Overzicht overige algemene dekkingsmiddelen	Raming	Meerjarenraming			
	2022	2023	2024	2025	
<i>Algemeen en bedrijfsvoering</i>					
Post onvoorzien	100	100	100	100	
Loon- en prijscompensatie	4.005	4.005	4.005	4.005	
Stelpost salarissen	200	200	200	200	
Stelpost hybride werken	300	300	300	300	
Stelpost rente-afhankelijkheid	155	155	155	155	
Stelpost garantiebanen	334	404	464	464	
Stelpost uitkering plafond BCF	-949	-949	-949	-949	
Stelpost Sociaal domein/Jeugd	-6.376	-5.293	-4.968	-4.580	
Subtotaal algemeen en bedrijfsvoering	-2.231	-1.078	-693	-305	

<i>Bezuinigingen/ombuigingen</i>				
Sturen op kapitaallasten	0	0	-595	-1.211
Subtotaal bezuinigingen/ombuigingen	0	0	-595	-1.211
Totaal overige algemene dekkingsmiddelen	-2.231	-1.078	-1.288	-1.516

Een min-bedrag is een te realiseren inkomst.

Stelpost Sociaal domein/jeugd

Rijk en VNG zijn in het voorjaar van 2022 tot afspraken gekomen over incidentele middelen jeugdzorg voor 2021 en 2022. Tegelijk committeren gemeenten en het Rijk zich met een Hervormingsagenda aan het maken van afspraken over maatregelen waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt.

Rijk, VNG en IPO spreken daarom af dat alle gemeenten in de jaarschijven 2023 tot en met 2025 van de meerjarenraming de bedragen onder de Hervormingsagenda van de Commissie van Wijzen als stelpost mogen opnemen in de begroting. Vanuit behoedzaamheid geldt hiervoor een maximum van 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling zouden krijgen. Voor Westland komt dit voor 2023 neer op € 5,3 mln. Vooruitlopend op de besluitvorming van een nieuw kabinet hebben het Rijk en de VNG zich gecommitteerd aan de Hervormingsagenda om te komen tot een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Daarmee is de stelpost geen budgettaire garantie. Deze afspraak komt in de plaats van de eerdere richtlijn voor het ramen van de structurele middelen jeugdzorg met een stelpost van € 300 mln. (Westland € 1.425.000).

Stelpost hybride werken

Bij de onderhandelingen over een nieuwe CAO wordt gesproken over een vergoeding voor het hybride werken (de zogenaamde "thuiswerk vergoeding"). De werkgevers hebben een voorstel gedaan van een bedrag per dag van € 2. Op basis van een verwachting dat 50% van de werktijd thuis zal worden verricht, bedragen de kosten afgerond € 300.000 per jaar. Wanneer het niet lukt om in de CAO hierover overeenstemming te bereiken, dan kan dit nog wel geregeld worden via een eigen decentrale regeling.

Overhead

Onder de term *overhead* verstaan we alle ondersteunende activiteiten die nodig zijn om gemeentelijke producten en diensten te leveren (de verstrekking van een uitkering, de aanleg van wegen et cetera).

In de beleidsprogramma's nemen we alleen kosten op die betrekking hebben op het primaire proces. Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces nemen we op in het taakveld 'overhead' conform de definitie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

(bedragen x € 1.000)		
Taakveld Overhead		
Omschrijving rubriek	Begroting 2021	Begroting 2022
<u>Personeelskosten</u>		
- Loonkosten	29.554	31.132
- Overige personeelskosten	4.174	3.981
<u>Huisvesting</u>		
- Kapitaallasten	1.008	995
- Overige huisvestingskosten	2.885	2.927
<u>Facilitair</u>		
- kosten	503	503
<u>ICT</u>		
- Kapitaallasten	1.324	886
- Overige ICT- kosten	3.721	4.639
Overige inkomens overdrachten	78	78

Bijdragen van derden	-2.058	-1.408
Reservemutaties	-2.557	-3.751
Totaal overhead	38.632	39.982
Doorbelasting overhead aan grondexploitaties	-528	-735
Doorbelasting overhead aan investeringen	-2.438	-2.173
Saldo taakveld overhead	35.666	37.074

Toelichting tabel overhead:

- *Personeelskosten*

Dit betreft loonkosten die deel uitmaken van het zogenoemde P-budget van de organisatie zoals opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

De overige personeelskosten betreffen onder andere opleiding en vorming, werving en selectie en salarisadministratie.

- *Huisvesting*

De overige huisvestingskosten bestaan voor het overgrote deel uit de bruto-beschikbaarheidsvergoeding die de gemeente aan De Groene Schakel betaalt.

- *Bijdragen van derden*

Dit bestaat uit een geraamde vergoeding voor elders gedetacheerd personeel en de vergoeding van Midden-Delfland en Leidschendam-Voorburg (tot 1 juli 2022) voor ICT-diensten.

- *Reservemutaties*

Een deel van de overheadkosten wordt op grond van eerdere raadsbesluiten gedekt uit verschillende reserves.

Voor begrotingsjaar 2022 gaat het om de volgende onttrekkingen:

Reserve digitalisering € 600.000

Reserve nieuwbouw gemeentehuis € 1.637.254

Reserve Sociaal Domein / Algemene reserve € 566.648

Reserve flankerende personele middelen € 947.000

De dekking vanuit de reserves is in 2022 € 1,2 miljoen hoger dan in 2021. Dit komt doordat er in 2022 € 0,65 miljoen wordt onttrokken aan de reserve flankerende middelen als gevolg van navenante daling in de bijdrage van derden doordat Leidschendam-Voorburg vanaf 1 juli 2022 niet langer de ICT-dienstverlening afneemt. Tevens wordt er in 2022 incidenteel € 0,6 miljoen onttrokken aan de reserve Sociaal Domein / Algemene reserve als gevolg van incidentele loonkosten en bijbehorende organisatiekosten in 2022.

In 2022 wordt incidenteel € 0,2 mln. extra onttrokken aan de reserve digitalisering, anderzijds wordt er niet meer aan de reserve flankerende personele middelen onttrokken voor herplaatsingskandidaten (afgerond € 0,2 mln.)

Afwijkingen tussen 2022 en 2021

Na aftrek van de bijdragen uit de reserves en bijdragen van derden en na doorbelasting aan investeringen en grondexploitaties bedragen de overheadkosten in 2022 circa € 37,1 miljoen. In 2021 was dit € 35,7 miljoen.

De verklaring voor het nadelige verschil van € 1,4 miljoen luidt als volgt:

- De kosten van de huisvesting en voor facilitaire zaken zijn in 2022 nagenoeg gelijk aan die voor 2021.
- De personele kosten zijn gestegen door de doorwerking van de stijging per 2021 van de sociale lasten (o.a. pensioenpremie) met afgerond € 0,3 mln. en door loonkosten vanwege organisatieontwikkeling (o.a. informatiebeveiliging).
- De kosten van het verbetertraject financiële functie en de doorontwikkeling van het risicomanagement in 2022 ad € 0,6 mln. zijn hier opgenomen.
- De kosten van ICT zijn ten opzichte van de begroting 2021 gestegen met circa € 0,5 miljoen door extra kosten voor software c.a. door organisatieontwikkelingen (die deels worden gedekt door aanwending van reserves).
- De doorbelasting aan de grondexploitaties en investeringen is ten opzichte van de begroting 2021 per saldo nagenoeg gelijk gebleven. Er heeft wel een onderlinge verschuiving plaatsgevonden.

Kostenonderbouwing tarieven

De tarieven en de bijbehorende kostenonderbouwing berekenen we apart, omdat deze niet een op een uit de programma's kunnen worden afgeleid. De reden hiervoor is dat de directe kosten zijn opgenomen op de betreffende programma's, terwijl de kosten van btw en overhead hier geen onderdeel van uitmaken.

De *overhead* kosten verdelen we volledig over de directe uren. Dit betekent dat voor alle op taakvelden toerekenbare uren een algemene opslag *overhead* geldt. We maken een uitzondering voor de medewerkers in de buitendienst. Bij deze medewerkers rekenen we de kosten voor de huisvesting voor 25% toe en de kosten van de gemeentewerven volledig. De kosten voor ICT rekenen we hier slechts voor 50% toe. De reden hiervoor is dat de medewerkers die vooral in de buitendienst werkzaam zijn minder gebruik maken van deze faciliteiten.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

<i>totale overhead</i>	=	opslagtaraief <i>overhead</i> (per direct uur)
aantal directe uren		

In de paragraaf lokale heffingen lichten we de kostenonderbouwingen toe, inclusief de toerekening van *overhead*.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de "Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen" (Vpb) in werking getreden. Hierdoor zijn gemeenten in beginsel vennootschapsbelastingplichtig, voor zover zij een onderneming drijven. De Belastingdienst stelt zich op het standpunt dat de activiteiten grondexploitatie, openbare reclame en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De gemeente Westland is echter van mening dat de activiteiten grondexploitatie en openbare reclame niet belastingplichtig zijn. De gemeente heeft bezwaar aangetekend tegen de aanslag vennootschapsbelasting 2016. De uitkomst van deze procedure is nog onbekend en heeft gevolgen voor de belastingplicht vanaf 2017.

De totale lasten raamt de gemeente voor 2022 en volgende jaren op structureel € 627.000. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. De prognose voor het jaar 2022 is afhankelijk van de uitkomst van de bezwaarprocedure en de actuele ramingen vanuit het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG).

Onvoorzien

Voor de post onvoorzien nemen we jaarlijks een bedrag op van € 100.000. Deze post spreken we alleen aan voor zaken die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. Het college van B&W is bevoegd om de post onvoorzien aan te wenden voor uitgaven met een incidenteel karakter op grond van de Financiële verordening gemeente Westland 2021. Over de aanwending van de post onvoorzien vindt achteraf verantwoording plaats in de ProgrammaRapportage dan wel de jaarstukken.

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

5. PARAGRAFEN

5.1 Lokale heffingen

5.1.1 Inleiding

Een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente zijn de lokale heffingen. Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges. De opbrengsten van de belastingen gaan naar de algemene middelen. Dit betekent dat de opbrengsten voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen ingezet kunnen worden. Bij retributies en leges is sprake van een tegenprestatie van de gemeente. Hierbij mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de taak.

De paragraaf Lokale heffingen gaat over inkomsten en de lokale lastendruk en is als volgt opgebouwd:

- a. De geraamde inkomsten;
- b. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- d. Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Toerekenen overhead

Voor de berekening van de tarieven voor lokale heffingen moet de overhead op een consistente wijze worden toegerekend. In Westland worden de overheadkosten volledig omgeslagen naar rato van op de taakvelden geraamde loonkosten. Voor alle op taakvelden toerekenbare uren geldt een algemene opslag overhead. Voor de medewerkers van Ruimte-Buiten geldt een uitzondering met een lager opslagtaraief overhead. Deze medewerkers zijn met name in de buitendienst werkzaam en maken minder gebruik van faciliteiten. De totale kosten van de overhead worden ook opgesplitst naar lasten met btw en zonder btw. Op basis van de verhouding wordt een berekening gemaakt hoeveel btw over de overhead mag worden toegerekend aan de lasten van de verschillende kostendekkende berekeningen.

Uitgangspunten

In de Voorjaarsnota 2021 stelden wij een verhoging voor van 1,5% voor de OZB-tarieven voor 2022. De tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolheffing blijven per saldo gelijk. Na een forse stijging van de tarieven van de lijkbezorgingsrechten in 2021 wordt voorgesteld om voor 2022 af te zien van verdere stijging van deze tarieven.

Vertaling naar tarieven

In de Voorjaarsnota 2021 stelden wij een inflatiecorrectie voor van 1,5% voor de OZB-tarieven voor 2022. De beoogde meeropbrengst van € 218.000 (OZB-woningen) en € 258.000 (OZB niet-woningen) is reeds opgenomen in de (meerjaren-) begroting 2022-2025. De inflatiecorrectie bedraagt conform de meicirculaire 1,5%. De tarieven van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing blijven per saldo gelijk. Hierdoor bedraagt de stijging van de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een eigen woning met een gemiddelde WOZ-waarde circa 0,5 %.

Bij de overige tarieven wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 1,5%, met uitzondering van de tarieven van de lijkbezorgingsrechten die gelijk blijven. Tot slot wordt de invoering van de reclamebelasting uitgesteld tot 2023.

Vaststellen van tarieven

De kostendekkendheid in deze paragraaf is berekend op basis van 'bestaand beleid'. Actualisatie van deze gegevens én keuzes rond tariefstelling en - voorstellen worden aan de gemeenteraad voorgelegd. Hiervoor bieden we in december 2021 alle gewijzigde verordeningen voor de gemeentelijke belastingen en leges ter vaststelling aan bij de gemeenteraad.

5.1.2 Geraamde inkomsten

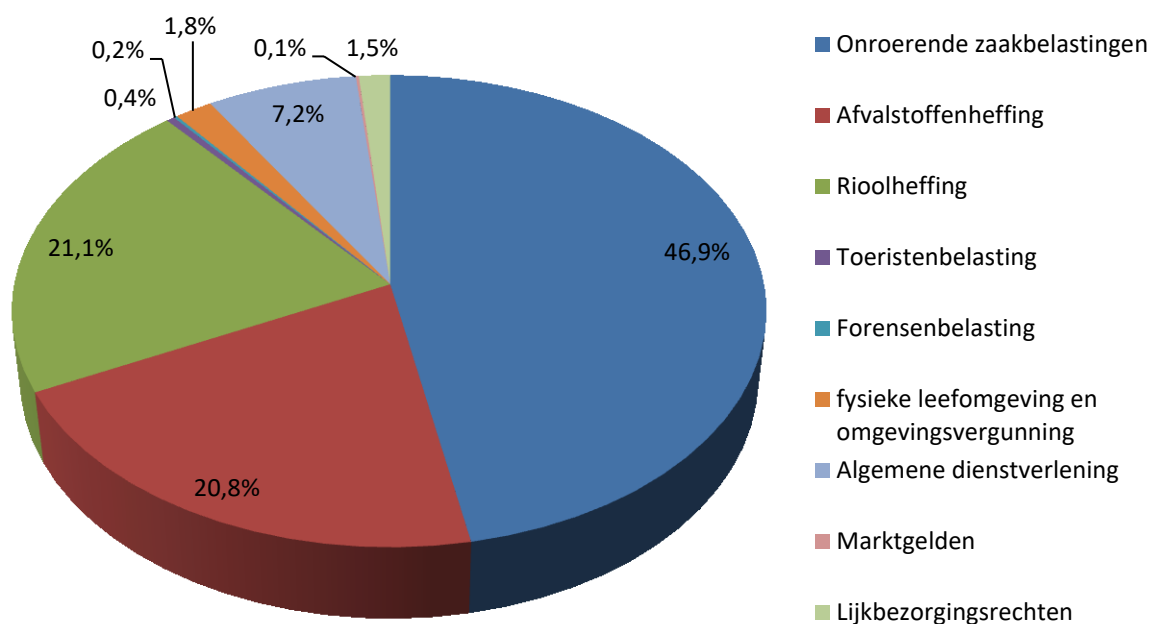
In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten uit belastingen, retributies en leges.

(bedragen x € 1.000)

Geraamde inkomsten belastingen en heffingen	Raming Inkomsten 2021	Raming Inkomsten 2022
Onroerendezaakbelastingen	31.724	32.675
Afvalstoffenheffing	14.723	14.471
Rioolheffing	14.688	14.695
Toeristenbelasting	220	270
Forensenbelasting	100	115
Leges		
- Titel 1 Algemene Leges	1.202	1.259
- Titel 2 Fysieke leefomgeving/Wabo	5.468	4.989
Marktgelden	99	97
Lijkbezorgingsrechten	1.038	1.038
Totaal	69.262	69.609

Het merendeel van de inkomsten uit lokale heffingen bestaat in 2022 uit onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges. De te verlenen kwijtschelding van de afvalstoffenheffing (€ 420.000) en rioolheffing (€ 218.000) is in mindering gebracht op de opbrengsten. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn exclusief de opbrengst van de deelstromen, maar inclusief de opbrengst van het grofvuil (€ 18.000).

Figuur: opbouw lokale belastingen en heffingen 2022

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren Omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting	Werkelijk			Prognose			
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aanvragen kwijtschelding binnen 12 weken afhandelen Nulmeting in jaar 2011.	100%	90%	90%	100%	100%	100%	100%	100%
Tijdig opleggen gecombineerde aanslagen met WOZ-beschikking 1 maart: > 95% 1 juni: 100% Nulmeting in jaar 2011.	96,2% 98,3%	96% 99%	96% 99%	96% 98%	96% 98%	96% 98%	97% 98%	97% 98%
Bezwaren afhandelen voor: 1 oktober: > 80% 31 december: 100% Nulmeting in jaar 2010.	65% 86%	45% 90%	45% 90%	41% 92%	85% 99%	85% 99%	90% 99%	90% 99%
Reacties burgers binnen 1 werkdag beantwoorden: > 95% Nulmeting in jaar 2010.	93%	95%	95%	95%	96%	96%	96%	96%
Automatische incasso uitbreiden tot: > 40% Nulmeting in jaar 2010.	40%	44%	44%	44%	45%	45%	45%	45%
Saldo openstaande debiteuren over de laatste 6 jaar terugbrengen tot ≤ 0,50% Nulmeting in jaar 2010.	1,09%	0,44%	0,44%	0,72%	0,72%	0,72%	0,48%	0,48%

5.1.3 Beleid lokale heffingen

Het beleid van de lokale heffingen is vastgelegd in gemeentelijke verordeningen. Deze verordeningen bieden we jaarlijks in december ter vaststelling aan bij de gemeenteraad.

5.1.4 Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Tarieven belangrijkste lokale heffingen	Begroting	Begroting
Omschrijving soort heffing	2021	2022 ¹
Onroerendezaakbelastingen (% WOZ-waarde)		
- eigenaar woning ⁸	0,0944%	
- eigenaar niet-woning ¹	0,2485%	
- gebruiker niet-woning ¹	0,1871%	
Afvalstoffenheffing		
- eenpersoonshuishouden	€ 290,76	€ 290,76
- tweepersoonshuishouden	€ 328,44	€ 328,44
- meerpersoonshuishouden	€ 366,84	€ 366,84
Rioolheffing		
eigendom (% WOZ-waarde)		
- woning ¹	0,0211%	
- niet-woning ¹	0,0423%	
gebruik (per aansluiting)		
- eenpersoonshuishouden	€ 163,32	€ 163,32
- tweepersoonshuishouden	€ 184,32	€ 184,32
- meerpersoonshuishouden	€ 205,56	€ 205,56
- bedrijven	€ 211,80	€ 211,80

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting voor:

- De eigenaar van een woning of bedrijfspand (object);
- De huurder of gebruiker van een bedrijfspand.

De gemeente Westland voert de waardering voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) in eigen beheer uit. Het onroerend goed wordt elk jaar gewaardeerd voor de WOZ. Hierdoor volgt de WOZ-waarde jaarlijks de marktontwikkeling. Westland hanteert bij herwaardering het uitgangspunt dat de tarieven conform de waardeontwikkelingen worden aangepast. De stijging van de gemiddelde WOZ-waarden wordt gecompenseerd door een gelijktijdige daling van de tarieven. Dit wordt gehanteerd om de waardeontwikkelingen van woningen en niet-woningen niet van invloed te laten zijn op de opbrengst. Voor de aanslag OZB geldt voor belastingjaar 2022 de vastgestelde waarde van het onroerend goed volgens het prijspeil van 1 januari 2021.

Er is nog geen nauwkeurig inzicht te geven in de lokale waardeinstijgingen van de huizenprijzen. Daarom wordt voorlopig uitgegaan van een stijging van 8% (Waarderingskamer). Ook zijn nog onvoldoende marktgegevens bekend en/of geanalyseerd om een betrouwbaar beeld te geven van de waardeontwikkeling van niet-woningen. Het unieke karakter van niet-woningen in Westland maakt dat het nauwelijks nut heeft de landelijke trend te volgen. Ook cijfers uit de regio bieden, gezien de grote onderlinge verschillen, weinig houvast. Voor de prijzen van niet-woningen wordt uitgegaan van gelijkblijvende WOZ-waarden.

Afvalstoffenheffing

De gemeente laat huishoudelijk afval ophalen en verwerken. Ook kunnen inwoners hun grof huishoudelijk afval naar een van beide milieustraten brengen. Hiervoor betaalt elk huishouden afvalstoffenheffing. Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is dat de tarieven kostendekkend zijn. De heffing is gedifferentieerd in tarieven per huishoudtype. Bewoners met een inkomen tot 100% van het wettelijk sociaal minimum kunnen kwijtschelding van de afvalstoffenheffing krijgen.

⁸ De tarieven voor het jaar 2022 zijn mede afhankelijk van de waardeontwikkeling en zullen kort voor de behandeling door de gemeenteraad in december bekend zijn.

Afvalstoffenheffing	Begroting 2022	
	Baten	Lasten
7.3 Afval kosten taakvelden incl. (omslag)rente		12.108.700
2.1 Verkeer en vervoer kosten taakveld incl. (omslag-) rente		211.600
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen		-1.118.000
Netto kosten taakveld		11.202.300
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		740.300
Btw		2.164.200
<i>Opbrengst heffingen:</i>		
7.3 Afval heffingen huishoudelijk afval	14.872.600	
7.3 Afval grofvuil	18.000	
6.3 Inkomstenregeling (kwijschelding)	-420.000	
Totaal afvalstoffenheffing	14.470.600	14.106.800
<i>Dekkingspercentage 2022</i>		102,6%
<i>Dekkingspercentage 2021</i>		100,0%

Toelichting afvalstoffenheffing:

De kosten, die toegerekend worden vanuit taakveld 2.1 Verkeer en vervoer, betreffen de straatreiniging. De straatreiniging wordt door de gemeente uitgevoerd met het oog op het functioneren van de riolering, verkeer aanbieden van afval en de verkeersveiligheid. Wij schatten in dat 15% van de kosten van de straatreiniging betrekking heeft op de afvalinzameling.

Door een aantal factoren komt het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing in 2022 2,6% hoger uit dan de toegestane maximale 100% kostendekkendheid dat als heffing aan de burger mag worden doorbelast. De voornaamste factoren zijn:

- In de raming van kosten voor afval is een aantal wijzigingen doorgevoerd als gevolg van de implementatie van gescheiden inzameling van plastic verpakking, blik en drinkpakken. De geraamde netto kosten taakveld zijn € 56.000 lager t.o.v. 2021;
- De btw is verlaagd. In totaliteit gaat het om een bedrag van € 247.000 dat normaal gesproken wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing. De Belastingdienst heeft gesteld dat de gemeente tegen een vergoeding een op een derde rustende taak verricht en daarmee een dienst verricht in de zin van de btw, welke is onderworpen aan het algemeen btw-tarief. Deze werkzaamheden bestaan (kortweg) uit het gesorteerd aanleveren van kunststof verpakkingen, drankenkartons en glas aan een recycler. De btw op de kosten, die ziet op deze gescheiden inzameling, werd voorgaande jaren verhaald via het btw-compensatiefonds (BCF). Door de herbevestiging van het standpunt van de Belastingdienst is de vergoeding, die via Stichting Afvalfonds wordt ontvangen, belast met btw. Dit betekent dat er recht is op vooraf trek btw en dus geen BCF kan worden geclaimd. Hieruit volgt dat deze kosten ook niet mogen worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing;
- De opbrengsten uit de heffingen huishoudelijk afval zijn structureel hoger geraamd (€ 42.000). Daarnaast is de kwijschelding structureel verlaagd met € 56.000. De structurele doorvoering van deze mutaties is nodig doordat al een aantal jaren de kwijschelding lager uitvalt dan begroot en de uitbreiding van het aantal woningen groter is dan verwacht.

Omdat de geraamde opbrengst van de afvalstoffenheffing hoger is dan de geraamde kosten, moeten de tarieven worden verlaagd. In december 2021 wordt een voorstel voor verlaging van de tarieven ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd, inclusief een begrotingswijziging.

Toelichting egalisatievoorziening afval:

Een deel van de toegerekende btw in het tarief wordt gestort in de egalisatievoorziening afval ter dekking van eventuele tekorten. In 2021 bedraagt de storting € 213.700. Op 1 januari 2022 bedraagt het saldo van de egalisatievoorziening € 723.700.

Rioolheffing

Met de rioolheffing worden de kosten van de gemeentelijke waterzorgplichten verhaald. Uitgangspunt is dat het bij het verhaal van kosten niet alleen gaat om water dat vanaf een perceel via de riolering wordt afgevoerd, maar dat ook kosten worden verhaald die worden opgeroepen door het verwerken van hemelwater en door het treffen van maatregelen ter voorkoming van problemen met grondwater.

De modelverordening rioolheffing die als basis geldt voor de Verordening Rioolheffing gemeente Westland is gemoderniseerd. De belangrijkste wijziging is dat de eis van directe of indirecte aansluiting voor belastingplicht voor de rioolheffing vervalt. Het perceel heeft geen directe of indirecte aansluiting nodig om in de heffing betrokken te worden. Zorgplichten reiken veel verder dan aansluiting op het buizenstelsel dat voor de afvoer van afvalwater wordt gebruikt. De gevolgen door klimaatverandering hebben een steeds grotere impact op zorgplichten voor hemelwater en grondwater. Het profijt van de nakoming van alle zorgplichten komt alle eigenaren en alle gebruikers van alle percelen ten goede, ook die zonder aansluiting.

Hierdoor worden meer onroerende zaken betrokken in de heffing. Tevens geldt als uitgangspunt in de voorjaarsnota dat de (woon-) lasten van de afvalstoffenheffing en rioolheffing gemiddeld gelijk blijven. Omdat de tarieven van de afvalstoffenheffing moeten dalen, ontstaat ruimte om de tarieven van de rioolheffing voor woningen evenredig te laten stijgen. Hierdoor wordt dan ook de onttrekking aan de voorziening artikel 44 lid 2 lager. Dit komt overeen met de uitgangspunten uit het vigerende gemeentelijk rioleringsplan (Beheerkader afvalwater, hemelwater en grondwater 2018-2022) waarin door de raad de financiële noodzaak is vastgesteld de heffing t/m 2023 jaarlijks met 8% te verhogen of tot 2027 jaarlijks met 4% te verhogen om gedurende de komende 50 jaar voldoende middelen te hebben om de (af-)wateropgave te kunnen uitvoeren. In december 2021 wordt dit ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd, inclusief een begrotingswijziging.

Rioolheffing	Begroting 2022	
	Baten	Lasten
7.2 Kosten taakveld Riolering incl. (omslag)rente		9.838.300
7.2 Dotatie vervangingsinvestering, artikel 44 lid 1		2.350.000
2.1 Verkeer en vervoer		288.800
2.4 Economische havens en waterwegen		1.010.000
Netto kosten taakveld		13.487.100
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		1.297.800
Btw		1.268.000
<i>Opbrengst heffingen:</i>		
7.2 Riolering (plus areaaluitbreiding)	14.913.100	
6.3 Inkomstenregeling (kwijtschelding)	-218.000	
Totaal rioolheffing	14.695.100	16.052.900
Dekkingspercentage voor mutatie voorziening		91,5%
Onttrekking voorziening artikel 44 lid 2	1.357.800	
<i>Dekkingspercentage 2022</i>		<i>100,0%</i>
<i>Dekkingspercentage 2021</i>		<i>100,0%</i>

Toelichting rioolheffing:

- De kosten, die toegerekend worden vanuit taakveld 2.1 Verkeer en vervoer, zijn de kosten van straatreiniging en een gedeelte m.b.t. watertaken, onderdeel duikers. De straatreiniging wordt door de gemeente uitgevoerd met het oog op het functioneren van de riolering, verkeer aanbieden van afval en de verkeersveiligheid. Een exacte verdeling over de onderdelen is niet te bepalen. Wij

schatten in dat 15% van de kosten van de straatreiniging betrekking heeft op de riolering. De kosten voor de duikers worden voor 100% toegerekend aan de riolering;

- De kosten, die toegerekend worden vanuit taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen betreffen de kosten van de watertaken. Deze kosten worden voor 70% toegerekend aan de riolering. De overige 30% wordt gezien als kosten voor de vaarroutes;
- Beheerkader Afvalwater, hemelwater en grondwater 2018-2022: in het (verbreed) gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) plannen we de uitvoeringsmaatregelen als renovaties en vervangingsinvesteringen van het gehele rioleringsstelsel. Daarnaast is er aandacht voor de gezamenlijke en integrale inzet van exploitatiegelden voor het onderhoud van het gehele (afval-) watersysteem. De gemeente Westland investeert met aanzienlijke bedragen in beheer en onderhoud, vervanging, systeemoptimalisatie en het op orde houden van het watersysteem en het rioolstelsel. De kosten worden hoofdzakelijk gefinancierd uit de rioolheffing. De tariefstructuur rioolheffing bestaat uit een eigenarenheffing en gebruikersheffing. Deze tariefstructuur blijft gehandhaafd. Een nieuwe planperiode is het moment om op basis van evaluatie, vernieuwde inzichten en gewijzigde regelgeving het takenpakket, dat onder de verbrede rioolheffing valt, aan te passen naar de huidige situatie;

Voorziening toekomstige rioolvervangingsinvesteringen (Voorziening artikel 44 lid 1d BBV): in het tarief mogen spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen worden meegenomen. Deze worden als last genomen in de exploitatie en toegevoegd aan de voorziening. De voorziening toekomstige rioolvervangingsinvesteringen bedraagt op 1 januari 2021 € 3,4 miljoen. In 2022 bedraagt de storting € 2,2 miljoen en zal € 1,4 mln. geïnvesteerd worden;

- Voorziening artikel 44 lid 2: opbrengsten uit de rioolheffing en gespaarde gelden als gevolg van uitgestelde werkzaamheden moeten uitsluitend én blijvend voor het rioleringsdoel worden bestemd en worden ondergebracht in een voorziening. Eventuele tekorten worden onttrokken aan de voorziening Riolering. De voorziening Riolering bedraagt op 1 januari 2021 € 10 miljoen. De onttrekking aan de voorziening artikel 44 lid 2 bedraagt in 2022 € 1,4 miljoen. De raad heeft vastgesteld dat de toegerekende kosten voor de watertaken gecompenseerd worden door een dotatie aan de Voorziening artikel 44 lid 2 (vanuit de algemene middelen). De kosten voor de watertaken (incl. overhead en btw) bedragen in 2022 € 1,6 miljoen;
- In het beheerkader Afvalwater, Hemelwater en grondwater is opgenomen dat voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven jaarlijks een tariefstijging wordt voorgesteld. In het beheerkader zijn meerdere voorstellen gedaan voor tariefstijgingen. Om in lijn te blijven met de vorige begroting en het beheerkader wordt daarom voorgesteld de tarieven van de rioolheffing evenredig te verhogen met de verlaging van de tarieven van de afvalstoffenheffing, waardoor dit geen effect heeft op de woonlasten.

Toeristenbelasting

Dit betreft een belasting, die wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de Basisregistratie Personen (BRP). Om een eerlijke verdeling te bewerkstelligen wordt de toeristenbelasting geheven op basis van een percentage van het "kale" overnachtingstarief. De hoogte van het tarief is een vast percentage van 5% van de overnachtingsprijs met een minimum van € 1,25 per persoon per overnachting. Het minimumbedrag dient als stimuleringsmaatregel voor de inschrijvingen van arbeidsmigranten en verzekert Westland van een basisopbrengst. Er worden geen jaarlijkse aanpassingen gedaan van het tarief, omdat de inflatie verdisconteerd is in de overnachtingsprijs. Door het heffen van een toeristenbelasting dragen ook niet-inwoners bij in de kosten van de algemene voorzieningen.

Forensenbelasting

Dit betreft een belasting die wordt geheven van degene die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning beschikbaar houdt.

Leges Titel 1, 2 en 3

In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten van de leges Titel 1, 2 en 3. De leges stijgen met de inflatiecorrectie van 1,5%. Uitzondering zijn de tarieven waarvoor een wettelijk maximum geldt.

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt en vereenvoudigt de regels voor ruimtelijke projecten. Met behulp van één digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Bijvoorbeeld woningbouw op oude bedrijventerreinen of de bouw van windmolenparken.

De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. De Omgevingswet bundelt 26 wetten, 60 Algemene Maatregelen van Bestuur en 75 ministeriële regelingen naar 1 wet, 4 Algemene Maatregelen van Bestuur en 1 Omgevingsregeling.

Vanwege het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022, stellen wij voor om met ingang van 1 januari 2022 de Legesverordening Westland te wijzigen, zonder dat rekening wordt gehouden met de Omgevingswet. In de eerste helft van 2022 kan dan de aanpassing aan de Legesverordening op basis van de Omgevingswet plaatsvinden.

Vorbereiding 2^e Legesverordening 2022

In verband met de invoering van de Omgevingswet heeft de VNG een werkmodel verordening leges 2022 beschikbaar gesteld. De Omgevingswet heeft ingrijpende gevolgen voor de leges (-verordening). Er geldt overgangsrecht tot uiterlijk eind 2029.

Aan de hand van dit werkmodel verordening wordt een 2^e Legesverordening 2022 voorbereid en kostendekkend doorgerekend. Op basis van de huidige situatie wordt in het najaar 2021 / voorjaar 2022 aan uw raad een scenario voorgelegd. Er ontstaat veel keuzevrijheid om iets te regelen over de leefomgeving: algemene regels (zorgplichten), meldingsplichten of vergunningplichten. Alleen bij de vergunningplichten is legesheffing mogelijk. Die keuzevrijheid en de financiële consequenties bemoeilijken het opstellen van de legesverordening en een (tijds) raming van de kostendekkendheid.

Overzicht leges Titel 1, 2 en 3		Begroting 2022		
Titel	Leges	Baten	Lasten	Dekking
1	Algemene dienstverlening	1.259.000	4.136.400	30,4%
2	Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	4.988.800	4.476.700	111,4%
3	Europese dienstenrichtlijn	26.700	273.900	9,7%
Totaal inkomsten leges Titel 1, 2 en 3		6.274.500	8.887.000	70,6%

Op basis van artikel 13, tweede lid, van de Europese Dienstenrichtlijn geldt voor titel 3 dat slechts kruissubsidiëring binnen elk hoofdstuk mogelijk is. Binnen titel 1 en 2 is kruissubsidiëring mogelijk tussen de verschillende hoofdstukken. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat kruissubsidiëring is toegestaan, ook tussen verschillende titels of activiteiten die ogenschijnlijk geen enkele relatie hebben. Voor de toets aan de opbrengstlimiet blijven de totaal geraamde baten en lasten van alle tarieven uit de legesverordening van belang.

Leges Titel 1

In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten van de leges Titel 1.

Leges Titel 1 Algemene dienstverlening		Begroting 2022		
Nummer	Hoofdstuk	Baten	Lasten	Dekking
1	Burgerlijke stand	178.000	430.000	41,4%
2	Reisdocumenten	353.500	701.600	50,4%
3	Rijbewijzen	372.200	919.000	40,5%
4	Verstrekingen uit BRP	34.900	306.700	11,4%
9	Overige publiekszaken	65.100	621.200	10,5%
10	Gemeentearchief	2.000	681.700	0,3%
11	Huisvestingswet	59.500	82.100	72,4%
12	Leegstandwet	4.500	36.600	12,3%
16	Kansspelen	1.500	23.600	6,4%
17	Telecommunicatie	148.000	259.000	57,1%
18	Verkeer en vervoer	38.000	43.000	88,4%
19	Diversen	1.800	31.900	5,6%
Totaal inkomsten leges Titel 1 voor 2022		1.259.000	4.136.400	30,4%
Totaal inkomsten leges Titel 1 voor 2021		1.203.000	4.269.900*	28,2%

Toelichting leges Titel 1:

* 100 afrondingsverschil

- De wettelijk gemaximeerde tarieven worden gehanteerd, omdat de tarieven nog niet kostendekkend zijn. Deze maximumtarieven worden elk jaar door het Rijk vastgesteld.
- Hoofdstuk 4 en 9: de kosten voor de registratie niet-ingezetenen (RNI) worden niet toegerekend, omdat hier geen legesinkomsten tegenover staan.

Titel 2

In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten van de leges Titel 2.

Leges Titel 2: Dienstverlening vallend onder leefomgeving/omgevingsvergunning				
Begroting 2022				
Nummer	Hoofdstuk	Baten	Lasten	Dekking
1	Begripsomschrijvingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Vooroverleg/beoordelen conceptaanvraag	11.000	148.900	7,4%
3	Omgevingsvergunning	4.933.100	3.937.200	125,3%
4	Vermindering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5	Teruggaaf	-15.000	173.600	n.v.t.
6	Intrekking omgevingsvergunning	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	Wijziging omgevingsvergunning o.g.v. wijziging project	5.000	49.600	10,1%
8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	54.700	167.500	32,7%
9	Vervallen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
10	Diversen	0	0	n.v.t.
Totaal leges Titel 2 voor 2022		4.988.800	4.476.700	111,4%
Totaal leges Titel 2 voor 2021		4.594.100	4.039.300	113,7%

Toelichting leges Titel 2:

- De mate van kruissubsidiëring blijkt uit de hiervoor vermelde kostenopstelling. Omdat alle kosten rechtstreeks zijn terug te leiden naar Wabo-gerelateerde werkzaamheden en hieraan veelal medewerkers van dezelfde cluster of teams werkzaam zijn, ligt kruissubsidiëring voor de hand. Daarnaast worden meeropbrengsten uit Titel 2 verrekend (kruissubsidie) met de tekorten van Titel 1 en Titel 3.

Hiermee wordt voorkomen dat in perioden dat er relatief veel Wabo-gerelateerde aanvragen zijn, de tarieven moeten worden verlaagd, terwijl elders nog tekorten ontstaan die als gevolg van wettelijke maximumtarieven niet kostendekkend kunnen worden gemaakt;

- De gemeente Westland streeft naar kostendekkende tarieven voor de Wabo-gerelateerde leges. Tevens wordt gestreefd de overige leges meer kostendekkend te maken. De tarieven dienen maatschappelijk aanvaardbaar te zijn, wat wil zeggen dat de tarieven die de gemeente Westland hanteert niet buitensporig hoog mogen zijn in vergelijking met de omliggende gemeenten;
- De begrote uren worden naar rato verdeeld over het aantal verwachte activiteiten per hoofdstuk;
- Het Wabo-proces is ingericht volgens het lean-principe. Het proces is volledig gedigitaliseerd en ingericht op processturing. De kosten zijn inzichtelijk en de legestarieven zijn hierop afgestemd;
- Hoofdstuk 3: In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat gemiddelde bouwwerken leiden tot kruissubsidiëring van grote naar kleine bouwwerken. Deze kruissubsidiëring is echter zeer divers. Het is niet mogelijk om cijfermatig de gevolgen te laten zien. Voor alle bouwwerken geldt immers dat dezelfde bouwsom niet automatisch leidt tot dezelfde kosten. Dat is mede afhankelijk van het soort gebouw, de ligging en of er sprake is van een (gemeentelijk) monument. Voor de raming wordt uitgegaan van een gemiddeld bedrag per bouwsomcategorie.

Titel 3

In de onderstaande tabel staan de geraamde inkomsten van de leges Titel 3.

Leges Titel 3: Europese dienstenrichtlijn		Begroting 2022		
Nummer	Hoofdstuk	Baten	Lasten	Dekking
1	Horeca	12.000	48.500	24,8%
2	Organiseren evenementen of markten	13.000	214.400	6,1%
3	Seksbedrijven	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4	Splitsingsvergunning woonruimte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5	Marktstandplaatsen en standplaatsen	1.700	11.000	15,5%
6	Winkeltijdenwet	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal leges Titel 3 voor 2022		26.700	273.900	9,7%
Totaal leges Titel 3 voor 2021		26.700	270.600	9,9%

Toelichting leges Titel 3:

- De producten of diensten uit Titel 3 mogen onderling niet worden verrekend (kruissubsidiëring), tenzij sprake is van een onderling verband. Hiervan is in de huidige legestabel echter geen sprake. Per product of dienst mag geen winst worden gemaakt;
- Hoofdstuk 2: voor een evenement waar minder dan 100 bezoekers aanwezig zijn kan een melding volstaan als het aan de vereisten voldoet van artikel 2.25 van de APV Westland. Een evenement wordt als 'groot' beschouwd indien er meer dan 600 bezoekers zijn, het twee of meer aaneengesloten dagen duurt of ernstige gevolgen kan hebben voor de openbare orde. Een 'gemiddeld' evenement heeft tussen de 100 en 600 bezoekers en duurt maximaal één dag.

Marktgelden

Onder de naam marktgelden wordt in de gemeente Westland een recht geheven voor het innemen van een standplaats op het marktterrein op de dagen en uren dat er markt wordt gehouden zoals dit in de 'Marktverordening Westland' is vastgesteld. De heffingsmaatstaf is het aantal strekkende meters per dagdeel dat een vaste standplaatshouder, een dagplaatshouder of een standwerker op de markt in gebruik neemt. Voor het gebruik van (kracht-) stroom wordt een toeslag toegerekend. Er geldt een tarief per dag, kwartaal of jaar. Omgerekend naar een gelijk aantal dagen, bedraagt het tarief per kwartaal 90% van het dagtarief. Het jaartarief bedraagt dan 90% van het kwartaaltarief. Dit kan worden beschouwd als een stimuleringsmaatregel met als doel de perceptiekosten te beperken.

Marktgelden	Begroting 2022	
	Baten	Lasten
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente		83.600
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen		-4.000
Netto kosten taakveld		79.600
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		35.200
Btw		1.800
Btw		2.900
Totale kosten		119.500
Opbrengst heffingen	84.000	
Opbrengst energie	12.800	
Opbrengst evenementen	500	
Totaal	97.300	119.500
<i>Dekkingspercentage 2022</i>		<i>81,4%</i>
<i>Dekkingspercentage 2021</i>		<i>74,6%</i>

Toelichting marktgelden:

- De veegkosten van de markt worden voor 50% toegerekend. Hierbij gaan we ervan uit dat niet al het vuil op het plein wordt veroorzaakt door de markten, maar dat ook sprake is van zwerfvuil.

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het beheer en gebruik van de zes gemeentelijke begraafplaatsen en voor de door de gemeente te verlenen diensten bij begrafenissen.

Lijkbezorgingsrechten	Begroting 2022	
	Baten	Lasten
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente begraafplaatsen en crematoria		1.737.200
Netto kosten taakveld		1.737.200
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
0.4 Overhead incl. (omslagrente)		469.500
Btw		23.300
Totale kosten		2.230.000
<i>Opbrengst heffingen:</i>		
Begraafplaatsen en crematoria	1.038.300	
Ottrekking voorziening ter dekking kosten	455.800	
Totaal	1.494.100	2.230.0700
<i>Dekkingspercentage 2022</i>		<i>67,0%</i>
<i>Dekkingspercentage 2021</i>		<i>69,6%</i>

Toelichting lijkbezorgingsrechten:

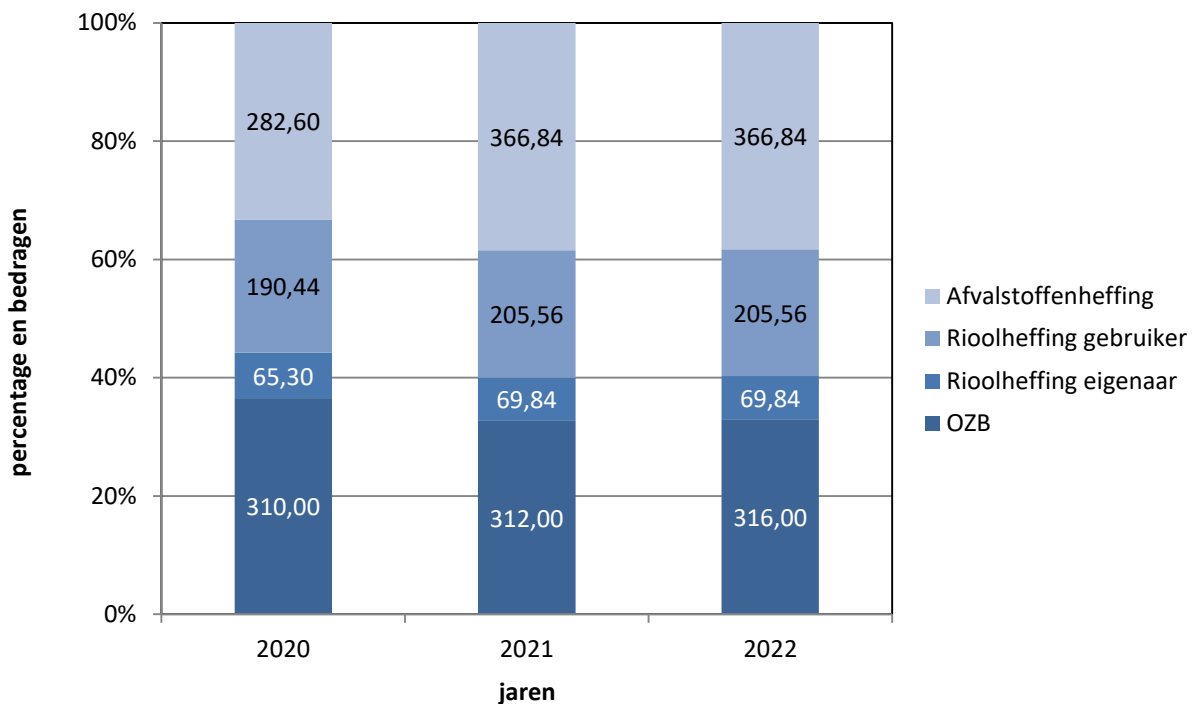
- Na de stijging van de tarieven van vorig jaar met ca. 35%, wordt nu voorgesteld de tarieven niet verder te verhogen. Het dekkingspercentage in 2022 komt uit 67%. De overige dekking komt uit de algemene middelen;
- Voorziening Afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen: in overeenstemming met BBV-richtlijnen is een voorziening gevormd waarin de ontvangen afkoopsommen worden gestort. Deze afkoopsommen worden gebruikt voor het onderhouden van de begraafplaatsen. Een deel van de afkoopsommen vallen vrij ter dekking van de onderhoudskosten. De voorziening Afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen bedraagt per 1 januari 2021 € 0,88 miljoen;

- Voorziening Grafrechten: naast de voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen is een tweede voorziening gevormd. Hierin worden de betaalde grafrechten gestort. De grafrechten hebben betrekking op meerdere jaren en moeten worden verdeeld over de jaren, afhankelijk van de duur van het grafrecht. De stand van de voorziening Grafrechten bedraagt per 1 januari 2021 € 5,33 miljoen.

4.1.5 Lokale lastendruk

Voor de bepaling van de lokale lastendruk hanteren we de ontwikkeling van de woninggebonden belastingen. Dit zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de onderstaande tabel is de opbouw opgenomen van de lokale lastendruk in Westland voor de jaren 2020, 2021 en 2022.

Figuur Lokale lastendruk gemiddelde woning

Met ingang van 2020 sluiten we aan bij de gemiddelde WOZ-waarde zoals deze bekend is gemaakt op de website van de Waarderingskamer. De gemiddelde WOZ-waarde zoals vermeld bij de Waarderingskamer ligt in het algemeen iets hoger dan de gemiddelde WOZ-waarde zoals wij deze voorheen hanteerden. Voor de berekening van de lokale lastendruk bedraagt de gemiddelde waarde van een woning van € 308.000 in 2020, € 331.000 in 2021 en van € 357.000 in 2022.

De lokale lastendruk voor een eigenaar van een woning met een meerpersoonshuishouden bedroeg in 2020 € 848,34, in 2021 € 954,24 en stijgt in 2022 tot € 958,24.

5.1.6 Kwijtscheldingsbeleid

De wettelijke regels gaan ervan uit dat een belastingplichtige een ontvangen aanslag moet betalen. Alleen in een beperkt aantal uitzonderlijke situaties kan kwijtschelding worden verleend. Deze kwijtschelding kan alleen worden verleend als de gemeenteraad die mogelijkheid heeft vastgesteld. De raad doet dat in het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid. Dit beleid bepaalt de belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. De gemeenteraad is hierbij gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen burgers met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen.

De gemeente Westland hanteert ten aanzien van de normbedragen een kwijtscheldingspercentage van 100%. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Leidraad Invordering gemeentelijke belastingen Westland.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5.2.1 Inleiding

Een gemeente kent een grote diversiteit aan beleidsterreinen zoals bijvoorbeeld het sociaal domein, grondexploitatie, vastgoed, sport en veiligheid. Aan het realiseren van de doelstellingen voor de beleidsterreinen en de uitvoering van de exploitatie zijn voor een gemeente onvermijdelijk risico's verbonden. Hiertegen zijn diverse maatregelen te treffen zoals verzekeren (overdragen van risico's) en voorzien in interne beheersingsmaatregelen (voorkomen en beheersen van het risico). Voor de resterende risico's is het nodig middelen vrij te houden om eventuele schade op te vangen.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente risico's met financiële gevolgen op kan vangen, zonder dat we hiervoor direct het beleid moeten aanpassen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of lastenverzwaring.

Daarnaast bevat deze paragraaf een aantal verplichte financiële kengetallen op grond van het BBV, dat erop is gericht om raadsleden meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

5.2.2 Weerstandsvermogen

Onder het **weerstandsvermogen** verstaan wij het vermogen van onze gemeente om financiële risico's op te kunnen vangen zodat taken voortgezet kunnen worden en doelen bereikbaar blijven.

Dit weerstandsvermogen wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de benodigde weerstandscapaciteit (de risico's die de gemeente loopt waarvoor geen voorzieningen getroffen zijn).

De **weerstandscapaciteit** wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om risico's op te vangen. Voor de gemeente Westland gelden op begrotingsbasis de volgende posten als beschikbare weerstandscapaciteit:

- Algemene reserve
- (Een vast geormerkt deel van de) reserve Versterking financiële soliditeit
- Post onvoorzien

De **weerstandsratio** geeft aan in hoeverre de gemeente Westland in staat is risico's op te vangen. In de nieuwe Beleidsnota reserves en voorzieningen 2021 (vastgesteld in de raad van maart 2021) is in art. 2.2.8 bepaald dat wordt gestreefd met de weerstandsratio uit te komen in de bandbreedte tussen 1,0 – 1,4. Deze bandbreedte wordt als norm 'voldoende' gekwalificeerd. Tevens is in de nieuwe Beleidsnota opgenomen dat een vast geormerkt deel van de reserve Versterking financiële soliditeit (€ 21,7 mln.) als bestanddeel van de weerstandscapaciteit wordt gekwalificeerd.

5.2.3 Risicomanagement

Risicomanagement is een middel om op een gestructureerde manier risico's in beeld te brengen, te evalueren en ze beter te beheersen door er proactief mee om te gaan. Risico's worden geïnventariseerd, voor zover mogelijk worden de financiële gevolgen bepaald en worden beheersmaatregelen getroffen als dat mogelijk is. Eén en ander is neergelegd in het beleidskader Risicomanagement dat uw raad in 2016 heeft vastgesteld.

De belangrijkste risico's worden periodiek in beeld gebracht. Jaarlijks leidt dat bij de begroting en de jaarrekening tot een actualisatie van het risicoregister en daarmee het risicoprofiel van de gemeente. Hiermee wordt een belangrijk aspect van risicomanagement uitgevoerd, namelijk de inventarisatie van risico's. Tot nu toe betreffen dit de operationele en tactische risico's.

In het najaar 2021 is een start gemaakt met de ontwikkeling van het Centraal Strategisch Risicoregister (CSR) en daarmee de inventarisatie van de strategische risico's. Parallel is gestart met de doorontwik-

keling van het risicomanagement binnen de gemeente Westland naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek dat naar dit onderwerp in 2021 heeft plaatsgevonden.

5.2.4 Grondbedrijf

Het grondbedrijf rapporteert jaarlijks haar risicoprofiel in het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG). In dit MPG zijn de risico's gedetailleerd terug te vinden. De risico's van het grondbedrijf maken integraal onderdeel uit van de benodigde weerstandscapaciteit.

5.2.5 Benodigde weerstandscapaciteit

Methodiek van kwantificeren strategische risico's

In het beleidskader Risicomanagement is vastgelegd dat de benodigde weerstandscapaciteit voor strategische risico's zal worden bepaald door de zogenoemde digitale methode. Hierbij worden de risico's, waarvan het waarschijnlijk wordt geacht dat deze zich voordoen (kans van optreden > 50%), in volle omvang meegenomen. Deze werkwijze wordt eveneens gehanteerd voor de zogenoemde operationele financiële risico's.

De logische focus voor het beheersen van financiële risico's ligt op de risico's met de grootste invloed op de weerstandscapaciteit. De belangrijkste risico's hebben betrekking op grondexploitaties, projecten, waarbij de gemeente afhankelijk is van derden en deelnemingen. De achtergrond van de risico's kunt u lezen in het MPG.

Top 10 risico's

De relatief grote impact van deze risico's op het gehele risicoprofiel van de gemeente blijkt ook uit de hieronder opgenomen top 10 aan risico's.

Nr.	Omschrijving risico	(bedragen x € 1.000)
1	Ontsluiting Maasdijk/Honderdland (onzekerheid opbrengst van de niet voor de weg benodigde percelen)	€ 6.250
2	Risico's grex deelneming OBWZ	€ 5.250
3	Open-einderegelingen Jeugd en Wmo	€ 3.100
4	Niet geheel terughalen boete renteconversie bij externe partijen deelnemingen grex	€ 3.000
5	Samenwerkingsovereenkomst Honderdland	€ 1.800
6	Risico's grex deelneming ONW	€ 1.097
7	Oostelijke Randweg De Lier	€ 1.040
8	Asbestbranden: kosten betreffen het opruimen van restanten e.d. Ondanks verhaalsmogelijkheden is er een kans dat de gemeente kosten maakt	€ 1.000
9	Vergroting rotonde Zwethlaan: nieuwe afweging subsidie-aanvraag	€ 1.000
10	Verwerving grond schoollocatie	€ 700
Totaal (91% van benodigde weerstandscapaciteit ad € 26,5 mln.):		€ 24.237

De Top 10 risico's bedragen gezamenlijk al ruim 91% van het totale bedrag ad € 26,5 mln. dat nodig is als weerstandscapaciteit.

5.2.6 Beschikbare weerstandscapaciteit

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven:

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2022 (bedragen x 1 mln.)

Reservecapaciteit

Algemene reserve (het deel vrije ruimte daarin)	13,9
(Vast geoormerkt deel van de) reserve Versterking financiële soliditeit	21,7
Post onvoorzien	

0,1

Beschikbare weerstandscapaciteit	35,7
---	-------------

5.2.7 Weerstandsvermogen

Op basis van een recente actualisatie van het gemeentelijk risicoprofiel ontstaat ten aanzien van de weerstandsratio het volgende beeld:

Weerstandsratio	(bedragen x 1 mln.)
Risico's	26,5
Benodigde weerstandscapaciteit	26,5
<i>Aangemerkt als beschikbare capaciteit:</i>	
Algemene reserve, reserve fin. soliditeit en post onvoorzien	35,7
Beschikbare weerstandscapaciteit	35,7
Weerstandsratio	1,35

De algemeen geaccepteerde norm voor het weerstandsvermogen is als volgt:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Als we de ratio van de gemeente Westland voor 2022 afzetten tegen de norm, dan is er sprake van een voldoende weerstandsvermogen.

Conclusie

Voor de begroting 2022 is het risicoprofiel opgesteld. Dit wordt geraamd op € 26,5 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt, zoals blijkt uit de voorgaande tabellen, op 1 januari 2022 geraamd op € 35,7 miljoen. Een weerstandsratio in de bandbreedte van 1,0 – 1,4 wordt voldoende geacht. De herziening van het risicoprofiel betekent in combinatie met de geraamde stand van de beschikbare weerstandscapaciteit dat er een ratio wordt geraamd van **1,35**.

5.2.8 Financiële kengetallen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is bepaald dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen worden opgenomen. Naast de kengetallen dient een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie te worden opgenomen. De kengetallen en de beoordeling zijn bedoeld om raadsleden op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie.

Het gaat om de volgende financiële kengetallen:

- I.A Netto schuldquote
- I.B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (correctie door de uitleenquote)
- II Solvabiliteitsratio
- III Grondexploitatie dan wel voorraadquote
- IV Structurele exploitatieruimte
- V Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

I.A Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op

de exploitatie. Onder de eigen middelen worden in deze context de gemeentelijke exploitatiebaten exclusief reservemutaties verstaan. De fluctuatie in baten wordt vooral veroorzaakt door de jaarlijkse verschillen in de baten met betrekking tot de bouwgrondexploitatie.

(bedragen x € 1.000)

Netto schuldquote	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Vaste schulden	342.158	382.715	352.181	299.133	276.264	249.838
B Netto vlottende schuld	35.093	35.093	35.093	35.093	35.093	35.093
C Overlopende passiva	33.370	33.370	33.370	33.370	33.370	33.370
D Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
E Uitzetting < 1 jaar	49.166	49.166	49.166	49.166	49.166	49.166
F Liquide middelen	13	13	13	13	13	13
G Overlopende activa	10.657	10.657	10.657	10.657	10.657	10.657
H Totaal baten (excl. reserves)	314.700	296.920	330.163	339.882	306.837	308.283
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H *100%	111,5%	131,8%	109,3%	90,5%	92,8%	83,8%

I.B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast. De verstrekte leningen worden uitgedrukt in de zogenaamde uitleenquote.

(bedragen x € 1.000)

Uitleenquote	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Verstrekte leningen	19.346	18.995	18.619	18.218	17.792	17.341
B Totaal baten (excl. reserves)	314.700	296.920	330.163	339.882	306.837	308.283
Uitleenquote (A/B)*100%	6,1%	6,4%	5,6%	5,4%	5,8%	5,6%

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen wordt berekend door de uitleenquote af te trekken van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Netto schuldquote	111,5%	131,8%	109,3%	90,5%	92,8%	83,8%
B Uitleenquote	6,1%	6,4%	5,6%	5,4%	5,8%	5,6%
Netto gecorrigeerde schuldquote (A-B)	105,4%	125,4%	103,7%	85,1%	87,0%	78,2%

II Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balans-totaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten). Landelijk geldt als norm dat de solvabiliteitsratio boven de 20% ligt.

(bedragen x € 1.000)

Solvabiliteitsratio	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Eigen vermogen	258.264	225.926	218.933	217.552	209.837	210.001
B Balanstotaal	731.674	739.687	703.879	651.746	623.545	599.431

Solvabiliteitsratio (A/B)*100%	35,3%	30,5%	31,1%	33,4%	33,7%	35,0%
---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

III Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De voorraden kunnen als aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert de voorraad-quote als kengetal op.

(bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Voorraden	184.501	181.868	137.868	78.868	49.868	20.868
B Totale baten (excl. reserves)	314.700	296.920	330.163	339.882	306.837	308.283
Grondexploitatie (A/B)*100%	58,6%	61,3%	41,8%	23,2%	16,3%	6,8%

De gemeente beschikt over grote voorraden bouwgrond en heeft voor de verwerving en ontwikkeling de nodige financieringsmiddelen moeten aantrekken. Bij verkoop van de gronden worden middelen gegeneerd, die gebruikt worden om schulden af te lossen. De totale schuldpositie dient mede te worden afgezet tegen de grondpositie van de gemeente. Dit kan plaatsvinden door bovenstaand kengetal voor de grondexploitatie van de netto-gecorrigeerde schuldquote af te trekken, zodat er een goede indruk ontstaat van de schuld die op de exploitatie drukt.

Effectieve schuldquote	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
A Netto gecorrigeerde schuldquote	105,3%	125,4%	103,6%	85,2%	87,0%	78,2%
B Voorraadquote	58,6%	61,3%	41,8%	23,2%	16,3%	6,8%
Effectieve schuldquote (A-B)	46,7%	64,1%	61,8%	62,0%	70,7%	71,4%

IV Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

(bedragen x € 1.000)

Structurele exploitatieruimte	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Omschrijving						
A Structurele lasten	286.343	329.257	327.698	340.598	311.596	310.691
B Structurele baten	300.453	332.469	331.887	343.098	310.751	310.211
C Structurele toevoegingen reserves	3.793	1.812	2.161	2.150	2.140	2.129
D Structurele onttrekkingen reserves	7.174	2.330	2.301	2.622	2.614	2.612
E Totale baten (excl. reserves)	314.700	296.920	330.163	339.882	306.837	308.283
Structurele exploitatie-ruimte (B-A)+(D-C)/E	5,6%	1,3%	1,31%	0,87%	-0,12%	0,00%

V. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publi-

ceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt in een percentage.

Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Werkelijk 2019	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 298	€ 310	€ 313	€ 316
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 235	€ 256	€ 275	€ 275
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 226	€ 283	€ 367	€ 367
D Eventuele heffingskorting				
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A + B + C – D)	€ 759	€ 849	€ 954	€ 958
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin t-1	€ 712	€ 740	€ 776	€ 811
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E / F) x 100%	106,6%	114,7%	122,9%	118,1%

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen

Voor een beoordeling van de financiële positie zullen de kengetallen altijd in samenhang moeten worden gezien. Juist gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding kunnen de cijfers een goed beeld geven van de financiële positie van de gemeente Westland.

Financiële kengetallen

Ten opzichte van de stand in de jaarrekening 2020 nemen de vaste schulden in 2025 ruim € 90 miljoen af. Deze afname is het gevolg van geraamde grondverkoppen, zoals ook blijkt uit de afname van de grondvoorraden bij het kengetal grondexploitatie. De eigen vermogenspositie van de gemeente neemt de komende jaren weliswaar af, maar de solvabiliteitsratio blijft over de jaren stabiel. Deze schommelt de komende jaren naar verwachting rond de 35%, waarbij landelijk als norm geldt dat de solvabiliteitsratio boven de 20% ligt.

De netto gecorrigeerde schuldquote daalt -als gevolg van de verwachte grondverkoppen- tot en met 2025 naar verwachting ruim onder de door de VNG als kritisch aangemerkte richtlijn van 130% (waarbij voor een percentage tussen 100% en 130% geldt dat voorzichtigheid is geboden).

De effectieve schuldquote stijgt naar verwachting in de komende jaren. Deze ontwikkeling is verbonden met de investeringsambitie in de Westlandse samenleving van raad en college.

De gemiddeld begrote woonlasten voor de Westlandse inwoners stijgen in 2022 minder hard dan de inflatie. Hierdoor wordt het verschil met het landelijk gemiddelde verkleind.

Op grond van de positieve financiële indicatoren (schuldpositie afgenomen, solvabiliteitsratio ruim boven de norm, de groei in het gemeentelijk belastingdomein (hogere tarieven en groei areaal), de toename van de weerstandsratio en het meerjarig op niveau blijven van de reservepositie, kan worden geconcludeerd dat de financiële positie van onze gemeente een stevige basis heeft en op sommige punten verder is verstevigd. De “financiële erfenis” van dit college, vormt een solide financieel fundament voor het nieuwe college dat na de gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar aantreedt.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

5.3.1 Inleiding

De gemeente Westland investeert in de openbare ruimte in de vorm van wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Dit worden kapitaalgoederen genoemd. Kapitaalgoederen hebben vaak een hoge financiële waarde, maar gaan een langere periode mee. Het onderhoud aan kapitaalgoederen is van groot belang om te zorgen voor een veilige en aantrekkelijke leefomgeving voor onze inwoners. Voor een aantal zaken is zelfs wettelijk vastgelegd dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, bijvoorbeeld het onderhouden van wegen en het aanleggen van riolering.

In deze paragraaf komen het beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen aan de orde, de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. De documenten die hierop betrekking hebben kunnen ingedeeld worden van strategisch tot uitvoerend niveau. Er wordt daarom gewerkt met beleidskaders, beheerkaders en een uitvoerend programma. In onderstaande tabel is hiervan een overzicht opgenomen. Daarnaast zijn ook overige gemeentelijke beleidskaders relevant, zoals op het vlak van klimaat en groen.

Onderwerp	Looptijd	Datum vastgesteld	Vastgesteld door	Cyclus
Beleidskader				
Gebiedsgericht plan	2019-2022	21 mei 2019	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Beheerkaders				
Beheerkader Afvalwater, hemelwater en grondwater	2018-2022	11 december 2018	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Beheerkader Algemene begraaftplaatsen	2018-2022	11 december 2018	gemeenteraad	1x per 4 jaar
Uitgangspuntennota vastgoedbeleid		2009	gemeenteraad	Bij nieuw beleid
Uitvoering				
Uitvoeringsprogramma GGP	2020-2026	december 2019	College	1x per jaar
Integraal Onderwijshuisvestingsplan (IHP)	2019-2022	22 januari 2019	gemeenteraad (ter kennisname)	
Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed			Ambtelijk	1x per jaar

5.3.2 Beleidskaders

Het Gebiedsgericht Plan (hierna te noemen GGP) is het beleidskader waarin de gemeente Westland heeft vastgelegd op welke wijze het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen wordt verricht. Het GGP 2019 – 2022 is door de gemeenteraad vastgesteld op 21 mei 2019. Het GGP is een strategisch kader en geeft richting aan de ontwikkeling, inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het vastgoed van de gemeente Westland. In 2022 zal er worden gewerkt aan een nieuw kader.

Gelet op het voorgaande en met inachtneming van de wettelijke taak om de kapitaalgoederen als goed huisvader te beheren en onderhouden, wordt binnen de gemeente Westland gestuurd op basis van programma's voor het inrichten en beheren van de openbare ruimte. Bij programmasturing wordt door middel van het inzetten van maatregelen gestuurd op doelen en samenhang. Jaarlijks wordt voor elk onderdeel een programmaplan opgesteld. In het strategische kader GGP zijn de programma's vastgelegd die betrekking hebben op de kapitaalgoederen, zijnde:

- Sterke groenstructuur (Groen)
- Duurzaam vastgoed en grond (Gebouwen)
- Klimaatbestendige waterhuishouding (Water en riolering)
- Compleet infrastructureel netwerk (Wegen)

Westland hanteert bij de zorg voor de kapitaalgoederen een minimum-kwaliteitsniveau dat voldoet aan de CROW norm 'C'. In het GGP is de relatie tussen de kwaliteitsniveaus die gehanteerd worden binnen gemeente Westland en die van de CROW aangegeven. Middels onderstaande tabel is aangegeven dat onze ondergrens 'matig' gelijk is aan het kwaliteitsniveau 'C' volgens de CROW.

KWALITEITSNIVEAUS				
	BURGERMETING	BEELDKWALITEIT (CROW)	TECHNISCHE KWALITEIT (CROW / NEN)	
ZEER GOED	Waardering > 8	A+	R++	Uitstekend
GOED	Waardering 7 - 8	A	R+	Goed
VOLDOENDE	Waardering 6 - 7	B	R	Redelijk
MATIG	Waardering 5 - 6	C	R-	Matig
ONVOLDOENDE	Waardering < 5	D	n.v.t.	Slecht

Afbeelding: Referentiekader kwaliteitsniveaus

5.3.3 Beheerkaders

Voor een aantal onderdelen is een beheerkader opgesteld om een nadere uitwerking te geven aan de kernwaarden en kwaliteitsniveaus. Volgens de Wet milieubeheer dient elke gemeente te beschikken over een rioleringsplan. Met de vaststelling van het beheerkader Afvalwater, hemelwater en grondwater heeft de gemeente Westland aan die verplichting voldaan. Ook is er specifiek een beheerkader Algemene begraafplaatsen, dit beschrijft de uitgangspunten en ontwikkelingen voor een toekomstbestendig en uniform beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen.

5.3.4 Uitvoeringsprogramma GGP

Het GGP heeft een strategisch karakter. Dat wil zeggen dat hierin de Westlandse kernwaarden en doelen voor de openbare ruimte zijn vastgelegd. De concrete vertaling naar activiteiten en uitvoeringsmaatregelen wordt gemaakt in het uitvoeringsprogramma GGP. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks herzien voor het eerste jaar, maar kent een doorkijk van zes daaropvolgende jaren. De uitvoering van maatregelen vindt vervolgens zowel planmatig (beheer en onderhoud) als projectmatig (grootschalige en veelal complexe werkzaamheden) plaats binnen de financiële kaders.

Dit alles op basis van regievoering en in lijn met één van de uitgangspunten van de organisatieontwikkeling die luidt: zelf doen waar nodig, uitbesteden waar het kan. De (grootschalige) activiteiten in de openbare ruimte worden gepland op basis van de kwaliteit van de openbare ruimte, kernwaarden, ambities, beschikbare middelen en waar we werk met werk kunnen maken (prioritering). Voor de integrale afhandeling van meldingen en klein onderhoud is één centraal servicecluster ingericht.

Door middel van continue inspecties en schouwen wordt het werkelijke kwaliteitsniveau van de te beheeren kapitaalgoederen in kaart gebracht en vergeleken met de afgesproken streefkwaliteiten. Omdat voor de openbare ruimte geldt dat de kwaliteit minimaal voldoet aan het kwaliteitsniveau 'matig', wordt voorkomen dat sprake is van achterstallig onderhoud. Daar waar niet voldaan wordt aan de streefkwaliteit worden de benodigde activiteiten middels meerjarenplanningen in het uitvoeringsprogramma opgenomen. Over het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen en de bijbehorende maatregelen wordt jaarlijks gerapporteerd in de verplichte paragrafen van de jaarrekening.

In onderstaande alinea's volgt per programma een toelichting.

Sterke groenstructuur

Een groenblauwe leefomgeving versterkt de kwaliteit van de gemeente. Door het groen en water via een sterk groenblauw netwerk te benutten en te verbinden ontstaat een gemeente waarin het aangenaam wonen, werken en recreëren is. Het ontwikkelen en waar nodig versterken van de groen/blauwe structuren draagt bij aan de nabijheid van groen voor inwoners, recreatie (zoals varen en wandelen), waterkwaliteit, waterberging, klimaatadaptatie en aantrekkelijke woonmilieus. In het programma Sterke groenstructuur behoren verschillende onderdelen zoals openbaar groen, speelvoorzieningen, straatmeubilair, recreatiegebieden en begraafplaatsen. Deze verschillende onderdelen en het kwaliteitsniveau hiervan worden gemonitord.

Functionele en goed onderhouden speelvoorzieningen dragen bij aan een kindvriendelijke en aantrekkelijke woonomgeving. Met het oog op veiligheid wordt specifiek geïnspecteerd volgens de Europese normen en procedures. Door middel van meerjarenplanningen zijn de benodigde investeringen voor de komende tijd in het uitvoeringsprogramma opgenomen.

De bijzondere functie van de begraafplaatsen wordt benadrukt en gerealiseerd door de bijzondere inrichting en het beheer hiervan. Begraafplaatsen kennen een rustige uitstraling en het begraven en herdenken staat hier centraal. Hieraan wordt bijgedragen door het groen in te richten op basis van deze omgevingskwaliteit. Door middel van een beeldbestek worden de begraafplaatsen onderhouden en beheerd op het afgesproken kwaliteitsniveau "goed".

In onderstaande tabel is aangegeven wat het gewenste onderhoudsniveau is:

Tabel gewenste onderhoudsniveau: Sterke groenstructuur	
Producten	Gewenst onderhoudsniveau GGP
Groenonderhoud	Voldoende/goed
Speelvoorzieningen	Goed
Recreatiegebieden	Voldoende
Begraafplaatsen	Goed

In de tabel wordt het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 weergegeven. Op basis van het huidige gemonitorde onderhoudsniveau is de conclusie dat het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 gelijk is aan het gemonitorde onderhoudsniveau in 2021.

Duurzaam vastgoed en grond

De gemeente Westland heeft een omvangrijke vastgoedportefeuille die voornamelijk wordt ingezet voor het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. De gemeente is als eigenaar verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud en de exploitatie van het vastgoed. Voor een deel van de vastgoedportefeuille, zoals de zwembaden, is het beheer en onderhoud contractueel geregeld met de hoofdgebruiker, de exploitant. Het in portefeuille houden van vastgoed moet een doel dienen. Wanneer vastgoed zijn functie verliest, wordt het in principe afgestoten.

Naast vastgoed dat permanent wordt ingezet voor maatschappelijke doeleinden heeft de gemeente ook tijdelijk vastgoed in haar bezit. De tijdelijke voorraad bestaat uit het strategische vastgoed, de verkoopportefeuille en het vastgoed in grondexploitaties, dat tijdelijk beheerd wordt in afwachting van de start van bouwactiviteiten. In december 2009 is door de raad de nota "Uitgangspuntennota vastgoedbeleid gemeente Westland" vastgesteld.

In deze nota staan onder andere de uitgangspunten voor het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Meest recent zijn de kernwaarden, doelen en kwaliteitsnormen en bijbehorende financiële uitgangspunten voor het in stand houden van vastgoed vastgelegd in het GGP. Beide documenten vormen de beleidskaders voor zowel vastgoed als kapitaalgoed. De conditie oftewel de technische staat van het onderhoud van het gebouw is vastgelegd in NEN 2767. Deze methodiek is een instrument voor het objec-

tief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen. De conditiescores die bij deze methodiek horen staan in onderstaande tabel.

Conditie 3 wordt aangehouden voor kritische gebouwelementen en installatieonderdelen. Voor de andere gebouwelementen geldt een conditieniveau 4. Voor het onderhoud van het tijdelijke vastgoed dat de komende jaren nog in gebruik is hanteert de gemeente het kwaliteitsniveau van conditie 4 of 5. Afhankelijk van de duur van het gebruik wordt het beoogde conditieniveau bepaald.

Conditie	Omschrijving	Toelichting
1	Uitstekende conditie	Nieuwbouwkwaliteit
2	Goede conditie	Instandhouding op goed representatief, bedrijfszeker en technisch niveau.
3	Redelijke conditie	Instandhouding op sober- en doelmatig niveau.
4	Matige conditie	Instandhouding op minimaal niveau waarbij gevolgschade wordt voorkomen.
5	Slechte conditie	Zeer minimaal onderhoudsniveau waarbij gevolgschade optreedt. Gebruik onder minimale condities.
6	Zeer slechte conditie	Technisch rijp voor sloop. Géén gebruik mogelijk

In de tabel wordt het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 weergegeven. Op basis van het huidige gemonitorde onderhoudsniveau is de conclusie dat het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 gelijk is aan het gemonitorde onderhoudsniveau in 2021.

Klimaatbestendige Waterhuishouding

Een van de taken die betrekking heeft op een klimaatbestendige waterhuishouding is het voorkomen en beheren van ongewenste lozingen van afvalwater naar (oppervlakte)water. Indien dit wel gebeurt, kan dit problemen, zoals ziektes, veroorzaken bij onze inwoners. Om de veiligheid te waarborgen moeten de bergings- en afvoercapaciteit van het oppervlaktewater voldoende groot zijn. Het is daarom belangrijk de waterkwantiteit, capaciteit en kwaliteit te meten, monitoren en te sturen. Een goede waterhuishouding draagt eveneens bij aan een aantrekkelijke en hoogwaardige leefomgeving met recreatiemogelijkheden. Dit doen we in nauwe afstemming met andere stakeholders, zoals Hoogheemraadschap van Delfland en Provincie Zuid-Holland.

In 2019 is het Beheerkader afval-, hemel- en grondwater vastgesteld waar in onder andere de beheermaatregelen en omvang van de investeringen zijn opgenomen tot en met 2022. Het beheerkader geeft ook een doorkijk naar de komende vijftig jaar.

Het Westlandse rioolstelsel moet voldoen aan de vastgestelde eisen van veiligheid, zijnde kwaliteitsniveau voldoende in alle functiegebieden. Dit wordt vastgesteld op basis van inspecties (technische gegevens) en belevingsgegevens gebaseerd op binnenkomende meldingen. Het monitoren hiervan vindt continu plaats. Daarnaast bereiden wij ons stelsel voor op toekomstige ontwikkelingen door beperkte systeemoptimalisaties. Het huidige systeem is sober en doelmatig. Gelet op de klimaatontwikkelingen, bestaat vooral behoefte aan extra berging. Bij ruimtelijke ontwikkelingen bestaat de kans hierop aan te sluiten om zo klimaatbestendig te bouwen.

Waterkanten en beschoeiingen voldoen nog niet overal aan de gestelde aantrekkelijkheidseisen. Vanwege de staat van sommige beschoeiingen fungeren deze niet overal voldoende als grondkering (technisch). Hierdoor wordt de doorvaart op die locaties beperkt (beleving).

Voor wat betreft de veiligheid door goede afvoer moet voldaan worden aan de kwaliteitseis "voldoende". Door middel van meerjarenplanningen zijn de benodigde investeringen voor de komende tijd in de uitvoeringsprogramma's opgenomen. Voorts wordt doorgegaan met de insteek om, daar waar mogelijk, natuurlijke oevers aan te leggen in plaats van beschoeiingen.

Tabel gewenste onderhoudsniveau: Klimaatbestendige waterhuishouding
Producten Gewenst onderhoudsniveau GGP

Riool	Voldoende
Water	Voldoende/goed

In de tabel wordt het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 weergegeven. Op basis van het huidige gemonitorde onderhoudsniveau is de conclusie dat het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 gelijk is aan het gemonitorde onderhoudsniveau in 2021.

Complete infrastructuur

Een goede aansluiting op de landelijke en internationale netwerken is essentieel voor de Westlandse economie. Verbetering van de doorstroming en het beter benutten van de parkeercapaciteit helpt de bereikbaarheid te optimaliseren voor zowel autoverkeer als fiets en openbaar vervoer. Veiligheid speelt hierin een belangrijke rol. Inwoners en bezoekers moeten zich veilig in Westland kunnen verplaatsen. De toename van de verkeersintensiteiten vraagt om doelgerichte en effectieve maatregelen. De ontwikkeling van het R-net is hier een voorbeeld van. R-net is een te ontwikkelen netwerk van hoogwaardige en herkenbare bus- en tramlijnen door heel de Randstad.

Kwaliteitsniveaus van de verhardingen, belijning, bebording, verkeersregelinstallaties, bruggen, geluidsschermen en openbare verlichting worden systematisch gemonitord. De streefkwaliteiten zijn gedifferentieerd per functiegebied. Op basis van de monitoringsgegevens blijkt dat de kwaliteitsniveaus voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau (peiljaar 2019).

Er worden werkzaamheden verricht om de doelstellingen uit het Energieakkoord 2020 te halen. Conventionele lichtbronnen worden zoveel mogelijk geclusterd per gebied en worden van energiebesparende ledverlichting voorzien. Ook wordt gewerkt aan slim energimanagement, dat zich vertaalt in het dimmen van verlichting op momenten waarbij een lager verlichtingsniveau nauwelijks merkbaar is en daardoor geen effect heeft op de (verkeers-)veiligheid.

Tabel gewenste onderhoudsniveau: Complete infrastructuur	
Producten	Gewenst onderhoudsniveau GGP
Verhardingen (incl. bebording en belijning)	Voldoende
Infrastructurele kunstwerken (bruggen en geluidsschermen)	Voldoende
Openbare verlichting	Voldoende
Straatreiniging	Voldoende/goed

In de tabel wordt het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 weergegeven. Op basis van het huidige gemonitorde onderhoudsniveau is de conclusie dat het gewenste onderhoudsniveau voor 2022 gelijk is aan het gemonitorde onderhoudsniveau in 2021.

5.3.5 Budgetbehoefte Gebiedsgericht plan 2019-2022

Het benodigde budget voortvloeiend uit de ambities vastgelegd in het GGP wordt per jaar gespecificeerd via het onderstaande overzicht. Naar aanleiding van (visuele) inspecties en schouwen die onderdeel uitmaken van dagelijks beheer is jaarlijks zicht op de werkelijke kwaliteitsniveaus (huidige status en omvang). De benodigde maatregelen voor het behouden en/of behalen van de gewenste streefkwaliteit kunnen enerzijds als dagelijks beheer maatregelen (exploitatiegelden) en anderzijds als investeringsmaatregel in het uitvoeringsprogramma GGP worden opgenomen. De jaarlijkse kosten van deze investeringen (rente en afschrijving) komen als kapitaallasten in de lopende exploitatie terug. De lasten zijn bepaald op basis van de levensduur en bijbehorende afschrijvingstermijnen.

Voor wat betreft de investeringen zal nadrukkelijker gestuurd gaan worden op het gemeente breed vastgestelde investeringsplafond van 45 miljoen per jaar. Het is wenselijk om meer grip te krijgen op de investeringsplanning en de bijkomende effecten op de begroting. Bij deze ontwikkeling is het van belang dat de hoeveelheid opdrachten goed aansluit bij de beschikbare capaciteit, zowel intern als extern. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden en maatregelen getemporiseerd worden. Dit is een

meerjarige ontwikkeling, maar waarmee voor de Programmabegroting 2022 is gestart. Daarmee blijft het van belang integraal te werken en gemeentebrede afwegingen te maken.

Het beschikbare budget voor het GGP heeft een financiële grens. Dit is de zogenaamde "silo". De silo is het jaarlijks min of meer gelijkblijvende financiële ruimte in de begroting die als dekking dient voor het uitvoeren van de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma. Een deel van die dekking komt vanuit de riool- en afvalstoffenheffingen en lijkbezorgingsrechten. Dit zijn de zogenaamde gesloten circuits.

De benodigde exploitatiegelden voor het dagelijks beheer en onderhoud zijn in onderstaand overzicht opgenomen:

(bedragen x € 1.000)						
Pr.	Omschrijving programma	Omschrijving product	2021	2022	2023	2024
01	<i>Sterke groenstructuur</i>	01-1 Openbaar groen	4.636	4.787	4.874	4.968
		01-2 Speelvoorzieningen	728	895	915	976
		01-3 Straatmeubilair	42	42	42	42
		01-4 Evenementen	224	238	239	239
		01-5 Recreatievoorzieningen	2.464	2.320	2.325	2.332
		01-6 Begraafplaatsen	1.565	1.618	1.634	1.653
	Totaal 01-Sterke groenstructuur		9.659	9.900	10.029	10.210
02	<i>Duurzaam vastgoed en grond</i>	02-1 FES projecten	61	24	24	23
		02-2 Maatschappelijk	6.227	5.211	5.218	5.199
		02-3 Sport	6.181	3.894	4.038	3.910
		02-4 Waterhuishouding	1	1	1	1
		02-5 Begraafplaatsen	86	86	86	86
		02-6 Erfgoed	89	88	88	88
		02-7 Recreatiegebieden	79	79	79	79
	Totaal 02-Duurzaam vastgoed en grond		12.725	9.383	9.535	9.387
03	<i>Klimaatbestendige waterhuishouding</i>	03-1 Infrastructurele kunstwerken	256	348	378	414
		03-2 Riolering	12.529	12.559	12.583	12.641
		03-3 Waterwegen	1.887	2.025	2.144	2.259
		03-4 Duikers	77	77	77	77
	Totaal 03-Klimaatbestendige waterhuishouding		14.750	15.009	15.182	15.391
04	<i>Compleet infrastructureel netwerk</i>	04-1 Wegen (incl. belijning en bebording)	10.900	11.052	10.995	11.648
		04-2 Verkeersregelinstallaties	349	340	320	319
		04-3 Infrastructurele kunstwerken	1.118	1.202	1.231	1.265
		04-4 Openbare verlichting	1.854	1.919	1.950	1.978
		04-5 Gladheidsbestrijding	617	667	678	678
		04-6 Parkeervoorzieningen	630	606	635	634
		04-7 Straatreiniging	2.353	2.248	2.139	2.129
	Totaal 04-Compleet infrastructureel netwerk		17.821	18.034	17.948	18.652
05	<i>Verantwoorde afvalinzameling</i>	05-1 Afvalinzameling en -verwerking	12.805	12.990	13.058	13.117
		05-1 Ongediertebestrijding	11	11	11	11
	Totaal 05-Verantwoorde afvalinzameling		12.816	13.001	13.069	13.128
Totaal Gebiedsgericht plan			67.771	65.328	65.763	66.767

5.4 Financiering

5.4.1 Inleiding

De financieringsfunctie heeft betrekking op het sturen en beheersen van de financiële vermogenswaarden, geldstromen en de financiële positie van de gemeente en de hieraan verbonden risico's. De financieringsfunctie betreft de wijze waarop de gemeente financiering aantrekt ten behoeve van de uitvoering van haar (meerjaren-)programmabegrotingen en investeringsopgaven. De financieringsbehoefte wordt voor een groot deel bepaald door de investeringen die worden gedaan, in bijvoorbeeld scholen, riolering en aanleg van wegen. Maar ook het aan- en verkopen van grondposities heeft hierop grote invloed.

De wettelijke kaders waarbinnen de financieringsfunctie wordt uitgeoefend zijn bepaald in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). De specifieke kaders voor de gemeente Westland zijn vastgelegd in de Financiële Verordening. Vervolgens is in het Treasury Statuut het beleid voor de financieringsfunctie verder uitgewerkt.

Financieringskosten zijn voor een groot deel afhankelijk van de omstandigheden op de financiële markten. De renteniveaus zijn in de afgelopen jaren historisch laag geweest, waardoor de gemeente in staat is geweest de financieringsbehoefte tegen steeds lagere renteniveaus in te vullen met (lange termijn) leningen.

5.4.2 Financieringsbehoefte

Het begrote saldo van de leningenportefeuille per ultimo 2021 bedraagt € 383 miljoen. Op basis van bedragen die gerealiseerd zijn gedurende 2021, lijkt de werkelijke financieringsbehoefte voor 2021 lager uit te komen. Deze werkelijke financieringsbehoefte is sterk afhankelijk van de investeringen en transacties in onder andere de grondbedrijven. Een vertraging in investeringen betekent dat het deel van de financieringsbehoefte dat hieruit voortvloeit, verschoven wordt naar de toekomst. Hierdoor zal het werkelijke saldo van de leningenportefeuille per ultimo 2021 mogelijk lager zijn.

In 2021 en 2022 heeft het bestrijden van de negatieve effecten van de coronacrisis de hoogste prioriteit. Echter ontkomt de gemeente er niet aan, door de lange duur van de crisis, projecten te temporiseren. Voor het bestrijden van de coronacrisis en de aanpak van het herstel in 2021 en 2022, worden de middelen uit het Coronafonds benut.

In het Financieel Meerjarig Plan zijn de exogene, onontkoombare ontwikkelingen verwerkt.

Uit de begroting 2022 volgt een totale financieringsbehoefte van € 8 miljoen inclusief de geraamde aflossingen van € 39 miljoen. Bij het bepalen van deze financieringsbehoefte is uitgegaan van de in deze begroting opgenomen investeringen en desinvesteringen, inclusief de verwachte effecten als gevolg van de coronacrisis.

De gemeente Westland heeft in het verleden een robuuste reservepositie opgebouwd en met de verkoop van aandelen WES en Caiway vet op de botten gekweekt. Deze financiële soliditeit die tot uiting komt in onder andere de solvabiliteit, maakt het voor Westland mogelijk de benodigde externe leningen aan te trekken om de financieringsbehoefte op te vangen. De verwachte solvabiliteit voor de begrotingsperiode wordt verder toegelicht in paragraaf 4.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Aangezien de rente op aan te trekken langlopende geldleningen al enige tijd historisch laag is, is in 2019 een financieringsplan opgesteld om een deel van de toekomstige financieringsbehoefte alvast te contracteren, zodat bij een eventuele stijging van de rente toch tegen deze zeer lage tarieven leningen zijn vastgelegd. Tevens is een deel van de leningen aangetrokken met een langere looptijd, ten behoeve van een stabielere omslagrente. In 2022 zal de laatste lening uit dit plan worden volgestort voor een bedrag van € 11,5 miljoen met een looptijd van 30 jaar.

Ontwikkeling langlopende leningen 2021-2025

In onderstaand overzicht is de verwachte ontwikkeling van de langlopende leningen weergegeven over de jaren 2021-2025.

(bedragen x € 1 mln.)						
Ontwikkeling langlopende leningen	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Saldo per 1 januari	342	383	352	299	276	
Aflossingen	-38	-39	-36	-36	-34	-145
Financieringsbehoefte	79	8	-17	13	8	12
Saldo per 31 december	383	352	299	276	250	
Mutatie schuldpositie	41	-31	-53	-23	-26	-133

Het aangaan van leningen maakt het mogelijk om de wenselijke ontwikkelingen in de samenleving te realiseren. De huidige leningenportefeuille toont daarbij het ambitieniveau van de gemeente en is het gevolg van raadsbesluiten die genomen zijn om belangrijke investeringen uit te voeren en exploitatie-uitgaven te doen. In 2022 is een verlaging van de schuldpositie begroot van € 31 miljoen naar een saldo van € 352 miljoen per ultimo 2022. De totale afname van de schuld wordt in de periode 2022-2025 op € 133 miljoen geschat. Deze afname van financieringsbehoefte en schuld vloeit voort uit de begrote grondverkoop van 2022.

De hierboven gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op een realistisch model ten aanzien van de investeringsuitgaven. Hiermee wordt bedoeld dat er in de cijfers rekening mee is gehouden dat er jaarlijks sprake is van een vertraging in de uitvoering van investeringen (overigens is ook bij onttrekkingen aan reserves hiervan sprake). In hoofdlijn komt dit neer op een gemiddeld jaarlijks investeringsvolume van € 31,1 miljoen (volume berekend op basis van het werkelijk gemiddelde investeringsvolume 2004-2021). In deze begroting is het uitgangspunt geïntroduceerd van een richtinggevend investeringsplafond van € 45 miljoen per jaar voor lopende (staat van activa) en voorgenomen investeringen (MIP) tezamen vanaf 2022. Het investeringsplafond van € 45 miljoen per jaar geldt voor het totaal aan investeringen gemeente breed en wordt nagestreefd om het investeringsvolume aan te passen aan de beschikbare capaciteit. Er is wel sprake van een groeimodel, in deze begroting komt bedraagt het investeringsvolume gemiddeld € 50 mln.

Ondanks het (zoveel mogelijk) terugbrengen van het investeringsvolume naar een plafond van € 45 mln. is in de begroting nog een stelpost 'Sturen op kapitaallasten' opgenomen voor de begrotingsjaren 2024 en 2025.

Op basis van de werkelijk gerealiseerde gemiddeld investeringsvolume in de afgelopen jaren wordt uitgegaan dat deze stelpost ook in die begrotingjaren wordt ingevuld. Het blijft uiteraard ons uitgangspunt en ambitie om zoveel mogelijk de opgenomen investeringen in deze begroting uit te voeren.

In 2022 wordt op de bestaande leningen een bedrag van € 39 miljoen afgelost. De overige behoefte wordt grotendeels bepaald door investeringen die wij doen. Voor het aantrekken van financiering hantieren wij bij het begroten voor de jaren 2022 en verder, een vastgesteld percentage. Voor leningen met een looptijd langer dan een jaar is dat 1,30%, voor korte leningen is dat -/0,25%.

5.4.3 Kasgeldlimiet

De rente op kasgeldleningen is gedurende het gehele jaar 2021 (tot het moment van publicatie van deze begroting) negatief geweest en heeft geschommeld rond de 45 basispunten. Wij ontvangen dus ongeveer 0,45% op jaarbasis over de korte financiering die wij aantrekken. Het lijkt voor de hand te liggen om nog uitsluitend korte leningen aan te trekken, omdat wij dan rente ontvangen over onze schulden. Echter brengt dit het risico met zich mee dat wanneer de rente oploopt, er een herfinanciering moet plaatsvinden tegen hogere renteniveaus. Daarnaast is binnen de Wet Fido bepaald dat een gemeente niet meer korte leningen (looptijd één jaar of korter) mag aantrekken dan de geldende kasgeldlimiet. Deze limiet wordt vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal van het betreffende jaar. De limiet voor 2022 bedraagt € 29 miljoen, zijnde 8,5% van het begrotingstotaal van € 346 miljoen.

5.4.4 Renterisiconorm

Niet alleen het volume dat kort geleend mag worden is aan een limiet gebonden. Ook het bedrag waarover een gemeente renterisico mag lopen is gemaximeerd. Hiermee wordt voorkomen dat een onverwachte wijziging van de kapitaalmarktrente direct leidt tot grote schommelingen in onze jaarlijkse rentelasten. Ook de renterisiconorm is binnen de Wet Fido bepaald. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal.

(bedragen x € 1 mln.)				
Ontwikkeling renterisico	2022	2023	2024	2025
Begrotingstotaal	346	347	317	312
Percentage renterisiconorm	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	69	69	63	62
Renterisico op vaste schuld	39	36	36	34
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	30	33	27	28

5.4.5 Rekenrente

De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari 2021 van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de taakvelden. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

In het BBV worden alle externe rentelasten en rentebaten in eerste instantie begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Dit betekent dat ook alle rentebaten voortkomend uit het verstrekken van leningen aan woningcorporaties, sportinstellingen, ambtenaren, etc. op het taakveld Treasury moeten worden begroot en verantwoord.

Voor de rentetoerekening van rente aan grondexploitaties geldt een verplichte berekeningswijze. Deze rente wordt dus niet via de systematiek van de renteomslag berekend.

Bij projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek ten behoeve van de financiering van een project (i.c. de piekbetaling voor de nieuwbouw gemeentehuis). De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten daarom aan die activiteit op het betreffende taakveld worden toegerekend.

Het BBV staat toe dat er een rentevergoeding over het eigen vermogen (reserves) wordt toegerekend. De bespaarde rente mag maximaal het rentepercentage zijn dat door de gemeente over extern aange trokken financieringsmiddelen wordt vergoed.

Onderdeel van de berekening van de omslagrente is de jaarlijkse rente-toevoeging aan voorzieningen, die gewaardeerd zijn op de methode van contante waarde. Bij de gemeente Westland gaat het dan om de pensioenvoorziening en wachtgeld voor (oud)wethouders.

Renteschema	Bedragen (x € 1.000)
A. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.279
B. Externe rentebaten	-350
Totaal door te berekenen externe rente	4.929
C.1 Rente grondexploitatie die moet worden doorberekend	-1.788
C.2 Rente van projectfinanciering	-195
Saldo door te berekenen rente	2.946
D.1 Rente over eigen vermogen	3.072
D.2 Rente over voorzieningen (op basis van contante waarde)	26
E. Aan taakvelden toe te rekenen omslagrente	6.044
F. Werkelijk aan taakvelden toegerekende omslagrente	6.616
Renteresultaat op het taakveld treasury	572

Geraamd rentepercentage over externe financiering:	1,36%
Geraamd rentepercentage grondexploitatie:	0,96%
Geraamd omslagpercentage:	1,30%

Nb.: Het werkelijk aan taakvelden toegerekende omslagpercentage (F) mag maximaal 0,5% afwijken van wat op grond van het renteschema kan worden toegerekend (onder E).

5.4.6 Opgenomen geldleningen

Lange leningen kunnen wij direct bij een geldgever aantrekken, maar ook via een geldmakelaar. Geldgevers zijn van oudsher meestal banken, zoals BNG Bank en NWB Bank. De laatste jaren zien wij dat ook provincies steeds vaker in de markt zijn om de financieringsbehoefte van gemeenten te vervullen.

5.4.7 Uitgezette geldleningen

Er is een portefeuille uitgezette leningen. Belangrijkste zijn de startersleningen, die voornamelijk via SVN lopen. Daarnaast is er nog een aantal personeelshypotheekleningen en zijn er enkele oudere leningen verstrekt aan woningcorporaties. Het risico op deze leningen is zeer klein. In het totaal gaat het per ultimo 2021 om een bedrag van € 18,5 miljoen waarvan € 16,7 miljoen startersleningen, € 1,8 miljoen personeelshypotheekleningen en € 0,01 miljoen leningen aan woningcorporaties.

5.4.8 Garanties en borgstellingen

Naast uitgezette leningen is sprake van het garanderen van leningen die bij banken zijn aangetrokken. Hiermee neemt de gemeente het debiteurenrisico dat de bank loopt over. Wanneer de geldnemer niet betaalt, zal de gemeente op de garantie worden aangesproken.

Garanties worden uitsluitend verstrekt op financiering van maatschappelijke projecten, wanneer het project zonder garantie niet financieerbaar is.

Onderscheid wordt gemaakt tussen directe en indirecte garanties. Bij directe garanties wordt de garantie direct aan de bank gericht die de lening heeft verstrekt. Indirecte garanties worden verstrekt aan een waarborgfonds, dat op haar beurt de lening richting de bank garandeert. Grootste waarborgfonds is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), dat de leningen van woningcorporaties garandeert. Gemeenten nemen een achtervangpositie in, als extra dekking voor het fonds, voor het geval het fondsvermogen op enig moment niet toereikend zou zijn. Uit hoofde van de achtervangpositie dient in dat geval een gemeente liquiditeit aan het fonds te verstrekken in de vorm van een achtergestelde, renteloze lening. Prognose voor de directe garanties per ultimo 2021 is € 123 miljoen, voor indirecte garanties is dit € 315 miljoen.

De gemeente is in 2020 gevraagd een garantie te verstrekken aan Hoogheemraadschap van Delfland, ter grootte van een deel van de verwachte investering in een te bouwen waterzuiveringsinstallatie. De tuinders hebben zich verenigd in een coöperatie en zij zullen de komende jaren de investering terug moeten betalen. Het Hoogheemraadschap wenst het risico, dat de coöperatie niet aan haar verplichtingen kan voldoen, door Westland te laten dragen. De raad heeft met de behandeling van de aanvraag in 2020 de gelegenheid gehad wensen en bedenkingen op de aanvraag te uiten. Het is een collegebevoegdheid om te besluiten over de definitieve aanvraag. In 2021 is er een collegebesluit genomen dat een garantie onder voorwaarden zal worden verstrekt. Hiervan is de raad op de hoogte gesteld. Er is ten tijde van het opstellen van deze begroting nog geen garantie verstrekt.

Daarnaast heeft de gemeente een garantie-aanvraag van een deelneming ontvangen voor een investering in een warmtenet. De betreffende deelneming heeft onvoldoende eigen middelen om dit warmtenet aan te leggen en heeft voor de financiering een overbruggingskrediet nodig. De deelneming heeft de gemeentelijke aandeelhouders gevraagd garant te staan voor dit overbruggingskrediet voor een totaalbedrag van € 8,4 miljoen. In 2021 is de raad geïnformeerd over de voorgenomen investering en de garantieaanvraag. De aanvraag is in behandeling genomen en de wensen en bedenkingenprocedure voor de raad is in voorbereiding. Deze garantie zal naar verwachting in het laatste kwartaal van 2021 worden verstrekt onder voorbehoud dat vanuit de wensen en bedenkingen van de raad geen onoverkomelijke bezwaren volgen.

5.5 Bedrijfsvoering

5.5.1 Inleiding

In Westland kennen we tal van opgaven, zoals op het gebied van wonen, mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, veiligheid en het sociaal domein. We willen het in Westland prettig wonen, ondernemen en recreëren is. Als gemeente stimuleren, faciliteren en initiëren we de nodige maatregelen om dat te behouden en te versterken. Hiervoor is een organisatie nodig van mensen en middelen. Een gemeentelijke organisatie die efficiënt, snel, flexibel en bij de tijd is. Inwoners, het bestuur, bedrijven en instellingen verwachten snelle en solide dienstverlening. Om dit te bereiken werken we aan een professionele en duurzame organisatie met een dito bedrijfsvoering. In deze paragraaf schetsen we hoe we daaraan in 2022 invulling geven. In deze Programmabegroting 2022 gaan we ervan uit dat er geen beperkingen vanwege corona zijn en de organisatie op een normale manier zal functioneren.

5.5.2 Personeel en organisatie

5.5.2.1 (Uitdagend) werkgeverschap

Het college heeft in het WestlandProgramma 2018 -2022 geformuleerd een lerende organisatie te creëren. Dit geven we vorm via het opdrachtgericht werken. We werken niet alleen meer resultaatgericht, maar zullen talenten en werk nog veel beter matchen. Het leren zal daarbij een centrale plaats innemen. Ieders talent wordt gestimuleerd en gewaardeerd. We streven ernaar dat iedereen bijdraagt aan het oplossen van (complexe) problemen en openstaat voor vernieuwende ideeën. We werken aan een organisatie waar sensitiviteit voor de maatschappelijke veranderingen en de bestuurlijke en politieke werkelijkheid in de genen zit en vooral: een organisatie waar je met plezier werkt!

Met het Integraal Personeelsbeleidsplan is er een langetermijnvisie neergezet ten aanzien van het personeelsbeleid van onze gemeente. Deze visie is ondersteunend aan het opdrachtgericht werken. In 2022 zullen de thema's Werving en Selectie, Binden en Boeien van onze medewerkers, Strategische Personeelsplanning, Talentmanagement en Duurzame Inzetbaarheid steeds belangrijker worden. Dit om de uitdagingen op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden. Wendbaar zijn, kunnen meebewegen met de opgaven van de organisatie, medewerkers daarop kunnen ontwikkelen en duurzaam inzetbaar houden zijn speerpunten rondom (uitdagend) werkgeverschap in 2022.

5.5.2.2 Organisatieontwikkeling en opdrachtgericht werken

In 2022 worden resultaatgerichtheid, wendbaarheid en het concept van de lerende organisatie steeds zichtbaarder door middel van duidelijke opdrachten die passen bij de strategische prioriteiten van de organisatie. Hierdoor sturen we ook gericht op resultaat en samenhang. De nieuwe manier van afstemmen en prioriteren is operationeel waardoor de organisatie zich snel kan aanpassen aan de voortdurend veranderende omstandigheden: een manier die ons wendbaarder maakt. De organisatieontwikkelingen (zoals beschreven in paragraaf 5.2) worden in samenhang uitgevoerd.

5.5.2.3 Operationele uitmuntendheid

Uitblinken in Dienstverlening is een van de strategische pijlers van de gemeente Westland. In 2020 is, na een succesvolle pilot, het OPEX (operational excellence) programma gestart om dit niveau van dienstverlening voor alle clusters binnen de gemeente te bereiken. In dit programma wordt de inrichting en uitvoering van externe- en interne bedrijfsprocessen geoptimaliseerd aan de hand van de zogenoemde operational excellence 3.0 methode waarin medewerkers en hun directe leidinggevenden de hoofdrol krijgen. Daarbij staan inwoners, ondernemingen en andere organisaties, als klant van de gemeente Westland, centraal evenals betrouwbaarheid in alles wat we doen.

5.5.2.4 Leidinggevende en medewerkers

Lef Loont is het programma voor teamontwikkeling en ontwikkeling van leidinggevenden en medewerkers. Het programma is gericht op de ontwikkeling van houding en gedrag en de onderlinge samenwerking met als doel om tot een goed product of een goede dienstverlening te komen. Lef Loont is niet een

op zichzelf staand programma maar is direct verbonden en geïntegreerd met de organisatieontwikkeling zoals Opdrachtgericht Werken, OPEX, etc. Mede door de integratie van Lef Loont in de organisatieontwikkeling is er gerichte ondersteuning verleend bij onder andere het vormgeven en implementeren van het Opdrachtgericht Werken. Voor 2022 zal dat concreet bestaan uit de volgende acties:

- Samen met teammanagers en hun teams komen tot gedragen teamplannen per team. Elk team heeft op 1 juli 2022 een teamplan.
- Het vormgeven en begeleiden van de ontwikkeling van de Concern Directie. De directie functioneert als een team en werkt conform de principes van het sturingsconcept Opdrachtgericht Werken inclusief de ontwikkeling van de sturing en samenwerking tussen Bestuurlijk Opdrachtgever (BOG) en Ambtelijk Opdrachtgever (AOG).
- Het vormgeven en begeleiden van de ontwikkeling van de Strategisch Regisseurs en programmanagers zodat zij in Q1 2022 conform hun AON/OG-rol acteren, zowel inhoudelijk als in houding en gedrag.
- Het vormgeven en begeleiden van de ontwikkeling van de teammanagers in hun HR-verantwoordelijke rol zodat zij in Q2 conform hun HR-V rol acteren, zowel inhoudelijk als in houding en gedrag.
- Het begeleiden van de vorming van de tafels en beraden zodat deze op een efficiënte en effectieve manier functioneren in Q1 2022. Zowel inhoudelijk als in houding en gedrag.

5.5.2.5 Hybride werken

Als gevolg van de coronacrisis hebben veel medewerkers noodgedwongen ruim 1,5 jaar thuisgewerkt. Na een fase van geleidelijk aan weer terugkeren naar kantoor zal in 2022 een nieuwe en moderne manier van werken verder worden uitgewerkt in de vorm van een hybride model van gedeeltelijk op kantoor en gedeeltelijk vanuit huis of elders werken. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van de opgedane ervaringen tijdens de coronacrisis.

Tijdens de onderhandelingen voor een nieuwe CAO wordt tussen partijen gesproken over een vergoeding voor het hybride werken (de zgn. "thuiswerk vergoeding"). De verwachting is dat een vergoeding per dag met ingang van 2022 in de CAO komt en dat wordt afgesproken om over 2021 een bedrag ineens uit te keren. Hoewel de CAO voor een bepaalde periode wordt afgesloten, is er geen einddatum aan de thuiswerkvergoeding meegegeven. De werkgevers hebben een voorstel gedaan van een bedrag per dag van € 2 gelijk aan het bedrag dat het Nibud hanteert. Hoeveel dagen medewerkers zullen gaan thuiswerken, kan op dit moment alleen op basis van aannames worden gedaan. De verwachting is dat medewerkers de helft van hun werktijd vanuit huis zullen gaan werken. Op basis van deze aannames zouden de kosten € 296.500 op jaarbasis bedragen (afgerond € 0,3 mln.).

5.5.2.6 Versterken organisatie

In december 2018 is de versterking van de organisatie daadwerkelijk in uitvoering genomen en zijn de eerste wervingen van personeel gestart. Medio 2020 is de gewenste uitbreiding voor 66% gerealiseerd met aanstelling van vaste medewerkers, daarnaast is een aantal posities ingevuld met externe krachten die later zo mogelijk alsnog worden vervangen door vaste medewerkers. Om nieuwe medewerkers op een goede manier te laten landen en te verbinden aan onze organisatie is een onboardingprogramma voor nieuwe medewerkers ontwikkeld. Het onboardingprogramma is vanaf 1 april 2021 gestart. In 2020 is de basis gelegd voor een strategie op arbeidsmarktcommunicatie. In samenwerking met een extern bureau is er in 2021 een sterk werkgeversmerk voor de gemeente ontwikkeld. De vacaturewebsite is vernieuwd. En er zijn een werkgeverscampagne en een ICT-campagne ontwikkeld. Beiden campagnes worden ingezet om de ambitie van de gemeente Westland op de arbeidsmarkt te profileren.

5.5.2.7 Garantiebanen

Graag biedt gemeente Westland als werkgever richting mensen met een beperking een kans op de arbeidsmarkt, door binnen de organisatie aan de slag te gaan. Momenteel hebben we voor 19 mensen een passende werkplek geboden, dit zijn 21,4 garantiebanen. Dit betreft een verlaging van 4,2 garantiebanen. Dit is mede ontstaan door medewerkers die elders aan de slag gingen of door het beëindigen van

een tijdelijk contract. Door de coronamaatregelen waren alle medewerkers verplicht thuis te werken. Vooral voor deze doelgroep is persoonlijke begeleiding belangrijk en is thuiswerken een extra grote belemmering voor hen om aansluiting met de rest van de collega's te hebben en zijn/haar werk goed te kunnen doen. Hierdoor blijft de focus liggen op het continueren van de huidige bezetting met de juiste begeleiding.

De uitvoering van de quotumheffing is in de jaren 2019, 2020 en 2021 uitgesteld. Dit betekent dat er geen heffing (boete) wordt opgelegd aan werkgevers die niet aan hun quotum hebben voldaan. Gemeente Westland voldoet met haar 21,4 garantiebannen niet aan de gestelde doelen om aan de quotumwet te voldoen. Voor nu is dit zonder verdere risico's.

5.5.2.8 Formatie en loonsom

Het aantal fte is ten opzichte van de begroting 2021 gestegen met 51 tot 891 fte. De stijging wordt met name veroorzaakt door tijdelijke formatie (16 fte) en structurele uitbreiding (35 fte) als gevolg van het versterken van de organisatie, beleidsintensivering op het gebied van energietransitie en sociaal domein. Binnen de silo's ruimte en sociaal domein is materieel budget omgezet naar formatie.

De loonsom in 2022 bedraagt € 74 miljoen. De loonsom is gebaseerd op de cao 2019-2020 en verhoogd met een stelpost van € 1,7 miljoen voor toekomstige loonontwikkelingen. De loonsom neemt in 2022 met € 3,7 miljoen toe ten opzichte van de begrote loonsom voor 2021. De premies van de werknemersverzekeringen en pensioenpremies zijn ten opzichte van de loonbegroting 2021 verhoogd met 1,7%.

Ontwikkeling loonkosten	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Loonsom organisatie	70.665	74.389	72.953	72.848	72.819
Aantal Fte organisatie	840	891	874	872	871
Gemiddelde loonsom per Fte	84	84	84	84	84

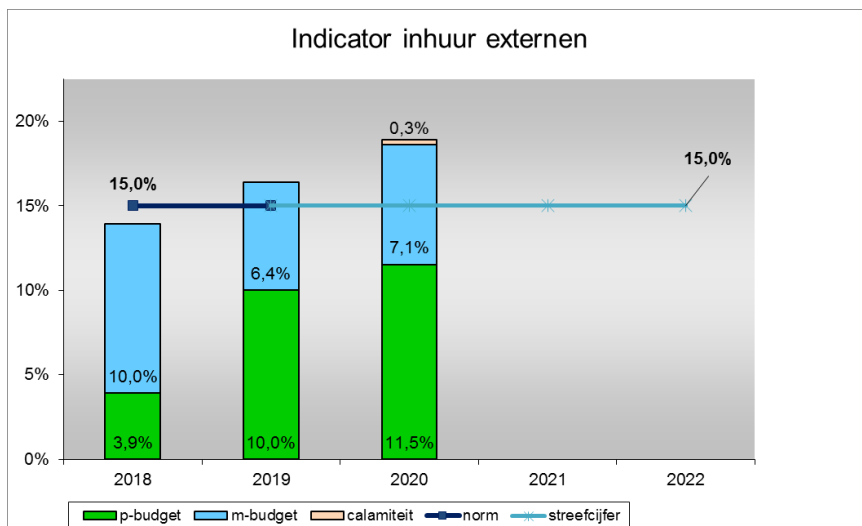
(bedragen x € 1.000)

5.5.2.9 Externe inhuur

De totale inhuurkosten zijn weergegeven als percentage van de totaal geraamde loonsom van de ambtelijke organisatie. Eén van de doelstellingen van het project 'Versterken Organisatie' is om de basisformatie van de organisatie op sterkte te brengen en vervolgens het aantal externen te verlagen. Daartegenover staat, dat door de krappe arbeidsmarkt, we vaker zien dat een beroep moet worden gedaan op externen, omdat vacatures niet of niet tijdig door eigen personeel kunnen worden vervuld. Ons college hecht er in dit verband vooral aan dat de dienstverlening op peil blijft.

Door de reden van inhuur nadrukkelijker te monitoren proberen we meer inzage te krijgen op welke wijze de inhuur kan worden beperkt met als doel om te voldoen aan het streefcijfer.

Het streefcijfer voor 2022 is 15%. Een bepaalde mate van inhuur zal altijd noodzakelijk blijven om de flexibiliteit te borgen en specifieke kennis in huis te halen.

Grafiek: Streefcijfer inhuur externen als percentage van het P-budget.

De totale inhuurkosten zijn weergegeven als percentage van de totaal geraamde loonsom van de ambtelijke organisatie.

5.5.3 Dienstverlening en digitale toegankelijkheid

In 2022 bouwen wij verder aan het digitaliseren van onze diensten en processen. Daarmee bieden we meer mogelijkheden voor onze inwoners en bedrijven om plaats- en tijdonafhankelijk gebruik te maken van onze diensten. Persoonlijk contact in de dienstverlening blijft altijd mogelijk als één van de kanalen waar burgers uit kunnen kiezen. Wij stellen de inwoner en ondernemer centraal.

Om de dienstverlening zo goed mogelijk op onze klanten af te stemmen streven wij naar een integraal klantbeeld waarbij alle relevante informatie over een klant bij voorkeur op één centrale plek beschikbaar is. De gemeente kan daardoor sneller en beter inspelen op de vraag van de klant. Daarnaast willen wij het gemak vergroten waarmee inwoners en bedrijven van Westland inzicht kunnen krijgen in de status van hun vraag. Niet alleen via het klantcontactcentrum maar ook rechtstreeks via persoonlijke internetportalen zodat een klant op elke gewenst moment inzicht heeft in de status van zijn zaak.

Een belangrijke voorwaarde voor het bereiken van een integraal klantbeeld is dat de benodigde informatie op orde is en beschikbaar is en blijft. Vanzelfsprekend alleen voor degenen die daartoe geautoriseerd zijn en alleen gedurende de tijd dat de informatie bewaard mag worden. Op dit moment is die informatie nog verspreid over vele applicaties en netwerkschijven waardoor het soms moeite kost om informatie uit te wisselen en de klantvragen optimaal te kunnen beantwoorden.

Om bovenstaande ambities te realiseren is het programma Klant in Beeld, Informatie op Orde in het leven geroepen. Onder dit programma vallen de volgende projecten:

1. Herijken visie op zaakgericht werken
2. Realiseren integraal klantbeeld en statusinformatie
3. Ondersteunen processen zonder procesapplicatie
4. Duurzaam opslaan van informatie
5. Uitmaken verouderde applicatie
6. Optimaliseren 'zoeken en vinden'
7. Ontwikkelen vaardigheden zaakgericht werken bij beheerders en gebruikers

Ten aanzien van het Programma Dienstverlening blijven wij ook in 2022 investeren in betere dienstverlening voor onze inwoners en bedrijven. Daarbij borduren we voort op de ingeslagen weg met de door de raad vastgestelde visie als uitgangspunt. Op moment van schrijven van deze paragraaf wordt verder uitwerking gegeven aan de implementatie van de visie en de raad zal daarbij betrokken worden. We zul-

len de raad op een later moment uitvoeriger informeren over de stand van zaken. Op het niveau van de visie op Dienstverlening loopt verbeteren interne en externe dienstverlening samen op.

Wat gaan we onder andere nog meer doen:

- Wij gaan verder met de voorbereidingen op de komst van de nieuwe Omgevingswet;
- Wij gaan verder met het vormgeven aan de transformatie binnen het Sociaal Domein ten aanzien van de uitvoering;
- Wij blijven bij het Klantcontactcentrum in samenwerking met de organisatie investeren in goede informatievoorziening richting onze inwoners, bedrijven en instellingen.

5.5.4 ICT

5.5.4.1 ICT – Regie en Changeorganisatie

De manier waarop burgers, bedrijven en overheid met elkaar communiceren en gegevens uitwisselen is sterk in ontwikkeling en ziet er in de toekomst heel anders uit. We zijn een moderne dienstverlener en willen deze snelle ontwikkelingen continu in onze dienstverlening integreren. Om dit in goede banen te leiden is een wendbare, goed geïnformeerde en proactieve ICT-organisatie nodig. In 2019 is de ontwikkeling van deze Regie- en Changeorganisatie ingezet. Dit nieuwe organisatieonderdeel voorziet in de uitbreiding van de huidige ICT-organisatie met een aantal hooggekwalificeerde medewerkers en de aanpassing van enkele bestaande functies. Samen met de ICT-beheerorganisatie vormt de Regie- en Changeorganisatie de wendbare, goed geïnformeerde en proactieve ICT-organisatie die onze klanten op een voorspelbare manier ondersteunt zodat zij optimaal hun werk kunnen doen in een steeds digitalere informatiesamenleving.

Deze ontwikkeling past binnen de in samenhang aangestuurde en parallel uitgevoerde sporen ter versterking van onze ICT-organisatie:

- Spoor 1:* de basis op orde brengen binnen de huidige ICT-beheerorganisatie (zie ook verderop in paragraaf 5.4.2).
- Spoor 2:* de opbouw van een nieuwe ICT Regie- en Change organisatie.
- Spoor 3:* het formuleren van nieuw beleid en uitgangspunten voor de doorontwikkeling van informatiemanagement en de implementatie van Digitaal Werken.

In 2022 zullen we de in de drie sporen opgenomen activiteiten afronden en de beoogde effecten van de inspanningen evalueren:

- De basis van onze ICT-organisatie is op orde gebracht, zodat het beheer stabiliseert en er ruimte ontstaat voor het verder inrichten van verandering.
- Het volwassenheidsniveau van de beheerorganisatie is verder gestegen, als randvoorwaarde voor meer procesgericht, voorspelbaar, betrouwbaar en doelgericht werken.
- De basis is gelegd voor een moderne informatie infrastructuur waarmee we in staat zijn in te spelen op veranderingen.
- We hebben een beter inzicht in klantbehoeften, interne en externe ontwikkelingen. We gebruiken dat inzicht om met innovatieve projecten werkbare oplossingen te realiseren.
- Als goed geïnformeerde en proactieve professionals kunnen we invulling geven aan regie, kaderstelling en advisering ten behoeve van de wendbaarheid en het aanpassingsvermogen van de organisatie.
- Onze visie op digitaal, zaakgericht werken sluit aan op gangbare ontwikkelingen, zodat we goed voorbereid kunnen voorsorteren op de digitale transformatie.
- De stabiele continuïteit en veiligheid van onze ICT-omgeving blijft gehandhaafd en wordt verder ontwikkeld conform actuele standaarden.
- Onze begroting past zich aan bij de ontwikkeling en transformatie op de strategische richting naar meer afname van SAAS (Software as a service) en infrastructuur in de cloud.
- Onze begroting past bij een moderne organisatie die zich wendbaar, flexibel en voorspelbaar opstelt.

Vanwege flexibiliteit, innovatievermogen, schaalbaarheid en een kortere time-to-market zullen we de mogelijkheden van de cloud optimaal benutten. De beweging van zowel onze applicatieleveranciers als technologieleveranciers is naar de cloud. Westland sluit daarop aan. De transformatie van de gemeente Westland, van een ICT- en (eigen) beheerfocus naar een businessgerichte focus, wordt ondersteund door de inzet van clouddiensten. We streven naar een hybride verantwoorde cloudarchitectuur waarmee we in onze ICT-dienstverlening een combinatie van 'Software as a service' SAAS, private en publieke Clouddiensten en een beperkte hoeveelheid on premise hanteren. We realiseren deze architectuur gefaseerd via een fasegewijze planning op basis van de geïntegreerde cloudstrategie.

We ontwikkelen ons daarmee de komende jaren tot een open en betrouwbare digitale overheid die, samen met anderen, innovatieve taken en diensten levert in de overheidsketen. Ook voor 2022 zal het bewaken van de balans tussen vernieuwing en beheren van het bestaande een belangrijke opgave zijn. Al jaren stijgen de ICT-kosten bij gemeenten. Wij verwachten dat deze stijging door blijft zetten, vooral op de onderdelen personeel en software. Belangrijke oorzaken liggen in een toenemende vraag naar ICT-personeel en in de trend om software als een dienst af te nemen (SAAS).

5.5.4.2 Vooruitgang/ ICT

De gemeente Westland heeft een grote uitdaging om de snelle ontwikkelingen op gebied van digitalisering en ICT-dienstverlening in goede banen te leiden. Vanwege deze ontwikkelingen is het belangrijk dat er een wendbare en adaptieve Informatievoorzieningsorganisatie is met vakvolwassen medewerkers. De organisatie heeft een meerjarige ontwikkeling in gang gezet om vanuit de traditionele ICT-beheerorganisatie door te groeien naar een alomvattende informatievoorzieningsorganisatie die zich, naast het verzorgen van beheerwerkzaamheden, ook kan toeleggen op regie- en changevraagstukken, dit met het oog op de toenemende en verbredende vraag vanuit haar klantorganisaties. Op basis van een in 2021 opgestelde houtskoolschets zullen we in 2022 starten met het verder vormgeven van de ICT-beheerorganisatie. Daarover meer in paragraaf 5.4.3.

Naast de ontwikkeling van de I&A beheerorganisatie wordt in 2022 gewerkt aan:

- Reguliere werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud en het gecontroleerd doorvoeren van wijzigingen in onze bestaande ICT-omgeving;
- Verschillende ICT-projecten die bijdragen aan de versterking van de informatievoorziening van de gemeente Westland;
- De digitale transformatie via de strategische roadmap;
- De ontvlechting van de samenwerking met de gemeente Leidschendam-Voorburg.
- De versterking van de samenwerking met Midden-Delfland.

Goede, op verandering gerichte, communicatie is onontbeerlijk om het effect van alle uit te voeren activiteiten optimaal te laten zijn. Daarom is een op verandering gerichte communicatiestrategie opgesteld die bijdraagt aan het realiseren van deze veranderaanpak.

5.5.4.3 Samenwerking Leidschendam-Voorburg

Nadat Leidschendam-Voorburg (LV) in November 2020 de samenwerking heeft opgezegd, wordt er druk gewerkt aan de financiële afhandeling, is er een projectorganisatie opgezet en wordt er intern gekeken naar de impact.

Er is veel aandacht voor de impact op de interne organisatie van de ICT-beheerorganisatie. Er wordt in 2021 een houtskoolschets gemaakt voor de toekomstige organisatie (zie paragraaf 5.4.2) en een sociaal plan geschreven om de gevolgen voor betrokken medewerkers mee op te vangen. Hierover wordt intensief gecommuniceerd met medewerkers, OR en andere stakeholders. De personele ontvlechting zal tot de datum van de ontvlechting veel voorbereiding vragen en ook dient rekening te worden gehouden met een periode van nazorg. Ondertussen zorgen we voor continuïteit in de dienstverlening ten aanzien van ICT en informatievoorziening. Over de precieze uitwerking van de financiële gevolgen zullen wij u begin 2022 nader informeren.

5.5.5 Gegevensbescherming

Gegevensbescherming is de verzamelterm waaronder gemeente Westland geïntegreerd beleid voert op de gebieden van informatiebeveiliging en privacy. Het belang en de noodzaak van gegevensbescherming neemt nog steeds toe. Er zijn bedreigingen van buitenaf in de vorm van cybercrime en hackers. Deze zaken staan bovenaan in de top van de dreigingsmonitor die landelijk is opgesteld. En menselijke fouten blijven ook een reële dreiging vormen. Een foutje is snel gemaakt, terwijl de gevolgen fors kunnen zijn. Het resultaat uit zich dan in een datalek, een incident of een kwetsbaarheid. Om dit het hoofd te bieden zijn er wettelijke kaders en normen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.

Advisering over en toezichthouden op informatiebeveiliging en privacy vormen de kerntaken van taakveld Gegevensbescherming. Vooraf wordt gemonitord of de afspraken voldoende waarborgen bieden en achteraf wordt getoetst of de toepassing en invulling van de kaders en normen juist plaatsvinden. Basis hierbij is de focus op de risico's die ermee samenhangen. En er is de nodige aandacht voor bewustwording, het analyseren van incidenten en de lessen die daaruit getrokken kunnen worden.

5.5.5.1 Wettelijke kaders en normen

De BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is het verplichte kader voor informatiebeveiliging waaraan we moeten voldoen. Dit normenkader helpt ons om het niveau van informatiebeveiliging binnen onze organisatie steeds meer te versterken.

Bijvoorbeeld de verwachte aansluiting met 24/7-monitoring op het SIEM/SOC (Security Information and Event Management/Security Operations Center) van KPN. Dat brengt de monitoring van het netwerkverkeer naar een hoger niveau. De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is het belangrijkste wettelijke kader voor privacy. Deze wet stelt onder m dat DPIA's (Data Protection Impact Assessments) periodiek gecontroleerd en vernieuwd moeten worden. In 2022 start taakveld Gegevensbescherming dit proces.

5.5.5.2 Borging

Taakveld Gegevensbescherming stelt periodieke rapportages en ongevraagde adviezen op. Dit ondersteunt de borging van bescherming van persoonsgegevens van klanten en de privacy van medewerkers in alle processen. En dit geeft inzicht in de mate van borging. Doordat taakveld Gegevensbescherming direct bij de start van gemeentelijke projecten (bijv. OPEX) en nieuwe ontwikkelingen wordt betrokken, worden informatiebeveiliging en privacy direct in processen geborgd.

In 2022 verwachten we de beschikking te hebben over een ISMS-tool (Information Security Management System). Met deze tool:

- krijgen we het volwassenheidsniveau op het gebied van informatiebeveiliging en privacy beter in beeld;
- op basis van de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) realiseren we doorlopend verbetering;
- sluit de verantwoording over gegevensbescherming aan bij de P&C-cyclus.

5.5.5.3 Ketensamenwerking

Bij samenwerking in ketens en met verbonden partijen wordt eerst contact gezocht met de gemeente als er bij een ketenpartner of verbonden partij een security- of privacy incident is. Daarom maken we met deze partijen afspraken over hoe zij in hun verwerkingen omgaan met informatiebeveiliging en privacy. Dit leggen we vast in een overeenkomst. Zo nodig gaan we in overleg om tot de minimaal noodzakelijke basis van gegevensbescherming te komen.

5.5.5.4 ENSIA

Het moeten voldoen aan kaders en normen op het gebied van informatieveiligheid (en indirect privacy) brengt de verplichting met zich mee dat daar verantwoording over wordt afgelegd. De wijze waarop dit plaatsvindt zijn zelfevaluatie in het kader van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Uitgangspunt daarbij is het horizontale verantwoordingsproces aan de gemeenteraad. Dit vormt de basis voor het verticale verantwoordingsproces aan nationale partijen die een rol hebben in het toezicht op

informatieveiligheid. Op deze wijze leggen wij als college van B&W, in de paragraaf bedrijfsvoering, aan uw raad verantwoording af over informatieveiligheid. Doel van ENSIA is ook het tijdig en accuraat opleveren van de verantwoording over DigiD, Suwinet, BAG, BGT, BRO, BRP, WOZ en Reisdocumenten aan de verticale toezichthouders. Aandachtpunten en verbeteringen uit een vorige ENSIA -verantwoording implementeren we voordat de zelfevaluatie van het volgende jaar start.

5.5.6 Interne beheersing en rechtmatigheid

Naar verwachting moet ons college zich vanaf begrotingsjaar 2022 verantwoorden over de rechtmatigheid. Onlangs is namelijk het wetsvoorstel, versterking decentrale rekenkamers waar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording deel van uitmaakt, aangeboden aan de Tweede Kamer. Deze rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen in de jaarrekening 2022. De externe accountant toetst het oordeel van het college. We zijn als organisatie al gestart met een traject om tijdig tot een verantwoording over de financiële rechtmatigheid te komen. Belangrijk in dit proces blijven de verbetering van het bewustzijn rondom rechtmatigheid, het optimaliseren van rechtmatigheidsaspecten in de processen, de positionering en controleaanpak van de Verbijzonderde Interne Controle en tot slot eenduidige afspraken tussen de externe accountant en ons college.

5.5.7 Inkoop

Onze ambitie voor 2022 is om nog meer in te zetten op de lokale economie, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en contractbeheer. De inkoopadviseur wijst bij het intakegesprek met de interne opdrachtgever op het bestaan van de database lokale ondernemers en de verplichting vanuit het inkoopbeleid om lokale ondernemers, indien geschikt, bij onderhandse aanbestedingen te benaderen om offerte uit te brengen. Op de correcte toepassing van deze database wordt nog nadrukkelijker toegezien.

De gemeente Westland hecht veel waarde aan een goed contractbeheer. Voor rechtmatig inkopen is een professioneel contractenregistratiesysteem onontbeerlijk. Wij verwachten in 2022 te werken met een professioneel contractenregistratiesysteem. Hiervoor zijn verdere stappen gezet. Het systeem registreert overigens niet alleen inkoopcontracten, maar in beginsel alle contracten. Het systeem bewaakt niet alleen expiratedata en opzegtermijnen, maar signaleert bij een aantal contracten ook diverse bewakingsmomenten gedurende de looptijd van het contract. Te denken valt aan prestaties die moeten worden geleverd en acties die moeten worden ondernomen. Het systeem kan op deze manier een bijdrage leveren aan het contractmanagement. Dit wordt in de organisatie verder ontwikkeld.

Er wordt nader onderzocht in hoeverre aan maatschappelijk betrokken ondernemers een keurmerk kan worden toegekend dat leidt tot het verkrijgen van voorrang bij het verkrijgen van een opdracht. Ondernemers kunnen dit keurmerk behalen door onder andere het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, vrijwilligerswerk of sponsoring van sport en cultuur.

5.5.8 Modernisering (Financiële) Sturing en Beheersing

Eind 2020/ begin 2021 is een analyse gemaakt van de toekomst -bestendigheid van de huidige (financiële) sturing en beheersing binnen de gemeente West land. Deze analyse heeft inzichtelijk gemaakt dat sprake is van een onbalans tussen de wijze waarop Westland nu omgaat met financiën aan de ene kant, en de vereisten die worden gesteld aan toekomstbestendige sturing en beheersing aan de andere kant. Het college heeft daarom opdracht gegeven tot een ontwikkelprogramma, gericht op de modernisering van de wijze waarop Westland omgaat met financiën. Met de modernisering van de financiële sturing moeten “financiële incidenten” zoveel mogelijk worden voorkomen.

5.5.9 Doorontwikkeling risicomanagement

Het beleidskader risicomanagement is in 2016 door de raad vastgesteld. Tot op heden is nog onvoldoende invulling gegeven aan de in het beleidskader beschreven systematische aanpak/ inventarisatie van de strategische risico's. Daarnaast heeft ook de Rekenkamercommissie (RKC) in haar rapport daarover opmerkingen gemaakt en aanvullende aanbevelingen gedaan. Om hiervoor een traject te kunnen starten, zullen voor uitvoering van dit project en structurele borging van de uitkomsten, ook middelen

beschikbaar moeten komen. Voor de implementatie van de (overige) aanbevelingen van de RKC en de eventuele amendementen zal een separaat plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan van aanpak zal, daar waar mogelijk, aansluiten op reeds lopende ontwikkelingen (zie ook de bestuurlijke reactie op het RKC-onderzoek) en in nauw overleg met uw raad worden opgepakt.

5.5.10 Kaderstellende beleidsnota's

- Integraal Personeelsbeleidsplan 2020;
- Beleidsplan Welbested (beleidsregels inkoop) 2020;
- Gegevensbescherming.

5.6 Verbonden partijen

5.6.1 Inleiding

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft door stemrecht, door zitting te nemen in het bestuur of in een toezichthoudend orgaan van een verbonden partij. Er is sprake van een financieel belang als er een bedrag ter beschikking is gesteld dat bij faillissement niet verhaalbaar is, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

Ook als er structureel sprake is van een overwegende bekostiging van (activiteiten van) een organisatie gezien het maatschappelijk of algemeen belang in combinatie met een bestuurlijk belang, kan sprake zijn een verbonden partij.

Opzet paragraaf verbonden partijen

Op grond van het BBV dient de informatie die gerelateerd is aan de betrokkenheid van de verbonden partij bij de realisatie van de programmadoelstellingen in de beleidsprogramma's te worden opgenomen.

In de paragraaf verbonden partijen dient minimaal de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen te worden opgenomen, alsmede de lijst van verbonden partijen met informatie over onder meer het bestuurlijk en financieel belang, een aantal financiële kengetallen en de risico's

5.6.2 Beleid verbonden partijen

Uitgangspunt voor iedere participatie in een verbonden partij is dat er sprake is van een publiek belang. De keuze van gemeenten om te participeren in een verbonden partij vindt haar basis in een diversiteit van afwegingen. De belangrijkste zijn een wettelijke verplichting, de verwachting dat autonomie van de verbonden partij leidt tot prestatieverbetering, efficiencyoverwegingen, schaalvergroting en/of flexibiliteit. De gemeente draagt de verbonden partij op om taken namens haar uit te voeren. De gemeente zet met het aangaan van een verbonden partij de uitvoering van het publiek belang op afstand. Zowel vanuit het eventueel opdrachtgeverschap als vanuit de (aandeelhouders)bevoegdheden wil de gemeente echter wel kunnen vaststellen of de activiteiten van de verbonden partij bijdragen aan het gestelde publiek belang en of dat op een efficiënte en doelmatige wijze tot stand komt. Van belang is daarop toezicht te houden en te controleren of de verbonden partijen nog en zo ja, in welke mate bijdragen aan het publiek belang

In 2017 is het beleidskader governance verbonden partijen door de raad vastgesteld. De implementatie is doorgevoerd, onder meer door het vaststellen en uitrollen van een organisatorisch inbeddingsplan, waarin accounthouders en accountteams een belangrijke rol spelen bij de integrale advisering over verbonden partijen. De ontwikkelde instrumentaria zoals jaarlijkse interne screenings, toezichtarrangementen en beheerplannen zijn inmiddels vaste onderdelen van de jaarlijkse cyclus van rapportage en verantwoording van het beheer van verbonden partijen. In 2021 zijn we gestart met de actualisatie van het beleidskader governance verbonden partijen. We zullen dit in 2022 voorleggen aan de gemeenteraad. We willen in het beleidskader een leidraad integreren voor organisaties die geen verbonden partij zijn maar wel in belangrijke mate een bijdrage leveren aan de taken en beleidsdoelstellingen van de gemeente, de zogenaamde systeempartners.

In september 2018 is het Uitvoeringsprogramma 2019 van het Westlandprogramma 2018-2022

'Samen werken aan een nieuwe balans' vastgesteld. In maatregel 3 is toegelicht dat de besluit- en verantwoordingsprocessen rond de verbonden partijen worden onderzocht en waar nodig verbeterd.

In 2020 en 2021 is een onderzoek uitgevoerd naar de huidige besluit- en verantwoordingsprocessen door KokxDeVoogd. Dit onderzoeksbureau geeft aan dat de jaarstukken de informatie bevatten die op grond van het BBV wordt vereist. Deze informatie is bovendien uitgebreid en up to date. Ook blijkt op heldere wijze welke bestuurlijke, beleidsmatige en financiële risico's mogelijkerwijs verbonden zijn aan verbonden partijen. In het kader van het onderzoek is ook een quick scan verricht naar de jaarstukken

van andere gemeenten. Daaruit blijkt dat de paragraaf 'Verbonden Partijen' zoals deze is opgenomen in de jaarstukken van de gemeente Westland de vergelijking met de paragrafen zoals opgenomen in de jaarstukken van andere vergelijkbare gemeenten goed doorstaat. Het rapport is aangeboden aan de gemeenteraad.

Ook onderdeel van maatregel 3 is het voornemen tot een periodieke evaluatie of de samenwerking met de verbonden partijen op een doelmatige en doeltreffende wijze verloopt en of deze bijdraagt aan het behalen van de gestelde (maatschappelijke) doelen. In 2022 zullen wij aan de hand van de resultaten uit een in 2021 uitgevoerde pilot verder uitvoering geven aan de periodieke evaluatie van de verbonden partijen.

5.6.3 Toelichting op paragraaf verbonden partijen

In de paragraaf verbonden partijen worden (financiële) termen gehanteerd die wellicht tot verwarring kunnen leiden en daarom hieronder kort worden toegelicht

Met het *financieel belang* worden de middelen bedoeld die de gemeente kwijt zou zijn in het geval van een faillissement van de organisatie of wanneer eventuele financiële consequenties de facto voor rekening komen van de gemeente. Concreet hebben we het dan over het aandelenbelang in de vorm van gestort kapitaal, een verstrekte lening of een garantstelling. In de toelichtende tekst wordt dit per verbonden partij uitgewerkt. In het overzicht met financiële gegevens is onder het kopje financieel belang de boekwaarde op de gemeentelijke balans opgenomen.

Met de termen *eigen vermogen* en *vreemd vermogen* wordt bedoeld op het eigen en vreemd vermogen dat de verbonden partij bij begin en einde van het begrotingsjaar verwacht op de balans te hebben staan. Dit geeft een indicatie van de (omvang van de) totale balanspositie van de verbonden partij. Op basis hiervan kan ook de solvabiliteit (verhouding eigen vermogen/totaal vermogen) worden bepaald. Het *verwacht resultaat* is het exploitatieresultaat dat de verbonden partij in 2022 verwacht te realiseren. Een aantal verbonden partijen heeft hiertoe een (concept-) begroting opgesteld waaruit deze getallen konden worden overgenomen. Dat is het geval bij de Gemeenschappelijke Regelingen, omdat daar de rapportageverplichtingen ook op het BBV zijn gebaseerd. Voor de privaatrechtelijk rechtspersonen geldt een ander verantwoordingskader, dat op het Boek 2 BW is gebaseerd. Voor zover de aandeelhouders de bevoegdheid hebben om de begroting vast te stellen, komt dat bij de najaarsvergadering van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) aan de orde. Bij de vennootschappen zijn de laatst beschikbare gegevens opgenomen en voor het eventuele uit te keren dividend is een schatting opgenomen.

Onder de kop *financiële bijdrage* staat de (min of meer structurele) bijdrage vermeld die vanuit de beleidsprogramma's van de gemeente aan de verbonden partijen wordt verstrekt in 2022.

5.6.4 Overzicht verbonden partijen

In het begrotingsjaar 2022 participeert Westland in zestien verbonden partijen. Hieronder worden de verbonden partijen gerangschikt naar rechtsvorm.

Twee voormalige verbonden partijen zijn niet meer opgenomen in de paragraaf:

- Stichting Greenport West-Holland omdat niet meer kwalificeert als een verbonden partij volgens de BBV;
- VOF Juliahof omdat is deze is geliquideerd.

Financiële gegevens

Bedragen x € 1.000.

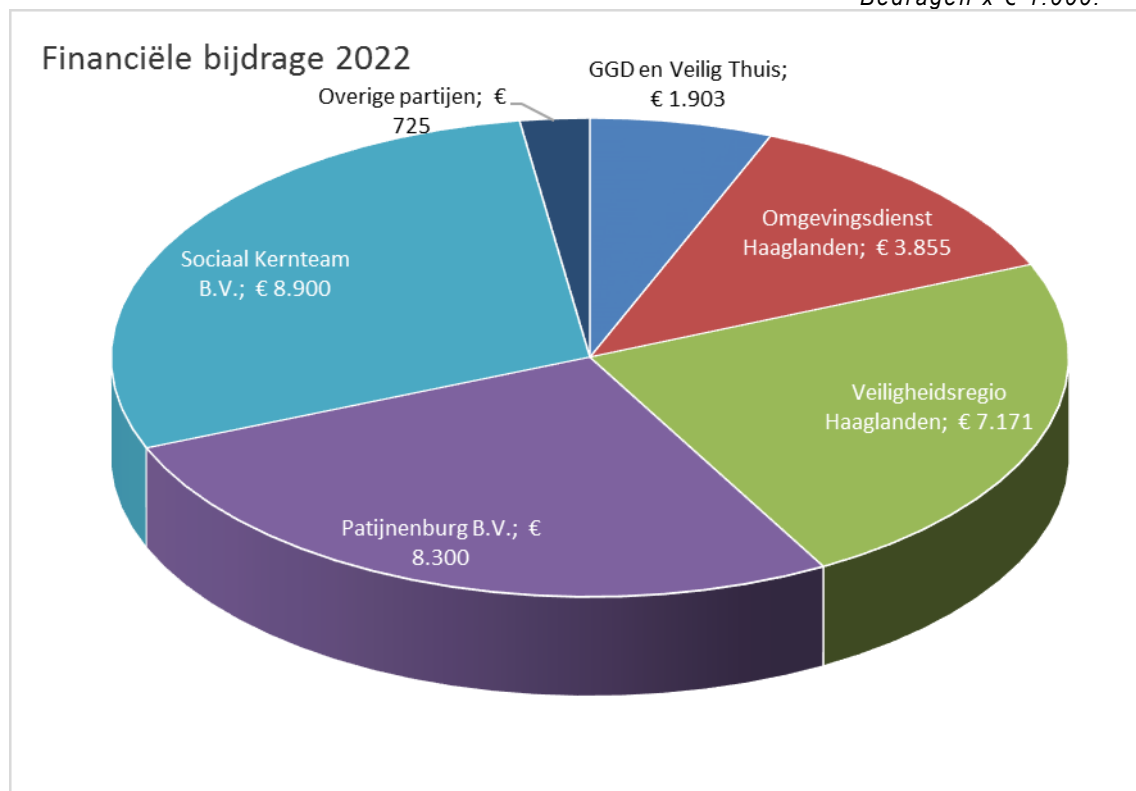
Naam verbonden partij	Programma	Financiële bijdrage	Eigen vermogen	Verwacht Resultaat	Dividend	Financieel belang
Gemeenschappelijke regelingen						
Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden	7	1.903	240	-	-	-
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	3	308	31.048	842	-	-
Omgevingsdienst Haaglanden	7	3.855	1.071	-	-	-
Inkoopbureau H10	6	307	43	-	-	-
Veiligheidsregio Haaglanden	1	7.171	1.975	-	-	-
Besloten vennootschappen						
Gemeenschappelijk bezit Evides B.V.	7	-	289.400	26.250	684	5.396
Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom BV/CV	8	-	15.723	-	-	9
Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland BV/CV	8	-	9.371	-	-	18
Patijnenburg B.V.	6	8.300	4.028	-	-	0
Regionale ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter B.V.	3	100	49.681	(3.727)	-	-
Sociaal Kernteam B.V.	6	8.900	693	-	-	0
WHC Onroerend Goed B.V. (vh: GHC Onroerend Goed Expo B.V.)	3	-	4.160	26	-	2.000
Naamloze vennootschappen						
BNG Bank N.V.	10	-	5.097.000	221.000	350	733
N.V. HVC	7	-	157.293	15.000	-	6
N.V. Juva holding	3	-	141.105	16.000	11.230	786
Andere rechtsvormen						
Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland U.A.	5	10	4.388	(260)	-	-
TOTAAL		30.854	5.807.218	275.132	12.264	8.948

5.6.5 Grafieken

Financiële bijdrage 2022

Voor 2022 is voor € 30,85 miljoen aan financiële bijdragen vanuit de programmabegroting voorzien aan de verbonden partijen. In onderstaande taartgrafiek zijn de bijdragen in vergelijking opgenomen voor die verbonden partijen waaraan een exploitatiebijdrage wordt verstrekt.

Bedragen x € 1.000.

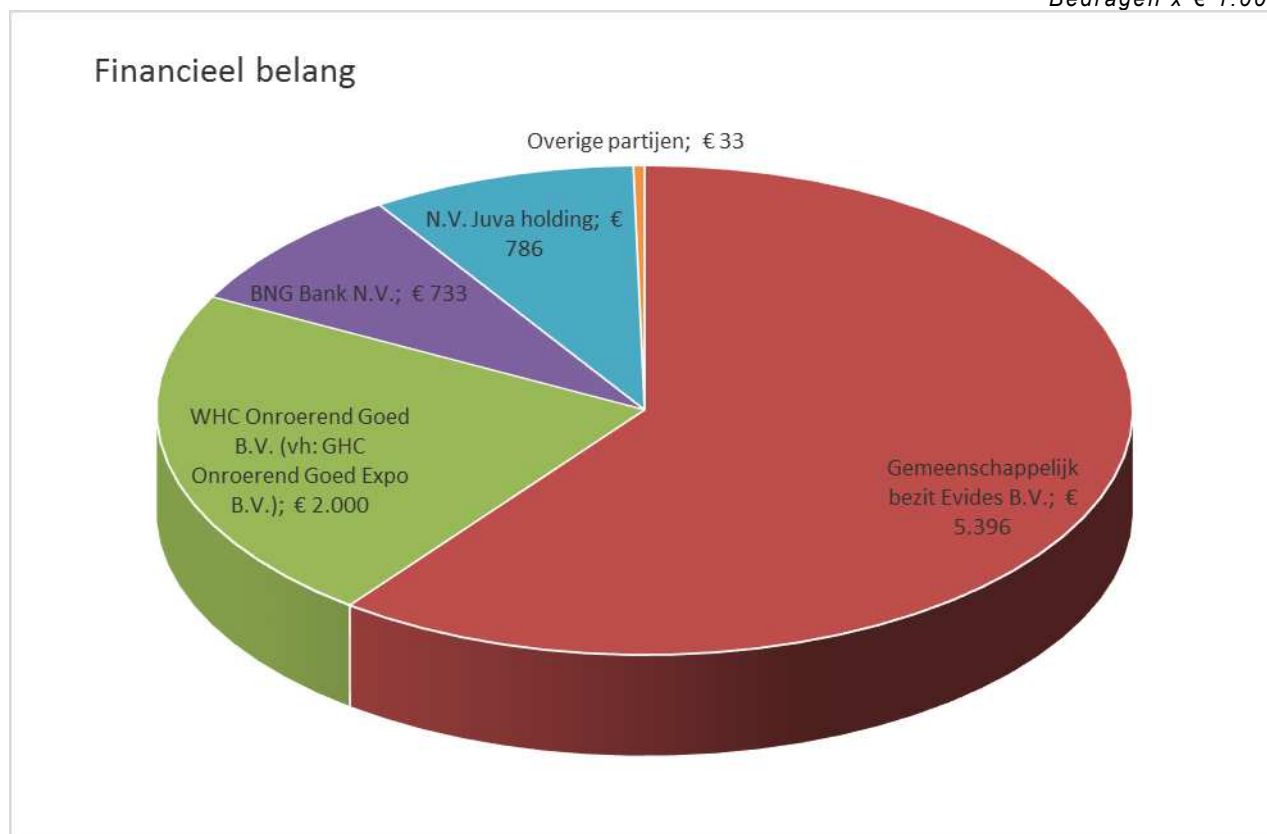
Financieel belang

In het overzicht met financiële gegevens is onder het kopje *financieel belang* de boekwaarde opgenomen die als financieel vast actief op de gemeentelijke balans gepresenteerd is. Deze waarden zijn de oorspronkelijke aankoopwaarden minus waardeverminderingen door afwaarderingen in voorgaande jaren.

De waarde van dit aandelenbelang op de balans van de gemeente is ca. € 8,9 mln. en is als volgt over de verbonden partijen (vennootschappen) verdeeld (zie grafiek).

Deze waarde kan lager zijn vanwege afwaarderingen in het verleden.

Bedragen x € 1.000.

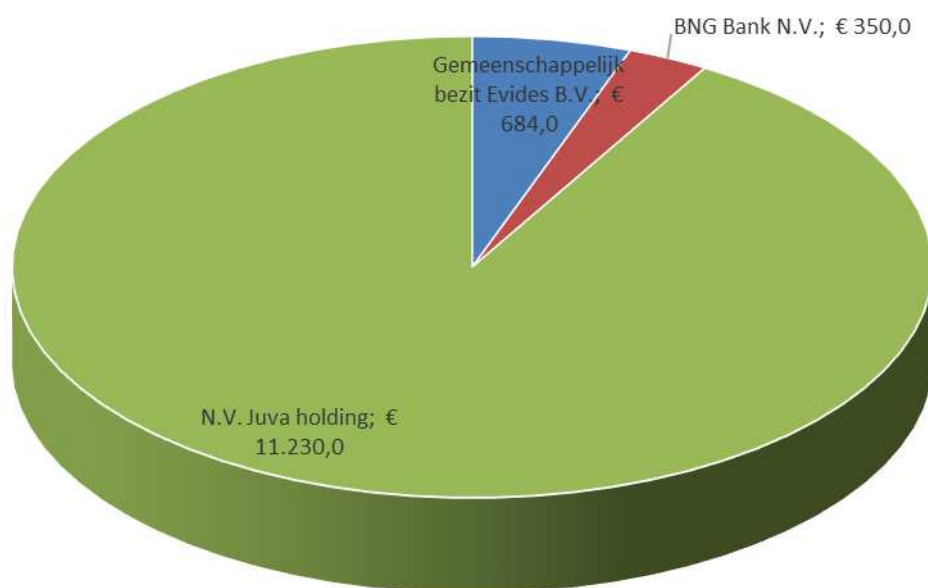
Verwacht dividend gemeente over 2022

In principe kunnen alle vennootschappen⁹ hun aandeelhouders bij een positief resultaat (winst) dividend uitkeren als het eigen vermogen van de vennootschap daartoe toereikend is. In de volgende grafiek is de verdeling van de verwachte € 12,26 miljoen aan dividendopbrengsten weergegeven. Verreweg het meeste dividend wordt uitgekeerd door de NV Juva (€ 11 miljoen). De dividendverwachting is terughoudend omdat zowel Evides als BNG heeft aangegeven dat het dividend in 2022 e.v. lager uit zal vallen.

⁹ Vennootschappen zijn per definitie private rechtspersonen.

Bedragen x € 1.000.

Dividend 2022

Gemeenschappelijke Regelingen

Verbonden partij	Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)	
Openbaar belang	De gezondheid van de inwoners van de regio Haaglanden en het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling.	
Bestuursfunctie	Lid AB; Lid bestuurlijke adviescommissie Veilig Thuis (VT); Lid bestuurlijke adviescommissie GGD.	
Deelnemende partijen	De negen gemeenten van de Veiligheidsregio Haaglanden, te weten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.	
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur (AB) wordt één afgevaardigde van het college van B&W, zijnde de wethouder Zorg óf de wethouder Jeugd, van iedere deelnemende gemeente benoemd.	
Financieel belang	De gemeente heeft geen aandelenbelang in deze GR of staat niet garant voor een bepaald bedrag. Wel kunnen tekorten onder bepaalde situaties ten laste van de deelnemende partijen worden gebracht. De verwachte bijdrage aan de GGD wordt nu geraamd op € 1,288 miljoen en aan Veilig Thuis € 0,615 miljoen.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 0	€ 0

Eigen vermogen	€ 240.000	€ 240.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Verwacht resultaat	€ 0	
Financiële bijdrage	€ 1.903.000	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen 2022 Ook in 2022 geeft de GGD uitvoering aan de taken uit de Wet publieke gezondheid, de Wet op lijkbezorging en de Wet Kinderopvang. Specifieke aandacht wordt in 2022 besteed aan de coronacrisis en de gezondheidsgevolgen. Zo wordt extra ingezet op het versterken van het lokaal gezondheidsbeleid door het adviseren over en het coördineren van preventieve activiteiten en door het versterken van de preventiestructuur.

Veilig Thuis Haaglanden heeft een wettelijke taak die voortkomt uit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. In 2022 wordt verder ingezet op het realiseren van de volgende doelstellingen:

- Het tijdig afronden van meldingen.
- Veilig Thuis is binnen de keten een sterk expertisecentrum: versterken expertiserol, meer advies en focus op ernstig en hardnekkig geweld.
- Meer resultaatgerichte sturing: versterkte uitvoering. Veilig Thuis stuurt op tijdigheid en kwaliteit.

Risico's in relatie tot weerstandsvermogen Er is geen weerstandsvermogen binnen deze GR. Hier is onderzoek naar gedaan. De opbouw van weerstandsvermogen wordt binnen de GR niet wenselijk geacht omdat dit binnen de participerende gemeenten moet plaatsvinden.

Jaarlijks wordt er een uitvoeringsovereenkomst afgesloten tussen de GR en de opdrachtnemer Den Haag. Hierdoor is van tevoren duidelijk wat de deelnemersbijdrage is. Dit tenzij bestuurlijk wordt besloten tot aanpassing van de bijdrage, bijvoorbeeld omdat sprake is geweest van extra taken (zoals meer meldingen bij Veilig Thuis dan begroot of grootschalige vaccinatie ter afweiding van een infectieziekte-epidemie), of dat er meer of minder is afgenomen dan begroot van producten die per prestatie worden afgerekend (zoals forensische zorg en inspecties kinderopvang).

Verbonden partij	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Openbaar belang	Het verbeteren van de bereikbaarheid en het versterken van de concurrentiepositie ten behoeve van de huidige en toekomstige werkgelegenheid.
Bestuursfunctie	Lid AB; Lid Bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat; Lid Bestuurscommissie vervoersautoriteit.
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer.

Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur van de MRDH. De wethouder Economische Zaken is lid van de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en de wethouder Verkeer en Vervoer is lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit. Een tweetal raadsleden maakt deel uit van de adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat. Daarnaast maakt een tweetal raadsleden deel uit van de adviescommissie Vervoersautoriteit. Een raadslid heeft zitting in de Rekeningencommissie.
---------------------------	---

Financieel belang	Er is door de gemeente geen kapitaalbelang gestort en er zijn geen garanties verstrekt. De totale inwonerbijdrage van de 23 deelnemende gemeenten bedraagt € 6,6 miljoen. Het aandeel van de gemeente Westland hierin bedraagt € 308.484. Dit is 4,6%.
--------------------------	--

Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang		
Eigen vermogen	€ 30.206.327	€ 31.048.050
Vreemd vermogen	€ 1.127.554.201	€ 1.178.175.094
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 841.724
Financiële bijdrage	€ 308.484	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen 2022	De economische gevolgen van het coronavirus moeten zoveel mogelijk worden opgevangen. Dat geldt zowel voor het openbaar vervoer als voor de economie. De MRDH zorgt voor kennisdeling tussen de gemeenten, zodat van elkaar kan worden geleerd welke maatregelen mogelijk zijn en hoe die snel en goed ingevoerd kunnen worden.
------------------------------------	---

Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Economisch vestigingsklimaat: de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 166.000) is in relatie tot de benoemde risico's (€ 104.000) ruim voldoende. De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer die binnen de projecten wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen aangesproken (BDU is Brede Doeluitkering verkeer en vervoer). Dit heeft tot gevolg dat andere bestedingen ten laste van de BDU-middelen lager worden en/of kunnen vertragen. Financiering OV-bedrijven: de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 27.000.000) is in relatie tot de benoemde risico's (€ 27.000.000) voldoende.
---	--

Verbonden partij	Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	De uitvoering van VTH-taken milieu (VTH is vergunningverlening, toezicht en handhaving) in het kader van verlengd bestuur zoals vastgelegd in het samenwerkingsverband op basis van de Wet Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (WGr-ODH).
Bestuursfunctie	Lid DB; Lid AB; Lid AB
Deelnemende partijen	De provincie Zuid-Holland (DB-lid), de gemeenten: Delft, Den Haag (DB-lid), Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp (DB-lid), Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer (Voorzitter AB en DB).

Bestuurlijk belang	Er is sprake van een monistisch stelsel: twee wethouders hebben namens Westland zitting in het Algemeen Bestuur van de ODH, te weten de wethouder Beheer openbare ruimte, vergunningverlening en toezicht en de wethouder Financiën. De wethouder Beheer openbare ruimte, vergunningverlening en toezicht heeft ook zitting in het Dagelijks Bestuur van de ODH.
Financieel belang	De gemeente heeft geen aandelenbelang in deze GR, noch zijn er garanties verstrekt. De (min of meer structurele) deelnemersbijdrage 2022 is geraamd op € 3.855.166

Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang		
Eigen vermogen	€ 1.071.400	€ 1.071.400
Vreemd vermogen	€ 17.872.800	€ 19.747.800
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 0
Financiële bijdrage	€ 3.855.166	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen 2022	Vanaf 2021 zijn de asbesttaken van de gemeente ter uitvoering overgedragen aan de ODH. De dekking hiervan moet gevonden worden binnen het bestaande budget. In 2020 en 2021 zijn de voorbereidingen getroffen voor de overdracht van bodemtaken van de provincie Zuid-Holland aan de gemeenten met een mogelijke rol in de uitvoering voor de ODH daarin. Daarnaast spelen de pilots in het kader van de Wet Kwaliteitsborging en de voorbereidingen in het kader van de Omgevingswet (verwachte inwerkingtreding 1 juli 2022) die mogelijk van invloed zullen zijn op de taken en taakuitvoering door de ODH.
------------------------------------	--

Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	De verhouding tussen de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit wordt weergegeven in een ratio. Deze bedraagt € 1.071.400 / € 1.020.000 = 1,05. Het weerstandsvermogen wordt daarmee als voldoende beoordeeld.
---	---

Verbonden partij	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
Vestigingsplaats	's-Gravenhage
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Openbaar belang	Het beschikbaar hebben en houden van voldoende aanbod voor Jeugdhulp.
Bestuursfunctie	Voorzitter Bestuursoverleg GR
Deelnemende partijen	De gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer
Bestuurlijk belang	De wethouder Zorg is namens B&W lid van het GR-bestuur en ook voorzitter.
Financieel belang	Er is geen kapitaal gestort en er zijn geen garanties. De Westlandse bijdrage bedraagt in 2022 € 306.604 en is 9,71% (gebaseerd op het inwonersaantal) van de begroting voor het Servicebureau H10.

Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang		
Eigen vermogen	€ 43.687	€ 43.687
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0

Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 0
Financiële bijdrage	€ 306.604	n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	De GR is verlengd voor onbepaalde tijd. Taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) waarover eind 2021 besluitvorming is voorzien. In deze DVO wordt uitwerking gegeven aan de regionaal vastgestelde governance en Norm voor Opdrachtgeverschap. Als gevolg van de keuze voor ontwikkelgerichte overeenkomsten kan, nadat hierover besluitvorming heeft plaatsgevonden, de opdracht van het servicebureau worden uitgebreid. De eventuele financiële effecten zullen zichtbaar worden bij voornoemde besluitvorming.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Als bedrijfs- en bestuurlijke risico's kunnen worden genoemd: een te grote variëteit in wensen van deelnemers waardoor niet de gewenste noodzakelijke efficiency kan worden bereikt, terugtrekkende deelnemers en/of het niet doorzetten van de GR, externe onvoorziene ontwikkelingen, benodigde investeringen vanwege wettelijke ontwikkelingen en het risico dat de werkzaamheden meer personele capaciteit vragen dan vooraf ingeschat. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Tot de aanwezige weerstandscapaciteit van het Servicebureau kunnen twee posten worden gerekend: • Reserves (zeer beperkt aanwezig) • Post onvoorzien. Na uitputting van deze capaciteit is het Servicebureau op de bijdrage van de deelnemers aangewezen.	
Verbonden partij	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Openbaar Lichaam	
Openbaar belang	De VRH staat 24 uur per dag, 7 dagen in de week klaar voor veiligheid en zorg in de regio. Zij bundelt hiervoor de krachten van verschillende partners om samen goed voorbereid te zijn op dagelijkse, maar ook op grootschalige incidenten en deze slagvaardig te bestrijden. Daarbij treedt de VRH op als regisseur bij het organiseren en uitvoeren van de hulpverlening.	
Bestuursfunctie	Lid AB	
Deelnemende partijen	De gemeenten uit de regio Haaglanden: Den Haag, Westland, Delft, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Midden-Delfland en Zoetermeer.	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de VRH bestaat uit de negen burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Uit de leden van het Algemeen Bestuur wordt een Dagelijks Bestuur gevormd. De burgemeester van Den Haag is voorzitter van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur VRH.	
Financieel belang	De gemeente heeft geen aandelenbelang in deze GR. De gemeente Westland draagt wel bij aan de VRH. Op basis van het inwoneraantal is dit voor het jaar 2022 € 7.171.000.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 0	€ 0
Eigen vermogen	€ 2.449.000	€ 1.975.000

Vreemd vermogen	€ 118.471.000	€ 124.322.000
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 474
Financiële bijdrage	€ 7.171.000	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen 2022 Het beleid van Brandweer Haaglanden blijft ook de komende jaren gericht op het waarborgen van de fysieke veiligheid in de regio. De ingezette koers van de afgelopen jaren focust op het leveren van zorg op maat, op basis van de hulpvraag, maatschappelijke ontwikkelingen én met inachtneming van de mogelijke risico's. Met het vaststellen van het meerjarenbeleidsplan 'Verantwoord door ontwikkelen 2020-2025' wordt deze koers voortgezet. In 2020 is een start gemaakt met de uitwerking van de thema's verdichting, energietransitie en duurzame inzetbaarheid. Voor de thema's energietransitie en verdichting zal verder worden gewerkt aan het in kaart brengen van risico's die op langere termijn in breder perspectief spelen. Ook risicobeheersing blijft volop in ontwikkeling o.a. op het gebied van de Omgevingswet en klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw. Het Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing zet in op het voortzetten van deze ontwikkelingen. De focus ligt op het verder toerusten van de crisisorganisatie op de voornaamste risico's in de regio en op de samenwerking met (crisis-)partners.

Het Transitieakkoord (TA) 'Meldkamer van de Toekomst' uit 2013 is nu in de eindfase beland. De Landelijke Meldkamer Samenwerking zal in de 'bouwplaats' periode (2020 – 2022) de gezamenlijke meldkamers verder gestalte geven. Gedurende die tijd zullen de rafelranden als gevolg van de overgang verder worden afgehecht.

De missie van de GHOR (Geneeskundige Hulporganisatie in de Regio) is het realiseren van zorgcontinuïteit voor de burgers van Haaglanden onder alle omstandigheden. Het komende jaar moet duidelijk worden wat de positie van de GHOR is ten aanzien van de evaluatie Wet Veiligheidsregio's. Op dit moment is het kabinetsstandpunt met betrekking tot de conclusies van de evaluatiecommissie nog niet bepaald en is men in afwachting van de uitkomst van de evaluatie van de covid-19 crisis over de rol en de positie van de GHOR bij een dergelijke crisis. Om flexibel te kunnen reageren op wat zich voordoet, is het noodzakelijk dat al proactief, in de koude fase, geïnvesteerd wordt in relevante netwerken, zodat stevige relaties zijn opgebouwd. De GHOR gaat het netwerkmanagement dan ook verder vormgeven en uitbreidende komende beleidsperiode. Met het thema "verbreden van het netwerk" richt de GHOR zich de komende jaren op het aansluiten bij bestaande en nieuwe netwerken, het vormen van nieuwe samenwerkingsverbanden en het verrichten van onderzoek naar dynamische samenwerkingsverbanden over (regio)grenzen heen.

Vanwege de uitbraak van de coronacrisis heeft de implementatie van gemeentelijke crisisbeheersing, het integreren van crisisbeheersing in de dagelijkse bedrijfsvoering, ruim een jaar vertraging opgelopen. Het heeft er echter ook voor gezorgd dat

	gemeenten lokaal in meer of minder mate ervaring hebben opgedaan met de beoogde werkwijze: er is domeinoverstijgend gewerkt en de scheiding tussen de reguliere en de crisisorganisatie is vervaagd.
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	De beschikbare weerstandscapaciteit (€ 1.487.000) is in relatie tot de benoemde risico's (€ 1.487.000) voldoende. De ratio van het weerstandsvermogen bedraagt 1,0 en is hiermee op het afgesproken niveau. (Cijfers begroting 2022)

Besloten vennootschappen

Verbonden partij	Gemeenschappelijk bezit Evides BV (GBE)	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap	
Openbaar belang	Voor burgers en bedrijven in Zuid-Holland Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal is het van groot belang dat zij altijd kunnen rekenen op de levering van voldoende en kwalitatief betrouwbaar water.	
Deelnemende partijen	De gemeenten Rotterdam, Dordrecht, Westland, Delft en Nissewaard. Deze gemeenten bezitten samen ongeveer 75% van de aandelen. Daarnaast is er nog een aantal gemeenten met kleinere belangen.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Westland is aandeelhouder in Gemeenschappelijk Bezit Evides BV. De wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de AVA.	
Financieel belang	De aandeelhouders hebben zeggenschap in de GBE BV via het stemrecht op de aandelen. Het stemrecht is naar rato van het aandelenkapitaal. GB Evides BV heeft een 50% belang in Evides NV. De andere 50% van de NV is in bezit van NV PZEM (vooral provincie Zeeland en alle Zeeuwse gemeenten). De gemeente Westland houdt 6,43% (118.904) van de aandelen in GBE BV, hetgeen overeenkomt met een nominale waarde van € 5.945. De actuele waarde wordt geraamd op € 18,6 miljoen. Vanaf 2021 neemt het dividend af en voor 2022 wordt verwacht € 0,68 miljoen. De verlaging vanaf 2020 heeft te maken met de verwachte verlaging van de maximaal toegestane vermogenskostenvoet Weighted Average Cost of Capital (WACC).	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 5.396.000	€ 5.396.000
Eigen vermogen	€ 267.000.000	€ 289.400.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 26.250.000
Financiële bijdrage		n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	Waterbedrijven worden steeds vaker geconfronteerd met droge periodes, waardoor het aanhouden van grotere voorraden steeds belangrijker wordt. Ook de beschikbaarheid en kwaliteit van drinkwater vergt investeringen om deze te waarborgen voor de toekomst. Ook voor de industriewateractiviteiten zijn investeringen benodigd om de winstgevendheid van het bedrijf op peil te houden. Hierop heeft de AVA van Evides besloten de	

	normsolvabiliteit te verhogen van 40% naar 41%, met incidentele effecten op de hoogte van het uit te keren dividend in 2023 en 2024. De Drinkwaterwet schrijft voor dat een drinkwaterbedrijf in handen moet zijn van publieke aandeelhouders. PZEM is namens de Zeeuwse overheden aandeelhouder van Evides. Deze situatie wordt als onwenselijk beschouwd door de achterliggende aandeelhouders van PZEM, GBE en de wetgever. Eind 2021 zijn de mogelijkheden voor overdracht van de PZEM-aandelen in Evides aan de achterliggende aandeelhouders besproken en mogelijk speelt het Rijk een rol in deze overdracht in 2022 in het kader van de Rijks compensatieregeling voor Zeeland.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	De gemeente Westland heeft een aandelenkapitaal van € 5,4 miljoen op de balans staan als risicodragend vermogen. De solvabiliteit van GBE BV is 100%; voor Evides NV bedraagt deze ruim 42%, waarmee de ondernemingen voldoende solvabel zijn.	
Verbonden partij	Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom BV/CV (OBWZ)	
Vestigingsplaats	Gemeente Westland	
Rechtsvorm	Commanditaire -/Besloten vennootschap	
Openbaar belang	Het realiseren van voldoende (betaalbare) woningbouw binnen de gemeente Westland.	
Bestuursfunctie	Vertegenwoordiging in de AVA, Vertegenwoordiging in de Raad van Vennoten (RvV)	
Deelnemende partijen	Gemeente Westland en Bouwfonds Ontwikkeling BV (BPD).	
Bestuurlijk belang	Het college van B&W is direct betrokken via de volgende gremia: • Algemene vergadering van Aandeelhouders (BV) door de wethouders voor Planontwikkeling & grondzaken en Financiën. • Aandeelhouder van de CV via de Participatiemaatschappij De Westlandse Zoom	
Financieel belang	De gemeente Westland bezit 50% van de aandelen in het Ontwikkelingsbedrijf de Westlandse Zoom BV. De overige 50% is in handen van Bouwfonds Ontwikkeling BV. Gemeente Westland bezit 100% van de aandelen in de Participatiemaatschappij De Westlandse Zoom BV. De gemeente Westland en Bouwfonds Ontwikkeling BV hebben beide een aandeel van 50% in de Beheer BV. De participatiemaatschappij De Westlandse Zoom BV is met een 49% aandelenbelang commanditair vennoot van het Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom CV. De commandiet Bouwfonds bezit eveneens 49% van deze aandelen. Het restant van 2% is in handen van de Beheer BV. Door de gemeente is € 11,7 miljoen ingebracht (volledig geplaatst startkapitaal in de participatiemaatschappij). De gemeente staat voor € 56,6 miljoen garant voor deze deelneming. Bouwfonds Ontwikkeling BV heeft hiertoe een contragarantie van 50% verstrekt.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 9.000	€ 9.000
Eigen vermogen	€ 15.723.000	€ 15.723.000
Vreemd vermogen	€ 53.747.000	€ 53.747.000
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 0

Financiële bijdrage		n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	Gelet op de marktomstandigheden bestaat het risico dat planning en programmering van de plannen bijgesteld moeten worden, met mogelijke consequenties voor de grondexploitatie. Daarnaast blijven het stikstofdossier, betaalbare woningbouw en mobiliteitsissues vraagstukken die dit jaar en de komende jaren verder uitgewerkt gaan worden.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	De door de gemeente getroffen voorziening bedraagt per ultimo 2020 € 26,0 miljoen. Er heeft een afwaardering van het aandelenkapitaal plaatsgevonden van € 11,7 miljoen. Hierdoor bedraagt de totale voorziening € 37,7 miljoen. Daarnaast bedraagt de risicoreservering € 5,1 miljoen.	
Verbonden partij	Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland BV/CV (ONW)	
Vestigingsplaats	Gemeente Westland	
Rechtsvorm	Commanditaire -/Besloten Vennootschap	
Openbaar belang	Het realiseren van voldoende (betaalbare) woningbouw binnen de gemeente Westland.	
Bestuursfunctie	Lid Raad van Commissarissen (RvC); Lid RvV; Vertegenwoordiging in de AVA	
Deelnemende partijen	Gemeente Westland, BNG Gebiedsontwikkeling BV (BNG GO BV), Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Delfland	
Bestuurlijk belang	Het college van B&W is via diverse gremia binnen ONW actief: • Raad van Commissarissen binnen de BV via de wethouder Beheer openbare ruimte en de wethouder Planontwikkeling • Algemene vergadering van Aandeelhouders binnen de BV via de wethouder Beheer openbare ruimte. • Raad van Vennoten binnen de C.V. via de wethouder Financien.	
Financieel belang	Binnen de CV/BV participeert de gemeente Westland voor 38,62% en BNG GO BV voor 50%. De provincie neemt deel in de CV voor 6,83% en het Hoogheemraadschap van Delfland voor 4,55%. Het geplaatst en gestort gemeentelijk aandeel in de financiering is 38,37%, totaal € 7,6 miljoen. Ten behoeve van de ONW CV is een garantie verstrekt van € 37,5 miljoen voor de financieringsbehoefte voor de ontwikkeling van het gebied. De garantiestelling geldt tot 31 december 2027.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 18.000	€ 18.000
Eigen vermogen	€ 9.371.000	€ 9.371.000
Vreemd vermogen	€ 29.432.000	€ 29.432.000
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 0
Financiële bijdrage	n.v.t.	
Actuele ontwikkelingen 2022	Gelet op de marktomstandigheden bestaat het risico dat planning en programmering van de plannen bijgesteld moeten worden, met mogelijke consequenties voor de grondexploitatie. Daarnaast blijft betaalbare woningbouw een vraagstuk dat dit jaar en de komende jaren verder uitgewerkt gaat worden.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	De door de gemeente getroffen voorziening bedraagt ultimo 2020 € 3,8 miljoen. Er heeft een volledige afwaardering van het	

aandelenkapitaal plaatsgevonden van € 7,6 miljoen. Hierdoor bedraagt de totale voorziening € 11,4 miljoen. Daarnaast bedraagt de risicoreservering € 1,1 miljoen.

Verbonden partij	Patijnenburg BV	
Vestigingsplaats	Naaldwijk	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de Participatiewet en de gemeentelijke re-integratietaken.	
Bestuursfunctie	Lid AVA	
Deelnemende partijen	Behoudens de gemeente Westland geen andere partijen.	
Bestuurlijk belang	De wethouder Financiën is namens het college van B&W van de gemeente Westland lid van de AVA Patijnenburg en behartigt daarin de belangen van de gemeente als enig aandeelhouder.	
Financieel belang	Met ingang van 17 januari 2017 is de gemeente Westland 100% eigenaar en aandeelhouder van Patijnenburg met de daarbij behorende rechten en plichten. Aan kapitaal is € 100 gestort. De (structurele) gemeentelijke bijdrage gemoeid met WSW is € 6,6 miljoen en met re-integratie € 1,7 miljoen.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2021
Financieel belang	€ 100	€ 100
Eigen vermogen o.b.v. raming VP	€ 4.027.536	€ 4.027.536
Vreemd vermogen o.b.v. raming VP	€ 1.572.500	€ 1.402.500
Verwacht resultaat o.b.v. raming VP	N.v.t.	0
Financiële bijdrage raming gemeente	€ 8.300.000	N.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	In 2021 hebben de gemeente en Patijnenburg een gezamenlijke visie opgesteld voor de beleidsuitgangspunten voor de uitvoering van de Participatiewet op basis waarvan de middelen en prestatieafspraken voor een periode van 4 jaar worden vastgesteld voor Patijnenburg. Eind 2021 zal dat in de besluitvorming zijn beslag krijgen. Ook in 2021 is corona van invloed op de prestaties en de bedrijfsvoering van Patijnenburg. In 2021 loopt de omzet dienstverlening achter als gevolg van corona en door de weer toenemende krapte op de arbeidsmarkt en nog onzekere uitkomst van het economisch herstel is personeel vinden, houden en plaatsen moeilijk voor Patijnenburg. Het is nog onduidelijk in welke mate deze effecten doorwerken in 2022. Dat is afhankelijk van het tempo van economisch herstel en daarmee herstel van de werkgelegenheid, waaronder die voor de doelgroepen van Patijnenburg. Voor 2022 wordt verder gewerkt aan het toekomstscenario Patijnenburg om meer opdrachten te verwerven in de dienstverlening. Tezamen met de nieuwe DVO zal een stabiele beleidsinzet -en uitvoering van de Participatiewet neergezet worden voor de komende collegeperiode door onze gemeente voor het deel van Patijnenburg.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Door invoering van de Participatiewet is de toegang tot de Wsw afgesloten en vindt er alleen nog uitstroom en geen instroom plaats. Hierdoor gaat het aantal sw-medewerkers elk jaar om-	

laag, tot uiteindelijk nul. Tegelijkertijd gaat het budget voor de Wsw omlaag, enerzijds door de daling van het aantal sw-medewerkers en anderzijds door stapsgewijze doorvoer van efficiencykorting per standaard eenheid (SE). De budgetten voor de Wsw staan meerjarig vast. Als de afbouw niet in de pas loopt met de afbouw van het rijksbudget neemt het risico op tekorten toe. Met het initiatiefvoorstel van de Tweede Kamer voor de omvorming van Sw-bedrijven naar Sociale Ontwikkelbedrijven lijkt een heroriëntatie van het Rijk op de afbouw van de Wsw in zicht. Er is echter nog geen zicht op een invoeringsdatum of nieuw financieel kader.

Voorts is de subsidie voor plaatsingen Nieuw Beschut op grond van de Participatiewet niet toereikend voor de dekking van de kosten. Er is meer begeleiding nodig om deze doelgroep, die in omvang toeneemt, in het juiste traject aan het werk te zetten en te houden. Ook voor de dekking van Nieuw Beschut is contact met het Rijk om te komen tot een andere verdeling en bekostigingswijze zodat wel aangesloten wordt bij de lokale realisatie en behoefte.

De begroting sociaal domein van de gemeente bevat voor het onderdeel participatie een reserve voor niet-beïnvloedbare risico's. Niet beïnvloedbare tekorten kunnen in eerste instantie gedekt worden uit de bestemmingsreserve van onze gemeente. Voor coronasteun kan Patijnenburg een beroep doen op het steunfonds van onze gemeente. Voor andere risico's heeft het bedrijf voldoende eigen vermogen. Het weerstandsvermogen van Patijnenburg is nog ruim voldoende en ligt boven de uit de risicoanalyse voortkomende grens van € 1,05 miljoen.

Verbonden partij	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter BV (IQ)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Openbaar belang	Verbetering van de economische positie van de regio Zuid-Holland, waaronder ook Westland.
Bestuursfunctie	Lid AVA
Deelnemende partijen	IQ heeft als aandeelhouders het Ministerie van Economische Zaken, de provincie Zuid-Holland, Rotterdam, Den Haag, Delft, Leiden, Westland, Drechtsteden, Erasmus MC, TU Delft, Universiteit Leiden en LUMC. Naast deze partijen ontvangt ze jaarlijks een exploitatiebijdrage van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, Erasmus Universiteit en de gemeente Zoetermeer.
Bestuurlijk belang	Het college van B&W, vertegenwoordigd door de wethouder Economische Zaken en Greenport, is direct betrokken als aandeelhouder met stemrecht in de AVA naar rato van het aandelenkapitaal.
Financieel belang	De gemeente Westland bezit 500.000 aandelen van nominaal € 1 euro, zijnde 0,803% van de aandelen van Innovation Quarter. De reële waarde van het aandelenbelang is nu zo'n €397.000. Het participatiebedrijf wordt gefinancierd door het aandelenkapitaal van de aandeelhouders en het (toekomstig) rendement

De begroting sluit met een verwacht tekort van € 3,7 miljoen. Dit is in lijn met het beeld over de afgelopen jaren. Het eigen vermogen neemt daardoor verder af. Vanaf 2023/2024 worden er positieve resultaten verwacht.

Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 500.000	€ 500.000
Eigen vermogen	€52.156.000	€49.681.000
Vreemd vermogen	€ 7.853.000	€11.321.000
Verwacht resultaat	n.v.t.	- € 3.727.000
Financiële bijdrage	€ 100.000	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen 2022 Innovation Quarter is sinds 2014 risicodragend aan het participeren. Het rendement op deze participaties is afhankelijk van het succes van de innovatieve ondernemingen waarin wordt geparticipeerd. Als de waarde van een participatie daalt, dan dient te worden afgeschreven. Tot op heden leiden afschrijvingen tot verlies. Bij een waardestijging en verkoop daarvan, wordt een winst gerealiseerd. Ook in 2022 wordt nog geen winst verwacht.

Risico's in relatie tot weerstandsvermogen De structurele subsidie is € 100.000 per jaar op basis van een jaarlijkse subsidieaanvraag door IQ. Het risico beperkt zich verder tot het financieel belang van de gemeente 500.000 aandelen à € 1,00 (€ 500.000) dat door het risicodragend participeren en het inzetten van het aandelenkapitaal minder waard wordt.

Verbonden partij	Sociaal Kernteam BV (SKT)	
Vestigingsplaats	's-Gravenzande	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	Het waarborgen en faciliteren van de toegang tot de jeugdzorg (zoals jeugdhulp, jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering) in het kader van de Jeugdwet en het faciliteren van de toegang tot maatschappelijke ondersteuning in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 voor inwoners van de Gemeente Westland die niet in staat zijn de benodigde ondersteuning (met of zonder hulp van de basisvoorzieningen) in hun eigen sociale netwerk te organiseren dan wel wier behoefte aan ondersteuning te complex is.	
Bestuursfunctie	Vertegenwoordiging in de AVA	
Deelnemende partijen	Buiten de gemeente Westland geen andere partijen.	
Bestuurlijk belang	De gemeente is enig aandeelhouder. De wethouder Financiën is namens de gemeente gemandateerd als aandeelhouder van het SKT in de AVA.	
Financieel belang	De gemeente is enig aandeelhouder van het SKT met een gestort kapitaal van € 100. De (structurele) bijdrage bedraagt in 2022 € 8.900.000	
Financiële gegevens ¹⁰	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 100	€ 100
Eigen vermogen	€ 693.088	€ 693.088
Vreemd vermogen	€ 1.696.817	€ 1.696.817
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 0

¹⁰ Cijfers op basis van de jaarrekening 2020.

Financiële bijdrage o.b.v. de begroting 2022	€ 8.900.000	n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	Het SKT verleent de toegang tot de gespecialiseerde jeugdzorg. In het kader van kostenbeheersing zijn er vanaf 2020 lokaal en regionaal extra maatregelen getroffen om als toegang meer in positie te komen bij de verwijzing naar jeugdzorg. Hiermee wordt de invloed op de uitgaven vergroot. Het SKT zet hiervoor zelfstandig in op nauwere samenwerking met de huisartsen, toetsing van externe verwijzingen op inhoud en volume, en meer hulpverlening door het SKT in plaats van inzet van aanbieders. Vanaf 2020 is het aantal fte hiervoor uitgebreid. Vanaf 2022 is de formatie op de afgesproken sterkte. De afspraken hierover zijn in de opdracht aan het SKT opgenomen.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	In de overeenkomst van opdracht stelt de gemeente haar financiële kader, gebaseerd op de verwachte caseload van het SKT, en de wijze waarop zij hierop stuurt en de financiële risico's minimaliseert. Door middel van een risicoanalyse zijn de risico's inzichtelijk gemaakt en is bepaald wat een wenselijke hoogte van het weerstandsvermogen voor het SKT is (€ 0,3 mln.). Deze risico's hebben voornamelijk te maken met een eventuele toename van het aantal meldingen en personele risico's, zoals krapte op de arbeidsmarkt. Het SKT heeft dit weerstandsvermogen van € 0,3 mln. gevormd.	
Verbonden partij	WHC Onroerend Goed BV (voorheen GHC Onroerend Goed Expo BV)	
Vestigingsplaats	Naaldwijk	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap	
Openbaar belang	Versterken van de economische activiteiten en positie van Westland.	
Deelnemende partijen	GFFX Participaties BV en Peetaplant B.V als aandeelhouders A en de gemeente Westland als aandeelhouder B.	
Bestuurlijk belang	De wethouder Financiën is lid van de AVA en neemt namens de gemeente deel aan de Prioriteitsaandeelhoudersvergadering.	
Financieel belang	De gemeente heeft een aandelenbelang van € 2,0 miljoen in WHC Onroerend Goed om een expositieruimte mogelijk te maken. Afgesproken is om dit risicodragend vermogen voor vijf jaar na opening van expositiecentrum in het World Horti Campus aan te houden. Het aandelenkapitaal bestaat uit € 2 miljoen aandelen B (zonder stemrecht) en een prioriteitsaandeel van € 1.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 2.000.001	€ 2.000.001
Eigen vermogen	€ 4.133.267	€ 4.159.654
Vreemd vermogen	€ 2.242.553	€ 2.376.382
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 26.386
Financiële bijdrage	Staande	n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	Verder professionaliseren en nieuwe concepten voor benutting van het gebouw worden ontwikkeld. Hiermee wordt de efficiency, slagvaardigheid en professionaliteit verbeterd.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Door de coronapandemie zijn de huurinkomsten vanuit WHC Expo bv minder zeker dan normaal. De activiteiten zijn erop gericht om nieuwe huurders te vinden waardoor de continuïteit is	

geborgd en er geen huurachterstanden worden verwacht. Er is afgesproken dat het gemeentelijke nominale belang van € 2 miljoen in 2023 zal worden overgenomen. De bank heeft een intentieverklaring afgegeven om de overname van de gemeentelijke aandelen te financieren.

Naamloze vennootschappen

Verbonden partij	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen en ondersteunt daarmee het maatschappelijk belang. De bank draagt door het laag houden van de kosten duurzaam bij aan de maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Deelnemende partijen	De Nederlandse Staat, gemeenten, provincies en een Hoogheemraadschap.
Bestuurlijk belang	De wethouder Financiën is aandeelhouder in de AVA.
Financieel belang	De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50). De gemeente Westland bezit 301.860 aandelen (0,54%). De nominale waarde van de aandelen is € 0,75 miljoen. De reële waarde is inmiddels € 27,52 miljoen. Aan dividenduitkering in 2022 wordt zo'n € 0,35 miljoen verwacht.

Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 733.000	€ 733.000
Eigen vermogen	€ 4.991.000.000	€ 5.097.000.000
Vreemd vermogen	€ 149.689.000.000	€ 155.262.000.000
Verwacht resultaat	n.v.t.	€ 221.000.000
Financiële bijdrage		n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022		n.v.t.
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Aan risicodragend kapitaal is € 0,75 miljoen uitgezet. De reële waarde hiervan is inmiddels € 27,52 miljoen.	

Verbonden partij	NV HVC
Vestigingsplaats	Alkmaar
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Openbaar belang	HVC werkt aan het inzamelen en verwerken van afval, het terugwinnen van grondstoffen en het produceren van duurzame energie. De gemeente Westland vindt het zeer belangrijk om vanuit haar publieke verantwoordelijkheid controle te houden op de integrale keten van afvalbeheer en nauw betrokken te zijn bij de ontwikkeling van duurzame energie en de energietransitie.
Bestuursfunctie	De wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de AVA.
Deelnemende partijen	46 gemeenten (aandeelhouders A) en 5 water- of hoogheemraadschappen (aandeelhouders B).
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de AVA naar rato van het aandelenkapitaal (3,5%). (Was tot 2021 3,9% maar door toetreding van Avalex en gemeente Oostzaan trad verwatering op).

Financieel belang	De gemeente neemt deel met 130 aandelen A ad € 45,45. De gemeente stelt zich eveneens naar rato van haar aandelen garant voor leningen van de NV HVC en de daaruit voortvloeiende hoofdelijke aansprakelijkheid ongeveer (€ 26 miljoen). De gemeente ontvangt voor haar garantstelling een garantieprovisie.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 5.909	€ 5.909
Eigen vermogen	€ 142.293.000	€ 157.293.000
Vreemd vermogen	€ 849.809.000	€ 849.809.000
Verwacht resultaat	n.v.t..	€ 15.000.000
Financiële bijdrage		n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	De onderneming heeft de Koers 2024 (Van gas los) geëvalueerd en zal stapsgewijs de investeringen in duurzame energieproductie en -levering voortzetten en aan de aandeelhouders voor besluitvorming voorleggen. Gelet op het ambitieniveau en afhankelijk van de investeringsplanning kan de opbouw van het eigen vermogen in een lager tempo komen, waardoor de te bereiken doelsolvabiliteit van 27% later wordt gerealiseerd dan 2024. Deze doelstelling is nu geprognostiseerd voor 2027.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Er zijn voor HVC operationele, strategische en financiële risico's. Hergebruik leidt tot minder afval, dus omzetsdaling. Heffing van belasting op het verbranden van restafval leidt tot hogere lasten, dus een afname van het resultaat. Daarnaast zijn er kritische processen en veiligheidsrisico's. Wij hebben een garantie afgegeven voor een gedeelte van het vreemd vermogen van HVC. Dit was noodzakelijk vanwege de lage solvabiliteit, die zich positief ontwikkelt. HVC gaat in 2021 verder met investeringen in warmtebronnen. HVC participeert voor 50% in de voorgenomen investeringen in warmtelevering, samen met Juva.	
Verbonden partij	NV Juva Holding	
Vestigingsplaats	Poeldijk	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang	De gemeente Westland heeft er belang bij dat alle inwoners en ingezetenen worden voorzien van betaalbare en voldoende energie (gas en elektra). De energievoorziening en -infrastructuur dient daarnaast betrouwbaar en veilig te zijn.	
Bestuursfunctie	Voorzitter stuurgroep.	
Deelnemende partijen	Gemeenten Westland en Midden-Delfland.	
Bestuurlijk belang	De wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de AVA. Het stemrecht is naar rato van het aandelenkapitaal (86,4%).	
Financieel belang	De aandeelhouders hebben zeggenschap in NV Juva via stemrecht op de aandelen. Het stemrecht is naar rato van het aandelenkapitaal. De gemeente bezit 1.728 aandelen (86,4% van het totaal). De jaarlijkse dividendinkomsten bedragen ca. € 11 miljoen, welke ten goede komen aan de algemene middelen. Vooralsnog wordt verwacht dat er geen verandering optreedt in de dividendinkomsten.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang	€ 786.240	€ 786.240

Eigen vermogen	€ 138.105.000	€ 141.105.000
Vreemd vermogen	€ 124.167.000	€ 124.167.000
Verwacht resultaat		€ 16.000.000
Financiële bijdrage		n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	De dividendinkomsten zijn vooralsnog stabiel. Door de lage energieprijzen staat de winstgevendheid van de onderneming onder druk. Met de uitfasering van gas, gaat een deel van de inkomsten ook teruglopen c.q. zullen investeringen versneld dienen te worden afgeschreven, hetgeen in de toekomst invloed kan hebben op de jaarlijkse dividenduitkering. Juva participeert voor 50% in de voorgenomen investeringen in warmtelevering, samen met HVC.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Het aandelenbelang van de gemeente Westland is 86,4%. De dochteronderneming Capturam speelt een rol in de levering van warmte, hetgeen kan leiden tot een ander risicoprofiel.	

Andere rechtsvormen

Verbonden partij	Coöperatief Beheer Groengebieden Midden Delfland (CBG)	
Vestigingsplaats	Midden-Delfland	
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging	
Openbaar belang	Op orde houden van recreatie- en groengebieden.	
Bestuursfunctie	Lid Algemene Deelnemersvergadering (ADV)	
Deelnemende partijen	Gemeenten Delft, Maassluis, Midden-Delfland. Schiedam, Vlaardingen en Westland	
Bestuurlijk belang	De wethouder voor Water & Groen is lid van de Algemene Deelnemersvergadering.	
Financieel belang	De gemeente heeft geen kapitaalbelang of garanties verstrekt. Het aandeel van de gemeente in de coöperatieve bijdrage is 0,59%. De jaarlijkse bijdrage is t/m 2025 vastgesteld op € 10.488.	
Financiële gegevens	Begin 2022	Eind 2022
Financieel belang		
Eigen vermogen o.b.v. op de begroting 2022	€ 4.647.539	€ 4.387.759
Vreemd vermogen o.b.v. de jaarrekening 2020	NB	€ 5.319.231
Verwacht resultaat o.b.v. de begroting 2022	n.v.t.	- € 259.780
Financiële bijdrage o.b.v. begroting 2022	€ 10.488	n.v.t.
Actuele ontwikkelingen 2022	CBG heeft zelf geen uitvoeringsorganisatie; de feitelijke werkzaamheden worden uitgevoerd door een externe partij. Op dit moment is dat Staatsbosbeheer. De samenwerking wordt binnenkort geëvalueerd. Afhankelijk van het resultaat wordt die samenwerking voortgezet of wordt er een samenwerkingsovereenkomst met een andere partij gesloten. Uitgangspunt is dat het beheer en het onderhoud op dezelfde manier worden voortgezet.	
Risico's in relatie tot weerstandsvermogen	Per 1 januari 2022 bedraagt de algemene reserve € 4.647.539.. Dit is ruim voldoende om de door CBG genoemde risico's op te kunnen vangen.	

5.7 Grondbeleid

5.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de paragraaf grondbeleid ten minste moet bestaan. In de jaarrekening wordt in de paragraaf grondbeleid teruggekeken in hoeverre de voorgenomen doelstellingen zijn gehaald. In de begroting heeft de paragraaf het karakter van een vooruitblik. Deze vooruitblik beschrijft tenminste:

- De visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's, die zijn opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting;
- De aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- De actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- Beleidsuitgangspunten omtrent reserves voor grondexploitatie in relatie tot de risico's die daaraan verbonden zijn.

5.7.2 Grondbeleid

In de Nota Grondbeleid 2013 is de visie verwoord en zijn de volgende doelen opgenomen:

- Faciliteren en sturing geven aan bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen;
- Streven naar een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten voor gemeente en grondeigenaren via de afdeling Grondexploitatie van de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Beheersbaar en inzichtelijk maken van de risico's van ruimtelijke ontwikkelingen en aparte (bouw)projecten.

5.7.3 Wijze van uitvoering grondbeleid

In haar grondbeleid heeft de gemeente Westland gekozen om in beginsel geen actief grondbeleid na te streven en zich voornamelijk te richten op een regisserende en faciliterende rol. Dit vanuit het gegeven dat de gemeente al een grote portefeuille gronden in bezit heeft. Het is echter niet uit te sluiten dat er zwaarwegende, strategische overwegingen kunnen spelen die wel om een actieve deelname vragen. Kort samengevat zijn de belangrijkste beleidsuitgangspunten uit de nota grondbeleid:

- De gemeente Westland voert selectief en gericht een actief grondbeleid, uitsluitend om belangrijke gemeentelijke doelen te realiseren;
- De gemeente Westland ondersteunt facilitair grondbeleid ten behoeve van een privaat initiatief. Bij facilitair grondbeleid hoort een actief kostenverhaal;
- De gemeente Westland verleent in beginsel geen medewerking aan een planologische maatregel (zoals een bestemmingsplanwijziging of verlening van een omgevingsvergunning) waarbij een tekort bij de gemeente ontstaat. De planologische maatregel is dan voor de gemeente niet economisch uitvoerbaar. Alleen als de gemeenteraad uitdrukkelijk van mening is dat een gemeentelijke bijdrage gerechtvaardigd is – in het belang van het project – zal de gemeente medewerking verlenen;
- De gemeente Westland voert actief risicomanagement in de bedrijfsvoering van de grondexploitaties en weegt nieuwe initiatieven zorgvuldig af binnen de mogelijkheden van het weerstandsvermogen;
- De gemeente Westland voert jaarlijks bij het opstellen van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG) en de Tussentijdse rapportage op het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (TMPG) een risicoanalyse uit op de grondexploitaties.

5.7.4 Resultaten totale grondexploitatie

De gemeente Westland kent in aanvulling op de begroting en de jaarrekening het MPG. Zoals vastgelegd in de financiële verordening wordt uiterlijk bij de begroting aan de gemeenteraad een geactualiseerd MPG aangeboden. In het MPG wordt op projectniveau gerapporteerd en in de paragraaf grondbeleid worden de resultaten op totaalniveau gerapporteerd. Daarnaast wordt de gemeenteraad geïnformeerd met een tussentijdse rapportage, die vlak voor de zomer wordt aangeboden.

Gebiedsontwikkelingen doorlopen verschillende fasen, van verkenning tot en met realisatie en beheer. De boekwaarde voor de projecten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase wordt per 1 januari 2022 geraamd op € 186,068 miljoen (nadelig; als voorinvestering), waarvan € 184,384 miljoen in de grondbanken en € 1,684 miljoen in de overige grondexploitaties.

Wanneer een grondexploitatie tot een verlies leidt moet voor die grondexploitatie conform de BBV-voorschriften een voorziening worden getroffen voor het nadelige resultaat. Dit is de voorziening onderhanden werk (OHW). Per 31 december 2022 wordt deze voorziening geraamd op € 3,155 miljoen. Het financiële risico van de projecten wordt geraamd op € 0,314 miljoen.

(bedragen x € 1.000)

Projecten in voorbereidingsfase/uitvoeringsfase								
	Geraamde boekwaarde	Uitgaven/ inkomsten	Aanwending voorziening	Geraamde boekwaarde	Voorziening OHW	Balans- waarde	Risico's MPG	Eind- waarde
	1-1-2022	2022	2022	31-12-2022	31-12-2022	31-12-2022		31-12-2022
Grondexploitatie	1.684	-183		1.867	3.155	-1.288	314	2.396
Grondbank/PPS	184.384	45.712		138.672		138.671		
Totaal	186.068	45.529	0	140.538	2.645	137.383	314	2.396

Toelichting

- In 2022 bedraagt het saldo op de verwachte inkomsten en uitgaven 45,529 mln. (voordelig).
- De inkomsten bestaan onder andere uit grondverkoop OBWZ van € 48,622 miljoen en ONW Waelpark van € 5,019 mln., de uitgaven bestaan onder andere uit de toegerekende rentelasten van € 3,549 mln. OBWZ en € 1,311 mln. ONW.;
- Om de onderlinge vergelijking tussen de gemeenten te bevorderen wordt van alle projecten, zowel de positieve als de negatieve, het resultaat op eindwaarde weergegeven.

5.7.5 Winstneming

In de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV is aangegeven op welke wijze het mogelijk is om tussentijds winst te nemen bij positieve grondexploitatiecomplexen. Voor winstneming geldt de Percentage of Completion methode (POC).

Dit houdt in dat voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst kan worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen. Bij het opmaken van de jaarrekening over 2022 zal gekeken worden of winst moet worden genomen over de grondexploitaties (bij het opstellen van het MPG 2023-2026).

5.7.6 Reserves grondexploitatie

De resultaten van de grondexploitaties worden meegenomen in het rekeningresultaat. De risico's binnen de grondexploitaties worden concernbreed in beeld gebracht via het weerstandsvermogen (in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing).

5.7.7 Deelnemingen

De gemeente Westland participeert bij twee gebiedsontwikkelingen in een samenwerkingsverband. Hiervoor zijn aparte rechtspersonen ingesteld. Het betreffen de volgende samenwerkingsverbanden op het moment van het opstellen van de programmabegroting 2022-2025:

- Ontwikkelingsmaatschappij het Nieuwe Westland (BV/CV);

- Ontwikkelingsbedrijf De Westlandse Zoom (BV/CV).

De grondexploitaties voor deze ontwikkelingen zijn bij de zelfstandige rechtspersonen ondergebracht en vallen dus niet onder de gemeentelijke grondexploitatie. De gemeente vervult de grondbewaarfunctie. Dit houdt in dat de gemeente de gronden aankoopt en bouwrijp levert aan de ontwikkelende samenwerkingsverbanden. De partijen zullen de op dat moment geldende boekwaarde aan de gemeente Westland vergoeden.

Voor de deelnemingen is, inclusief de afwaardering van het aandelenkapitaal, per 31 december 2020 een voorziening getroffen van € 49,1 miljoen en een risicoreservering van € 6,253 miljoen.

ONW

Op 18 februari 2015 heeft de gemeenteraad het Masterplan Waelpark inclusief de grondexploitatie vastgesteld. De raad van Commissarissen (RvC) heeft op 3 december 2020 ingestemd met de Grondexploitatie Herziening 2020 Ontwikkelingsmaatschappij het Nieuwe Westland (ONW) per 1 juli 2020. De aandeelhouders (AvA) (goedkeuring) en vennoten (RvV) (vaststellen) hebben de besluitvorming op 3 december 2020 en 24 maart 2021 afgerond. De risico's in de grondexploitatie zijn verder benoemd en gekwantificeerd op basis van de grondexploitatie-parameters, zoals gehanteerd en vergelijkbaar met de actieve grondexploitaties van de gemeente. Dit resulteert in een te treffen voorziening van € 11,4 miljoen (inclusief € 7,6 miljoen voor de afwaardering van het aandelenkapitaal). De risicoreservering is berekend op circa € 1,155 miljoen.

Westlandse Zoom

De geactualiseerde grondexploitatie van de Westlandse Zoom is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 28 januari 2021 vastgesteld. De risico's in de grondexploitatie zijn verder benoemd en gekwantificeerd op basis van de grondexploitatie-parameters, zoals gehanteerd en vergelijkbaar met de actieve grondexploitaties van de gemeente. Voor het opvangen van de mogelijke negatieve resultaten voor de Westlandse Zoom is een voorziening getroffen van € 37,7 miljoen (inclusief 11,7 miljoen voor de afwaardering van het aandelenkapitaal). De risicoreservering is berekend op circa € 5,098 miljoen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de aandelenkapitaal, getroffen voorziening en een risicoreservering van de deelnemingen per 31 december 2020.

(bedragen x € 1.000)					
Deelnemingen	Aandelenkapitaal			Getroffen Voorziening	Risico reservering
	Totaal	Gestort	Afgewaardeerd		
De Westlandse Zoom B.V.	9	9			
De Westlandse Zoom C.V.				25.966	5.098
Participatiemaatschappij Westlandse Zoom t.b.v.WZ CV	11.700	11.700	11.700		
Participatiemaatschappij Westlandse Zoom	90	18	0	539	
ONW	7.608	7.608	7.608	3.810	1.155
Totaal deelnemingen	19.407	19.335	19.308	30.315	6.253

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

6. FINANCIËLE BEGROTING

6.1 Financiële uitgangspunten

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland en de Financiële Verordening Gemeente Westland 2021. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

6.1.1 Indexatie

De indexering voor het jaar 2022 is verwerkt in de begroting. De meerjarige budgetten en de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn berekend tegen constante prijzen.

Op voorhand wordt in de begroting geen automatische loon- of prijscompensatie voor de uitgaven toegekend aan de taakvelden. Er wordt gewerkt met stelposten waaruit op basis van concrete, goed onderbouwde aanvragen bij tussentijdse rapportages door het college middelen kunnen worden toegekend.

Loonontwikkeling

Voor het jaar 2022 is een prognose van het Centraal Economische Plan (CEP) van 1,5% voor de loonstijging gehanteerd. De huidige cao liep af op 1 januari 2021. De effecten van een eventueel nieuw akkoord worden verwerkt tijdens het begrotingsjaar. Met een loonontwikkeling is in de begroting 2022 rekening gehouden.

Prijsontwikkeling

De meicirculaire 2021 geeft een prognose voor de prijsontwikkeling van de Consumenten Prijs Index (CPI) van 1,5% voor 2022. Voor de begroting 2022 is berekend wat het totale effect is voor de prijsgevoelige budgetten. Met de prijsontwikkeling is in de begroting 2022 rekening gehouden.

Belastingen en tarieven

Het staat gemeenten vrij om de leges tot 100% kostendekkendheid te verhogen. Voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht geldt het principe van 100% kostendekking. Bij de vaststelling van de tarieven voor individuele dienstverlening is het principe gericht op 100% kostendekking. Bij de begrafenisrechten geldt dat bij de tariefvaststelling de maatschappelijke aanvaardbaarheid van tarieven (onder andere hoe verhouden ze zich tot de tarieven bij de buurgemeenten) een afwegingspunt blijft.

Gemeenschappelijke regelingen

De indexering van de gemeenschappelijke regelingen is gebaseerd op de macro economische verkenning van het Centraal Planbureau. De gemeentelijke bijdrage voor 2022 vermeerderd ten opzichte van het jaar 2021 met:

- 2,6% voor de loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers
- 1,3% voor de materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI)

Via de zogenoemde Kaderbrief worden de gemeenschappelijke regelingen jaarlijks door de deelnemende Haaglanden gemeenten geïnformeerd.

Omslagrente

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de toerekening van rente aan de diverse taakvelden een belangrijk aandachtspunt. Het omslagpercentage daalt voor het jaar 2022 naar 1,3% (2021: 1,5%). Daarnaast bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de grondexploitatie, de pensioenvoorzieningen bestuurders en wachtgeld voor (oud) wethouders.

6.1.2 Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds wordt gebaseerd op de meicirculaire gemeentefonds 2021. De bestendige gedragslijn is dat de septembercirculaire 2021 in de 1e Actualisatie 2022 wordt verwerkt.

6.1.3 Weerstandsvermogen en post onvoorzien

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit.

- De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- De benodigde weerstandscapaciteit betreft alle (rest)risico's waarvoor geen, of onvoldoende maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De beschikbare weerstandscapaciteit van Westland bestaat uit de Algemene reserve, de post Onvoorzien en een geormerkt deel van de Reserve Financiële soliditeit.

De gemeente hanteert in overeenstemming met art. 2.2.8 van de nieuwe Beleidsnota Reserves en voorzieningen 2021, voor de weerstandsratio een bandbreedte van 1,0 – 1,4 (dat volgens de landelijke normering met een waardering voldoende wordt gekwalificeerd).

Voor de post onvoorzien wordt een bedrag opgenomen van € 100.000. Het is uitsluitend toegestaan om de post onvoorzien te gebruiken voor zaken die onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. Op grond van de Financiële verordening is het college van B&W bevoegd om de post onvoorzien aan te wenden voor uitgaven met een incidenteel karakter. Over de aanwending vindt achteraf verantwoording plaats in de ProgrammaRapportage dan wel de jaarrekening.

6.2 Overzicht van baten en lasten per programma

(bedragen x € 1.000)

Programma	Rekening 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Veiligheid	11.066	883	11.384	616	10.957	606	10.953	606	10.951	606	10.946	605
2 Verkeer vervoer waterstaat	18.527	3.851	20.661	1.520	20.393	1.501	20.711	1.378	23.082	1.378	21.618	1.378
3 Economie	4.114	2.165	5.243	1.133	4.783	1.033	2.742	1.078	2.647	1.033	2.647	1.033
4 Onderwijs	13.052	2.572	15.075	3.189	12.603	1.394	12.486	1.394	13.243	1.394	12.990	1.394
5 Sport, cultuur en recreatie	20.940	1.850	26.054	1.588	23.072	1.614	22.549	1.652	22.891	1.716	22.949	1.716
6 Sociaal domein	110.714	32.916	107.079	21.543	103.076	21.570	98.921	21.593	99.854	21.593	99.413	21.593
7 Volksgezondheid en milieu	31.292	27.267	33.666	32.100	34.306	32.559	34.281	32.393	34.225	32.563	34.232	32.600
8 Volkshuisvesting RO en SV	47.461	43.630	47.759	29.106	65.852	61.566	79.316	75.129	48.503	41.743	45.993	42.678
9 Bestuur en ondersteuning	14.824	4.779	13.710	3.643	12.539	2.651	11.974	2.383	12.603	3.197	12.626	3.262
10 Concernfinanciën:												
Algemene dekkingsmiddelen	660	192.200	3.725	200.082	6.606	204.251	5.001	201.513	4.322	200.854	3.769	201.268
Overhead	36.072	2.587	44.200	2.400	42.243	1.418	41.603	768	41.504	768	40.209	768
Vennootschapsbelasting	-59	0	602	0	627	0	627	0	627	0	627	0
Onvoorzien	0	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0
Saldo van baten en lasten	308.663	314.700	329.258	296.920	337.157	330.163	341.264	339.887	314.552	306.845	308.119	308.295
<i>Reservemutaties</i>												
1 Veiligheid	0	296	0	480	0	8	0	8	0	8	0	8
2 Verkeer vervoer waterstaat	2.009	466	0	2.254	0	1.808	0	667	0	2.460	0	310
3 Economie	0	310	48	560	0	1.210	0	50	0	0	0	0
4 Onderwijs	0	505	0	766	0	183	0	77	0	77	0	77
5 Sport, cultuur en recreatie	284	492	409	3.047	284	802	284	543	284	543	284	543
6 Sociaal domein	2.305	10.100	0	12.540	0	1.332	0	52	0	51	0	28
7 Volksgezondheid en milieu	120	608	0	191	0	340	0	340	0	140	0	140
8 Volkshuisvesting RO en SV	2.193	2.881	2.260	13.685	1.127	782	907	865	200	3.221	885	471
9 Bestuur en ondersteuning	0	190	0	960	0	214	0	14	0	14	0	14
10 Concernfinanciën	15.662	17.015	4.206	8.642	7.130	8.856	4.126	4.848	2.847	4.532	2.836	2.250
Totaal reservemutaties	23.983	32.374	16.942	51.088	8.541	15.535	5.317	6.698	3.331	11.046	4.005	3.841
Geraamd resultaat	14.428		1.808		0		0		0		0	

6.3 Overzicht van baten en lasten per taakveld

(bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving taakveld	Rekening 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.	Bestuur en ondersteuning												
0.1	Bestuur	4.786	7	4.757	7	4.842	7	4.842	7	4.842	7	4.842	7
0.2	Burgerzaken	5.656	1.672	5.404	1.562	5.373	1.528	5.020	1.374	5.646	2.187	5.681	2.252
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	4.381	3.100	3.550	2.075	2.324	1.116	2.112	1.003	2.115	1.003	2.103	1.003
0.4	Overhead	36.072	2.587	44.200	2.400	42.243	1.418	41.603	768	41.504	768	40.209	768
0.5	Treasury	-1.728	17.387	-1.662	17.417	-2.218	16.463	-2.434	16.368	-2.522	16.409	-2.608	16.524
0.61	OZB woningen	824	14.237	903	14.533	880	14.900	880	15.050	880	15.200	880	15.350
0.62	OZB niet-woningen	447	17.255	421	17.192	410	17.497	410	17.547	410	17.597	410	17.647
0.64	Belastingen overig	388	84	436	142	429	142	429	892	429	892	429	892
0.7	Algemene uitkering en ov. uitk.	0	143.152	0	150.798	0	147.925	0	145.411	0	144.832	0	145.315
0.8	Overige baten en lasten	728	86	3.727	0	7.205	7.325	5.816	6.242	5.225	5.917	4.758	5.529
0.9	Vennootschapsbelasting	-59	0	602	0	627	0	627	0	627	0	627	0
0.10	Mutaties reserves	23.983	32.373	16.942	51.087	8.542	15.534	5.318	6.699	3.332	11.046	4.006	3.841
0.11	Resultaat van baten en lasten	14.428	0	1.808	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.	Veiligheid												
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	6.986	484	7.225	498	7.209	488	7.199	488	7.197	488	7.193	488
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.080	399	4.159	117	3.748	117	3.754	117	3.754	117	3.753	117
2.	Verkeer, vervoer waterstaat												
2.1	Verkeer en vervoer	16.540	3.593	18.524	1.144	18.106	1.125	18.213	1.002	20.579	1.002	19.038	1.002
2.2	Parkeren	527	251	724	373	803	373	778	373	725	373	723	373
2.4	Economische havens en water-wegen	1.460	7	1.413	3	1.484	3	1.720	3	1.777	3	1.856	3
3.	Economie												
3.1	Economische ontwikkeling	2.106	637	3.111	246	3.413	81	1.373	126	1.277	81	1.277	81
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	638	538	956	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	807	646	579	567	571	567	571	567	571	567	571	567
3.4	Economische promotie	563	343	596	320	799	385	799	385	799	385	799	385
4.	Onderwijs												
4.2	Onderwijshuisvesting	8.981	1.303	9.426	1.014	8.930	1.014	8.813	1.014	9.571	1.014	9.318	1.014

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.071	1.269	5.649	2.175	3.673	380	3.673	380	3.673	380	3.672	380
5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>												
5.1	Sportbeleid en activering	175	75	533	0	451	0	451	0	451	0	451	0
5.2	Sportaccommodaties	5.699	1.241	8.367	1.193	6.400	1.193	6.715	1.193	6.799	1.193	6.749	1.193
5.3	Cultuurpresentatie	2.920	233	3.829	212	3.267	212	2.801	212	2.918	212	2.905	212
5.4	Musea	874	2	1.157	3	1.060	3	767	3	766	3	766	3
5.5	Cultureel erfgoed	398	5	433	1	335	1	335	1	335	1	334	1
5.6	Media	2.355	67	2.670	67	2.577	75	2.307	82	2.306	82	2.305	82
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.519	227	9.066	112	8.982	131	9.172	161	9.315	225	9.438	225
6.	<i>Sociaal domein</i>												
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.197	307	8.887	280	8.336	307	8.177	329	8.162	329	8.146	329
6.2	Wijkteams	9.870	93	13.022	93	12.439	93	12.188	93	12.188	93	12.188	93
6.3	Inkomensregelingen	35.641	31.734	26.487	20.827	25.481	20.827	25.210	20.827	26.612	20.827	26.612	20.827
6.4	Begeleide participatie	7.190	0	7.721	0	7.242	0	7.120	0	6.841	0	6.769	0
6.5	Arbeidsparticipatie	2.244	1	2.365	0	2.191	0	2.247	0	2.298	0	2.357	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	4.032	48	4.061	115	4.457	115	3.966	115	3.966	115	3.966	115
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	16.616	534	17.530	228	18.625	228	18.356	228	18.356	228	18.334	228
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	24.699	72	23.483	0	20.853	0	18.254	0	18.028	0	17.640	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	330	0	558	0	558	0	508	0	508	0	508	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.896	126	2.964	0	2.894	0	2.894	0	2.894	0	2.894	0
7.	<i>Volksgezondheid en milieu</i>												
7.1	Volksgezondheid	1.334	63	1.486	74	1.565	74	1.545	74	1.544	74	1.544	74
7.2	Riolering	11.560	13.704	12.664	14.792	12.614	14.867	12.489	14.792	12.547	14.866	12.546	14.866
7.3	Afval	11.184	12.257	12.568	15.569	12.921	15.909	12.999	15.977	13.059	16.037	13.059	16.037
7.4	Milieubeheer	5.302	50	5.150	215	5.376	215	5.383	15	5.183	15	5.183	15
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.911	1.193	1.798	1.451	1.830	1.494	1.865	1.534	1.892	1.570	1.899	1.606
8.	<i>Volkshuisvesting, RO en SV</i>												
8.1	Ruimtelijke ordening	5.877	3.187	7.977	2.345	5.328	1.606	4.476	517	4.248	435	4.222	1.370
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijven-terreinen)	35.452	34.514	28.548	21.385	55.918	55.039	70.324	69.690	39.739	36.387	37.265	36.387
8.3	Wonen en bouwen	6.133	5.930	11.234	5.376	4.606	4.922	4.516	4.922	4.516	4.922	4.506	4.922
Totaal van baten en lasten		347.073	347.073	348.008	348.008	345.699	345.699	346.581	346.581	317.882	317.882	312.123	312.123

De programma-indeling is gebaseerd op de lv3-taakvelden gemeenten met uitzondering van het hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning. Hierbij zijn de taakvelden 0.1 Bestuur, 0.2 Burgerzaken en 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden ondergebracht in programma 9 Bestuur en ondersteuning. De taakvelden 0.4 tot en met 0.11 bevinden zich in programma 10 Concernfinanciën en algemenen dekkingsmiddelen.

6.4 Overzicht incidentele baten en lasten

Progr.	TV	Omschrijving incidentele baten of lasten	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten 2023	Baten 2023	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Toelichting
2	2.1	Mobiliteitsvisie	200,0								via reserve
2	2.1	Verkeersonderzoeken	100,0								via reserve
2	2.1	Verkeersmaatregelen gebiedsuitwerking Greenport	100,0								via reserve
2	2.1	Verkeersmaatregelen Centrale As	175,0								via reserve
2	2.1	Metropolitane fietspaden			233,4		250,0				via reserve
2	2.1	Actieplan verkeer- en vervoermaatregelen	100,0								via reserve
2	2.1	Verkenkende studie Lightrail	75,0								via reserve
2	2.1	Pilot maatwerkvervoer en doelgroepenver- voer	33,0		33,0						via reserve
2	2.1	Capaciteit bereikbaarheid	86,6								via reserve
2	2.1	Maatregelen Visie Wateringen	100,0								via reserve
2	2.1	Ketenmobiliteit verbeteren OV knooppun- ten, P+R voorzieningen e.d.	100,0								via reserve
2	2.1	Investeringsfonds; Erasmusverbinding					1.500,0				via reserve
2	2.1	Rotonde Zijtwende	50,0		50,0		400,0				via reserve
2	2.1	Rotonde Zwethlaan	220,0								via reserve
2	2.1	Wegenplan	73,9								Via reserve
2	2.1	Bewaken fietsenstalling Naaldwijk	126,0		52,5						via reserve
3	3.1	Economische opgaven Westland agenda (deel investeringsfonds)	1.160,0								via reserve
3	3.1	Economische opgaven Westland agenda	900,0								
3	3.1	Kennis- en innovatiefonds Westland agen- da II (dekking algemene reserve)	50,0		49,8						via reserve
4	4.2	Islamitische school	300,0								
4	4.2	Islamitische school	150,0								via reserve
5	5.2	Investeringsubsidies sportverenigingen	214,1								via reserve
5	5.3	Intensivering cultuur	260,2								
5	5.4	Historisch Archief Westland digitalisering	292,9								via reserve
5	5.1/5.3	Overige posten < € 50.000	58,0								
6	6.2	Transformatie Sociaal Domein	250,0								via reserve
6	6.1	Uitvoeringslasten bijstandsverlening	82,4								via reserve

6	6.71	Schuldhulpverlening	74,2						via reserve
6	6.81	Inloopfunctie GGZ	50,0						via reserve
6	6.82	consulenten jongeren en Wmo consulenten	807,7						via reserve
6	6.3	Schuldhulpverlening overige kosten	36,9	21,8		21,8			via reserve
7	7.4	Verkoop belang HVC Geothermie	200,0						
7	7.4	Vergunningverlening milieubeheer	200,0	200,0					via reserve
8	8.1	GHC	850,0						
8	8.1	Structuurplannen	152,2	152,2					via reserve
8	8.1	Invoering omgevingswet	74,4	74,4					via reserve
8	8.1	Faciliterend grondbeleid	374,4	536,0		618,6		368,6	via reserve
8	8.2	Bouwgrondexploitatie onderhanden	927,0		177,3			685,0	via reserve
8	8.2	Planresultaat grondexploitatie Hoogeland			529,2				via reserve
8	8.2	Investeringsfonds; centrumplannen				2.500,0			via reserve
8	8.2	Centrumplannen		500,0					
8	8.3	Subsidie verplaatsen woningen	77,0						via reserve
8	8.1	Overige posten < € 50.000	2,0						via reserve
9	0.3	Investeringsfonds; strategische aankoop	200,0						via reserve
9	0.3	Aan- en verkoop gronden rotonde Monster	100,0						
10	0.4	Project Operational Excellence	147,0	49,0					via reserve
10	0.4	Trainees	150,0	150,0					via reserve
10	0.4	Inkomsten ICT L-V	-650,0		-1.300,0		-1.300,0		via reserve
10	0.4	Verbetering financiële sturing	250,0	125,0					
10	0.4	Doorontwikkeling risicomanagement	150,0						
10	0.4	Incidentele formatie	566,6	73,4					Via reserve
10	0.4	Masterplan digitaliseren	600,0	400,0		400,0		400,0	via reserve
10	0.8	Voorziening debiteuren	100,0						via reserve
10	0.8	Nieuwbouw gemeentewerf	1.500,0	114,8					via reserve
10	0.8	Stelpost Sturen op kapitaallasten	0,0	0,0		-595,0		-1.211,0	Taakstelling
Totaal incidentele baten en lasten			11.619,5	577,0	2.815,3	-593,5	5.095,4	-1.300,0	-442,4 685,0

Incidentele stortingen en onttrekkingen reserves	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten 2023	Baten 2023	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Toelichting
Mobiliteitsvisie		200,0							Zie lasten
Verkeersonderzoeken		100,0							Zie lasten
Verkeersmaatregelen gebiedsuitwerking Greenport		100,0							Zie lasten
Verkeersmaatregelen Centrale As		175,0							Zie lasten
Metropolitane fietspaden				233,4		250,0			Zie lasten
Actieplan verkeer- en vervoermaatregelen		100,0							Zie lasten
Verkenkende studie Lightrail		75,0							Zie lasten
Pilot maatwerkvervoer en doelgroepenvervoer		33,0		33,0					Zie lasten
Capaciteit bereikbaarheid		86,6							Zie lasten
Maatregelen Visie Wateringen		100,0							Zie lasten
Ketenmobiliteit verbeteren OV knooppunten, P+R voorzieningen e.d.		100,0							Zie lasten
Investeringsfonds; Erasmusverbinding						1.500,0			Zie lasten
Fonds Bovenwijkse Voorzieningen; rotonde Zijtwende		50,0		50,0		400,0			Zie lasten
Fonds Bovenwijkse Voorzieningen; rotonde Zwetlaan		220,0							Zie lasten
Wegenplan		73,9							Zie lasten
Bewaken fietsenstalling Naaldwijk		126,0		52,5					Zie lasten
Economische opgaven Westland agenda (deel investeringsfonds)		1.160,0							Zie lasten
Kennis- en innovatiefonds Westland agenda II		50,0		49,8					Zie lasten
Islamitische school (deel investeringsfonds)		150,0							Zie lasten
Investeringsubsidies sportverenigingen		214,1							Zie lasten
Historisch Archief Westland digitalisering		292,9							Zie lasten
Transformatie Sociaal domein		250,0							Zie lasten
Uitvoeringslasten bijstandsverlening		82,4							Zie lasten
Schuldhelpverlening		74,2							Zie lasten
Inlooppunt GGZ		50,0							Zie lasten
consulenten jongeren en Wmo consulenten		807,7							Zie lasten
Overige posten < € 50.000		36,9		21,8		21,8			Zie lasten
Vergunningverlening milieubeheer		200,0		200,0					Zie lasten
Structuurplannen		152,2		152,2					Zie lasten
Invoering Omgevingswet		74,4		74,4					Zie lasten
Facilitaire ontwikkeling grondbeleid		374,4		536,0		618,6		368,6	Zie lasten
Fonds Bovenwijkse voorzieningen (bouwgrond)	927,0		177,3				685,0		Zie lasten

Planresultaat grondexploitatie Hoogeland			529,2						Zie lasten
Investeringsfonds; uitvoeringsfonds centrumplannen					2.500,0				Zie lasten
Subsidie verplaatsen woningen	77,0								Zie lasten
Aanpak waterproblematiek	2,0								Zie lasten
Investeringsfonds; strategische aankoop	200,0								Zie lasten
Project Operational Excellence	147,0		49,0						Zie lasten
Trainees	150,0		150,0						Zie lasten
Inkomsten ICT L-V	650,0		1.300,0		1.300,0				Zie lasten
Incidentele formatie	566,6		73,4						Zie lasten
Masterplan digitaliseren	600,0		400,0		400,0		400,0		Zie lasten
Voorziening debiteuren	100,0								Zie lasten
Nieuwbouw gemeentewerf	1.500,0		114,8						Zie lasten
Startersleningen	325,0	200,0	325,0	200,0	325,0	200,0	325,0	200,0	Revolving fund
Okidoki	2,8		1,9		0,9				Dekkingsmiddel
Reserve zwembaden	284,5		284,5		284,5		284,5		Storting jaarlijks
Reserve waterproblematiek	200,0		200,0		200,0		200,0		Storting jaarlijks
Handhaving op riolering	125,0		125,0		125,0		125,0		Jaarlijkse kosten
Provisie garantstellingen	381,4		381,4		381,4		381,4		Storting jaarlijks
Dekken uitstellen reclamebelasting	750,0								Dekkingsmiddel
Verschuivingen tussen reserves	2.654,9	2.654,9	258,7	258,7					Neutraal
Versterken algemene reserve	1.608,1		1.010,1		0,8	1.116,0		135,0	Saldi begroting
Totaal incidentele stortingen en onttrekkingen reserves	6.380,9	13.234,0	3.166,2	4.075,9	1191,7	8.432,3	1.875,9	1.228,6	
Totaal incidentele baten en lasten (incl. reservemutaties)	18.000,4	13.811,0	5.981,5	3.482,4	6.287,1	7.132,3	1.433,5	1.913,6	

(bedragen x € 1.000)

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025
Lasten	337.156,7	341.263,3	314.551,2	308.118,8
Baten	330.163,2	339.882,0	306.836,6	308.283,2
Saldo baten en lasten	-6.993,5	-1.381,3	-7.714,6	164,4
Stortingen reserves	8.541,6	5.316,6	3.331,7	4.005,4
Onttrekkingen reserves	15.535,1	6.697,9	11.046,3	3.841,0
Saldo stortingen en onttrekkingen reserves	6.993,5	1.381,3	7.714,6	-164,4
Begrotingssaldo	0,0	0,0	0,0	0,0
Incidentele lasten (inclusief reservemutaties)	18.000,4	5.981,5	6.287,1	1.433,5
Incidentele baten (inclusief reservemutaties)	13.811,0	3.482,4	7.132,3	1.913,6
<i>Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)</i>	<i>3.461,4</i>	<i>2.499,1</i>	<i>-845,2</i>	<i>-480,1</i>
Structureel begrotingssaldo	4.189,4	2.499,1	-845,2	-480,1

In de begroting is vanaf 2023 een oplopende stelpost opgenomen voor het effect van de herverdeling van het gemeentefonds (algemeen). De provincie accepteert deze stelpost niet als structurele baat in de begroting. De stelpost is echter wel door ons als zodanig in dit overzicht opgenomen, omdat wij van mening zijn dat tegenover alle gemeentelijke taken ook structurele inkomsten behoren te staan (taken met bijbehorende knaken).

(bedragen x € 1.000)

Structurele reservemutaties	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten 2023	Baten 2023	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025
Opslagrente grondbanken (<i>opslag bovenop omslagrente</i>)	1.851,5		1.851,5		1.851,5		1.851,5	
Nieuwbouw gemeentehuis (<i>kapitaallasten / beschikbaarheidsvergoeding</i>)	309,2	1.637,2	298,9	1.635,6	288,5	1.616,4	278,0	1.614,8
Dekking investeringen Maatschappelijk nut (kapitaallasten)		435,4		465,8		477,0		477,0
Dekking investeringen Economisch nut (kapitaallasten)		228,5		520,6		520,6		520,6
Totaal structurele stortingen en onttrekkingen reserves	2.160,7	2.301,1	2.150,4	2.622,0	2.140,0	2.614,0	2.129,5	2.612,4

Toelichting incidentele lasten en baten

Programma 3

Economische opgaven Westland agenda

Westland is uniek. Met een toonaangevend en innovatief glastuinbouwcluster dat diep is verankerd in het DNA van Westland. De sector is belangrijk voor de economie van onze regio, maar ook op nationaal niveau. Dat is een van de leidende gedachten geweest bij het beschikbaar stellen van investeringsgelden uit de zogenoemde Westland Agenda I en II. Vanuit de Westland Agenda zijn in goede samenwerking impulsen gegeven aan de Westlandse (glastuinbouw) economie. Dit 'Westlandse model', waarbij bedrijfsleven en overheid in een pps-achtige constructie (pps = publiek -private samenwerking) goed samenwerken, willen we graag een vervolg geven.

Programma 4

Islamitische basisschool

Het betreft eenmalige kosten voor aanpassingen aan gebouw.

Programma 5

Planvorming Hoge Bomen, De Naald

Incidenteel wordt een budget van € 250.000 voor 2020 en 2021 opgevoerd voor planvorming voor het gebied van de Hoge Bomen, basisschool Hoogeland (Dalton), alsook Westlandtheater de Naald en het Huis van de Buurt in Poeldijk. Om te zorgen dat de maatregelen voor een toekomstbestendig sportpark gestructureerd worden aangepakt is planvorming noodzakelijk. Ook voor de ingrijpende ontwikkelingen van de vervangende nieuwbouw voor het theater in het centrum van Naaldwijk en de vormgeving van het concept "Huis van de Buurt" in het gebouw De Veiling in Poeldijk is planvorming noodzakelijk.

Intensivering cultuur

Voor mogelijke impulsen of het handhaven van bestaande (incidentele) bijdragen aan incidenteel gefinancierde voorzieningen en cultuur.

Programma 7

Verkoop belang HVC Geothermie

Met HVC is een ontwikkelvergoeding ad € 1.000.000 afgesproken i.v.m. de verkoop van het indirecte belang in HVC Geothermie B.V. en daarmee Trias Westland. Deze vergoeding wordt in deeltermijnen uitgekeerd, ingaande vanaf 2019 tot en met 2022. Voor 2019 is begin dit jaar een vergoeding van € 400.000 ontvangen. Voor de jaren daarna is de vergoeding € 200.000 per jaar.

Programma 8

GHC

Bij raadsbesluit van 7 juli 2021 heeft de raad ingestemd met het verder uitwerken van het ontwikkelperspectief Floragebied tot een ontwikkelplan/masterplan. Ook besloot de raad tot het laten doorontwikkelen van het concept van de Greenport Horti Campus en de financiële consequenties van de verdere uitwerking in 2022 te betrekken bij het opstellen van de begroting 2022.

Ter uitvoering hiervan wordt een incidenteel bedrag van € 850.000 in de begroting 2022 ten laste van het resultaat 2022 verwerkt .

Centrumplannen

Voor het versterken van de Westlandse identiteit en levendigheid in de verschillende dorpskernen van Westland wordt sinds een aantal jaren voortvarend gewerkt aan het opknappen van diverse centra. Naaldwijk en 's -Gravenzande hebben reeds een make-over gehad. Voor Wateringen, Poeldijk en Monster worden visies opgesteld of zijn deze onlangs vastgesteld. Het college realiseert zich dat sommige zaken in de dorpsvisies door marktpartijen moeten worden opgepakt, waarbij de gemeente voor realisatie afhankelijk is van derden.

Programma 9

Aan – en verkoop gronden rotonde Monster

Door de verkoop van vier uitplaatsingslocaties kan een positief resultaat behaald worden van circa € 100.000.

Programma 10

Verbeteren financiële functie

Eind 2020 / begin 2021 is een analyse gemaakt van de toekomst-bestendigheid van de huidige (financiële) sturing en beheersing binnen de gemeente West land. Deze analyse heeft inzichtelijk gemaakt dat sprake is van een onbalans tussen de wijze waarop West land nu omgaat met financiën aan de ene kant, en de vereisten die worden gesteld aan toekomstbestendige sturing en beheersing aan de andere kant. Met de modernisering van de financiële sturing moeten “financiële incidenten” zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit is belangrijk vanwege de hoge directe en indirecte kosten van incidenten die een gevolg zijn van tekortschietend financieel beheer. Dergelijke incidenten raken niet alleen de reservepositie van de gemeente, maar vergen ook onevenredig veel bestuurlijke en ambtelijke aandacht. De kosten voor het verbeteren van de financiële functie bestaan uit een incidentele en een structurele component.

Doorontwikkeling risicomanagement

Het beleidskader risicomanagement is in 2016 door de raad vastgesteld. Tot op heden is nog geen invulling gegeven aan de in het beleidskader beschreven systematische aanpak/inventarisatie van de strategische risico's. Daarnaast heeft ook de Rekenkamercommissie (RKC) in haar rapport daarover opmerkingen gemaakt en aanvullende aanbevelingen gedaan. Om hiervoor een traject te kunnen starten, zullen voor uitvoering van dit project en structurele borging van de uitkomsten, ook middelen beschikbaar moeten komen.

De kosten voor het doorontwikkelen van het risicomanagement uit een incidentele en een structurele component.

6.5 Geprognostiseerde balans

(bedragen x € 1 mln.)

Balans ultimo	Werkelijk 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
ACTIVA						
(Im)Materiële vaste activa ¹¹	459,0	470,0	478,6	485,9	487,1	492,4
Financiële vaste activa:						
– Kapitaalverstrekingen	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
– Leningen	19,3	19,0	18,6	18,2	17,8	17,3
– Uitzettingen > 1 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal vaste activa	487,3	498,0	506,2	513,1	513,9	518,7
Voorraden onderhanden werk en overige grond- en hulpstoffen	183,3	181,3	137,3	78,3	49,3	20,3
Voorraden gereed product en handelsgoederen	1,2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Uitzettingen < 1 jaar	49,2	49,2	49,2	49,2	49,2	49,2
Liquide middelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overlopende activa	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7
Totaal vlottende activa	244,4	241,7	197,7	138,7	109,7	80,7
TOTAAL ACTIVA	731,7	739,7	703,9	651,8	623,6	599,4
PASSIVA						
Eigen vermogen	258,2	225,9	218,9	217,6	209,8	210,0
Voorzieningen	62,8	62,6	64,3	66,6	69,0	71,1
Vaste schuld	342,2	382,7	352,2	299,1	276,3	249,8
Totaal vaste passiva	663,2	671,2	635,4	583,3	555,1	530,9
Vlottende schuld	35,1	35,1	35,1	35,1	35,1	35,1
Overlopende passiva	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4
Totaal vlottende passiva	68,5	68,5	68,5	68,5	68,5	68,5
TOTAAL PASSIVA	731,7	739,7	703,9	651,8	623,6	599,4

¹¹ De begrote bedragen voor het verloop van de materiële vaste activa zijn gebaseerd op de gemiddelde werkelijke uitgaven over de periode 2004-2020 (€ 31,1 miljoen). Ultimo 2021 wordt daar rekening gehouden met een vertraging in de uitvoering van investeringen ad € 41,486 miljoen.

6.6 Overzicht EMU-saldo

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Hof (Houdbare Overheidsfinanciën) krijgt het zogenoemde EMU¹²-saldo van de gemeenten aandacht. Dit maakt samen met de EMU-saldi van andere decentrale overheden als provincies en waterschappen onderdeel uit van het totale EMU-saldo van het Rijk.

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. Als het EMU-saldo van de collectiviteit van gemeenten (op basis van de jaarrekeningen van de gemeenten) de macronorm structureel overschrijdt, kan dit voor het Rijk aanleiding zijn om een sanctie op te leggen (korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds). Voor het gezamenlijke EMU-saldo van de gemeenten dient op het moment van opstellen van de begroting de tekortnorm ten opzichte van het bruto binnenlands product (bbp) voor 2021 nog te worden vastgesteld. Het berekende EMU-saldo van de gemeente Westland bedraagt voor 2022 € 30 miljoen (voordelig). Dit is voornamelijk gevolg van de verwachte opbrengst van de grondverkoop.

(bedragen x € 1.000)

(bedragen x € 1.000)

Mutaties (1 januari tot 31 december)			Verwachte Realisatie 2021	Begroot 2022	Volgens meerjarenraming in		
					2023	2024	2025
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekin- gen en leningen	-351	-376	-401	-426	-451
		Uitzettingen	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	0	0	0	0	0
		Liquide middelen	0	0	0	0	0
		Overlopende activa	0	0	0	0	0
	Passi- va	Vaste Pas- siva	Vaste schuld	40.557	-30.534	-53.048	-22.869
Vlottende passiva		Vlottende schuld	0	0	0	0	0
		Overlopende passiva	0	0	0	0	0
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa			0	0	0	0	0
EMU-SALDO			-40.908	30.158	52.647	22.443	25.975
EMU-SALDO referentiewaarde (septembercirculaire 2020)			10.362	10.362	10.362	10.362	10.362
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			-30.546	40.520	63.009	32.805	36.337

Toelichting:

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardenmutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente. Op basis van ervaringscijfers in de afgelopen jaren zullen niet alle uitgaven in de begroting geraamde investeringsuitgaven worden uitgegeven, maar zullen deze deels doorschuiven naar een eerstvolgend jaar. Deze doorschuiving is echter vooraf niet naar individuele investeringen terug te voeren, maar vormt de jaarlijks optredende 'boeggolf' aan (restant)investeringen. Als gevolg hiervan wordt bij de berekening van het EMU-saldo voor de investeringsuitgaven rekening gehouden met een voortschrijdend gemiddelde aan werkelijke uitgaven (gemiddeld € 31,1 miljoen over de afgelopen 16 jaar). In dit verband is in de begroting voor de jaren 2024 en 2025 nog een stelpost sturen op kapitaallasten opgenomen.

¹² EMU is de officiële afkorting voor de Economische en Monetaire Unie.

6.7 Investeringsen

6.7.1 Inleiding

Voor het realiseren van de doelen van de gemeente zijn investeringen vaak noodzakelijk. Van een investering is sprake als het gaat om een uitgave waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Een investering moet een minimale waarde hebben om geactiveerd te kunnen worden. Als een investering kleiner is dan € 50.000, wordt deze niet geactiveerd. De uitgaven worden dan direct ten laste van de exploitatie gebracht. Uitzonderingen zijn de gronden en terreinen, die altijd geactiveerd worden, en de voorbereidingskosten. Hiervoor geldt een minimale waarde van € 25.000 voor activeren.

In het Meerjaren Investeringsplan 2022-2025 (MIP) is opgenomen welke investeringen worden gedaan of welke investeringen de gemeente Westland van plan is te doen. In het MIP zijn naast de geactualiseerde investeringen ook de vervangings- en nieuwe investeringen uit de Voorjaarsnota / 1^e Actualisatie 2021 opgenomen. Dit hoofdstuk geeft inzicht in het investeringsvolume en de kapitaallasten, die daaruit voortvloeien.

6.7.2 Investeringsvolume

Het totale investeringsvolume van het MIP 2022-2025 geeft het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)

Investeringsen van bruto naar netto (per programma)	2022	2023	2024	2025
A. Bruto investeringen				
1. Veiligheid	500	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	7.923	11.954	22.757	16.975
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	17.050	17.000	5.100	6.900
5. Sport, cultuur en recreatie	10.212	7.090	4.310	3.547
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	3.759	7.524	8.825	13.639
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	100	295	3.065	102
9. Bestuur en ondersteuning	250	100	90	0
10. Concernfinanciën	4.878	6.120	1.360	1.038
Totaal bruto investeringen	44.672	50.083	45.507	42.201
B. Netto investeringen (inclusief bijdragen derden)				
1. Veiligheid	500	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	7.423	11.954	22.757	16.975
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	17.050	17.000	5.100	6.900
5. Sport, cultuur en recreatie	10.212	7.090	4.310	3.547
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	2.456	6.511	7.713	12.436
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	100	295	3.065	102
9. Bestuur en ondersteuning	250	100	90	0
10. Concernfinanciën	4.878	6.120	1.360	1.038
Totaal netto investeringen (incl. bijdragen derden)	42.869	49.070	44.395	40.998

Investerings van bruto naar netto (per programma)	2022	2023	2024	2025
C. Aanwending reserves voor investeringen				
1. Veiligheid	0	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	270	283	2.150	0
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	150	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	0	2.500	0
9. Bestuur en ondersteuning	200	0	0	0
10. Concernfinanciën	1.500	115	0	0
Totaal aanwending reserves voor investeringen	2.120	398	4.650	0
D. Investerings gedekt door tarieven				
1. Veiligheid	0	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	0	0	0	0
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	2.256	6.307	7.505	12.224
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	0	0	0
9. Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0
10. Concernfinanciën	0	0	0	0
Totaal investeringen gedekt door tarieven	2.256	6.307	7.505	12.224
E. Netto investeringen				
1. Veiligheid	500	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	7.153	11.671	20.607	16.975
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	16.900	17.000	5.100	6.900
5. Sport, cultuur en recreatie	10.212	7.090	4.310	3.547
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	200	204	208	212
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	100	295	565	102
9. Bestuur en ondersteuning	50	100	90	0
10. Concernfinanciën	3.378	6.005	1.360	1.038
Totaal netto investeringen (excl. bijdragen derden, aanwendingen reserves en investerings dekking via tarieven)	38.493	42.365	32.240	28.774

A Bruto investeringen

Bij bruto investeringen wordt geen rekening gehouden met een eventuele dekking uit de reserves, de tarieven of bijdragen van derden. De totaal geplande bruto investeringen voor het jaar 2022 bedragen afgerond € 45,0 miljoen.

Dit investeringsvolume is exclusief de reeds eerder beschikbaar gestelde kredieten, die nog worden afgerond in deze begrotingsperiode. Uitgaven in dit kader zijn ook onderdeel van het investeringsplafond. In onderdeel 2 komen wij hierop terug.

B Netto investeringen (inclusief bijdragen derden)

Bij de netto investeringen wordt per programma de investeringen minus de bijdragen van derden vermeld. Voor investeringen op grond van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) geldt dat aanspraak wordt gedaan op de voorziening toekomstige vervanging riolering, die is gevormd uit de rioleringsheffing. Bij sommige investeringen wordt een bijdrage van derden ontvangen. In de onderstaande tabel wordt een overzicht van de geraamde bijdragen van derden gegeven:

(bedragen x € 1.000)

Investeringsbijdragen van derden	2022	2023	2024	2025
1. Vergroten rotonde Zwethlaan	500	0	0	0

Ad. 1 Vergroten rotonde Zwethlaan

De provincie is trekker van het project. Het project wordt aangemeld voor het Mobiliteitsfonds.

C Aanwending reserves voor investeringen

Bij sommige investeringen wordt (deels) in de dekking voorzien door aanwending van reserves. Gedurende de afschrijvingsperiode van de investering wordt de reserve naar evenredigheid aangewend. Het gaat om de volgende investeringen:

(bedragen x € 1.000)

Aanwending reserves voor investeringen	2022	2023	2024	2025
1. Metropolitane fietspaden Naaldwijk/Den Haag	0	233	250	0
2. Rtonde Zijtwende	50	50	400	0
3. Mutatie N213: Geluidproblematiek Dijkweg	220	0	0	0
4. Investerings via investeringsfonds	350	0	4.000	0
5. Nieuwbouw gemeentewerf	1.500	115	0	0

D Investeringsdekking via tarieven

Jaarlijks wordt investeringen gedaan, waarbij de dekking van de kapitaallasten in de tarieven is opgenomen. Het gaat hierbij om investeringen voor rioleringswerkzaamheden en afvalinzameling.

(bedragen x € 1.000)

Investeringsdekking via tarieven	2022	2023	2024	2025
Totaal investeringen	2.256	6.307	7.505	12.224

1. Vervangings- en nieuwe investeringen

In de onderstaande tabellen zijn de vervangings- en nieuwe investeringen opgenomen van het MIP. Hierbij is een kolom voor het jaar 2021 toegevoegd, omdat de investeringen uit dit jaar de kapitaallasten voor het jaar 2022 bepalen. Een aantal investeringen zijn opgesplitst in een A, B, C, en D onderdeel. Dit betreffen investeringen, die een verband met elkaar hebben, maar afzonderlijk uitgevoerd kunnen worden. De afschrijvingstermijnen voor deze onderdelen bedragen 50, 25, 15 en 5 jaar.

(bedragen x € 1.000)

Vervangings- en nieuwe investeringen	Inv. bruto 2021	Inv. bruto 2022	Inv. bruto 2023	Inv. bruto 2024	Inv. bruto 2025	Inv. bruto cum.	Inv. netto cum.
Vervangingsinvesteringen	8.362	24.351	25.099	28.694	34.034	120.540	115.909
Nieuwe investeringen	10.066	20.321	24.984	16.813	8.167	80.351	79.851
Totaal nieuwe investeringen	18.428	44.672	50.083	45.507	42.201	200.891	195.760

(bedragen x € 1.000)

Vervangingsinvesteringen	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto
Projectnaam	2021	2022	2023	2024	2025	cum.	netto cum.
Afvalinzameling							
Vervanging inzamelmiddelen	0	500	269	762	530	2.061	2.061
ICT							
Vervanging adm. werkstations	75	1.200	75	75	75	1.500	1.500
Graf. werkstations/laptops	0	0	60	0	0	60	60
Vervanging printers	50	50	100	25	25	250	250
Vervanging telefooncentrale	0	0	250	0	0	250	250
Vervanging mobiele telefoons	0	100	575	250	250	1.175	1.175
Vervanging centrale infrastructuur	750	0	0	0	250	1.000	1.000
Vervanging netwerkcomponenten	0	650	50	50	75	825	825
Primaire softwarepakketten	300	300	200	200	200	1.200	1.200
Beschoeiing							
Aanbrengen beschoeiingen	0	438	276	329	284	1.327	1.327
Wegen en verkeer							
Bruggen en kunstwerken	0	566	402	204	3.142	4.314	4.314
Verhardingen	0	3.710	2.491	8.014	5.201	19.416	19.416
Vervangen VRI's	0	180	0	0	0	180	180
Vervangen straatmeubilair	0	0	70	50	69	189	189
Zettingsproblematiek	0	0	0	730	105	835	835
Vervanging damwanden	0	250	1.603	2.068	2.124	6.045	6.045
Vervanging duikers	0	380	303	577	376	1.636	1.636
Openbare verlichting							
Openbare verlichting	0	557	491	704	635	2.387	2.387
Groen en recreatie							
Speelplaatsenplan	0	765	773	788	804	3.130	3.130
Groenvoorziening	0	1.315	980	1.708	1.418	5.421	5.421
Bouwgrondexploitatie							
Ruimtelijke aanpak projecten	0	100	100	100	102	402	402
Riolering							
GRP vervangingswerken A	0	1.366	5.638	6.211	11.636	24.851	24.851
GRP vervangingswerken B	0	300	301	300	701	1.602	0
GRP vervangingswerken C	0	0	25	25	75	125	0
GRP vervangingswerken D	0	1.003	687	787	427	2.904	0
Onderwijshuisvesting							
Onderwijshuisvesting	4.495	1.900	3.700	1.900	3.700	15.695	15.695
Vervanging gymzaal Heenweg	0	1.190	0	0	0	1.190	1.190
Sport en recreatie							
Renovatie sportvelden	0	330	337	344	351	1.362	1.362
Vervanging kunstgrasvelden	0	4.312	0	1.370	874	6.556	6.556
Sportaccommodaties	742	100	100	100	100	1.142	1.142
Begraafplaatsen							
Begraafplaatsen	0	200	204	208	212	824	824
Begraafplaatsen: vervanging paden	850	0	0	0	0	850	850
Gladheidsbestrijding							
Gladheidsbestrijding	0	11	229	55	130	425	425
Vervangingsinvesteringen	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. netto

Projectnaam	2021	2022	2023	2024	2025	cum.	cum.
Tractie							
Tractie	0	78	110	160	163	511	511
Gemeentewerven							
Vervangende nieuwbouw gemeentewerf	1.100	2.500	4.700	600	0	8.900	8.900
Totaal vervangingsinvesteringen	8.362	24.351	25.099	28.694	34.034	120.540	115.909

(bedragen x € 1.000)

Nieuwe investeringen	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. bruto	Inv. netto
Projectnaam	2021	2022	2023	2024	2025	cum.	cum.
Wegen en verkeer							
Parkeren Monster	0	425	0	0	0	425	425
Herontwikkeling Naaldhorstlocatie	1.060	0	0	0	0	1.060	1.060
Twee metropolitane fietspaden	0	0	233	250	0	483	483
Vergroten rotonde Zwethlaan	0	800	1.300	0	0	2.100	1.600
Grootschalige activiteiten							
Verkeersonveiligheid	0	384	393	401	409	1.587	1.587
Vergroten Rotonde Zijtwende	0	50	50	2.800	0	2.900	2.900
Capaciteitsverruiming Middel Broekweg, bijdrage	0	172	0	0	0	172	172
Investeringsfonds; Erasmusverbinding	0	0	0	1.500	0	1.500	1.500
Mobiliteitsinvesteringen	0	0	2.000	0	250	2.250	2.250
Centrumplan Monster	0	0	195	465	0	660	660
Investeringsfonds: centrumplannen	0	0	0	2.500	0	2.500	2.500
Metropolitane fietsroutes	0	0	600	2.950	2.950	6.500	6.500
Groen en recreatie							
Reddingsbrigade strandpost Monster	0	500	0	0	0	500	500
Water							
Calamiteitenberging Westland	0	0	1.513	2.125	1.300	4.938	4.938
Onderwijshuisvesting							
IHP (onderwijskundige vernieuwing en uitbreiding	7	0	0	0	0	7	7
Scenario 0; nieuwbouw renovatie incl. Beng ¹³ , Ruimte en Verkeer	0	3.200	3.200	3.200	3.200	12.800	12.800
Scenario 0; bijdrage renovatie twee gymzalen ISW Sweelincklaan	1.200	0	0	0	0	1.200	1.200
Scenario 0; aankoop gronden verv. nieuwbouw Liermolensloot	1.239	0	0	0	0	1.239	1.239

¹³ Voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, geldt dat de vergunningaanvragen vanaf 1 juli 2020 moeten voldoen aan de eisen voor bijna energie neutrale gebouwen (BENG).

Nieuwe investeringen	Inv.	Inv.	Inv.	Inv.	Inv.	Inv.	Inv.
Projectnaam	bruto 2021	bruto 2022	bruto 2023	bruto 2024	bruto 2025	bruto cum.	netto cum.
Semi permanente huisvesting	160	0	0	0	0	160	160
Grondaankoop Waalcampus	3.800	0	0	0	0	3.800	3.800
Grondaankoop Wateringen-N	950	0	0	0	0	950	950
Voorbelasten grond Molensloot	500	0	0	0	0	500	500
Fundering school Molensloot	50	0	0	0	0	50	50
Verschuivingen en gewenste aanpassingen IHP	0	0	6.100	0	0	6.100	6.100
2 gymzalen ISW Sweelincklaan	0	800	0	0	0	800	800
IHP VO (nieuwbouw Poeldijk)	0	11.000	4.000	0	0	15.000	15.000
Investeringsfonds; Islamitische school	0	150	0	0	0	150	150
Sport							
Led verlichting sportvelden	700	0	0	0	0	700	700
Ontwikkeling sportpark De Lier	0	1.700	0	0	0	1.700	1.700
Sportpark De Lier	0	0	2.900	0	0	2.900	2.900
Zwembad Hoge Bomen	400	0	0	0	0	400	400
Cultuur							
Herontwikkeling De Noviteit	0	500	2.000	0	0	2.500	2.500
Riolering							
Operationeel waterplan	0	390	400	532	58	1.380	1.380
Gebouwen							
Duurzaam MOP	0	50	100	90	0	240	240
Investeringsfonds: strategische aankoop	0	200	0	0	0	200	200
Totaal nieuwe investeringen	10.066	20.321	24.984	16.813	8.167	80.351	79.851

2. Investeringsplafond

In de Voorjaarsnota 2021 is een voorstel gedaan om meer grip te krijgen op de investeringsplanning en de bijkomende effecten op de begroting. Bij deze ontwikkeling is het van belang dat de hoeveelheid opdrachten goed aansluit bij de beschikbare capaciteit. De ervaring van de afgelopen jaren is dat de hoeveelheid aan lopende en voorgenomen investeringen resulteert in een boeggolfeffect.

Om tot een meer realistische planning van zowel de voorgenomen en de lopende investeringen is na de vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 gewerkt aan een hernieuwde planning ter zake.

Het investeringsvolume is zoveel mogelijk teruggebracht naar een richtinggevend investeringsvolume van circa € 45 mln. per jaar, met inachtneming van al lopende verplichtingen, afspraken, etc.

In de onderstaande liquiditeitenplanning is de stand inclusief mutaties opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Lopende investeringen netto	54.158	16.826	4.712	597	1.009	77.302
MIP vervangingen netto	8.362	23.048	24.086	27.582	32.831	115.909
MIP nieuw netto	10.066	19.821	24.984	16.813	8.167	79.851
Totaal	72.586	59.695	53.782	44.992	42.007	273.062

In de jaarrekening 2020 is de investeringsrapportage ultimo 2020 opgenomen. Deze rapportage vormde de basis voor de berekening van de kapitaallasten in het FMP, zoals opgenomen in de 1^e actualisatie 2021 / Voorjaarnota.

Als gevolg van de hernieuwde planning in het kader van het investeringsplafond zijn bij sommige van de nog in uitvoering zijnde lopende investeringen wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de vastgestelde investeringsrapportage ultimo 2020.

Deze bijstelling moeten formeel door de raad worden bekrachtigd en luiden:

Programma (bedragen x € 1.000)	uitgaven	Inkomsten	per saldo
1. Veiligheid	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	1.248 V	0	1.248 V
3. Economie	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	439 N	0	439 N
6. Sociaal domein	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	4.962 V	703 N	4.259 V
8. Volkshuisvesting, RO en SV	15 N	0	15 N
9. Bestuur en organisatie	10 N	0	10 N
10. Concernfinanciën en algemene dekking	1 V	0	1 V
Totaal	5.747 V	703 N	5.044 V

3. Kapitaallasten

De investeringen worden over het verwachte aantal gebruiksjaars geëxploiteerd. De jaarlijkse lasten, die daaruit voortvloeien bestaan uit kapitaallasten. Deze kapitaallasten hebben betrekking op de tijdens de gebruiksduur optredende waardevermindering (afschrijvingskosten) en de financiering (rentekosten). In de beleidsnota Activa 2017 is vastgelegd op welke wijze de kapitaallasten van investeringen worden berekend.

Aanvang van de afschrijvingen vindt in beginsel plaats in het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik wordt genomen. Voor de bepaling van de afschrijvingstermijnen wordt uitgegaan van de tabel van de afschrijvingstermijnen, die als bijlage bij de Financiële verordening 2021 is gevoegd. Binnen de gemeente Westland is afschrijven op basis van de lineaire methode gebruikelijk.

Aan geactiveerde kapitaaluitgaven wordt in principe de omslagrente (zie paragraaf financiering) toegerekend. Deze rentekosten worden aan de hand van een in de nota Uitgangspunten Begroting bepaald percentage verdeeld over de taakvelden in verhouding tot de boekwaarden op 1 januari van het begrotingsjaar.

Stelpost 'Sturen op kapitaallasten'

In de begroting 2022 is een stelpost voor de kapitaallasten opgenomen. Achtergrond bij deze stelpost 'Sturen op kapitaallasten' is, dat sommige investeringen door externe factoren uitlopen of achterblijven in de planning ondanks sturing op de financiële planning.

De stelpost is als gevolg van de bijstelling in de lopende investeringen op grond van de jaarrekening 2020 en hieruit voortvloeiende actualisatie van het MIP 2021-2025 bijgesteld tot het volgende verloop:

(bedragen x € 1 mln.)				
Verloop stelpost 'Sturen op kapitaallasten'	2022	2023	2024	2025
Stelpost 'Sturen op kapitaallasten'	0,00	0,00	0,58	0,97

Hierbij moet wel een aantal kant tekeningen worden geplaatst :

1. In de Voorjaarsnota zijn enkele investeringen opgenomen, waarvan de kapitaallasten nog niet zijn verwerkt. Deze kapitaallasten moeten in principe gedekt worden uit de voordelen op de kapitaallasten die het gevolg zijn van het in te stellen investeringsplafond.

Het betreft de kapitaallasten van de volgende investeringen:

- Aanleg sportpark De Lier € 2,9 miljoen
- Herontwikkeling De Noviteit € 2,5 miljoen
- Investerings in Metropolitane Fietsroutes € 6,5 miljoen

De kapitaallasten van deze investeringen worden geraamd op afgerond € 0,5 mln. in 2025 (€ 0,3 mln. in 2024 en € 0,1 mln. in 2023).

2. Het investeringsplafond geldt voor alle lopende (in uitvoering zijnde) investeringen en alle voorgenomen investeringen in 2021 -2025 (MIP). Hiervan maken ook investeringen met betrekking tot de riolering en afvalverwerking deel uit. Echter, de kapitaallasten van deze investeringen zijn geen onderdeel van de stelpost 'Sturen op kapitaallasten', aangezien het hier gesloten circuits betreft. Verschuivingen bij die investeringen hebben dus geen effect op de stelpost.

3. Bij verschillende investeringen zijn de afschrijvingslasten gedekt door aan wending van reserves. Te denken valt o.a. aan investeringen die gedekt worden uit het investeringsfonds. Verschuiving in tijd heeft dan voor wat betreft de afschrijvingscomponent geen effect op de stelpost 'Sturen op kapitaallasten', wel is er een (beperkt) rentevoordeel doordat de onttrekking aan de reserve op een later tijdstip plaatsvindt.

Effect op stelpost door het investeringsplafond

Als gevolg van de verschuivingen in de lopende en voorgenomen investeringen vanwege de hernieuwde planning in het kader van het investeringsplafond, treedt het volgende effect op ten aanzien van de stelpost:

(bedragen x € 1 mln.)				
Verloop stelpost 'Sturen op kapitaallasten'	2022	2023	2024	2025
Stelpost 'Sturen op kapitaallasten'	0,00	0,00	0,58	0,97
Oploop investeringen VJN 2021 nog te dekken	0,00	0,14	0,39	0,53
Effect nieuwe planning i.h.k.v. investeringsplafond	-0,28	-0,41	-0,37	-0,29
Nieuw verloop stelpost i.h.k.v. investeringsplafond	0,00	0,00	0,60	1,21
Positief resultaat op begrotingssaldo	0,28	0,27		

De weerslag van de hernieuwde planning in het investeringsvolume leiden tot een gemiddeld voordeel in de kapitaallasten van afgerond € 0,3 mln. per jaar.

Dit betekent voor 2022 en 2023 een verder voordelig begrotingsresultaat (in die jaren was namelijk de stelpost sturen op kapitaallasten al volledig ingevuld) dan waarmee is gerekend in de Voorjaarsnota 2021, maar de voordelen zijn in 2024 alleen voldoende om de nog te dekken investeringen uit de Voorjaarsnota op te lossen zonder de stelpost verder terug te brengen. In 2025 loopt de stelpost met € 0,2 mln. op.

6.8. Reserves en voorzieningen

6.8.1 Inleiding

De reserves van de gemeente Westland bestaan uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Bij de bestemmingsreserves wordt vervolgens een onderscheid gemaakt naar de soliditeitsreserve en overige reserves. De soliditeitsreserve betreft de reserve Versterking financiële soliditeit.

De voorzieningen bestaan uit door derden verkregen middelen met een specifieke aanwendingsrichting (garantieregeling en risico clusterfinanciering Aardwarmte en riolering), onderhoudsegalisatievoorzieningen (onderhoud gebouwen, zwembaden, grafrechten en afkoopsommen begraafplaatsen) en voorzieningen ten behoeve van verplichtingen (zoals wethouderpensioenen, wachtgeld voor wethouders e.d.).

De bestedingsplannen maken onderdeel uit van de begroting 2022-2025. Bij de vaststelling van de begroting worden ook de reservemutaties voor het jaar 2022 vastgesteld.

6.8.2 Prognose reserves en voorzieningen

Deze paragraaf bevat een prognose van de reserves en voorzieningen (peildatum 31 december van de begrotingsjaren 2021 tot en met 2025). De prognose is inclusief de mutaties en het saldo van de 1^e Actualisatie 2021 / Voorjaarsnota. In de onderstaande tabel wordt de prognose van de reserves en voorzieningen voor de komende jaren weergegeven en vergeleken met de prognose zoals opgenomen in de begroting 2021-2024.

(bedragen x € 1 mln.)					
Prognose reserves en voorzieningen	Raming	Raming	Meerjarenraming		
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	31,5	30,4	31,7	30,9	31,1
Soliditeitsreserve	95,8	92,4	92,4	88,4	88,4
Overige bestemmingsreserves	98,6	96,4	94,0	91,4	91,7
<i>Totaal reserves</i>	<i>225,9</i>	<i>219,2</i>	<i>218,1</i>	<i>210,7</i>	<i>211,2</i>
Voorzieningen	62,6	64,3	66,6	69,0	71,1
Totaal reserves en voorzieningen	288,5	283,5	284,7	279,7	282,3
Prognose in begroting 2021-2024	257,9	255,8	257,0	255,6	
Verschil prognose reserves en voorzieningen	30,6	27,7	27,7	24,1	

Ten opzichte van de begroting 2021-2024 neemt de totale omvang van de reserves en voorzieningen toe. In de onderstaande tabellen wordt een specificatie gegeven op het verschil tussen de prognose van de reserves en voorzieningen van de begroting 2021-2024 en de begroting 2020-2023.

(bedragen x € 1 mln.)				
Verschil prognose reserves en voorzieningen	2021	2022	2023	2024
Reserves	30,0	27,0	26,3	18,8
Voorzieningen	0,6	0,7	1,4	5,3
Totaal	30,6	27,7	27,7	24,1

(bedragen x € 1 mln.)

Verschil prognose reserves	2021	2022	2023	2024
Verloop algemene reserve incl. jaarsaldo	11,2	11,0	12,2	11,4
Jaarrekening 2020: geen onttrekking flankerende middelen	0,6	0,6	0,6	0,6
Opnieuw opvoeren Islamitische school	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
Investeringsplafond – verschuivingen	0,7	4,1	4,0	0,0
Beëindiging DVO Leidschendam-Voorburg	0,0	-0,7	-2,0	-3,3
Egalisatie rente grondbanken, omslagrente	-0,2	0,1	0,3	0,6
ProRap 2020: Garantiepremie, doorbetaling	-0,2	-0,3	-0,4	-0,5
Dekking exploitatie Patijnenburg 2021	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Zwembad Hoge Bomen	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Storting rijksmiddelen corona	3,9	3,9	3,9	3,9
Soliditeitsreserve: verschuivingen investeringsfonds	7,1	0,0	0,0	0,0
Verloop steunfonds corona	4,1	4,1	4,1	4,1
Verloop stortingen in bovenwijkse voorzieningen	-1,7	-1,1	-1,3	-2,0
Verloop investeringen Maatschappelijk / Economisch Nut	4,5	6,5	6,6	6,3
Verloop faciliterende ontwikkelingen	1,6	1,2	0,8	0,4
Werk en inkomen: ProRap 2020	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Verloop regionale verkeersprojecten	0,2	0,4	0,3	0,1
Diverse kleine mutaties	0,6	-0,2	-0,2	-0,2
Totaal verschil prognose reserves	30,0	27,0	26,3	18,8

(bedragen x € 1 mln.)

Verschil prognose voorzieningen	2021	2022	2023	2024
Verloop riolering	-0,3	0,1	0,7	4,5
Verloop afval	-0,2	-0,6	-0,7	-0,7
Verloop afkoop begraven	0,3	0,4	0,6	0,7
Verloop onderhoud gebouwen	0,9	0,9	0,9	0,9
Diverse kleine mutaties	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Totaal verschil prognose voorzieningen	0,6	0,7	1,4	5,3

6.8.3 Standen reserves en voorzieningen

In de onderstaande tabellen wordt de stand aan het eind van elk jaar gepresenteerd van de reserves respectievelijk de voorzieningen.

(bedragen x € 1.000)

Reserves ultimo dienstjaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	28.134	15.287	13.198	13.200	13.201	13.201
Algemene reserve – jaarsaldo	14.428	16.236	17.244	18.531	17.715	17.880
Bestemmingsreserves	0	0	0	0	0	0
Greenport	45	0	0	0	0	0
Digitaliseren	2.741	2.306	1.706	1.306	906	506
Bovenwijkse voorzieningen	1.395	2.361	2.985	2.854	2.454	3.139
Volkshuisvesting	3.820	2.948	3.329	3.711	4.092	4.474
Egalisatie rente grondbanken	5.479	6.953	8.805	10.656	12.508	14.359
Garantieloon (fusie)	157	0	0	0	0	0
Flankerende personele middelen	6.544	5.100	4.153	2.654	1.354	1.354
Sociaal Domein	5.585	589	127	105	83	83
Sociaal Domein onderdeel parti-	808	408	408	408	408	408

Reserves ultimo dienstjaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
cipatie						
Kosten Startersleningen	1.110	1.234	1.359	1.485	1.609	1.734
Kosten Blijversleningen	113	0	0	0	0	0
Nieuwbouw gemeentehuis	32.913	31.606	30.278	28.941	27.613	26.277
Centrumplannen	638	296	293	291	290	290
Sportaccommodaties	73	73	73	73	73	73
De Waterman	15	0	0	0	0	0
Zwembaden	1.181	53	97	382	666	950
Versterking financiële soliditeit	102.495	95.839	92.417	92.417	88.417	88.417
Steunfonds corona	5.925	4.088	4.088	4.088	4.088	4.088
Werk en Inkomen	7.569	4.202	4.202	4.202	4.202	4.202
Omgevingswet	1.756	0	0	0	0	0
Regionale verkeersprojecten	2.296	2.289	624	305	55	55
Bruggen Hoogheemraadschap	25	0	0	0	0	0
Garantie financiering Aardwarmte	450	450	450	450	450	450
Waterproblematiek	819	908	1.106	1.306	1.506	1.706
Egalisatie beheerplannen	11	0	0	0	0	0
Egalisatie vastgoed	350	13	13	13	13	13
Overdracht eigendom prov.wegen	3.072	3.072	3.072	3.072	3.072	3.072
Stimuleringsreg.duurz.energie	6	0	0	0	0	0
Riolering	854	804	679	554	429	304
Beheerplan Wegen	382	74	0	0	0	0
Faciliterende ontwikkeling	1.862	2.312	1.937	1.401	783	414
Kwaliteitsimpulsen projecten	1.495	1.495	1.495	1.495	1.495	1.495
Leefomgevingsfonds	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsfonds	2.872	77	0	0	0	0
Noodfonds huisv.primair onderw.	500	0	0	0	0	0
Nieuwbouw gemeentewerf	1.815	1.615	115	0	0	0
Dekking investeringen m-nut	13.159	13.291	13.359	13.152	12.675	12.198
Dekking investeringen e-nut	5.372	9.947	11.621	11.100	10.580	10.059
Totaal Reserves	258.264	225.926	219.233	218.152	210.737	211.201

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen ultimo dienstjaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Beklemde voorzieningen met een specifieke aanwendingsrichting						
Garantie financiering Aardwarmte	500	500	500	500	500	500
Egalisatie riolering	10.003	10.585	10.755	10.825	10.192	9.473
Toekomstige vervanging riolering	3.425	3.564	4.349	5.324	6.912	8.409
Egalisatie afval	0	541	1.263	2.071	2.792	3.488
Grafrechten	5.329	5.442	5.528	5.591	5.632	5.650
Afkoopsommen begraafplaatsen	883	1.072	1.244	1.400	1.541	1.669
Subtotaal	20.140	21.704	23.639	25.711	27.569	29.189
B. Onderhoudsegalisatie voorzieningen						
Onderhoud Gebouwen	2.562	2.502	2.188	2.200	2.503	2.806
Subtotaal	2.562	2.502	2.188	2.200	2.503	2.806
C. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Wethouderpensioenen	8.002	8.059	8.109	8.135	8.144	8.153
Wachtgelden wethouders	965	755	595	489	409	329
Onderhoud scholen IHP	783	1.061	1.339	1.617	1.895	2.174

Voorzieningen ultimo dienstjaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondexploitatie	30.337	28.502	28.432	28.447	28.462	28.477
Subtotaal	40.087	38.377	38.475	38.688	38.910	39.133
Totaal Voorzieningen	62.789	62.583	64.302	66.599	68.982	71.128

6.8.4 Reservemutaties per programma

In de volgende tabel zijn per programma de stortingen en onttrekkingen van de reserves in 2022 weergegeven. Het gaat om de totaalbedragen per programma.

(bedragen x € 1.000)		
Reservemutaties per programma Omschrijving programma	Geraamde Stortingen	Geraamde Onttrekkingen
1. Veiligheid	0	8
2. Verkeer en vervoer	0	1.808
3. Economie	0	1.210
4. Onderwijs	0	183
5. Sport, cultuur en recreatie	285	802
6. Sociaal Domein	0	1.332
7. Volksgezondheid en milieu	0	340
8. Volkshuisvesting, RO en SV	1.127	782
9. Bestuur en ondersteuning	0	214
10. Concernfinanciën en algemene dekkingsmiddelen	7.130	8.856
Totaal reservemutaties	8.542	15.535
Per saldo onttrokken	6.993	

De specificatie van de geraamde stortingen en onttrekkingen van de reserves ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)		
Specificatie geraamde storting/onttrekking reserve	Geraamde Storting	Geraamde Onttrekking
Investering Modernisering Waterman (van reserve fin. soliditeit naar reserve Economisch nut)	540	540
Investering Modernisering Waterman (van reserve zwembaden naar reserve Economisch nut)	240	240
Investering sportpark Hoge Bomen (van reserve fin. soliditeit naar reserve Economisch nut)	612	612
Investering zwembad Hoge Bomen (van reserve fin. soliditeit naar reserve Economisch nut)	510	510
Investering reconstructie/sanering Vreeburghlaan (van reserve Bovenwijkse voorzieningen naar reserve Maatschappelijk nut)	33	33
Investering rotonde Zijtwende		50
Investering vergroten rotonde Zwethlaan		220
Perspectiefbrief 2020: aanzuiveren reserve Sociaal Domein	250	250
Kapitaallasten investeringen Economisch of Maatschappelijk nut		664
Investering nieuwbouw gemeentewerf		1.500
Herstructurering glastuinbouw uit Duurzaamheidsfonds		77
Project "Handhaving op de riolering"		125
Digitalisering		600
Dekking beheerplan Wegenonderhoud		74
Facilitaire ontwikkeling (grondbedrijf)		375
Specificatie geraamde storting/onttrekking reserve	Geraamde Storting	Geraamde Onttrekking

Waterproblematiek	200	2
Investeringsfonds: economische opgaven Westland agenda		1.160
Investeringsfonds: strategische aankoop		200
Investeringsfonds: Islamitische school		150
Flankerende personele middelen: trainees		150
Flankerende personele middelen: Operational excellence		147
Flankerende personele middelen: beëindiging DVO L-V		650
Verkeersprojecten: mobiliteitsvisie		286
Verkeersprojecten: verkeersonderzoeken, -studies		100
Verkeersprojecten: actieplan verkeer- en vervoersmaatregelen		100
Verkeersprojecten: lightrail/OV schaalsprong		75
Verkeersprojecten: Ketenmobiliteit verbeteren OV, P+R		100
Verkeersprojecten: pilot maatwerk- en doelgroepenvervoer		33
Verkeersprojecten: korte termijn verkeersmaatregelen		275
Verkeersprojecten: korte termijn visie Wateringen		100
Biesieklette		126
Investering metropolitane fietspaden		
Investering metropolitane fietspaden (van reserve verkeersprojecten naar reserve Maatschappelijk nut)	470	470
Nieuwbouw gemeentehuis; rentetoevoeging en kapitaallasten/beschikbaarheidsvergoeding	309	1.637
Startersleningen; opbrengst annuïteitenleningen	325	
Startersleningen; beheerskosten		100
Startersleningen; vrijval		100
Egalisatie rente-opslag grondbanken	1.852	
Okidoki		3
Provisie garantstellingen ONW/OWBZ	381	
Storting grondcomplexen in reserve Bovenwijkse voorzieningen	927	
Sociaal domein: transformatie		250
Sociaal domein: investeringssubsidies sport		214
Sociaal domein: casemanager jongeren		111
Sociaal domein: SHV vroegsignalering		100
Sociaal domein: SHV overige kosten		37
Reserve Zwembaden; dotatie meerjarig onderhoudsplan	285	
Algemene reserve: kennis- en innovatiefonds		50
Algemene reserve: voeding dubieuze debiteuren		100
Algemene reserve: invoering omgevingswet		500
Algemene reserve: incidentele formatie		1.246
Algemene reserve: achterstanden historisch- en streekarchief		293
Algemene reserve: Geëscaleerde zorg 18+		50
Algemene reserve: versterking (o.g.v. perspectiefbrief 2020)	900	
Algemene reserve: versterking (saldo begroting 2022)	708	
Dekking uitstellen reclamebelasting		750
Totaal geraamde stortingen en onttrekkingen reserves	8.542	15.535

6.8.5 Bestedingsplannen

De bestedingsplannen van de reserves worden bij de begroting vastgesteld. Dit vindt plaats door per programma de gespecificeerde mutaties van de reserves en voorzieningen te presenteren. Hierdoor worden, tegelijk met de vaststelling van de begroting 2021, de reservemutaties door de gemeenteraad vastgesteld.

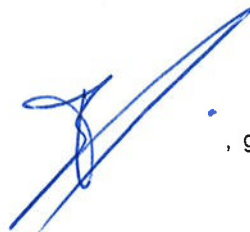
In de raadsvergadering van 16 maart 2021 is de (nieuwe) nota reserves en voorzieningen 2021 vastgesteld. In de verordening is geregeld dat bij de jaarrekening wordt geïnterpreteerd welke bestemmingsreserves er zijn, of de stand toereikend is en of het doel waarvoor ze zijn ingesteld nog actueel is. Voor zover er geen toereikend bestedingsplan is op dat moment, wordt de reserve in beginsel opgeheven.

7. VASTSTELLINGSBESLUIT

Vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Westland
in de openbare vergadering van 9 november 2021

, voorzitter

, griffier

GEMEENTE WESTLAND

Begroting 2022-2025

8. BIJLAGEN

8.1 Begrippenlijst

Een paar begrippen uit de gemeentebegroting toegelicht (bron: VNG)

A.

Algemene dekkingsmiddelen

Inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kan een gemeente algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden.

Algemene uitkering

Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen. Dat gebeurt via het Gemeentefonds. Gemeenten kunnen, met inachtneming van wet- en regelgeving, zelf bepalen of zij de algemene uitkering uitgeven aan medebewindstaken of aan eigen beleid.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers. Het BBV kent behalve de algemene reserve ook bestemmingsreserves. Dat zijn reserves waaraan de gemeenteraad al een bepaalde bestemming heeft gegeven.

B.

BBV

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.

Bestuurlijk belang

Zeggenschap. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

E.

Economische categorie

De eenheid waarin de baten en lasten van activiteiten binnen een taakveld worden uitgedrukt.

Economische categorie

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

Exploitatielasten

Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.

F.

Financieel belang

Een bedrag wat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Financieringsfunctie

Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.

G.

Gemeenschappelijke regelingen

Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) wat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.

Grondexploitatie

Dit financiële kengetal geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Grondexploitatiecomplex

Een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële onderbouwing. In de praktijk wordt dit ook wel aangeduid als 'grondexploitatie' of 'grex'.

Grondexploitatiebegroting

De financiële vertaling van een grondexploitatiecomplex, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).

I.

Investerings met economisch nut

Investerings die verhandelbaar zijn en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

K.

Kapitaalgoederen

Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kwijtschelding

Inwoners die gemeentelijke belastingen niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt.

L.

Lastendruk

Lastendruk is de mate waarin heffingen drukken op de te besteden inkomsten. De collectieve lastendruk wordt vaak uitgedrukt als het totaal aan belasting- en premieopbrengsten als percentage van het bruto binnenlands product (bbp).

Lokale heffingen

Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. In tegenstelling tot algemene belastingen (zoals parkeerbelasting of onroerendezaakbelasting) moet het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht. Heffingen worden ook wel rechten, tarieven of leges genoemd.

N.

Netto schuldquote

Een financieel kengetal wat ook wel bekend staat als netto schuld als aandeel van de inkomsten. Het geeft informatie over de investeringsruimte die de gemeente heeft.

O.

Overheadkosten

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

P.

Programma

Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting.

R.

Risico

De kans dat een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang die voorzien is in de begroting optreedt.

S.

Solvabiliteitsratio

Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

Specifieke dekkingsmiddelen

Specifieke dekkingsmiddelen zijn inkomsten voor de gemeente die met een bepaald programma samenhangen. Daaronder vallen bijvoorbeeld inkomsten van het Rijk met een bepaald bestedingsdoel, de riool- en afvalstoffenheffing en opbrengsten voor het verstrekken van paspoorten.

Stelsel van baten en lasten

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, wat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, dienen inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.

Structurele exploitatieruimte

Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

T.

Taakveld

Eenheid waarin de programma's, of waarin de eenheden in overzichten en bedragen in het programmaplan, zijn onderverdeeld.

W.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Daarbij kan gedacht worden aan stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit en post onvoorzien (zie ook de paragraaf over weerstandsvermogen en risicobeheersing).

8.2 Afkortingen

<u>Afkorting</u>	<u>Betekenis</u>
A.	
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
API	Application Programming Interface
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
B.	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede doeluitkering
BICC	Business Intelligence Competency Center
BIE	Bouwgronden in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten
BO	Bestuurlijk overleg
BRP	Basisregistratie personen
BTEC	Business and Technology Education Council
Btw	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Bundelingen Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
B&W	Burgemeester en wethouders
C.	
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBG	Coöperatief Beheer Groengebieden
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Crisis en Herstel Wet
CIT	Crisis Interventie team
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumenten Prijsindex
CV	Commanditaire vennootschap
CWP	Collegewerkprogramma
D.	
DMS	Document Management System
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DV	Dienstverlening
E.	
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPZ	Economische Programmaraad Zuidvleugel
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture Food and Forestry
F.	
Fido	Financiering decentrale overheden
FMP	Financieel Meerjarenperspectief
FMI	Funciemengingsindex
Fte	Fulltime-equivalent

G.

GFFX	Greenport Food & Flower Xperience
GFIA	Global Forum for Innovations Agriculture
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGP	Gebiedsgericht Plan
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHC	Greenport Horticultuur
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GPWH	Greenport West-Holland
GR	Gemeenschappelijke regeling
GreX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijke Rioleringsplan

H.

HIP	Historisch Informatie Punt
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën
HOT	Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HVC	Huisvuilcentrale

I.

I&M	Infrastructuur en Milieu
IB	Interne beheersing
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IDC	Innovatie- en Demonstratiecentrum
I-NUP	Implementatieagenda voor het Nationaal Uitvoeringsprogramma
IPVV	Investeringsprogramma verkeer en vervoer
ISW	Interconfessionele Scholengroep Westland
IQ	Innovation Quarter

J.

JAS	Jongeren Aan de Slag
-----	----------------------

K.

KCC	Klant Contact Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KOM	Kernoverleg Maasdijk
KRW	Kaderrichtlijn water

L.

LEA	Lokale Educatieve Agenda
LHBT	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender

M.

MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MDA	Multidisciplinaire aanpak
MEV	Macro Economische Verkenning
MIP	Meerjareninvesteringsprogramma
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	Midden en Kleinbedrijf
MPG	Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling

Vervolg M.

MRDH	Metropoolregio Rotterdam-Den Haag
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

N.

NAD	Netwerk Afvalwater Delfland
NFIA	Netherlands Foreign Investment Agency
NRK	Federatie Nederlandse Rubber- en Kunststofindustrie
NV	Naamloze vennootschap

O.

OBWZ	Ontwikkelbedrijf De Westlandse Zoom BV
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
ONW	Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" BV
OZB	Onroerendezaakbelasting

R.

RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RMD	Regionale milieudienst
RNI	Registratie niet ingezetenen
ROM	Regionale ontwikkelingsmaatschappij
ROV	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RvC	Raad van Commissarissen
RvV	Raad van Vennoten

S.

SD	Sociaal Domein
SDEW	Subsidieregeling Duurzame Energiemaatregelen Westland
SE	Standaard Eenheid
SKT	Sociaal Kern Team
SOB	Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SWM	Stichting Westland Marketing
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats

T.

TMPG	Tussentijds Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling
------	--

U.

UP	Uitvoeringsprogramma
UVW	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
UvW	Unie van Waterschappen

V.

vGRP	Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VORM	Verduurzaming en Obstakelvrije Ruimte voor Modernisering
VO	Voortgezet onderwijs
VOF	Vennootschap onder firma
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden

Vervolg V.

VSO/PRO	Voorgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs
VTH	Vergunningsverlening Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs

W.

Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WHC	World Horti Center
Wilg	Wet inrichting landelijk gebied
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WNME	Westlandse Natuur- en Milieueducatie
WNRA	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WP	Westland Programma
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Warmte Systeem Westland
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWDC	Westland woont duurzaam collectief

Z.

ZVW	Zorgverzekeringswet
-----	---------------------